

שנים. בשנת 1973, אחר שחרורו מצה"ל וקודם שחזר לצבא, עבד חלוץ במטה הבחירות של הליכוד. בשנת 1982 ניצב חלוץ בשולי הפגנת ה-400 אלף שדרשה הקמת ועדת חקירה ממלכתית לאירועי סברה ושתילה, ובידיו שלט נגד ההפגנה. שתי האנקדוטות האלה קשורות, כמובן, לשרון. מקים הליכוד ב-1973 ומושא ההתקפה על מפגיני 1982. על פי כל העדויות חלק חלוץ עם שרון את הראייה הפסימית במזרח התיכון ואת דרכי הפעולה הנגזרות ממנה. לא מעטים ממקורבי שרון סברו, שבמידה ששרון ראה לנגד עיניו יורש אפשרי – וספק אם פוליטיקאי כלשהו, בוודאי לא הוא, באמת הכתיר לעצמו יורש בעודו בחיים – חלוץ היה המועמד המוביל".

אבל ההתמוטטות של שרון טרפה את כל הקלפים. על כיסאו התישב אהוד אולמרט, פוליטיקאי חסר ניסיון צבאי, שמינה את עמיר פרץ לשר הביטחון כי רצה להפקיד את תיק האוצר בידי עושה דברו הירשזון. השניים חברו אל חלוץ, וכל השאר כבר נכתב ופורט באלפי העמודים של דו"ח ועדת וינוגרד.

וכך נסגר המעגל בדרך אירונית: טביעות אצבעותיו של האיש שהיה אחראי במידה בלתי מבוטלת לתוצאותיה הרות האסון של מלחמת לבנון הראשונה, הוטבעו בעקיפין גם על מלחמת לבנון השנייה.

פרק שלישי - חלק 1

צמיחתו של עבריינין סדרתי

אחד הרגעים המרגשים בחייו של ראש הממשלה אהוד אולמרט היה לפני עשר שנים, בספטמבר 1997, כאשר שימש כראש עיריית ירושלים והגיע ערב ראש השנה החדשה לרחבת הכותל כדי להתפלל תפילת הודיה אישית.

זה קרה בעקבות זיכוי הצפוי מראש יום קודם, בבית המשפט המחוזי בתל אביב, בפני השופט עודד מודריק, בפרשת חשבונות המס של הליכוד, שבה הואשם אולמרט בכמה עבירות פליליות. לקראת המשפט שכר אולמרט את שירותיו של היחצ"ן רוני רימון, שסיפר מאוחר יותר: "היתה זו הפעם הראשונה שאיש ציבור שעומד לדין עורך מסע של יחסי ציבור. אולמרט היה מתוח מאוד. בבית המשפט לעולם אינך יודע כיצד יכריע השופט."

בעת קריאת פסק הדין, נכחו באולם חברי להקת המעודדים של אולמרט, שהבינו היטב את המשמעות עבורם אם יורשע בדין. היו שם, בין השאר, רוני בראון, אז עורך דין פלילי ועסקן של בית"ר ירושלים, שברקורד הציבורי השלילי שלו רשום ניסיון נפל להתמנות ליועץ המשפטי של הממשלה באמצעות תרגיל מסריח בסיועו הסמוי של אולמרט; איש העסקים מוטי זיסר, אחד מאילי ההון שחברו לשלטון, והעיתונאי דן מרגלית שסבל באותם ימים מעירוב תחומים בין עיתונאי בלתי תלוי לבין חבר אישי.

אולמרט לא גילה לאיש, אבל באותה הזדמנות ליד

הכותל הוא ביקש ככל הנראה להודות לאל על הזיכוי - שספק רב אם היה ראוי לו - ואולי גם ביקש ברכה שתסיר ממנו סוף סוף את המחסום שמנע ממנו לזנק אל מרומי הפירמידה הפוליטית במדינה.

בראיון עיתונאי שפורסם למחרת הזיכוי אמר אולמרט, אז עדיין ראש עיריית ירושלים: "ההליכה לכותל היתה אקט של הודיה. הודיתי למשפחתי ולעורכי הדין שלי. עברתי תקופה קשה שבה הלכתי באופן בלתי פוסק עם תעוקה. יש משהו בתפקיד של ראש עיריית ירושלים שהוא אחר. משהו במעמד הזה שלא מסתדר עם משפט פלילי... נתקלתי באנשים שזרקו לי דברים כמו: 'אתה עבריין פלילי...'. 'אפילו במועצת העיר היו כאלה שצעקו לי: 'מה אתה בכלל מדבר אתה, תגמור בבית סוהר, גנב...'. ראיתי מה זה עשה למשפחתי. זה היה קשה כשאול. אנחנו משפחה שקל לה מאוד להתאחד ולדבר על כל דבר, אבל כשזה מגיע למצוקות - כל אחד מגונן על זולתו. משתדלים שלא לצער אחד את השני. כולם הבינו את המצב החמור. הרי אתמול בבוקר, יכול היה להיווצר מצב שאני אצטרך לארוז את חפצי וללכת הביתה. 7,000 עובדי העירייה ידעו זאת. כמה פעמים, כשהגעתי לעבודה, ראיתי בעיניים שלהם: אולי אתה בכלל לא תישאר פה. ובתוך כל זה צריך היה לתפקד כאילו לא קרה כלום...".

גם בפעם הזו, שהיתה עד כה הקשה מכולן, הצליח העבריין הסדרתי אולמרט לחלץ את עצמו. במאמר שפורסם במקומון הירושלמי **כל העיר** בחודש נובמבר 97', מאת העיתונאי אמנון סומך, נאמר על כך בפורש: "ראש עיריית ירושלים יצא מנצח בעקבות פסק הדין, ופעילי הליכוד אוהבים מנצחים. כמה ממקורביו יכולים להישבע שעתה, כשכל הפרשה מאחוריו, הוא לא ימהר להתפנות לניהול ענייני העיר. הוא ישקוד על סלילת הדרך הארוכה והרצופה מוקשים מלשכת ראש העיר ללשכת ראש הממשלה. מול

נתניהו, הם משוכנעים שרק אולמרט יכול". אחד מאלה שסללו את הדרך לראשות הממשלה היה פעיל הליכוד, יונה פלד, שעבד בגזברות התנועה. פלד שעקב מקרוב אחר העבירות הפליליות שביצע אולמרט, העיד במשפטו עדות שקר במטרה לחלצו. כעבור שנים אף התגאה באוזני פעיל ליכוד אחר: "בזכותי אולמרט ראש ממשלה!"

לאמיתו של דבר, היו לאולמרט חששות כבדים. לראשונה בחייו הוא לא הצליח למנוע הגשת כתב אישום פלילי נגדו. אחד מחבריו הקרובים ביותר סיפר פעם מפה לאוזן שאולמרט אמר לו ערב תחילת הדיונים במשפט: "הפעם אכלתי אותה וכנראה שאיכנס לשבת..."

אבל גם בפרשה משפטית סבוכה זו הוכיח אולמרט פעם נוספת שמדובר בטפלוץ, חתול בעל שבעים ושבע נשמות, שמצליח להיחלץ ממצבים פליליים שאחרים היו משלמים בהם מחיר כבד. הפעם כנראה באמת היה זה האל בכבודו ובעצמו שנחלץ לסייע לו, והוא הזדרז להודות לו על כך.

אחרי מפלת הליכוד בבחירות של '92, שבהן הביס יצחק רבין את יצחק שמיר, החל נתניהו את דרכו לכיבוש המפלגה. מהר מאוד הוא זיהה שבין נסיכי הליכוד, אולמרט הוא היריב המסוכן ביותר ובעל פוטנציאל וכושר הנהגה שבמועד המתאים יתחרה ויאיים על מועמדותו בדרכים כוחניות ובלתי כשרות.

בכמה פגישות שהיו לי באותה עת עם נתניהו, סיפרתי לו על כוונתי לפרסם את הביוגרפיה של אולמרט, במטרה לחשוף את דמותו האמיתית של אחד הפוליטיקאים המושחתים ביותר במדינה. בחרתי כבר שם לספר: "המתווך". אולמרט קיבל מידע מוקדם על הספר המתוכנן, ומיהר להעביר אלי איום גלוי באמצעות העיתונאי גדעון רייכר – אחד מחברי הלהקה התקשורתית שסבבה אותו והעניקה כיסוי אוהד

לפעילותו הציבורית, בלי שתטרח לבדוק את הפעילות הנסתרת שלו.

רייכר, ששימש במקרה זה שליח לדבר עבירה מטעמו של אולמרט, אמר לי: "אולמרט ביקש ממני להודיע לך שאם לא תניח לו, הוא ישתמש בחומר שיש לו נגדך ויהרוס אותך."

ביקשתי מרייכר להבהיר בשמי לאולמרט, שהפעם הוא נתקל בעיתונאי מסוג אחר שלא יעשה לו חשבון. הוספתי גם שזו לא הפעם הראשונה שהועבר אלי איום בנוסח זה. ידעתי לשרוד את הקודמים ואדע לשרוד גם הפעם...

למרבה האירוניה, אולמרט ורייכר הסתכסכו כעבור שנים והאחרון דווקא עודד אותי להמשיך במאבק נגד אולמרט ולחשוף את מעלליו, על אף שהוא עצמו לא טרח מעולם לטפל בהם.

רק בגלל העובדה שאולמרט עזב את משרד הבריאות ועבר לספסלי האופוזיציה כחבר כנסת אפור, החלטתי להקפיא את התוכנית להוציא את הספר. אך מאז לא הנחתי לו. במשך השנים שאני עוסק בחשיפת שחיתויות, טיפלתי לא אחת בשחיתות האישית והציבורית שלו - ואני עדיין ממשיך בכך.

לאורך שנים רבות בחנתי את אולמרט בעיניים של ביוגרף. אני מוכרח לציין שמדובר בפוליטיקאי משכמו ומעלה. מוכשר כשד, פיקח, שנון, נואם טוב, מהיר וחרוף מחשבה, ובעל יכולת אלתור ותמרון. הוא יכול להטעות כל אחד כשיתחזה לאדם אנושי שמסייע למוכי גורל למיניהם.

אבל כנגד זאת, אולמרט הוא מושחת ברמה הכי גבוהה ששחיתות יכולה להופיע. נוכל מדופלם, עבריין סדרתי, רודף בצע חולני, שקרן כרוני. פיו ולבו לעולם לא היו שווים. הוא אדם כוזבני, חסר מעצורים, בוגדני, אינטרסנט.

כשהגיע אולמרט לפסגה הפוליטית, היו אלי פניות רבות. רבים ביקשו מידע על עברו ועל השילוב שבין

חיינו הציבוריים ופעילותו העסקית, שבמשך שנים היו שלובים זה בזה. כיוון שליוויתי אותו בצמתים השונים של חיינו, אני מעדיף לתאר את צמיחתו הפוליטית והכלכלית מזווית מקצועית, ציבורית ואישית.

אולמרט היה אחד מכוכבי ספרי **התבוסה** שיצא לאור בראשית 1993, תיעד את המהפך השלטוני ויצק תוכן לסיסמת הבחירות "מושחתים נמאסתם". הוא הוצג כסמל של הסתאבות שלטון הליכוד. איש ציבור שניצל בצורה צינית וחסרת בושה את תפקידיו הממלכתיים כדי להתעשר מכספי הקופה הציבורית.

הספר עורר תהודה רבה בציבור. **העולם הזה** בעריכת רינו צרור הקדיש לפרק על אולמרט את עמוד השער שלו, כולל תמונתו והכותרת "ניוון" מעליה, וציטט בהרחבה לאורך כמה עמודים קטעים נבחרים שהצביעו על אולמרט כ"אבטיפוס של פוליטיקאי מהליכוד שמידותיו הושחתו".

שלוש שנים לאחר מכן, בבחירות 1996, שימש אולמרט כאחד מאנשי ההסברה הבכירים של הליכוד. הוא הבהיר לנתניהו שאם הליכוד יזכה בבחירות, הוא רואה עצמו מועמד לתפקיד שר בכיר, ולשם כך יפרוש מראשות עיריית ירושלים. בפריימריס המוקדמים בליכוד הריץ אולמרט את בני בגין מול נתניהו וכשל. בהמשך, כשהיו ספקות לגבי ניצחונו של נתניהו, שמר אולמרט על מרחק סביר ודאג לתכנן גם מסלול עוקף ממשלה למקרה של כישלון.

נתניהו גבר על פרס, אבל הוא לא יכול היה לממש את המינוי המובטח לאולמרט, מאחר שבאותה עת עמד עניינו להידון בפני היועץ המשפטי לממשלה שאמור היה לקבל החלטה האם להגיש נגדו כתב אישום פלילי. לנתניהו דווקא היה תפקיד מפתיע עבור אולמרט: הוא היה אחד המועמדים לתפקיד שר הביטחון. נתניהו האמין שבכך יצמיד לחזהו את אויבו הפוליטי המושבע ביותר.

עוד לפני שקמה הממשלה, פורסם בכלי התקשורת שאחד מצעדיו הראשונים של נתניהו יהיה להדיח את היועץ המשפטי לממשלה. בכירים במשרד המשפטים ייחסו בכלי התקשורת את ההדלפה למקורביו של אולמרט, וטענו שהיא נועדה להפחיד את היועץ כדי שזה יעכב את הגשת כתב האישום כדי שלא לסכל את מינויו של אולמרט לשר. צעד מאוד מתאים לאולמרט, שועל פוליטי משופשף ומתוחכם שתמיד הצליח לבצע תרגילים תקשורתיים שכאלה מבלי להשאיר אחריו עקבות. מאוחר יותר טען אולמרט שאחרי שהיועץ המשפטי לממשלה הודיע לו על כוונתו להגיש נגדו כתב אישום, הוא ביקש ממנו שימתין עד אחרי הקמת הממשלה החדשה. "זה היה בתום לב, כי לא רציתי שהחלטתי לא להצטרף לממשלה תתפרש כאילו זה בגלל הגשת התביעה. הסיבה היא שרציתי להמשיך בתפקידי כראש העיר," הפריח אולמרט את אחד משקריו הרבים. נתניהו קיבל ברגשות מעורבים את העובדה שאולמרט לא יוכל להצטרף לממשלתו. מצד אחד, הוא שמח על כך שאולמרט ימשיך לכהן כראש עיריית ירושלים ולא יחתור תחתיו. מצד שני, הוא חשש מפעילות עוינת חיצונית כלפיו, כפי שאמנם היה במציאות.

נתניהו חשש כבר אז מעימות חזיתי עם אולמרט. אבל כך או כך, נראה היה לי שבסתר לבו הוא היה שבע רצון מכך שאולמרט נותר מחוץ לממשלה. שני חבריו של אולמרט, ה"נסיכים" הירושלמים בני בגין ודן מרידור, נראו לו אגוזים קלים לפיצוח. לכאורה נחשב גם אהוד אולמרט לנסיך, בעצם הוא היה רק נסיכון. אולמרט הוא אמנם בן לעסקן ידוע מתקופת חרות - מרדכי אולמרט - שניהן גם הוא כחבר כנסת. אך האמת היא שאת הצלחתו בפוליטיקה חייב אולמרט לאו דווקא לזכות אבות, אלא קודם כול לתכונותיו ולמניפולציות שידע לקדם.

"החזייל האמיץ אולמרט"

היה הבדל מהותי בין נתניהו, קצין מצטיין בסיירת מטכ"ל, לבין אולמרט, שביצע שורה של קומבינות גם במהלך שירותו הצבאי כפי שיסופר להלן:

אולמרט נהג לספר בראיונות בתקשורת כי אחרי שירות של שנה כלוחם קרבי בגולני, הוא נפצע ונזקק לאשפוז ממושך. כתוצאה מכך נדחה המשך שירותו הצבאי. זה היה שקר נוסף בסדרה ארוכה של שקרי אולמרט. האמת שונה.

אולמרט גויס לצה"ל בנובמבר 1963, אכן לחטיבת גולני, אך לא הספיק לסיים את אימוני הטירונות. באחת מסדרות האימון הוא לקה בשברים ברגלו ובכף ידו. על פי הנוהג, חיילי צה"ל שנפצעים במהלך שירותם זוכים בשירותי רפואה בבתי חולים אזרחיים ואחרי שהחלימו הם חוזרים ליחידתם, אלא אם כן הורד הפרופיל הרפואי שלהם. אולמרט טען שהוא מעדיף טיפול רפואי פרטי והביא אישור שהשבר בכף ידו לא התאחה ויש צורך בניחות.

צה"ל העניק לו דחיית שירות לחצי שנה כדי שיוכל לקבל טיפול רפואי פרטי. זו היתה הסיבה האמיתית לשחרורו הזמני מצה"ל, חצי שנה בלבד אחר הגיוס, כשחלק מתקופה זו שהה בבית חולים. כעבור חצי שנה הוא לא חזר לצבא, ונימק זאת בכך שכף ידו עדיין נתונה בגבס. הוא ביקש דחייה נוספת. עוד חצי שנה. גם הפעם התחשב הצבא בבקשה.

אולמרט לא בזבז זמן ונרשם ללימודי פילוסופיה ופסיכולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים. לאחר שהחלים מהפציעה ולא היתה כל מניעה לחזור לצבא – הוצע לו לעבור ליחידת מורים. כבר לא דובר על יחידה קרבית, כי הפרופיל שלו הורד בעקבות הפגיעה. ואז הוא דרש שתינתן לו דחייה נוספת עד שיוכל להשלים את לימודיו באוניברסיטה.

העולם הזה הקדיש בשעתו כתבת שער לנושא תחת הכותרת: "החייל האמיץ אולמרט", שבה נחשפה עליבותו במלוא עוצמתה, כפי שיעידו השורות הבאות: "שלטונות צה"ל לא גילו נכונות רבה להיענות לבקשתו של אולמרט לדחייה שלישית. היו לכך שתי סיבות: אולמרט איחר להתייצב לשירות הצבאי המחודש והואשם בנפקדות של חודש ימים. טענתו היתה שנפקדות זו מקורה בטעות ברישום, ואמנם הוא לא הועמד לדין על כך. לעומת זאת, הוא סירב להתחייב לשרת בשירות קבע אחרי שישלים את לימודיו האקדמיים. דרישה מעין זו מעוגנת בתקנות הצבא, והיא נדרשת מכל מי שמקבל שחרור או דחיית שירות במסגרת העתודה האקדמית או מחוצה לה.

"תמורת הפריבילגיה להמשיך בלימודים באוניברסיטה, בשעה שחבריו משרתים בצבא, דרש צה"ל מאולמרט לשרת שנה בצבא הקבע בנוסף לשירותו הסדיר. מאחר שאולמרט סירב לחתום, לא היו שלטונות צה"ל נכונים לאשר לו דחיית שירות נוספת... בזכות פעילותו הפוליטית בקרב הסטודנטים, הצליח לגייס שתדלנים כדי לזכות בדחיית שירות נוספת. פטרוניו הפוליטיים הפעילו מערכת של קשרים כדי למנוע את גיוסו מחדש. ואמנם אחרי הרבה התכתבויות עם שלטונות הצבא אושרה לאולמרט דחיית שירות נוספת עד לתום לימודיו האקדמיים מבלי שייאלץ, ככל צעיר אחר, להחזיר תמורתה שנת שירות בצבא הקבע".

טעה מי שסבר לתומו כי בכך תמו מעלליו של אולמרט בצבא. מאחר שקיבל דחיית שירות עד נובמבר 1969, הוא לא השתתף במלחמת ששת הימים ובמלחמת ההתשה אחריה. באותן שנים הוא נשא לאישה את חברתו עליזה, הקים משפחה והחל לכהן גם כמזכיר סיעת המרכז החופשי בכנסת.

כאשר חזר לשירות סדיר, בנובמבר 1969, אי-אפשר היה להתייחס אליו כאל חייל רגיל. מעמדו הפוליטי

לא אפשר לו לשרת בצה"ל כמו כל מגויס אחר. בעזרת קשרים ופניות בכתב ובעל פה הוא שובץ לבסוף ביחידת קצין חינוך ראשי, בתפקיד כתב בשבועון **במחנה** וגלי צה"ל. התפקידים האלה אפשרו לו להירשם ללימודי משפטים ולהמשיך בפעילותו הפוליטית, על אף שעיסוק מעין זה אסור על פי החוק הצבאי.

וכך העביר אולמרט את השנתיים וחצי שהיה עליו להחזיר לצה"ל כאזרח לכל דבר. מדי פעם העביר כתבה ל**במחנה** וברוב הזמן בילה בפקולטה למשפטים ובכנסת. חיילים ששירתו איתו ביחידה טוענים שהוא היה נעלם לתקופות ארוכות וקשה היה לאתר ולשלוח אותו למשימות במסגרת התפקיד הצבאי: "אולמרט הרגיז את חיילי היחידה, חשף אחד מהם, הוא עשה את כל התרגילים האפשריים כדי להתחמק. כשהגיע תורו לשמור, סירב בעקשנות בטענה שרק חיילים רווקים צריכים לשמור. ברוב חוצפתו הוא התחמק משמירה גם בתקופת מלחמת ההתשה. חיילים נהרגו בגבולות והוא לא רצה לשמור בבסיס בתל אביב."

כבר אז הוא התגלה כאדם יהיר ומתנשא ונהג בבוז כלפי מרבית הסובבים אותו, שבהם ראה אנשים נחותים. מפקד גלי צה"ל, יצחק לבני, ניסה לטפל בחייל הסורר אולמרט, אך קיבל שדרים ממנו שמוטב שיניח לו. לבני הניח לו ולימים היה לאחד מחבריו הקרובים. כבר אז נהג אולמרט לאמץ לעצמו עיתונאים כחברים אישיים.

באפריל 1972 הסתיים השירות הארוך והמפותל של אולמרט והוא הוצב לשירות מילואים, אבל על הנייר בלבד. הוא לא גויס כלל למילואים בשל פעילותו הפוליטית.

במלחמת יום הכיפורים הוא נשלח לשרת ככתב **במחנה** בחזית הדרום. במשך כמה ימים שהה אולמרט באוגדתו של אריק שרון, אך כאשר חצתה האוגדה את התעלה נעלמו עקבותיו.

העולם הזה הצליח לאתר קצין בכיר באוגדתו של שרון שהיה אחד ממפקדי הצליחה: "ערב חציית התעלה, אולמרט הוצמד אלי ככתב צבאי. במהלך התנועה לכיוון התעלה עברתי לזחל"ם אחר. אולמרט היה צריך לעבור איתי, אבל עקבותיו נעלמו. אחרי חציית התעלה נשארתי עשרה ימים בראש הגשר בסואץ וניסיתי לשווא לאתרו בשטח. קיוויתי שאולי הוא הצטרף לזחל"ם אחר וחצה איתו את התעלה. אבל אולמרט פשוט נעלם. אחרי הפסקת האש ראיתי אותו מסתובב במטה ושמעתי אותו מדבר ברדיו, אבל בגיהינום שהיה שם - תחת אש הטילים, הקטיושות והתקיפות מן האוויר, בראש הגשר שלי - הוא לא היה."

אין ספק ששרון, שאהב מאוד את הכיסוי התקשורתית של הצליחה, שמע על מעלליו של אולמרט באוגדה שלו ובז לו בשל כך. אבל מאחר שפניו של שרון היו מכוונות אל החיים הפוליטיים, הוא לא רצה להסתכסך עם אחד ממוקדי הכוח העולה במפלגה ולכן מעולם לא הזכיר בפומבי את התנהגותו המבישה של אולמרט במלחמה.

מאוחר יותר ניסה אולמרט לכפר על מעלליו הצבאיים והצטרף מיוזמתו לקורס קצינים מזורז. גם שם הוא ניצל את העובדה שרוב הצוערים היו צעירים ממנו בהרבה, כדי להתחמק ממילוי חובות מינימליים.

חיילים וקצינים ששירתו איתו מאוחר יותר במילואים דיווחו לא אחת על ההתנהלות השחצנית הרגילה שלו, ועל כך שלא עשה חשבון לחבריו ולמפקדיו. מילואימניקים ששירתו איתו ביחידה בצפון סיפרו שהוא הגיע למילואים במכונית מנקרת עיניים, ניצל כל טריק אפשרי כדי להתחמק ממטלות והצליח באורח פלא בכל סוף שבוע לצאת לחופשה...

הפטרון הפוליטי - שמואל תמיר

בתחום הפוליטי היה אולמרט מחובר באותם ימים לפטרוננו, שמואל תמיר. לא במפתיע קל להשוות בין אבני הדרך הפוליטיות של השניים. שמואל תמיר, שהיה מפקד אצ"ל בירושלים, הצטרף לתנועת חרות עם הקמתה ב-1948, ועזב אותה בשנת 1952, כשגילה שבגין אינו אוהב בסביבתו אנשים שמבקשים לרשת אותו. לאחר שנטש את החיים הפוליטיים התרכז תמיר בקריירה המשפטית שלו, והתמקד בשורה של משפטים ציבוריים שהביאו לו פרסום אדיר. בשנת 1957 הקים את תנועת המשטר החדש שחרטה על דגלה את שינוי המפה הפוליטית בישראל. שבע שנים לאחר מכן חזר לחרות כחטיבה בראש תנועת המרכז החופשי, והיה בין הדוחפים להקמת גח"ל - איחוד חרות והמפלגה הליברלית.

אולמרט הצטרף לתנועה בשנת 1965. הוא היה אז סטודנט ולא משך תשומת לב מיוחדת. הזינוק הגיע ב-1969, כשהתמנה למזכיר הסיעה בכנסת במקומו של עקיבא נוף. את תקופת ההתמחות שלו כעורך דין עשה במשרדו של שמואל תמיר. כבר אז הבין שעתיד גדול לא צפוי לו תחת מנהיגותו של תמיר, אבל החליט לנצל את הקרבה אליו ככל האפשר לפני שיפרוש כנפיים וימריא.

תמיר חשף אז כמה פרשיות שחיתות גדולות, ביניהן "אוטוקרס" ו"מקורות". אולמרט היה צמוד אליו כל העת ולמד ממנו את כל התורה הפוליטית והמשפטית. אין ספק שהוא קינא בבוס שלו: הפרקליט הנאה והמוכשר, הנואם המופלא בבתי המשפט, המרואיין המבוקש בכל כלי תקשורת שהיה אז, ובעל הנכסים שנצברו בתוך זמן קצר. רק לאחר שביסס את עצמו כלכלית, יצא תמיר למאבקיו הפוליטיים הבלתי נלאים. אבל היה ביניהם הבדל מהותי: בעוד שתמיר עשה את הונו בעיקר בשל הופעותיו המרשימות והסוחפות בבתי המשפט כפרקליט פלילי, תלמידו

מעולם לא הופיע כפרקליט בבית המשפט והתכוון לצבור את הונו בשילוב בין פעילות ציבורית וייעוץ משפטי שהיה מבוסס בעיקר על עבודות תיווך משפטיות כלכליות.

אולמרט עדיין לא היה חבר כנסת, אבל הכנסת הפכה כבר אז לביתו השני. הוא הסתובב בחופשיות במסדרונות המשכן וחיפש דרכים שבהן יוכל לנצל את משאבי המדינה לתועלתו הפרטית.

בינתיים ניסה תמיר למרוד פעם נוספת בבגין. הוא סולק מגח"ל והקים ב-1967, יחד עם אליעזר שוסטק, מנהיג הסתדרות העובדים הלאומית, את תנועת המרכז החופשי, שזכתה בבחירות 1969 בשני מנדטים. תקופה מסוימת שימש האב מרדכי אולמרט כמזכיר התנועה.

באותה תקופה היו עימותים בין תמיר לבין מרדכי אולמרט, אבא של אהוד. אולמרט הבן לא רק שלא כיבד את אביו אלא גם היה מוכן להשפיל אותו.

תמיר המנוח סיפר על כך בספרו **בן הארץ הזאת:** "האופן שבו התגלה אולמרט בפרשה זו הזכיר לי פגישה איתו בימים שיחסינו היו טובים. אביו של אולמרט היה המזכיר הכללי של המרכז החופשי בשעתו, היה חבר כנסת מטעם חרות. הוא היה חקלאי מוכשר מבנימינה, שנטע כרמים במו ידיו – אדם קשה מאוד, אבל ישר, חרוץ ומנוסה מאוד. מינויו נתקל בשעתו בהיסוסים, בייחוד מצד אליעזר שוסטק שהכיר אותו שנים רבות בהסתדרות העובדים הלאומית. ואכן, התברר במהרה שפשוט אי-אפשר לעבוד איתו. היו לו חיכוכים בלתי פוסקים ועלי היה ליישבם. למרות שרצשתי לו כבוד, נוכחתי שאינו מסוגל לעבודה משותפת. בוקר אחד, לאחר פגישה איתו בכנסת, נכנס אהוד לחדר. נאנחתי עמוקות, ואמרתי: אבא שלך, שיהיה בריא, לא קל. תשובתו הלמה בי: שמואל, אם אתה רוצה לסלק אותו, אני אסדר את זה תוך 24 שעות. אמרתי: אני לא מציע לסלק אותו!

אני רק חושב שקשה איתו. אולי תשכנע אותו להתגמש. טוב, אומר אהוד אולמרט, איך שאתה רוצה, אבל אם אתה רוצה שיעזוב את העבודה – אסדר זאת תוך 24 שעות. נחרדתי. פן זה באופיו העביר בי צמרמורת ותחושה קשה...".

כל מילה נוספת מיותרת.

אולמרט הבן המשיך להסתובב במסדרונות הכנסת, והפעם כמזכיר הסיעה החדשה. הוא היה בעת ובעונה אחת סטודנט, חייל, פוליטיקאי, ונשוי טרי לרעייתו עליזה. באורח פלא, הכתבה הראשונה עליו פורסמה דווקא **בבמחנה**, בתקופה שהוא היה כתב העיתון. אין ספק שהוא יזם אותה.

בשנת 1972 הפגיש כתב השבועון את אולמרט ורעייתו עליזה עם שר השיכון זאב שרף לצורך כתבת צבע על חייל נשוי בראשית דרכו. השניים תיארו בפני השר את התלאות שלהם בדרך לרכוש דירת זכאות קטנה... מה שלא סיפרו בני הזוג אולמרט לשר, חשף מאוחר יותר העיתונאי אהרון גבע בעיתון **למרחב**. גבע גילה שאולמרט השכיר את הדירה שקיבל לזוג אחר וגבה שכר דירה על אף שלא היה זכאי לעשות כן.

אולמרט, שהוצג בכתבה כמי שהונה את משרד השיכון, הזדרז להתלונן נגד העיתונאי במועצת העיתונות. תלונה ראשונה בשרשרת ארוכה של תלונות שאולמרט נהג להגיש נגד עיתונאים שלא הלכו בתלם שהוא חרש למענם.

שופטי בית הדין לאתיקה של מועצת העיתונות, ביניהם היה גם הרב הראשי של תל אביב ישראל מאיר לאו, ועורכת **דבר** חנה זמר, זיכו את גבע למגינת לבו של אולמרט.

שלוש שנים לאחר מכן, כאשר היה כבר אב לתינוקת, החליט אולמרט לחפש דירה גדולה יותר. הוא הגיע, הפעם בגפו, ללשכתו של שר השיכון דאז אברהם עופר ודרש במפגיע לצרף אותו ואת רעייתו

לרשימת הזכאים לשיכון לזוגות צעירים. זאת למרות שלא היו להם נתוני זכאות.

חשבון פתוח עם אברהם עופר

כאשר עופר סירב, שלח אולמרט לעברו - לדברי עדי שמיעה - איום מרומז: "אדאג לחשוף עליך דברים שלא ינעמו לך."

עקיבא נוף, מראשי המרכז החופשי, שהיה באותה עת חבר קרוב של אולמרט, עד שתהה על קנקנו, זוכר היטב את המקרה: "אני אומר זאת מתוך ידיעה אישית. בחודש מאי 1972 נפגש אולמרט עם שר השיכון אברהם עופר, ואמר לו שהוא מחפש דירה ברמת אשכול שתתאים לזוג צעיר ומבקש הטבות מיוחדות. עופר נענה לבקשתו והעניק לו הטבות מסוימות. אבל אולמרט לא הסתפק בכך ודרש הטבות נוספות. בכך הגדיש את הסאה. עופר התנגד וביטל את כל ההטבות שכבר ניתנו לו."

מעדות אחרת, שהובאה לידיעתי כעבור שנים, התברר שאולמרט אמר לעופר שאם לא יקבל אותן הטבות של זוג צעיר הוא ירדוף אחריו ולא יניח לו.

עופר לא הבין שבכך שדחה את הבקשה הוא "סומן" על ידי אולמרט ועל ידי חברו הטוב, העיתונאי יגאל לביב.

לביב היה מאז ומתמיד אדם בעל רמת מוסר ירודה, שהפך את עבודתו המקצועית קרדום לחפור בה. בין השאר, הוא שימש מלשין בשכר של מס ההכנסה (כיננו היה "סונול") והוחמד בביצוע לכאורה של מעשי סחיטה.

קשה לדעת על איזה בסיס נעשה אז החיבור בין השניים, חיבור שהחזיק מעמד זמן רב. על פי אחת ההערכות, היה זה לביב שגילה דברים סמויים לא מחמיאים על אולמרט, וזה, בכוונה להוריד אותו

מעליו, התחייב לתת לו מידע בלעדי על אישים פוליטיים אחרים שסרחו. אולמרט גם שימש יועץ משפטי של הירחון **המשטרה** שהיה בבעלותו של לביב. ככל הנראה היה זה אחד הדברים הבודדים שהוא עשה ללא תשלום הולם, וספק אם גבה בכלל תשלום. במסגרת יחסי הגומלין המעוותת ששררה ביניהם כל אימת שאולמרט הוצג כמושחת, לביב יצא להגנתו.

עקיבא נוף: "לאחר שהשר עופר סירב להעניק לאולמרט את ההטבות החריגות שתבע ממנו, הוא פנה אלינו וביקש שהתנועה תממן פעולות בילוש וחקירה נגד עופר בענייניו האישים והמשפחתיים. הזדעזענו לאיזה שפל דרגה הוא מסוגל להגיע." אולמרט, אגב, הכחיש בשעתו את הדברים וטען שהדבר לא נעשה ביוזמתו אלא ביוזמת תמיר.

אולמרט זכה בזמנו להלוואה נוספת בניגוד לכללי המינהל התקין, שהוענקה לו כסיוע להרחבת הדיור שלו על ידי חברת פרזות. כאשר חשף כתב קול ישראל את הפרשה, הפעיל אולמרט לחצים וגם התחנן על נפשו. הוא טען, בין השאר, כי ההרחבה היתה דרושה לו לצורך קליטת נערה שאומצה על ידי המשפחה. הכתבה לא שודרה.

במהלך אותן שנים היו לא מעט ניסיונות מצדו של אולמרט להתחבר אלי, כמו גם לעיתונאים אחרים. היחס שלי כלפיו היה צונן למדי. חשדהו ואל תכבדהו. מעולם לא ניסיתי להתחבר אליו, והבנתי מיד ששנינו לא משדרים על אותו גל. הערכתי שבמוקדם או במאוחר שנינו נתייצב זה מול זה משני עברי המתרס, כפי שאמנם אירע במציאות.

מההתחלה אישיותו והנורמות המוסריות שלו לא היו לפי רוחי. זיהיתי אצלו תכונות של אדם חסר מעצורים, שידרוס כל מי שיעמוד בדרכו. באחת הפעמים נקלעתי למשרד של תמיר בעת שאולמרט שימש עדיין כמתמחה שם. פגישה אקראית שבמהלכה אמרתי לו את הדברים הבאים: "יבוא היום שבו תתנתק

מחיבוקו של תמיר. בעזרת הכלים שקיבלת ממנו תגיע רחוק במערכות השלטון ואחר כך תצא נגדו." זו היתה נבואה שהגשימה את עצמה. עקיבא נוף, שגם הוא התמחה במשרדו של תמיר, מספר: "באחד מימי שישי הגיעה למשרד אורחת מכובדת, ציידת הנאצים ביאטה קלרספלד. היא הגיעה בשעות הצהריים כדי למסור חומר לשמואל תמיר שאמור היה לייצג אותה. אולמרט ואני טיפלנו בהכנת התצהיר. אולמרט שמיהר לביתו הציע לה להשאיר את נוסח התצהיר, והבטיח שימולא במועד מאוחר יותר. נדהמתי, שכן מדובר בעבירה פלילית של ממש. אמרתי לו שאני לא מוכן להיות שותף לה. נכנסנו שנינו למשרדו של תמיר, ששמע במה מדובר ונזף באולמרט. אולמרט יצא מהחדר כעוס כולו והפטיר לעברנו הערה שממנה ניתן להבין כי הוא בז לנו בשל השמירה הקפדנית על החוק."

החברים המועדפים – בעלי הון ועיתונאים

הבחירות שהיו אמורות להתקיים בנובמבר 1973 נדחו לסוף דצמבר בשל מלחמת יום הכיפורים. אולמרט האמין שהוא בשל להיכנס לכנסת. בבחירות אלה השתתף לראשונה הליכוד, שאליו הצטרף גם המרכז החופשי. לתנועה הוקצו שלושה מקומות ריאליים ברשימה לכנסת. שני המועמדים המובטחים היו תמיר ושוסטק. על המקום השלישי התנהל מאבק בין אולמרט לבין עקיבא נוף, שכיהן לפניו כמזכיר הסיעה. תמיר העדיף את נוף המבוגר ובעל הניסיון. אולמרט התקשה להשלים עם ההחלטה. סיפר על כך תמיר בספרו האוטוביוגרפי: "ניסיתי להסביר לו את החלטתי אך ראיתי שאולמרט היה נרעש כולו... ירדנו לכביש כדי לשוחח תוך כדי הליכה וכאן אירע דבר מוזר מאוד. הלכנו לאורך הכביש הצר ליד ביתי סמוך למדרכה ואולמרט בעט בה בנעליו ללא הרף.

אנחנו מתקדמים הוא בועט ובוטט. אמרתי לו: 'אהוד תירגע, מה כבר יכול להיות, העולם לא ייחרב. אתה צעיר, עוד לא בן 30'..."

בסופו של דבר קיבל המרכז החופשי ארבעה מקומות, ואולמרט נכנס לכנסת. אבל הוא לא שכח לתמיר את העדפת נוף. הפיצוץ ביניהם היה שאלה של זמן בלבד.

אחרי שאולמרט נבחר לכנסת, הוא נהג לצטט בהזדמנויות שונות את דברי כמי שהיה הראשון שניבא שהוא "נועד לגדולות". אבל הוא טרח להשמיט את החלק השני של הדברים, שנגעו לאופיו הבוגדני. כבר אז הרקיעו האמביציות שלו לשחקים. עקיבא נוף זוכר את אחת השיחות ביניהם באותה תקופה: "בעוד שלושים, שלושים וחמש שנים, הדבר היחיד שיפריד ביני לבין כיסא ראש הממשלה יהיה דן מרידור..."

במקביל לבחירתו לכנסת החל אולמרט לעבוד כשכיר במשרד הפרקליטים הירושלמי של עו"ד עוזי עצמון, אז ממשרדי עורכי הדין הידועים בירושלים. במשרד זה הצטלבה דרכו עם שני פרקליטים צעירים נוספים, אוריאל מסר וברוך אדלר, שיכבדו בפרשות שונות שלאולמרט תהיה בהן נגיעה ישירה או עקיפה.

באותם ימים הוא התיידד עם העיתונאי דן מרגלית, אז חבר מערכת **הארץ**, שהפך להיות חבר נפש שלו וליווה את פעילותו לאו דווקא באובייקטיביות עיתונאית. כך למשל, בינואר 1974, מיד לאחר כניסתו לכנסת, כתב מרגלית מאמר **בהארץ** תחת הכותרת: "המצע הפרטי של צעיר חברי הכנסת", שבו הרעיף תשבחות על אולמרט בשל פעילותו בחקירות שחיתות: "אולמרט סיים בינתיים את לימודיו בפסיכולוגיה ובפילוסופיה ועומד לסיים את הפקולטה למשפטים. בארבע השנים האחרונות היה ראש המטה של תמיר ובלט בפרשות השונות שנחשפו על ידי תמיר. בוועדות הכנסת, במליאה ובמזנון ידעו

שתמיר הוא הדמות המרכזית בחקירות אוטוקרט, ורד, מקורות והשחיתות בכדורגל. אולם אולמרט הוא האיש אשר ריכז את החומר, גבה את העדויות ומיין אותן. אין צורך בדמיון רב כדי להניח כי בכנסת הקרובה עשוי אולמרט לתת ביטוי ל'סטאז' שקיבל מתמיר ולהוות מוקד לחשיפת פרשות חדשות".

ככל שאולמרט טיפס במעלה השלטון, כך גברה סגידתו של מרגלית. כאשר ניסיתי לפקוח את עיניו בהזדמנויות שונות ולהסביר לו שחברו הטוב אולמרט הוא בעצם עבריון, היתה לו תמיד תשובה אחת: "הוא מעולם לא הורשע".

תהליך ההתפכחות וההתפקחות של מרגלית הגיע רק לאחר יותר משלושים שנים שבהן ליווה אותו בנאמנות, סירב להאזין לעובדות מוצקות שהובאו לידיעתו - רובן על ידי - וגונן עליו בקנאות.

אולמרט למד מן הרגע הראשון את חוכמת הפרסום האישי של איש פוליטי בתקשורת, וזאת על מנת להיכנס לתודעת הציבור ולהצטייר כמי שהאינטרסים של הציבור עומדים, כביכול, בראש דאגותיו.

כך החל אולמרט בחקירת פרשיות שחיתות בכדורגל, בשיתוף פעולה עם חבר כנסת צעיר אחר, יוסי שריד, אז עדיין במערך. **בידיעות אחרונות** הופיעה כתבה פרי עטו של גדעון רייכר, תחת הכותרת "דוד ויונתן של הפוליטיקה": "למרות ששריד הוא חבר כנסת במערך, ואולמרט בליכוד, נרתמו השניים למאבקים משותפים בשחיתות בספורט, ב'פרוטקשן' בירושלים ובאווירת הפחד ששוררת במבשרת ירושלים. שניהם מתגוררים בצניעות, משפחותיהם מיוודדות, הם 'משוגעים לספורט' ובתיהם פתוחים בפני עמך...".

אבל בכל זאת היה הבדל מהותי בין השניים: שריד התייחס מאז ומתמיד לפעילותו בכנסת כאל שליחות. אולמרט ראה בה מסלול עסקי לכל דבר. מפגשים גלויים כעורך דין, וסמויים כמתווך, הפכו אותו בהדרגה לחבר כנסת עשיר והוא לא עשה כל מאמץ

להצניע זאת. כאשר נשאל שריד כעבור עשרות שנים על הפעילות הפרלמנטרית המשותפת שלו עם אולמרט, הוא ענה בתשובה המדברת בעד עצמה: "הבאנו הרבה שמחה וחיוניות לכנסת המאובנת של מחצית שנות השבעים. יחד עם זאת, אני באתי לכנסת ויצאתי ממנה עם אותה חולצה ואותו שעון שעולה 80 שקלים. לא כך אולמרט, שמההתחלה ידע לנצל את מעמדו בכנסת כעורך דין ומההתחלה עשה לא מעט לביתו ולעסקיו...".

מאז ומתמיד הוא היה להטוטן ומאחז עיניים, וזו הסיבה שרק מעטים הכירו את אופיו ואת מניעיו האמיתיים, שאותם ידע להסתיר בראיונות מחממי לב, כמו זה שפורסם בהארץ בינואר 1976: "נבחרתי לכנסת כדי למלא תפקיד מסוים ולפעול בין השאר לתיקון עיוותים הנעשים בחברה הישראלית. אני בא לחשוף בעיות חמורות, לעורר דעת קהל לטיפול הולם, להניע את הרשות המבצעת להתאים את סדרי העדיפויות...".

עוד בטרם יבש הדיו על הראיון, פרשו הוא ועורכי הדין אוריאל מסר וברוך אדלר ממשרדו של עו"ד עוזי עצמון, והקימו משרד פרקליטים עצמאי תחת השם: עו"ד אהוד אולמרט ושות'. למזכירת המשרד התמנתה צעירה ירושלמית, שולה זקן, שתהפוך בהדרגה, יחד עם עו"ד מסר, לכוכבת הראשית בפעילותו העסקית – הגלויה והסמויה – של אולמרט. וכך החל לפעול בשני מסלולים מקבילים. במסלול הסמוי הוא פעל כדי לנצל את פעילותו הציבורית כדי להתעשר ומהר; ובמסלול הציבורי, הגלוי, הוא השתדל לצבור כותרות מחמיאות מפעילות פופוליסטית שתמיד היה בה קורטוב של אקטואליות.

מתי הוא פוליטיקאי ומתי עורך דין

כל עוד הותר לחברי כנסת לעבוד בעבודות חיצוניות

נוספות (עורכי דין, כלכלנים, מהנדסים וכיו"ב), רובם ניצלו זאת כדי לעבוד מחוץ למשכן והפרידו בין הפעילות הפרלמנטרית והעבודות הנוספות. זאת בעיקר כדי למנוע ניגוד אינטרסים. אולמרט לא היה כמו כולם.

הוא היה המשפטן הראשון בכנסת שלא ידע ולא רצה להפריד בין פעילותו כחבר כנסת לבין עיסוקיו כעורך דין, וניצל את מעמדו הציבורי כדי להפיק רווחים כעורך דין. שחיתות פרלמנטרית במיטבה! אולמרט מעולם לא הופיע בבתי משפט מטעם לקוחותיו, ולעתים נדירות התעמת מול פרקליטים אחרים. עיקר עבודתו היתה תיווכים למיניהם, בפגישות ישירות שהתקיימו במשכן הכנסת או במשרדי הממשלה. כבר בראשית דרכו המשולבת כמשפטן וחבר כנסת, מצא אולמרט שיטה מתוחכמת לרכוש לקוחות מקרב אנשי העסקים בארץ והמשקיעים הזרים שהתעניינו בפרויקטים שונים בישראל. בשעתו, כעיתונאי חוקר **בידיעות אחרונות**, חשפתי את השיטה בעקבות מסמך מאלף שהגיע לידי. המסמך נכתב על גבי נייר המכתבים של אולמרט, עורך הדין, שליידו נוספו שתי מילים נוספות: "חבר כנסת". אין צורך להדגיש את משמעות התואר הכפול. חבר כנסת ופרקליט שהוא מקדם מכירות. המכתב מוען למשקיעים פוטנציאליים בארץ ובחו"ל, והוצע להם להשקיע בהקמת מרכז רפואי פרטי חדש בירושלים ("מדיקל סנטר") שיהיה מיועד לחולים זרים ממדינות שונות. יוזם הרעיון היה איש העסקים דוד דודאי, שביקש להקים במרכז ירושלים מבנה רב קומות ובו 400 חדרי מלון, שאמורים היו להתחבר למעבדות ולשירותים רפואיים שיוענקו לתיירים. ההשקעה בפרויקט הוערכה ב-800 מיליון לירות, כאשר מצצית מהסכום אמור היה להיות מגויס ממשקיעים מקומיים וזרים.

אולמרט לא היה רק היועץ המשפטי של הפרויקט,

אלא גם שותף פעיל בו שניסה לגייס משקיעים ובעת ובעונה אחת לשכנע את הממשלה לסייע בהקמתו. תמורת שירותיו הכפולים הוא אמור היה לקבל חמישה אחוזים ממניות הפרויקט, שהיו שווים אז ממון רב. לא קשה היה לנחש מדוע עסק עורך הדין וח"כ אהוד אולמרט בתחום הרפואי. אליעזר שוסטק, מראשי מפלגתו אז, שימש שר הבריאות – זה קרה בשנת 1974, כשהשניים, אולמרט ושוסטק, פילגו את המרכז החופשי והקימו את המרכז העצמאי כחטיבה בתוך הליכוד. דלת לשכתו של שוסטק היתה פתוחה בפני אולמרט בכל שעה שבה הגיע בשירותם של לקוחותיו כדי לעשות לובינג לפרויקט או לשאוב מידע על פרויקטים שעומדים על הפרק.

הבעיה היתה חמורה שבעתיים כאשר נודע שאולמרט הבטיח גם סיוע של שר התעשייה והמסחר יגאל הורביץ, גם הוא אחד ממקורביו.

התקשרתי בשעתו לאולמרט כדי לקבל את תגובתו על כך שהוא מנצל את מעמדו הפוליטי לעסקיו הפרטיים, ושאלתי אותו על נייר המכתבים של משרדו. "זו היתה טעות של מזכירה," הסביר אולמרט. אמרתי לו שאני מתכוון לפרסם את התגובה הזאת והוא מיהר להשיב: "לא כדאי לך להתחיל איתי. אני יכול לפגוע במעמדך בעיתון."

בכל מקרה, המכתב ששלח אולמרט היווה, על פי כל אמות מידה, עבירה חמורה ביותר. חוק חסינות חברי הכנסת (1951) קבע במפורש: "אסור לחבר כנסת להשתמש בתואר תפקידו בכל פעולה הכרוכה בעיסוקו או במקצועו". העונש על חבר כנסת שעבר על סעיף זה הוא שנתיים מאסר.

מעניין שאת ההסבר הדחוק שנתן לי אולמרט – המזכירה טעתה – הוא מסר גם לוועדת האתיקה של הכנסת שדנה בעניין. הם, בניגוד לי, דווקא קיבלו את ההסבר המפוקפק.

אולמרט ניסה למנוע את הפרסום, כפי שנהג לאורך

השנים לגבי פרסומים רבים אחרים בכלי התקשורת. לאחר שהדבר לא עלה בידו, הוא מצא דרך להעניש את העיתון שבו עבדתי והחל להדליף חומרים פוליטיים בלעדיים לעיתון המתחרה, **מעריב**.

לצערי הרב, ההגנה שהעניק לי **ידיעות אחרונות** היתה זמנית בלבד. כעבור זמן לא רב, החליטה הנהלת העיתון לבלום אותי ולהחניף לאולמרט. קשה להאשים אותם. הוא הרי יכול היה להציע לעיתון שירותים שונים בוועדות הכנסת ובמשרדי הממשלה, במטרה לקדם אינטרסים כלכליים – חלקם סמויים – של **ידיעות אחרונות**. כך נהג אולמרט גם לגבי העיתון המתחרה בלי שהנהלת עיתון אחד ידעה על האחרת.

לא היה זה אפוא מקרי שבמרוצת שנות עבודתי ב**ידיעות אחרונות** התבקשתי לא אחת על ידי בכירים במערכת ובהנהלה להניח לאולמרט. כשפרשתי מהעיתון בראשית 2000 והצטרפתי כעבור שנה ל**מעריב**, הרגשתי שגם שם אולמרט מקבל יחס מיוחד.

העובדה שהפרויקט של "מדיקל סנטר" לא הוקם בסופו של דבר, לא הרתיעה את אולמרט. הוא היה עדיין חבר כנסת בתחילת דרכו ואיש עסקים צעיר. שום דבר לא בער, והדרך לצבירת מיליוני דולרים כבר היתה סלולה.

אולמרט החליט להמשיך בניסיונותיו הבלתי נלאים לנצל את קשריו הקרובים עם השרים שוסטק והורביץ וחיפש עסקאות שיכולות להעשיר אותו. השלב הבא היה ניסיון להתחבר לייבוא תרופות מאיראן לישראל.

אולמרט הגיע לנושא זה באקראי, לאחר שנודע לו שאיש עסקים איראני, בשם ציון לוי, שעיסוקו בענף התרופות, הגיע לפגישה במשכן הכנסת עם סגן שר התעשייה והמסחר דאז. ציון לוי היה בנו של הרופא האיראני היהודי ד"ר רחמים לוי, שהיה רופאו של השאח הפרסי וקיבל דרגת אלוף בצבא האיראני.

כשהשתחרר האב מהצבא, קיבל זיכיון לייבוא תרופות משווייץ לאיראן. במרוצת השנים הסתעפו עסקיו והוא הקים באיראן מפעל גדול בשם הורמוביט, שהחל לייצר תרופות על פי ידע שווייצרי בהסכמת מפעל האם. בהדרגה הפך מפעל התרופות לקונצרן גדול, והאב העביר את הניהול לידי בנו.

כאשר נודע לאולמרט, במהלך השוטטות הקבועה שלו במשכן הכנסת, על זהותו של האורח החשוב, הוא הזדרז להצטרף לשיחה מבלי שהוזמן.

מאוחר יותר מיהר אולמרט ליצור קשר עם ציון לוי, באמצעות נציגו בארץ, והודיע לו שהוא יכול להשיג עבורו רישיון ייבוא תרופות, וגם לדאוג שקופת החולים הכללית תבצע הזמנה גדולה. הפעם הגיעה חוצפתו של אולמרט לשיאים חדשים. הוא לא הסתפק בשכר טרחה תמורת פעולת התיווך ודרש לקבל 15 אחוז ממחזור המכירות בארץ, שאמורים היו להתחלק בין אולמרט לבין נציגו של לוי בארץ.

לוי חשב לתומו שאולמרט פנה אליו כחבר כנסת, ורק לאחר מכן ביקש ממנו "שוחד" כמקובל בארצו. הוא לא העלה על דעתו שניתן היה להסדיר את נושא הרישיון ללא תשלום, וכי אולמרט מנסה בעצם לחמוס אותו. למרות זאת, תנאי העסקה נראו לציון לוי ונחתם הסכם בין שני הצדדים. אולמרט הזדרז לטפל בקבלת הרישיונות, אך לרוע מזלו של חבר הכנסת המושחת דלפו פרטי העסקה לתקשורת.

סגן שר האוצר, יחזקאל פלומין, אמר בעקבות הפרסום שיש לעשות הכול כדי לסכל את העסקה.

הנימוק: אולמרט עלול להזיק לתדמית הליכוד.

אולמרט המבוהל הזדרז לקבוע פגישה נוספת עם ציון לוי והסביר לו שהוא פועל כעורך דין ומבקש לסכם על תשלום שכר טרחה מראש, ולא על אחוזים מהמכירה של התרופות.

אבל לוי הפך בינתיים לחשדן. הוא הודיע לאולמרט כי ישלם לו שכר טרחה רק אחרי שיקבל את

הרישיונות. אולמרט התעקש לקבל מקדמה. לוי סירב. לרוע מזלו של אולמרט, התערער בינתיים המצב הפנימי באיראן. ציון לוי חזר לארצו והקשר נותק. מאוחר יותר הולאם רכוש המשפחה, ומובן שהעסקה לא יצאה אל הפועל.

בהזדמנות אחרת ניסה אולמרט לנצל לצרכיו העסקיים את דוד לוי, שר הקליטה בממשלת בגין, כדי לגייס ממנו סיוע ותמיכה להקמת פרויקט פרטי גדול לשיכון עולים חדשים. גם כאן הוא אמור היה לגזור את הקופונים.

דוד לוי: "תחילה האמנתי לתומי שאולמרט פונה אלי כחבר כנסת, כשטובת העולים עומדת לנגד עיניו. רק אחר כך התברר לי שהוא מתכוון להרוויח כסף תמורת סיוע של המדינה למשקיעים פרטיים. לא אהבתי את הרעיון הזה."

אולמרט החליט למצות את הקשרים האישיים והפוליטיים ההדוקים שהיו לו עם שני השרים שוסטק והורביץ. בהדרגה הוא יצר לעצמו שם של "מאכער" שמופיע מטעמם של גופים כלכליים גדולים כדוגמת חברת הביטוח "השילוח", חברת "דלתא" ועוד. המומחיות שלו היתה פרוטקציה לקיצורי דרך או למתן שירותים שונים, חלקם שלא במסגרת המינהל התקין. במקביל הוא חיזק את קשריו במשרדי הממשלה השונים, תוך שהוא מיטיב לנצל את קשריו המיוחדים עם השרים וסגני השרים מקבלי ההחלטות, כמו גם להיפגש עם הפקידות הבכירה המבצעת.

בשלב השני החל אולמרט לייצג אינטרסים ישירים של אילי הון למיניהם, תוך שהוא פותר להם – בשקט כמובן – בעיות שונות. המסר שהוא שידר היה זהה בכל אחת מהפעמים: פרט לשכר הטרחה הנדיב שקיבל, הם יהיו חייבים לו בבוא המועד המתאים.

בהזדמנות אחרת הוכיח אולמרט שאין גבול לחוצפה שלו ולחבטות שהוא מנחית על כללי האתיקה של הכנסת: הכת "אסט" שכרה את שירותיו המשפטיים,

כדי שיפעל בשמה בוועדה בין־משרדית בראשותה של סגנית שרת החינוך, חברת הכנסת מרים תעסה גלזר, שדנה בפעילותן של כתות מיסטיות בישראל.

אולמרט פנה אל סגנית השר והחל לעסוק בשתדלנות, ואף הופיע בפני חברי הוועדה בלי שטרך כלל ליידע אותה ואותם שהוא משמש כיועץ משפטי בשכר של הכת, ולא כחבר כנסת.

מאוחר יותר הסבירה תעסה גלזר: "אני ואהוד מאוד מיוודדים ולא העליתי על דעתי שהוא היועץ המשפטי בשכר של אסט. הבנתי את פנייתו כאחת מהפניות שהגיעו אלי מקרובי משפחה וידידים של הכת."

אולמרט הזדרז לנקות את עצמו: "שלא יבלבלו את המוח. פעלתי כשורה על פי סעיף 12 ב' של תקנות הכנסת. אם הוועדה לא היתה מוכנה לשמוע אותי, היינו מגישים עתירה לבג"ץ והנושא היה הופך משפטי."

עו"ד חיים קלוגמן שימש אז יועץ שר המשפטים לענייני חקיקה: "אני מתפלא על חבר הכנסת אולמרט. חזקה עליו כמשפטן שהוא יודע שלחבר כנסת אסור לייצג לקוח בפני זרועות ממשל, אלא במקרים מיוחדים בעלי אופי משפטי."

בהתאם לכלל הבדוק – הרוצה לשקר ירחיק עדותו – הרחיק אולמרט וגם הרחיב את פעילותו המקצועית גם מחוץ לגבולות המדינה. באחת מנסיעותיו לארצות הברית הוא הוזמן לאסיפה של ארגון תומכי ישראל, והחל "לעניין" את המשתתפים ברכישת קרקעות מעבר לקו הירוק. על פניו זה נראה היה כתרגיל אולמרטי טיפוסי, שבסיומו מחכה סעיף שכר הטרחה... כאשר נודע הדבר לעיתונאים ישראלים בניו יורק, הם הציגו לו שאלות קשות בנושא. אולמרט טען להגנתו שלא הציע ליהודי ארצות הברית לרכוש קרקעות ביו"ש, ואת השתתפותו באירוע נימק בכך שהתבקש לעשות זאת על ידי שגרירות ישראל, מאחר שהשגריר

משה ארנס חזר ארצה והתמנה כשר הביטחון. במקרה אחר, אולמרט לא היסס לגבות בארצות הברית סכום של אלפי דולרים שכר טרחה ממשפחה ישראלית שבנה הסתבך עם החוק בארץ, והם ביקשו להקל על תנאי מאסרו כאן. הוא לא עשה זאת כפרקליט אלא כמוציא ומביא...

לכל אורך הדרך הוא המשיך בשלו. בציניות ובמצח נחושה, תוך התעלמות מוחלטת מכללי האתיקה הבסיסיים וטשטוש מוחלט בין תפקידיו כחבר כנסת נבחר ציבור לבין פעילותו כמתווך שכל מטרתו היא לעשות לכיסו.

רדיפת הבצע היא תכונה מולדת אצל אולמרט. כנראה שהוא לעולם לא ייגמל ממנה. ואולי בעצם הוא גם לא ניסה כלל להיגמל.

"רובין הוד" יוצא לקרב נגד הפשע המאורגן

אולמרט החל במאבקו נגד ה"פשע המאורגן" במחצית 1976, כשנה לפני הבחירות לכנסת במאי 1977. החשיפה הפומבית הראשונה היתה בעצם תרגיל מתוכנן של אולמרט ושל חברו גדעון לב ארי, בעל טור שבועי בקול ישראל. לב ארי ראיין את חבר הכנסת הצעיר, ובמהלך השידור עלתה כבדרך אגב שאלה מוזמנת: "הודלף לי שאתה חוקר בימים אלה את עולם הפשע של תל אביב. מה אתה יכול לספר לנו על כך?" אולמרט מיהר להשיב: "זה נכון. אני נמצא בדיוק בעיצומה של חקירה בתופעת הפשע המאורגן. קיימים גורמים רציניים מאוד, שמטרתם להגיע לעמדות שליטה בעולם התחתון. בין אנשי הקבוצה הזו יש כאלה שהיו בעלי עבר צבאי מכובד. חלקם השתייכו אף ליחידות מובחרות. לא מדובר בקצינים זוטרים." לב ארי לחץ עליו להיות יותר ספציפי. אולמרט לא שמר על זכות השתיקה: "אני מתכוון

לשמות ידועים, ואם להתפתות ללחץ שלך אני מוכן לרמוז שאני מתכוון גם לשמות שעליהם נרמז במשך הרבה מאוד שנים, שיש להם קשר לאותם הדברים. אף על פי שהדברים הוכחו, אני עומד על כך שהדברים שפורסמו היו נכונים."

כצפוי, זכו הדברים לכיסוי גדול בכל אמצעי התקשורת. אולמרט הוצג כמי שחשף כביכול את הפשע המאורגן בישראל. סדרת כתבות של העיתונאי אבי ולנטיין בעיתון **הארץ**, חשפה גם היא כמה שמות של חשודים לכאורה בהנהגת ה"פשע המאורגן", ובראשם מרדכי (מנטש) צרפתי והקבלן בצלאל מזרחי.

העולם הזה היה בין היחידים שלא הילל ולא שיבח את חבר הכנסת אמיץ הלב. להפך. עורך העיתון, אורי אבנרי, כתב באחד ממאמריו: "אהוד אולמרט השיג פרסומת אישית כמלך הבלשים, אבל חקירותיו רצופות הכללות, סתירות, המצאות ושטויות. התופעה שמייצג אולמרט היא תופעה של רשות שבוחרת לעצמה את הקורבנות, שופטת אותם באמצעות כותרות העיתונים, הרדיו והטלוויזיה ואחר כול מניחה אותם לנפשם כדי לרדוף את הקורבן והכותרת הבאים..."

כך או אחרת, הפרסומים התכופים והלחץ הציבורי הביאו להקמת ועדת חקירה ממלכתית בראשותו של פרקליט המדינה, ארווין שימרון, שהתבקש לחקור האם יש בישראל פשע מאורגן. אחד מחברי הוועדה היה אברהם צרפתי, המשנה לנציב מס הכנסה והממונה על החקירות והמודיעין.

צרפתי היה חבר אישי של אולמרט, ולא במקרה. לכאורה היה להם נושא משותף: הפשע המאורגן. למעשה, אולמרט ביקש "להצמיד" אליו את ראשי מס ההכנסה למקרה שתרחש אי פעם פורענות אישית וייחשפו עבירות מס שלו. ניבא וידע את אשר ניבא. לא במקרה מרבית נציבי מס ההכנסה היו מיוחדים איתו. זו, על כל פנים, היתה התחושה שהוא העניק

לכל אחד מהם. ניסיתי בהזדמנות מסוימת להבהיר את עמדותי לצרפתי. זה קרה לאחר שנתקלתי באולמרט באירוע משפחתי של צרפתי, אבל נדחיתי על הסף. מי רוצה להתמודד עם המציאות העגומה שטופחת על פניו?

בינתיים החליט בצלאל מזרחי להגיש תביעת נזיקין נגד **הארץ** וכתבו אבי ולנטיין שכרך את שמו בין ראשי הפשע המאורגן. במהלך המשפט הוגש לבית המשפט המסמך המשטרתי שבו פורטו שמותיהם של 11 אנשים, שסווגו כיעדים משטרתיים בנושא הפשע המאורגן. מסמך זה כונה באמצעי התקשורת "מסמך ה-11".

המסמך, שסווג כסודי ביותר, הוכן במרץ 1977. היתה זו בעצם טיוטה שחיבר קצין משטרה זוטר בשם יוסי ענבר, לבקשת קצין המודיעין הראשי של משטרת ישראל באותה עת, סגן ניצב סמי נחמיאס. למרבה האירוניה, הפכה הטיוטה עד מהרה למסמך רשמי של משטרת ישראל, שנחתם על ידי פקד עמוס עזני, אז ראש מחלקת ההדרכה ביחידה המרכזית של משטרת תל אביב, ולימים ראש היחידה הארצית לחקירות הונאה (יאח"ה). כותרת המסמך היתה: "יעדים מומלצים לטיפול על ידי שלטונות מס ההכנסה".

אולמרט, שלא ידע עדיין כיצד הוכן המסמך, התהלך באותם ימים כחתן בחופתו ונתן לעיתונאים להבין שהמסמך "בושל" על סמך תשתית מידע שהוא ריכז והעביר למשטרה. בכל שיחה עם עיתונאי הוא דאג להדגיש שוב ושוב שיש לו אבטחה צמודה, לאחר שבכירים בעולם התחתון מבקשים להתנקש בחייו. החלטתי אז לבדוק את הנושא כדי ללמוד את הרקע להכנת המסמך. בשלב ראשון נפגשתי עם כל 11 ה"בדוקאים", ביניהם הקבלן בצלאל מזרחי, סוחר המכוניות המשומשות מוניה שפירא, המסעדה רפי שאולי ואחרים. בעקבות הפגישות התעוררו אצלי ספקות לגבי חלק מהיעדים האלה. מה עוד שראיתי

שחלקם מעולם לא הורשעו בעבירות פליליות. מאחר ש"מסמך ה-11" הוגש לבית המשפט כראיה, התייחסתי אליו אז בכבוד הראוי לו. רק לאחר שנים עלה בידי לחשוף את האמת שמאחורי הולדת המסמך. הגדרתי זאת אז כמעשייה על גבול הבדיחה, כפי שיפורט בהמשך הפרק.

ככל שחלף הזמן, התברר שאולמרט לא מסתפק בחשיפת הפשע הלא־מאורגן. בלי שאיש ירגיש בכך, הוא הפך למותח ביקורות על אישי ציבור אחרים שסרחו. אבל רק לעתים רחוקות השיקולים שלו היו נקיים מחשבונות אישיים. לאולמרט יש זיכרון ארוך. בולדוג שממתין בפינה לשעת הכושר. כך הוא עשה לשר השיכון, אברהם עופר, יחד עם חברו העיתונאי יגאל לביב. אולמרט לא שכח ולא סלח על הסירוב שקיבל מהשר.

סיכול ממוקד לאברהם עופר

השניים, אולמרט ולביב, שיתפו פעולה בשלהי שנת 1976 וביצעו סיכול ממוקד לשר אברהם עופר, אז מראשי המערך. וכך זה קרה: ב-10 בנובמבר התלונן לביב במשטרה נגד השר עופר, בדומה לתלונה שהגיש קודם לכן נגד אשר ידלין, יו"ר הנהלת קופת החולים ההסתדרותית והמועמד לתפקיד נגיד בנק ישראל.

התלונה התייחסה לתקופה שבה כיהן עופר כמנכ"ל חברת הבנייה ההסתדרותית "שיכון עובדים", ועל פיה עופר עבר כמה עבירות חמורות – ביניהן מרמה והונאה, מכירת דירות מסובסדות שהיו מיועדות לזוגות צעירים, לאנשים שלא היו זכאים לכך, רישום כוזב בספרי החברה, מכירת דירות בהנחה למקורבים, ועוד. בתלונה נוספת ניסה לביב ליצור קשר עברייני בין אשר ידלין לבין עופר – שניהם חברים אישיים מאז תחילת הקריירה שלהם, כשעוד היו

חברי קיבוץ חמדיה שבעמק יזרעאל. חודש לאחר מכן, ב־20 בדצמבר 1976, עמד חבר הכנסת אולמרט על דוכן הכנסת והטיח דברים קשים ללא תקדים נגד שר השיכון אברהם עופר, שישב בודד ליד שולחן הממשלה: "לראשונה בתולדות המדינה, אספה המשטרה נתונים שיחייבו פתיחה בחקירה פלילית רשמית נגד שר בממשלה בעודו מכהן בתפקידו. נמסר לי כי מתנהלת חקירה משטרתית לגבי חברת שיכון עובדים. בנסיבות אלה, יש למנוע מהשר עופר לעסוק בכל נושא הנוגע לשיכון עובדים ולמנוע מתן סיוע מקופת המדינה לחברה זו."

השר עופר ניסה לכבוש את זעמו ולהגיב באיפוק, כשעלה לדוכן להגיב לדברים: "אינני יודע דבר על הרמזים של אולמרט. איני יודע מי הסמיך אותו להיות דובר המשטרה ולזרוק דברים בחלל שאינו מוסמך לומר אותם. אני משאיר לחברי הבית את ההחלטה כיצד להתייחס לסגנון הזה."

דבריו של אולמרט, שצוטטו בהרחבה בכלי התקשורת, היכו הדים. לראשונה מאז החלה הפרשה, חש עופר שהטבעת הולכת ומתהדקת סביבו. שעון החול החל לפעול במהירות. בתוך זמן קצר החלה התקשורת לעסוק גם בבניו, שהיו מעורבים כביכול בעסקאות מוזרות ועל העדפות שונות שניתנו להם.

עופר נפגש עם שר המשטרה, שלמה הלל, וביקש שהמשטרה תוציא הודעה רשמית שמנקה אותו מהאשמות השווא. הלל השיב שלמשטרה אין עדיין מסקנות, לכאן או לכאן, ולכן אין באפשרותו להוציא הודעה שכזו.

בשיחה טלפון קצרה, יומיים לאחר הדיון בכנסת, השר עופר אמר לי: "אין גבול לייסורי. איני מבין מדוע עד עכשיו המשטרה לא זימנה אותי, לא אמרה לי במה היא חושדת בי ולא נתנה לי הזדמנות להשיב על שאלות. לראשונה בחיי אני חש נבגד על ידי חברים ותיקים שנוטשים אותי מחשש שיידבק בהם

חלילה רבב."

אחד המעטים שלא נטשו את עופר היה לובה אליאב, שבעיצומו של המצוד הגדול עליו הגיע לבקר בביתו. "לובה, אני הולך וטובע בים של שמועות ולחישות," אמר לו עופר, "אני מרגיש את עצמי בתוך ביצה. כשאני מוציא רגל אחת, טובעת השנייה עמוק יותר." לובה אליאב: "ראיתי לפני טרגדיה יוונית בהתגלמותה. ממש כמו בהמשפט של קפקא. עם כל הזריזות, המעלות והחוכמה הפוליטית-ריאלית שלו, עופר מצא את עצמו במצב של קפקא. לא אומרים לך 'לא' ולא אומרים לך 'כן'. מופיעים אצלך חצאי צללים, מדברים חצאי דיבורים... בעצם אינך יודע מי הם האנשים ומי שלח אותם. הוא היה דומה לפרפר שנלכד בקורי עכביש, קור אחרי קור, ופתאום מצא את עצמו לכוד בסבך של קורים ולא ידע כיצד לטפל במצב."

ביום שישי ה-31 בדצמבר, עופר נשמע אופטימי כשאמר לבני משפחתו: "הובטח לי שתוך יומיים-שלושה תצא הודעת זיכוי מטעם הממשלה, שתבטל את כל המסה של החשדות נגדי. אולי יישארו פה ושם כמה זנבות קטנים."

למחרת, ה-1 בינואר, התקיימה ישיבה חשאית בביתו של ראש הממשלה, יצחק רבין, שבמהלכה מסר היועץ המשפטי לממשלה דאז, פרופ' אהרון ברק, דיווח על מהלך הטיפול בפרשה, וגילה שיומיים קודם לכן התקבלה עדות חדשה שלא היתה ידועה קודם לכן.

ברק נשאל אילו פרטים ניתן למסור לעופר השרוי במצוקה נוראה, והבטיח לתת תשובה בתוך יום. למחרת, בתום הישיבה השבועית של הממשלה, כתב היועץ המשפטי לממשלה לרבין בין השאר: "עמדתי היא כי מן הראוי לנהוג במקרה זה על פי הכלל המקובל, שלפיו אין מוסרים לנוגע בדבר פרטים על תוכנה של בדיקה אלא אחרי סיומה - דהיינו רק

בשלב שבו ניתן להגיע לכלל החלטה אם לפתוח בחקירה מלאה, שבמהלכה ייחקר הנוגע בדבר, או להורות על גניזת חומר הבדיקה. יחד עם זאת, דעתי שאין מניעה למסור לשר עופר שהבדיקה מצויה בשלבי השלמה וכי ייעשה מאמץ לסיימה בהקדם."

רבין חיפש דרך להודיע לעופר מה שהתיר לו ברק, אך מבחינתו של שר השיכון זה היה מעט מדי ומאוחר מדי. למחרת בבוקר לקח עופר את אקדחו האישי ויצא במכונית השרד שלו מביתו בתל אביב לחוף תל ברוך. היה זה יום חורפי שבו לא נראו אנשים על החוף.

הוא שלף את פנקסו, כתב מכתב קצר, וירה ברקתו. כעבור כמה שעות נמצאה הגופה במכונית.

במכתב ההתאבדות שלו כתב עופר בין השאר: "זה שבועות וחודשים שמענים אותי, שופכים את דמי, מעלילים עלי עלילות ומתעללים בי. הפעם לא חסו גם על בני משפחתי. אין לי ספק שהאמת תצא לאור. לא מעלתי, לא גנבתי והכול היו עלילות ושמעות שווא. אין לי כוח לשאת יותר. איני רואה טעם להמשיך גם כאשר צדקתי תצא לאור, הכול נקרע בקרבי..."

בראיון לידיעות אחרונות, שפורסם לאחר ההתאבדות, אמרה רעייתו של השר, שושנה עופר: "אני לא סולחת לאהוד אולמרט. ארבעה ימים לפני ההתאבדות הודיע שר המשטרה שלמה הלל בכנסת שהתיק של עופר נסגר. אולמרט עלה לדוכן הכנסת ואמר שהוא יודע שהתיק לא נסגר, וכי הלל אמר מה שאמר מפני שהוא חבר של עופר."

אולמרט מיהר להגיב על הדברים.

ואיפה? אצל חברו הטוב, דן מרגלית בהארץ: "אני ממעט למצוא אנשים שמטילים ספק בטענות שהשמעתי לפני הטרגדיה של עופר. המידע נמסר לי על ידי מקור בכיר בעת ביקור במתקן משטרתי."

גם שר המשטרה, שלמה הלל, התייחס לפעילותם המשותפת של אולמרט ויגאל לביב. ראיינתי אותו

במהלך כתיבת ספרי **המפולת** שהופיע שנה מאוחר יותר, לאחר המהפך הפוליטי ועליית הליכוד לשלטון. הלל התעקש שדבריו של אולמרט היו חסרי שחר. "לפעמים יש לנו עסק לא עם ל"ו צדיקים הנותנים מתן בסתר, ומי שמגיש תלונה או אשמה כלשהי לא עושה זאת כדי שייבדק העניין אלא בשביל שיוכל לפרסם את זה ולהתפרסם. זהו בעצם האסון וזה כל מה שקרה בפרשה הזאת. הדברים מרושעים ובלתי אחראים, בין אם הם נאמרים על ידי העיתונאי ובין אם הם נאמרים על ידי חבר כנסת. חבר הכנסת אולמרט היה אחד השותפים להצעת חוק שדרשה למנוע פרסום שמו של חשוד אלא לאחר הגשת כתב האישום. פה מדובר על חשד. פה לא מדובר על חקירה. בוודאי שיש כאן שפיכות דמים ללא כל צורך וללא כל הצדקה. ואני, בעוונותי הרבים, איני מצליח ליישב בתוכי דבר כזה, שמצד אחד מישהו יכול להתקטט בנוצות הללו של דאגה לשלומו של הציבור וחרד שמא פרסום שמו של אדם לפני הגשת כתב אישום יפגע בו, ומצד שני, ללא כל רסן, להופיע על בימת הכנסת ולומר דברים שיש בהם להחשיד ולהכאיב וליצור את ההרגשה שאדם איבד את עולמו מבלי שלאיש תהיה אפשרות לעשות דבר כנגד זה."

כמקובל במקרים כאלה הופסק תהליך הבדיקה בעניינו של השר עופר מבלי שנפתחה חקירה משטרתית ובלי שקיבל זיכוי ציבורי. עליית הליכוד לשלטון כמה חודשים לאחר מכן, במאי 1977, יוחסה בעיקר לפרשיות השחיתות של העבודה בגלגוליה השונים - בעיקר פרשת ידלין ועופר. אולמרט עלה על הגל של חושף השחיתויות. זה היה ציון דרך בקריירה הציבורית ובעולם העסקים שלו.

באותם ימים הוא כבר עשה היטב לביתו - במהלך עבודתו הציבורית - בפעילות עסקית שלא כולה

נחשפה ברבים. הוא כבר לא נזקק לסיוע ממשלתי לזוגות צעירים חסרי דירה, אבל זה לא הספיק לו. לא היתה לו כוונה להפסיק להתעשר. רק הדרכים הפכו סמויות יותר.

אולמרט חשק בתפקיד סגן שר המשטרה בממשלת הליכוד. לא קשה לנחש מדוע. תפקיד כזה היה מאפשר לו ללבות את האש סביב נושא "הפשע המאורגן" ולשמור באותה הזדמנות על עצמו במהלך המעידות הראשונות שלו עם החוק. בגין לא מיהר להיענות.

זמן קצר לאחר הבחירות, באוגוסט 1977, חזר אולמרט לעסוק ב"פשע המאורגן" וכינס מסיבת עיתונאים נוספת בנושא. תזכורת למי ששכח את זכות הראשונים שלו בנושא. הדאיגה אותו העובדה שוועדת שימרון טרם סיימה את עבודתה ונבצר ממנו לקצור את הפירות הבאזשים.

היו רבים שרמזו שאולמרט מבקש לאותת לראש הממשלה בגין שלא ישכח, חס וחלילה, שחלק גדול מניצחון הליכוד בבחירות יש לזקוף לזכותו כחושף פרשיות השחיתות שהביאו לקריסת המערך. הגמול הפוליטי המתבקש, מבחינתו של אולמרט, היה שדרוג פוליטי. לממשלה כמובן.

גנדי על הכוונת

באותה מסיבת עיתונאים תקף אולמרט את אלוף רחבעם זאבי (גנדי) ואמר עליו בין השאר: "אין לי שום הוכחות שגנדי עבר עבירה פלילית כלשהי. יחד עם זאת, גנדי מהווה מודל של אדם היוצר הגנה חברתית... אפילו אם אין הוכחות משפטיות, ההתחברות המתמדת של דמויות ואישים מסוימים עם אישים חשובים בעולם הפשע מעידה על הצטברות וזיקה לקשר ביניהם..."

גנדי הגיב מיד. לדבריו, זמן קצר לאחר שפתח אולמרט במתקפה הציבורית המתוקשרת, הוא נפגש

איתו ועם חברו הקבלן בצלאל מזרחי. בפגישה שהוקלטה אמר אולמרט באופן ברור שמעולם לא על דעתו לקשור את גנדי ואת מזרחי עם הפשע המאורגן, והבטיח שאם ייוודע לו דבר שעלול ליצור רושם שהם קשורים לפשע המאורגן הוא יבקש את תגובתם לפני שיעשה בחומר שימוש כלשהו. אולמרט לא יצר איתם קשר מאז. שניהם הופתעו מהדברים שנאמרו במסיבת העיתונאים.

גנדי ביקש להגיש נגד אולמרט תביעה פלילית על לשון הרע, כפי שמאפשר החוק, אבל אולמרט הסתתר מאחורי חסינותו כחבר כנסת, וזאת חרף הבטחתו הפומבית שיסיר ביוזמתו את החסינות כדי שניתן יהיה לתבוע אותו.

מאוחר יותר טען אולמרט שמאחר שאמר את הדברים במסגרת תפקידו הפרלמנטרי, הוא אינו צריך להסיר את חסינותו. גנדי הגיש תביעת נזיקין על סך שני מיליון שקלים ונערך לקראת קרב משפטי ממושך.

זמן קצר אחרי מסיבת העיתונאים, "כיכב" אולמרט בישיבתה של ועדת הכנסת שזומנה לישיבה דחופה כדי לדון בהקלטה שבוצעה בתחומי המשכן. מדובר בשיחה בין אולמרט לבין מני כהן, עבריון לשעבר, שהיה דובר סיעת הפנתרים השחורים בכנסת. אבל למני כהן היה עוד תפקיד: הוא מודיע של אולמרט, וסיפק לו מידע בעיקר על שני עבריינים כבדים – רחמים אהרוני (גומדי), וטוביה אושרי, שני ראשי כנופית הכרם. הוא היה זה שסיפר לאולמרט על קשריהם של השניים עם בצלאל מזרחי ועם גנדי.

במסגרת איסוף חומר לדיון המשפטי בתביעה שהגיש נגדו גנדי, לחץ אולמרט על מני כהן לחתום על תצהיר שיוגש לבית המשפט, והבטיח לו הגנה משפטית. כהן סירב: "כוחם של אנשי הפשע גדול יותר. הם יהרגו אותי ואפילו אותך."

על מה שאירע לאחר מכן דיווחה בשעתו כתבת **מעריב** מירב בטיטו: "אולמרט הודאג. אולי יש בזה

משהו? הוא החליט להעביר מסר ברור למאיימים אפשריים על חיינו. 'הולכים לחסל את ראשי הפשע אחד אחד על ידי יחידת משטרה מיוחדת', הוא התרברב בפני. הוא לא ידע שכהן מקליט אותו בסתר לפי הוראתו המיוחדת של חבר הכנסת צ'רלי ביטון, שגמר אומר לפרסם את ההקלטה".

באחד העיתונים נמתחה ביקורת על חבר הכנסת: "יש רמת התנהגות מסוימת שמותר לדרוש מחבר כנסת, ומן הדין לבדוק מה אמר אולמרט בשדר שלו לעולם הפשע, והאם מה שאמר אין בו כדי סכנה לחברה ולמשטר - סכנה לא פחות חמורה מזו שעליה מתריע אולמרט."

לאלה שהכירו את הנפשות הפועלות היה ברור שחבר הכנסת האמיץ והנחוש פשוט מזיע מפחד ומדאגה. ההקלטה עוררה סערה רבה בין כותלי הכנסת, וועדת הכנסת התכנסה לדיון מיוחד בתקדים. במהלך הישיבה ביקש חבר הכנסת עקיבא נוף - פעם ידיד בנפש של אולמרט - את רשות הדיבור ותקף חזיתית את אולמרט בכל הנוגע להתנהגותו בימים שלפני התאבדותו של השר עופר: "בשנה שעברה הודיע אולמרט מעל דוכן הכנסת, שידוע לו שיש למשטרה מספיק חומר כדי לפתוח בחקירה נגד השר עופר. זו היתה נקמתו המתוקה של אולמרט על הסתלקותו של עופר מקיום עסקת מתן טובת הנאה לאולמרט. כעבור כמה ימים הודיעה המשטרה שאין ברשותה חומר נגד עופר שמצדיק חקירה. ייתכן שהמעשה הטראגי שעשה עופר נובע במישרין מאותו נאום על דוכן הכנסת. אחרי התאבדותו של השר היתה לחבר הכנסת אולמרט עזות מצח לטעון שלמעשה לא אמר מעולם דבר בגנותו של השר."

הדברים עוררו מהומה בישיבת הוועדה. אולמרט פתח בצעקות לעבר נוף ומלמל דברים לא ברורים, והישיבה הופסקה מבלי שהתקבלה החלטה בנושא הדיון.

ועדת שימרון סיימה את עבודתה בראשית 1978 ופרסמה מסמך שבו נאמר שהיא אינה מקבלת את עמדתם של כמה אישי ציבור וקציני משטרה בכירים, שהכחישו את דבר קיומו של פשע מאורגן בישראל. עם זאת, הוועדה גם לא הביאה ראיות ברורות לקיומו של פשע מאורגן, לא פרסמה שמות של חשודים ולא העניקה לגיטימציה למסמך ה-11. בסיכומו של דבר התברר שהוועדה הסתמכה בעיקר על חומר שהועבר אליה על ידי המשטרה, נציבות מס ההכנסה והמכס. עיקר מסקנותיה היו להגביר את שיתוף הפעולה עם הגורמים המופקדים על אכיפת החוק.

זמן קצר לאחר פרסום המסקנות חזר אולמרט מאחת מנסיעותיו הרבות לחו"ל. אולמרט ניסה להתקרב אל מפכ"ל המשטרה דאז, רב-ניצב חיים תבורי, כפי שנהג בעבר בניסיונותיו הבלתי נלאים להתקרב אל הקודקודים שעוסקים באכיפת החוק.

תבורי התייחס אליו די בביטול ולא ייחס כל חשיבות ל"חומר הרקע" הכתוב שהעביר אולמרט למשטרה. לדבריו, מדובר בחומר חסר ערך. אולמרט לא אהב את הדברים. תבורי סומן גם הוא.

אולמרט עמד על כך שהחומר שלו שימש בסיס לקביעתה של ועדת שימרון ותבע מראש הממשלה דאז, מנחם בגין, להחליף את תבורי (שכיהן בתפקידו פחות משנה). הוא טען שתבורי מנהל נגדו מערכה אישית מאחר שהוא מקורב למערך. תבורי מיהר להגיב: "אולמרט חיפש את קרבתו ואני דחיתי אותו. אני לא רוצה להיות חייב לו כלום." בגין דחה את בקשתו של אולמרט. הנתק בין השניים נמשך ואף החריף, ואולמרט החליט להמתין למינויו של המפכ"ל הבא, בהנחה שיוכל להשתלט עליו בדברי חנופה ובמחמאות כדרכו בקודש.

בינתיים הוכיח אולמרט שהוא יכול "לעקוץ" גם את קופת מפלגתו. סמוך להגשת תביעת הדיבה של גנדי, פנה אולמרט אל הנהלת הליכוד וביקש להקציב

לו סכום נכבד למימון ההגנה המשפטית שלו. לטענתו, מאבקו בפשע המאורגן עשוי לסייע לליכוד בבחירות הבאות. ראשי שתי חטיבות הליכוד, חרות והליברלים, בכלל זה ראש הממשלה עצמו, לא התלהבו מהרעיון ולא שוכנעו שהמאבקים שמנהל אולמרט למען עצמו מועילים גם לליכוד. בקשתו למימון המשפט נדחתה גם בטענה שיש בכך עבירה על חוק מימון המפלגות.

אולמרט לא הרים ידיים. הוא מעולם לא עשה זאת כאשר מדובר בכסף. הוא הביא את הנושא לישיבת הנהלת החטיבה השלישית בליכוד, "לעם", שהוא נמנה עמה. מהישיבה נעדר יו"ר החטיבה, יגאל הורביץ, לימים שר האוצר.

לאחר שאולמרט התחייב בפני החברים שהכסף יוחזר מקופת הליכוד, אושרה בקשתו. חלק מהמימון הגיע מקופת הסתדרות העובדים הלאומית שהיתה מקורבת ל"לעם". האיש החזק בהסתדרות העובדים הלאומית, אליעזר שוסטק, בעבר אחד ממיטיביו של אולמרט, לא העלה בדעתו שבן חסותו בעבר יבגוד בו – ממש כפי שבגד קודם לכן בעו"ד שמואל תמיר.

כאשר נודע להורביץ, שכאמור לא נכח בישיבה, שהבקשה אושרה מאחורי גבו, הוא רתח מזעם, אבל את הנעשה אי-אפשר היה להשיב. מאוחר יותר התעוררה השאלה לאן הלך הכסף ששולם כשכר טרחה לעורכי הדין, וזאת לאחר שבגין עמד על כך שאולמרט וגנדי יתפייסו ביניהם והתביעה תימחק.

בליכוד העדיפו להצניע את הפרשה, אבל היא דלפה **להעולם הזה**. בתגובה לפניית השבועון, טען אולמרט שהעביר את הכסף לעו"ד הירושלמי עצמון, שאמור היה להגן עליו. השבועון חשף נייר מכתבים משותף של משרד עו"ד עצמון, שעליו התנוסס גם שמו של עורך דין נוסף – אהוד אולמרט. עצמון הכחיש שהוא ואולמרט שותפים במשרד, וטען שחבר הכנסת שכר אמנם חדר במשרדו ומשתמש בשירותי המשרד, אך כלל

אינו שותף שלו. כשנשאל מדוע לא הוחזרו כספי הייצוג במשפט שלא התנהל לילעם, לא היה לעצמון הסבר מניח את הדעת.

פניתי בשעתו אל אולמרט בנדון, והוא סירב להשיב לאן הלכו הכספים והאם הוא החזיר אותם. לא היה קשה לנחש את הסיבה.

העולם הזה, שגם הוא לא קיבל הסברים משכנעים, פרסם על שערו תמונת ענק של אולמרט ומעליה נכתבה מילה אחת: "שקרן". השבועון תבע לחקור לאיזה כיס בדיוק הגיעו הכספים. היה זה דווקא ראש הממשלה מנחם בגין, שחרף רגישותו לטוהר המידות לא הרים את הכפפה ודבר לא נעשה בעניין. אולמרט לא מימש את הבטחתו לתבוע את העיתון לדין.

באותה תקופה הוכיח אולמרט שנוסף ללוליינות וליכולתו להעלים כספים שיצאו מקופה אחת ואיש אינו יודע לאן הגיעו, הוא מסוגל להיות גם לולייני מדיני מרשים. בשנת 1978 הוא היה בין חברי הליכוד שהצביעו בכנסת נגד הסכמי קמפ־דייוויד. הצבעה שלאחריה היו לא מעט עיתונאים ובעלי טורים, שלא השתייכו ללהקת חסידיו, שהחלו לקרוע מעל פניו את מסכת הצדקנות והצביעות.

ב־16 בפברואר 1979 פרסם הפזמונאי חיים חפר **בידיעות אחרונות** מקמה בשם "אולמקרטי", שבה השווה את פעילותו של אולמרט לזו של הסנטור האמריקני הידוע לשמצה מקארתי, שרדף בקנאות חולנית אחר אישים שנחשדו בתמיכה בקומוניזם.

אחד מקטעי המקמה מדבר בעד עצמו:

"הביט אולמרט פנימה, אל מקארתי,

בעיניים תאבות של תינוק,

וראה שיותר משהפירה רוצה להניק,

העגל רוצה לינוק.

חייך אליו ג'ו בתוך תוכו ואפילו התרגש קמעה,

ואמר הבה ואוסיף את שמך ק"י פעמים של טומאה

ויחד נחולל פלאים אם תשמע תורתי ובדרכי תאמינה

ובאשר אשמאיל (טפו!) כן תשמאיל
ובאשר אימין (האח!) תימינה.
ובכן אודי חמודי, ראשית חכמה קנה לך תיק
ושים בו נייר לבן ועיתון ישן ומסמכי הבל וריק
ועכשיו כנה את כל שונאיך בשמות גנאי כגון
נוכל וגנב ומזיק
ואיים עליהם כי דליי שופכין על ראשם תריק
ואחר כך תשחק נכונה את הטריק.
תוכל בעצמך להבריא, למעול, להתהולל, להיות
עריק

לפגוע במתנגדיך, להטריד, להציק
שהרי אם הוקעת אחרים כפושעים, הרי מובן שאתה
צדיק".

כמה ימים לאחר פרסום המקמה, שעוררה הדים
רחבים והפכה לשיחת היום ופתחה מסע ניחושים על
העבירות האישיות של אולמרט שעליהן רמז חפר, הוא
החליט להטיל פצצת סירחון מעל בימת הכנסת. אולי
כפעולת הסחה מתוחכמת שתוריד מעליו את עדת
השועלים. אולמרט הגיש הצעה לסדר ודרש לקיים
בכנסת דיון מיוחד בנושא הפשע המאורגן במדינה.
איש מחברי הכנסת לא שיער לאיזו רמה של פרצחות
הוא מסוגל לרדת.

בדיון מוקדם שהתקיים באותו בוקר בסיעת
הליכוד, הודיע אולמרט שבכוונתו להגיש הצעה לסדר
היום בעניין הפשע המאורגן והתחייב שלא לחשוף
שמות של אישים שקשורים בארגוני הפשע בארץ.
אולמרט סיפר לחבריו לסיעה שהודלף לו מגורם
מסוים במשטרה כי קיים מסמך סודי שהגיע
מהאף. בי.איי שנה לפני כן, והוא מצביע על קשרים
סמויים בין קציני צה"ל בכירים לבין אנשי פשע
ישראלים שפועלים בחו"ל.

מספר אחד מחברי הסיעה דאז, שביקש לשמור על

עילום שמו: "אולמרט הטעה אותנו. הוא לא סיפר לנו שמדובר במסמך שהוצג כבר במשפט שלו עם גנדי. הוא גם לא סיפר לנו שבעבר הוא כבר ניסה להדליף אותו לתקשורת, ללא הצלחה. זו הסיבה שהוא החליט לנצל את החסינות שיש לו מעל בימת הכנסת".

חברי הסיעה ביקשו לדעת מיהם הקצינים הבכירים. אולמרט סירב לחשוף אותם לפני הדיון בכנסת. הם לחצו עליו שלא להזכיר את שמותיהם בדיון, בעיקר משום שהועלו לא מעט ספקות בכל הנוגע למהימנות המסמך.

אבל אולמרט לא היה מוכן לוותר על ההזדמנות. הוא עלה על הדוכן והדהים את מליאת הכנסת בדברים שהשמיע באותה ישיבה: "בידי אגף החקירות של המשטרה יש עדויות שאלופים בצה"ל, ביניהם אברהם אורלי ומשה לוי (שמונה כעבור חמש שנים לרמטכ"ל) מעורבים באורח חברתי עם דמויות המשמשות יעד מודיעיני של המשטרה, הוא זרק את הפצצה.

יוסף בורג, שר הפנים והמשטרה, נזעק ממקומו: "ניצול לרעה של הכנסת ועבירה על חוק הסוביודיצה. העניין נמצא במשפט ואסור לדבר עליו."

אולמרט לא הפסיק: "בידי המשטרה מצוי מידע של האף.בי.איי האמריקני, ומופיעות בו פרשיות מזעזעות וכאלה שנוגעות לדמויות ידועות ופחות ידועות בישראל. שנה שלמה מצוי החומר בידי המשטרה ואין מטפלים בו. בחומר נאמר שקבוצת ישראלים עוסקת באורח שיטתי בהברחת סמים בין ישראל וגרמניה באמצעות הדואר הדיפלומטי. בין הדמויות האלה נמצאים טוביה אושרי, רחמים אהרוני, בצלאל מזרחי, ואלה קשורים עם גנרל ישראלי הידוע בשם גנדי. הקבוצה קשורה גם בשיגור נערות מאקוודור למיאמי במטרה להבריח באמצעותן קוקאין. המשטרה לא טיפלה כלל במסמך הזה... שנה שלמה נמשכת הסחבת עד שראש המודיעין

של משטרת ישראל, סגן ניצב סמי נחמיאס, התפטר בימים אלה."

חברי הכנסת לא נשארו אדישים לדברים. "כ"כ הלל זיידל: "זה חומר חסוי שאסור לדבר עליו."

מאיר עמית, בעבר ראש המוסד: "ראיתי את המסמך הזה. הוא מסתמך על מקור אחד."

אולמרט: "המסמך מסתמך על הרבה מקורות ולא רק על אחד, והוא חייב להיבדק על ידי המשטרה. אני חוזר על תביעתי לקיים בכנסת דיון מיוחד על הפשע המאורגן."

גדעון האוזנר, בעבר היועץ המשפטי לממשלה: "אבל גנדי לא יכול להשיב לטענות אלה..."

אולמרט: "זה לא שיקול כאשר מעלים נושא בכנסת. אם אתה חושב שזה נושא אישי, יבושם לך."

מיד לאחריו עלה שר הפנים, יוסף בורג, לדוכן וביקש להוריד את הדברים מעל סדר היום. "מדובר בדברים חמורים שנוגעים בקציני צה"ל, שמיוחסים להם קשרים סמויים עם העולם התחתון, כאשר חלק מהם אינו יכול לענות. חלק מהדברים מתייחסים למשפטים שמתנהלים עתה וחלק למשפט שאולמרט הוא צד בו. זה מעשה חמור. חבר הכנסת אולמרט עשה הוקוס פוקס ולא עשה אבחנה בין מידע לבין הוכחה. בגלל חומרת דבריו אני מבקש להסיר את הצעתו מעל סדר היום."

ההצעה התקבלה. רוב חברי הליכוד תמכו בה. ראש הממשלה, מנחם בגין, נדהם ממה ששמעו אוזניו אך נמנע מלהתערב. התנהגותו של אולמרט לא הפתיעה אותו. הוא הבין שמדובר בלא אחר מאשר תלמידו של שמואל תמיר. המורה כמו התלמיד, שניהם לא בחלו בכל דרך אפשרית כדי להשיג את מטרותם.

אחרי הדיון אמר יו"ר סיעת הליכוד, חבר הכנסת חיים קורפו: "הופעתו של אולמרט היתה חסרת אחריות וניצול לרעה של חסינותו כחבר כנסת. אני

מצטער על הופעתו. לא הסכמתי לה מלכתחילה כי יודע צדיק נפש בהמתו...".

ואם לא די בכך, העיתונאי אורי דן פרסם למחרת ידיעה תחת הכותרת הבולטת בעמודו הראשון של **מעריב**: "מסמך האף.בי.איי של אולמרט - סיפורי בדים של עבריינין שירד".

דן כתב בין השאר: "מסמך האף.בי.איי שעליו הסתמך אולמרט בבית המשפט ובהופעתו אתמול בכנסת, שלפיו האלוף רחבעם זאבי קשור כביכול לבצלאל מזרחי ולאחרים בהברחת סמים, אינו אלא עדות של עבריינין ישראלי מועד, שנמסרה לשלטונות האמריקניים מיוזמתו של העבריינין, ושהוא עצמו חזר בו והסתייג ממנה בחקירה שיזמה משטרת ישראל.

"פרטים אלה נודעו ממכתב ששלח אתמול רחבעם זאבי ל-119 חברי כנסת. העבריינין, ששמו ידוע למשטרה, נשפט בארץ לשלוש שנות מאסר לאחר שהורשע בביצוע מעשי הונאה. בהמשך, כדי לזכות באשרת כניסה לארצות הברית, פנה העבריינין הישראלי אל הבולשת האמריקנית והתנדב למסור לה מידע כוזב על אישי ביטחון ישראליים...".

גם שני קציני צה"ל הבכירים האחרים, משה לוי ואברהם אורלי, ששמם הוכפש מעל בימת הכנסת, נזעקו להכחיש את הדברים החמורים.

כל הפרשה הזו והסערה הציבורית בעקבותיה הותירו טעם מר בפיו של ראש הממשלה בגין, שמאז ומתמיד חש כבוד מיוחד ללובשי מדים. בגין החליט להתערב ולנסות לפשר בין אולמרט וגנדי, וזימן את השניים ללשכתו כדי לנסות לבדוק אם ניתן לסיים את הפרשה שגרמה להערכתו נזק ציבורי רב לליכוד. בסיומה של הפגישה סוכם שאולמרט יחזור בו מדבריו וגנדי ימשוך את התביעה. וזה מה שקרה. כל האוויר יצא מהבלון הנפוח של אולמרט.

גנדי אמר לי אז: "התכוונתי ללכת במשפט הזה עד הסוף, להוקיע אותו ולחשוף את פרצופו האמיתי,

אבל נענית לבקשתו של בגין שערך סולחה בינינו. בפגישה התנצל אולמרט על דבריו ונהג כילד נזוף. "אולמרט טען אחרי הפגישה שהוא דווקא יצא ממנה כשידו על העליונה.

בראשית 1982 חשף **העולם הזה** עובדה מדהימה: יום לפני שאולמרט התפייס עם גנדי הוא ייצג בפני שלטונות מס ההכנסה את הקבלן אהרון גניש, חברו הקרוב של בצלאל מזרחי.

החיבור בין אולמרט לבין גניש נעשה באמצעות עסקן חרות, הקבלן דוד אפל ששימש אז מנהל אחת מחברותיו של גניש. אפל הצליח לשכנע את גניש להיות אוהד חרות ואחד התורמים הכבדים לתנועה.

גילה **העולם הזה** בין השאר: "לפני שבועיים התקיימה במשרד החקירות של מס ההכנסה בתל אביב ישיבה בלתי רגילה. נציב מס ההכנסה, דב נייגר, הטריח את עצמו לרדת מירושלים ביום גשם קר. לעומת זאת, בלט בהיעדרו סגנו של נייגר, יוסי לוי, מנהל אגף החקירות של מס ההכנסה, שהתקשר מירושלים והודיע שהשלג שיורד בבירה אינו מאפשר לו להשתתף בפגישה. נושא הדיון היה הקבלן אהרון גניש, שנעצר כמה פעמים בזמן האחרון והחשוד בהעלמות מס אדירות. במקום נכחו, כמובן, פרקליטו של גניש, רם כספי, ושני רואי החשבון שלו. נכח גם נציג פרקליטות המחוז לעבירות מסים וכלכלה, יעקב אור, המלווה את הפרשה מראשיתה. לחדר הוזמן חוקר מחלקת החקירות שריכז את חומר החקירה. בחדר נכח אדם נוסף, אורח בלתי צפוי לגמרי. היה זה חבר הכנסת אהוד אולמרט. מה הוא עשה שם? בישיבות מעין אלה שהן סודיות לחלוטין אין איש יכול להשתתף אלא כנציג של החשוד המצויד בייפוי כוח רשמי. אולמרט הופיע במפתיע כנציג אחת החברות של גניש... אין מנוס מן ההשערה שמי ששלח את אולמרט לישיבה זו לקח בחשבון שהוא חבר כנסת ואחד הפוליטיקאים הבולטים של הליכוד. כל זה היה מוזר

למדי, אך מוזר ביותר הוא היבט אחר של תסבוכת זו הנוגעת לאולמרט וליריבו גנדי. גניש הוא ידידו של בצלאל מזרחי ועשה עמו עסקים רבים בשותפות. בצלאל מזרחי הואשם על ידי אולמרט כמי שנמנה עם ראשי הפשע המאורגן. גנדי הוא ידידו של מזרחי, וידידות זו היתה הסיבה העיקרית להאשמות שהטיח בו אולמרט".

הישיבה הסתיימה אמנם ללא תוצאות, אבל אולמרט גבה את שכר הטרחה שלו.

מנהל אגף החקירות של מס ההכנסה יוסי לוי, שלא נכח כאמור בפגישה, אמר לי כעבור זמן בשיחה חברתית שהתקיימה בביתי: "התנהלותו של אולמרט בפרשה זו היתה מבישה. מדובר בהעלמת הכנסות בסך 10 מיליון לירות בשנת 1978, סכום גדול מאוד. לאולמרט אין עקרונות, ולעומת זאת יש לו מידה רבה של צביעות".

גניש נמלט לחו"ל אחרי שהגיע למסקנה שלא יעלה בידו לפתור את בעיותיו עם שלטונות המס מבלי שייתן את הדין על כך, וכי הוא צפוי להישפט ולהיכלא מאחורי סורג ובריח.

כעבור שלוש שנים, ב-1985, אמר אולמרט: "אם יש דבר שאני מתחרט עליו, זה על כך שלא התקשתי להביא את העניין של גנדי לדיון משפטי. נתתי לו להתחמק. היה צורך לקעקע דברים בתחום שחיתות המידות. מה שנחשף בתחום הזה מלמד על הטעות שלי." כשאמר את הדברים האלה, הוא כבר לא נשא את דגל מגן השחיתות. להפך. הוא הפך בעצמו לחשוד מתמיד בפרשיות שונות.

בכל מקרה, מערכת היחסים בין השניים – אולמרט וגנדי – נותרה מאז טעונה במשך שנים ארוכות. העימותים התחדשו לאחר שגנדי נבחר לכנסת כראש סיעת מולדת.

התבססותו של הליכוד כמפלגת שלטון עשתה רק טוב לאולמרט. עכשיו היתה לו גישה ישירה ובלתי

אמצעית אל כל השרים ומוקדי הכוח החשובים במדינה. הוא הגביר את קצב רכישת הלקוחות וצבירת הנכסים האישיים שלו.

גורודיש לא רצה לשלם

הסיפור הבא משקף אולי יותר מכול את התנהלותו של אולמרט האמיתי באותם ימים. באחד מימי דצמבר 1978, חמש שנים אחרי מלחמת יום הכיפורים, התקשר אלי אלמוני תושב גבעתיים וסיפר לי סיפור מדהים: המשטרה פרצה, לדבריו, לדירה שכורה סמוך למקום מגוריו, דירה השייכת לאלוף במילואים גורודיש. בדירה נמצאו כלי נשק, שבהם תת מקלע מדגם קלצ'ניקוב.

באותה תקופה פשטו שמועות עקשניות שגורודיש מתכנן לפגוע במשה דיין, אז שר החוץ בממשלת בגין, ולהתאבד מיד לאחר מכן. גורודיש לא היה מוכן לסלוח לדיין, שר הביטחון במלחמת יום הכיפורים, שהאשים אותו במחדלים קשים במהלך המלחמה.

התקשרתי לגורודיש, והשיחה הותירה אותי פעור פה.

גורודיש אמר לי בקול שבור ורצוץ: "אני יודע שמאחורי הפריצה לביתי עומד סגן ראש הממשלה, יגאל ידין, שהיה חבר בוועדת אגרנט שהרשיעה אותי על לא עוול בכפי. אני עוסק עתה בכתיבת גרסתי על מחדלי יום הכיפורים, ובדירה היו מסמכים חשובים. אני משוכנע שידין מעוניין לשים יד עליהם כדי שלא יפורסמו ברבים."

חשתי שהאיש משדר מצוקה אמיתית, ואולי אף סימנים של מחלת רדיפה.

הזדרזתי להתקשר אל ידין, ששימש אז ממלא מקומו של ראש הממשלה מנחם בגין, וביקשתי את תגובתו לדבריו הקשים של גורודיש. ידין ענה לי שגורודיש

הוא פרנואיד ושבדבריו נובעים מתסכול ושנאה עיוורת. הוא יעץ לי שלא להתייחס לדברים האלה ברצינות.

הכתבה שפרסמתי אז ב**ידיעות אחרונות** עוררה הדים רבים, וגורודיש הבין שעליו להזדרז ולפעול לטיהור שמו בטרם יסתבך שוב. הוא חיפש אישי ציבור שיעמדו לצדו בעת צרה.

מכר משותף הפגיש בינו לבין אולמרט כדי שחבר הכנסת, מגן העשוקים ורודף הצדק יסייע לו במצוקתו האישית ובכך יעשה שירות ציבורי בפרשה כאובה – ספיח של מלחמת יום הכיפורים.

גורודיש האמין לתומו שאולמרט, שצבר אז מוניטין של "לוחם ללא חת בפשע המאורגן", יאות להקשיב לו, ואם יהיה משוכנע בצדקתו – יחפש דרך לעזור לו.

אבל הפגישה היתה מאכזבת, בלשון המעטה. אולמרט האזין לדברים, נשמע קורקטי וקריר, והשתדל שלא להיות נלהב מדי. אחרי ששמע את עיקרי הדברים פנה, להפתעת גורודיש, למתווך שנכח בפגישה ושאל אותו: "האם הוא מבין שהוא יצטרך לשלם בשביל זה?"

גורודיש הזדרז להסתלק מהמקום והודיע שייתן תשובה למחרת. הוא לא יכול היה לשאת את הבושה. זמן קצר לאחר מכן עזב את הארץ והתמקד בחיפוש יהלומים באפריקה. שם נפטר לאחר מספר שנים.

בניגוד לפעילות העסקית המסועפת שלו, היבול הפרלמנטרי של אולמרט היה דל להחריד. במפתיע, לא נרשמה שום הצעת חוק משמעותית שאולמרט המשפטן הניח על שולחן הכנסת. לחברי הכנסת מאותה עת זכור בעיקר עימות חריף עם היועץ המשפטי של הכנסת, בעקבות כוונתו למנוע מחברי כנסת משפטנים לייצג את לקוחותיהם בפני הממשל.

אולמרט לא הרבה להגיש שאילות ולא טרח להשתתף

בדיוני הכנסת וועדותיה. לעומת זאת הוא הרבה לנסוע לחו"ל, גם כדי לייצג לקוחות קיימים וגם כדי לגייס חדשים.

דוגמה אופיינית לפעילותו באותם שנים ניתן לראות בקשריו עם חברת "סולרם", שעסקה באותם ימים בהתקנה ובמכירה של ציוד טלפוני. בשעתו פנתה החברה לאולמרט. כעבור זמן הגיש חבר הכנסת תביעה משפטית נגד החברה ודרש שישולם שכר טרחתו בסך עשרת אלפים דולר. החברה טענה להגנתה שפנתה אל אולמרט כחבר כנסת ולא כעורך דין, ולכן אין כל סיבה לשלם לו שכר טרחה.

דוגמה נוספת מסוג אחר: אולמרט גילה עניין רב בנושא הסובסידיות הממשלתיות לקואופרטיב "אגד" ופעל במסגרת הפרלמנטרית, בהתנדבות כמובן. אבל אל דאגה. היה מישהו שגבה את החשבון. כעבור זמן הוזמן עו"ד אוריאל מסר, שותפו של אולמרט למשרד, ומונה כמפרק נכס של בית אבות בחיפה שהיה בבעלות הקואופרטיב. זאת תמורת שכר טרחה נאה כמובן. בשעתו, בתשובה לפנייתי, טענה הנהלת אגד ששכרה את שירותיו של מסר בעקבות המלצה. היא לא טרחה לציין מיהו הממליץ.

פניתי לאולמרט לקבל את תגובתו. הוא היתמם: "אינני שותף במשרד הפרקליטים הנזכר זה מספר שנים, ואיני יכול למסור מידיעתי פרטים לגבי פעילותו אחרי פרישתי ממנו."

למעשה, פרשה זו סימלה את תחילת הקרב ביני לבין אולמרט. הוא לא שכח אותי. וכדרכו, תמיד המתין לי בפינה. המשכתי לגלות עניין רב בפעילותו העבריינית הנסתרת, שהולידה במרוצת השנים שורה של חקירות משטרה.

לא במקרה ניסה אולמרט תמיד לפתח קשרים אישיים הדוקים עם הקצונה הבכירה של המשטרה. לכל צרה ומצוקה בעתיד. קציני משטרה בכירים רבים נפלו ברשתו. כל אחד מהם האמין שהוא חבר אישי שלו,

שיוכל בעתיד לסייע לקדם אותו בתחום המקצועי. איש מהם לא העלה על דעתו שאולמרט מבקש רק דבר אחר: לנצל את הקשרים למען האינטרסים האישיים שלו. רשת הגנה לימי סגריר.

באותה עת פעל אולמרט בשני מסלולים תקשורתיים הפוכים: מצד אחד, הוא עשה כל מאמץ אפשרי כדי להדוף כמה עיתונאים אמיצים שניסו לחשוף את מעלליו – ולא אכזיש שהייתי בראש הרשימה שלו – ולא החמיץ שום הזדמנות להשמיץ אותם, ובמקרים קיצוניים לא היסס אף לדרוש את פיטוריהם. מצד שני, הוא הצליח להתחבב במתק שפתיו על חבורה נכבדה של עיתונאים שלא חדלו לפאר ולהלל את פעילותו הציבורית החשובה.

אחד מהם הוא אמנון דנקנר, לימים עורך **מעריב**. השניים הכירו בסוף שנות השבעים. דנקנר, אז בעל טור פופולרי בעיתון **הארץ**, הפך בתוך זמן קצר לחברו האישי. בפברואר 1980 כתב דנקנר: "האם יחזור אולמרט על סיפור ההצלחה של אוטוקרס? השבוע נדמה היה שהוא עושה צעדים ראשונים כדי להגשים תקווה זו. גילוייו על מערכת המימון של מפלגת העבודה, שימשו לאולמרט אבן זינוק לפעילות נמרצת שעוררה את חמתם של אנשי העבודה. חילופי הדברים הנרגזים בין אולמרט לבין יו"ר סיעת העבודה, משה שחל, לא היו, לטענת אולמרט, נעדרי שיניים. הוא שמע בהם איום מרומז כי אם לא ירד מן העניין 'יחפשו אותו'. 'זה לא מפחיד אותי', הוא אומר, 'כל כך הרבה חיפשו אותי ורק משה שחל ימצא?'"

דנקנר מפליג בהמשך הטור בשבחו של אולמרט ובמאמציו הבלתי נלאים לחשוף פרשות שחיתות במפלגת העבודה, אבל הדובדבן מופיע בסיום הטור. לראשונה מופיעים דברי חנופה ברורים, שילכו ויתעצמו ככל שאולמרט יטפס לצמרת השלטון: "הכישרון של אולמרט, שבפניו יש להסיר את הכובע,

הוא בהצלחתו לרכוב כמה ימים בדהרה שהעלתה ענני אבק על סוס יגע אם לא מת...".

מערכת יחסיו של אולמרט עם התקשורת היתה מאז ומתמיד מורכבת ומסובכת, ומושחתת על בסיס של תן וקח. מי שלא היה מוכן לשתף פעולה איתו; מי שגילה דבקות מקצועית וסירב לרקוד לצלילי החליל שלו – הוחרם. מי שפגע בתדמיתו, נענש בדרכים שונות. ומי שחשף מעשי שחיתות – נתבע לדין.

ממבט לאחור, נראה שלא במקרה רוב חבריו הקרובים היו עיתונאים בכירים ובעלי השפעה. חלקם היו גלויים: אמנון דנקנר, דן מרגלית יוסף (טומי) לפיד, יצחק לבני, גדעון לב ארי וגדעון רייכר; וחלקם היו סמויים אך בעלי השפעה עצומה, שהבולט שבהם הוא נוני מוזס, הבעלים של **ידיעות**.

אחרונות.

מאחר שאולמרט שיחק בתחום הציבורי את תפקיד התובע הכללי, זה שחושף עוולות ומצביע על עבריינים, מטבע הדברים תמיד היתה לו "סחורה חמה" למכור למקורביו. אבל מי שעקב, כמוני, אחר הסחורה החמה, גילה במהרה שהכול נעשה למען קידומו של אולמרט ולא לטובת הציבור.

כבר אז הוא החל לטפח קשרים אישיים עם עורכי העיתונים ולהציע להם חומר בלעדי מחקירותיו. לכתבים שרצה בקרבתם הציע לא אחת להתלוות אליו לחשיפת פרשה זו או אחרת. העסקה כאן היתה ברורה. הכתב זוכה בסיפור – אולמרט בתהילה. בשעתו גם אני קיבלתי הצעה מסוג כזה, אבל דחיתי אותה באדיבות. אולמרט הבין שאין לי כל כוונה להימנות עם העדר התקשורת שלו. בחושיו החדים קלט כבר לפני שנים רבות שהוא מוחזק אצלי על תקן של חשוד עיקרי בפרשות שחיתות, וכי אני נוהג כלפיו כביוגרף שמכיר מקרוב את מהלכיו. לא אחת הוא התבטא שאני מנהל כלפיו כביכול מסע רדיפה אישי. הוא לא השכיל להפנים עד היום, שבניגוד

לעיתונאים רבים אחרים אני משרת את הציבור ולא אותו.

הקרע הגלוי בינינו החל כשהתחלתי לפוצץ את הבלון הנפוח של המאבק בפשע המאורגן. מה שאמור היה להיות גולת הכותרת של פעילותו הציבורית הפך, לא מעט בזכותי, ל"פארסה".

בשנת 1983 נדהמתי לגלות שאולמרט מפעיל לחץ כדי למנוע שינוי גורף בתקנות האתיקה של חברי הכנסת. נתתי לכך ביטוי בעל פה באחד מאמצעי התקשורת האלקטרוניים, אך ללא הועיל. התברר לי שבמשך שנים פעלה בכנסת קואליציה מקיר לקיר של חברי כנסת בעלי אינטרסים, שהמוביל ביניהם היה אולמרט. בעקבות פעילותם החליטה ועדת הכנסת למנות ועדה מיוחדת, שעליה יוטל לקבוע כללי אתיקה חדשים להגבלת פעילותם העסקית החוץ-פרלמנטרית של חברי הכנסת. שלושה מחברי הוועדה, עורכי הדין אהוד אולמרט, משה שחל ורוני מילוא, היו בעלי משרדים משגשגים לעריכת דין.

בדיוני הוועדה השתתף גם היועץ המשפטי של הכנסת, עו"ד צבי ענבר, שזכה לכינוי "מר סרגל" בשל יושרו הרב. ענבר ניסח בסופו של דבר כללי אתיקה מתוקנים ומחמירים שפורסמו ברשומות. הכללים קבעו הגבלות ברורות בייצוג לקוחות פרטיים. בין השאר נאסר על חברי כנסת לייצג או לקבל לקוחות בכנסת ולשמש יועצים בשכר לרשויות ממשל. הסעיף החשוב ביותר קבע שייאסר על חבר כנסת לייצג לקוח בפני רשויות הממשל, למעט בתי משפט.

מיד אחרי הפרסום התערב לפתע אולמרט, שהיה כאמור אחד מחברי הוועדה, ותקף את היועץ המשפטי של הכנסת בנימוק שהוא ניסח את המסקנות ב"התאם להגיגי לבו" ולא על פי המלצות הוועדה, כפי שהשתקפו לטענתו בפרוטוקולים.

ההתערבות נשאה פרי. היועץ המשפטי של הכנסת

נאלץ לבטל פסקה שלמה בתקנות, שהטילה הגבלות על עבודות של חברי הכנסת. הנהנה העיקרי מכך היה כמובן אולמרט.

המסמכים הסודיים של לוינסון

ערב הבחירות בשנת 1984 אירעה פרשה מוזרה שהולידה עימות מחודש בין אולמרט לביני. באותה תקופה עבדתי על ספרי **רצח אופי**, על חייו ומותו של יעקב לוינסון, בעבר יו"ר בנק הפועלים ואחד האנשים החזקים במדינה, שהתאבד בעקבות סדרה של כתבות והאשמות בעיתונות. באותם ימים שהיתי בניו יורק ואספתי חומר ומסמכים לקראת הוצאת הספר. בצוואתו של לוינסון, הוא חייב אותי לחשוף את הנסיבות שהביאו אותו אל פי התהום.

ישבתי במנהטן, בדירתה של אריאלה מדר, מזכירתו הנאמנה של לוינסון, בחברתם של דן שילון ויורם רוזנפלד – שניים מחבריו הקרובים של האיש – כשלתע צלצל הטלפון. על הקו היה לא אחר מאשר אהוד אולמרט, שלא ידע שגם אנחנו נמצאים בדירה. אולמרט הודיע למדר שהוא נמצא בארצות הברית וביקש להיפגש איתה בדחיפות למחרת היום, לשיחה אישית בארבע עיניים בנושא שקשור ללוינסון מבלי שפירט את מטרת הפגישה.

מדר סירבה בתחילה, אך בעקבות סימנים של שילון ורוזנפלד שהצביעו לעברי, היא הסכימה להיפגש איתו בתנאי שגם אני אשתתף בפגישה. אולמרט נדהם מהבקשה. אני הייתי האדם האחרון עלי אדמות שהוא היה מוכן לפגוש בארצות הברית, ועוד בנושא כה רגיש. אבל נראה שהפגישה היתה מספיק חשובה לו, וכשהבין שמדר לא תגיע בלעדי הסכים בלית ברירה לתנאי.

כבר בתחילת הפגישה, שהתקיימה בלובי של אחד מבתי המלון בעיר, שמתי לב שאולמרט מוטרד

מנוכחותי. הקפדתי להיות מאזין פסיבי, ושמעתי את אולמרט מספר למדר שהוא נמנה עם מוקירי זיכרו של לוינסון ואף כתב מאמר בזכותו. הוא סיפר לה עוד שהוא יודע שאשר ידלין פנה לראשי הליכוד והציע להעביר להם חומר בפרשת לוינסון, בתמורה למינויו לתפקיד ציבורי לאחר שישתחרר מהכלא. הסיפור אגב לא היה חדש. בארץ כבר הסתובבו שמועות שידלין, יו"ר קופת החולים הכללית, שנידון בסוף שנות השבעים למאסר לאחר שהורשע במרמה, בהונאה ובקבלת שוחד, פנה לשר האוצר, שמחה ארליך, והציע לו חומר על לוינסון. עיתונאים שביקשו לבדוק מידע זה הגיעו למסקנה שמדובר בברווז עיתונאי לכל דבר.

הראשון שדיווח לראשי הליכוד שידלין מתכוון לפתוח את הפה היה שמואל רכטמן, חבר כנסת וראש עיריית רחובות בעבר, שנידון אף הוא למאסר. רכטמן, שהיה חבר הכנסת הראשון שנידון למאסר על עבירה פלילית, הורשע ב-1979 בעבירות שוחד. הוא ישב בכלא מעשיהו יחד עם ידלין. לרכטמן היה חשבון אישי עם ידלין והוא ביקש לפרוע אותו.

רכטמן התקשר גם אלי מהכלא וסיפר לי על פגישה בכלא בין ארליך לבין ידלין, שבמהלכה מסר ידלין, כביכול, "פרטים מדהימים" על ההתנהלות הכספית של מפלגת העבודה. פניתי אל ארליך בנדון והוא הפנה אותי אל סגנו, יחזקאל פלומין, שאישר באוזני כי אמנם נפגש בכלא עם ידלין, אך הכחיש שידלין מסר חומר על מפלגת העבודה. מאוחר יותר התברר שרכטמן היה זה "שבישל" את כל התרגיל.

אבל אולמרט התייחס לסיפור הבדים כאל עובדה, אולי משום שידע על מערכת היחסים הקשה והמורכבת ששררה בין לוינסון לבין ידלין.

רק לקראת סוף הפגישה שלף אולמרט את השפן מהכובע. הוא ביקש לקבל ממדר מסמכים כתובים של העברת כספים מבנק הפועלים, בהנחיית לוינסון,

למפלגת העבודה. לטענתו, הדבר נעשה באמצעות חשבונות בנק סמויים שמדר היתה אמורה לדעת עליהם. מדר אמרה שאינה יודעת על מה מדובר, והשיחה הסתיימה למגינת לבו של אולמרט.

הפנייה של אולמרט נראתה לי מוזרה. הערכתי שיש לו מטרה נוספת. אולי רצה בדרך זו להגיע לרשימת התורמים החשאית, שחלקם יועדו ככל הנראה להיות לקוחותיו בעתיד. למחרת חזרתי לישראל ולא העליתי על דעתי שלסיפור יהיה המשך. מסתבר שטעיתי. מדר היתה זו שעדכנה אותי כעבור זמן קצר: "בפגישה שבה נכחת אולמרט היה מאופק יחסית. אחרי שעזבת את ניו יורק הוא לא הפסיק להציק לי בטלפון וביקש להיפגש איתי פעם נוספת, והפעם ביחידות. סירבתי. לתדהמתי, הוא המתין לי באחד הימים ליד מקום עבודתי באמפ"ל. בשיחה מאולצת בארבע עיניים ברחוב ביקש ממני אולמרט חומר על 'עסקאות סיבוביות' שעשה, כביכול, הבנק עם המפלגה בחו"ל והבטיח לי שאם אמסור לו מסמכים ועובדות 'אהיה מסודרת מבחינה כלכלית כל חיי'. זו היתה למעשה הצעת שוחד. קמתי והלכתי לדרכי, ומאז לא רציתי לראות יותר את פניו של האיש."

אולמרט לא אהב כל כך את הרעיון שהסיפור הזה יפורסם. באחד הימים נפגשנו באקראי בבית קפה בתל אביב, והוא פנה אלי בטון מאיים: "אני מזהיר אותך שלא לפרסם על המקרה הזה. אם תעשה זאת, יהיו לך בעיות קשות איתי."

"בכל פעם שאתה מאיים עלי אתה טועה בכתובת," השבתי לו.

מה סיפר אולמרט לכתב טיים?

בחודש נובמבר 1984 נסע אולמרט במפתיע לארצות הברית, כדי להעיד בתביעת הדיבה שהגיש אריק שרון נגד השבועון האמריקני טיים, שהאשים אותו

בעקיפין באחריות לטבח שביצעו אנשי הפלנגות במחנות הפליטים סברה ושתילה בלבנון. התברר שהיתה זו יוזמה של אולמרט, שפנה לפרקליטיו של שרון לאחר שקרא את עדותו של מנהל משרד **טיים** בירושלים, הארי קלי. באותה עדות מסר האיש שאולמרט גילה לו שבנספח הסודי של "ועדת כֶּהן" – ועדת החקירה הממלכתית שחקרה את הטבח במחנות הפליטים – מוזכרת פגישה של ראש המודיעין של הפלנגות, אלי חבייקה, עם אריאל שרון בבוקר שלפני הטבח.

לפני שיצא להעיד במשפט, רואיין אולמרט על ידי כתבת **הארץ**: הסכמתי להופיע במשפט מטעם אד בלבד, "הוא גילה, "בעת פרסום הדיבה נגד שרון שרבב הכתב הארי קלי, שהיה ראש משרד **טיים** בארץ את שמי בעדותו, וייחס לי דברים שאין להם שחר." הכתבת: "אם כך, אתה יוצא להגן על שמו הטוב של אולמרט. מה ציטט קלי מפיד בעדותו?"

אולמרט: "קלי סיפר שזמן קצר אחרי **טיים** פרסם את עדותו, הזדמנו לארוחת ערב לכבוד אד קוץ', ראש עיריית ניו יורק שביקר אז בארץ. בעדות, שהיא כולה יציר דמיונו, סיפר קלי לבית המשפט שכאילו אני אמרתי לו שבדו"ח הסודי יש תיאור פגישה שקיים שרון עם חבייקה, מי שהיה ראש המודיעין של הפלנגות והאחראי על הרציחות בסברה ושתילה. מה שאמרתי לו באותה פגישה הוא, שלאחר קריאת הדו"ח הסודי של ועדת כֶּהן אין לי ספק **טיים** נכשל, כי אין בו דבר על הפגישה בין שרון לבין משפחת ג'ומאיל. לבקשתו, בדקתי שוב ואישרתי באוזניו שהסיפור לא מופיע בדו"ח.".

הכתבת: "אז זו מילה שלך נגד המילה של קלי. יש לך דרך לאשש את עדותך?"

אולמרט: "עלי להוכיח את הכזב בסיפור הזה. איזה היגיון יש להניח שהמצאתי בדו"ח והעברתי אותה לכתב השבועון, ועוד בידיעה שזה עלול לגרום

נזק לאדם שאני משתף איתו פעולה בליכוד? למיטב ידיעתי, לא התקיימה פגישה בין שרון לחבייקה וזה גם ניתן להוכחה. הרגשתי שאני חייב להבהיר עניין זה למען שרון וגם למען השם הטוב שלי."

מיד לאחר שאולמרט צורף לרשימת העדים, ביקשו פרקליטי השבועון לחקור אותו חקירה מוקדמת במשרד עורכי הדין של שרון בניו יורק, כפי שמקובל במשפט האמריקני. במהלך החקירה המוקדמת הוא התעקש שלא לומר מילה על הדו"ח הסודי. כך נהג גם כשהעיד בבית המשפט.

זמן לא רב לאחר שובו לישראל הזדמן לו להעיד פעם נוספת, הפעם בבית משפט ישראלי. חברו הטוב, יגאל לביב, הועמד לדין באשמת סחיטה, וסניגורו עו"ד יצחק סגל הזמין את אולמרט כאחד מעדי ההגנה. במהלך עדותו סיפר אולמרט שלביב סייע לו במאבקו בפשע המאורגן וסיפק לו מידע וכן קלטת המצביעה על מעורבותם של קציני משטרה בכירים עם אנשי הפשע המאורגן. הוא אמר בעדות, בין השאר, שלאחר שקציני המשטרה הללו חשו שלביב נמצא בעקבותיהם, הם יזמו חקירה נגדו. "אחד הקצינים הללו היה אדמונד לוי, שלביב התלונן עליו. לבקשתו של לביב, התקשרתי למפכ"ל אריה איבצן ואמרתי לו שלפחות למראית עין זה לא נאה שאדם מנהל חקירה נגד המתלונן נגדו. איבצן אמר שהוא לא מתערב."

פרקליט מחוז תל אביב, אהרון שדר, ששימש תובע במשפטו של לביב, שאל את אולמרט מה מערכת קשריו עם לביב.

אולמרט: "אני לא חבר קרוב שלו. הוא מספק לי מידע."

שדר: "התרשמתי שיחסיך איתו קרובים. הוא סיפר לך שיש תוכנית להסית את השר יצחק ברמן בשר יצחק מודעי (שדר ציטט מתוך האזנת סתר ללביב)."

אולמרט: "אם כך הדבר, הרי שזה עניין ציבורי

ולא אינטימי."

הכספת הסודית של אולמרט

באותה שנה, זמן קצר אחרי העדות, אירע ספיח נוסף לפרשת הפשע המאורגן שהיה קשור למרבה האירוניה בבנק הפועלים. בפברואר 1985 נפרץ סניף בנק הפועלים במרכז ירושלים. הפורצים רוקנו מאות כספות ונמלטו עם שללם. בתוך זמן קצר נודע שבין הכספות שנפרצו היתה גם כספת השייכת לאולמרט. לדבריו, בכספת היו רשימות, הקלטות ממקורות סמויים, מסמכי משטרה סודיים וידיעות מודיעיניות סודיות. "אם ייחשפו שמותיהם של האנשים שמסרו לי את המידע, הם יהיו בסכנת חיים."

בספר **המוח** שכתב מתכנן השוד, יצחק דרורי, ופורסם בשנת 1988, אין כל אזכור למסמכיו של אולמרט שנלקחו, כביכול, במהלך השוד. מבחינת השודדים הכילה הכספת של אולמרט חפצי ערך ומזומן. כמו כספות רבות אחרות בבנק. בשעתו, פניתי למפכ"ל המשטרה דאז יעקב טרנר ושאלתי מה העלתה חקירת המשטרה לגבי הכספת של אולמרט.

טרנר בדק את הנושא במקורות משטרתיים פנימיים וחזר אלי כעבור זמן קצר: "בכספת האמורה היה סכום כסף מסוים ותכשיטים שהיו שייכים, לטענת אולמרט, ללקוחה במשרדו וכן שני תיקי מסמכים. התיקים נמצאו והוחזרו לאולמרט. אין רישום אם הכסף והתכשיטים הוחזרו."

בשל סודיות בנקאית סירב בשעתו הבנק לדווח אם אולמרט נמנה עם בעלי הכספות שהגישו תביעות נגד הבנק והאם קיבל פיצוי.

לא הסתפקתי בתשובת הבנק, כמובן, ופניתי ישירות לאולמרט: "מה היה בכספת שלך? האם מצאת את המסמכים, שלטענתך עוסקים בפשע המאורגן? האם

אפשר לעיין בהם?" כדרכו, התשובה היתה מתחמקת: "כפי שהודעתי בפומבי, אכן נמצאו המסמכים בעניין הפשע המאורגן. אינני מוכן לאפשר לעיין בהם." כעבור ארבע שנים, באוקטובר 1989, חלה התפתחות מפתיעה בפרשה, שהעמידה באור מגוחך את מאבקו של אולמרט בפשע המאורגן. מחבר "מסמך ה-11", המפקח יוסי ענבר, חזר משהות בת כמה שנים בחו"ל. עתה, אחרי שפרש מהמשטרה, הסכים שאראיין אותו ב**ידיעות אחרונות**. הדברים מדברים בעד עצמם.

האמת על מסמך ה-11

ענבר: "כמה שנים חיייתי בניו יורק והופתעתי להיווכח שהמסמך עדיין לא ירד מעל סדר היום בישראל. להפך. הוא כמעט הפך לנכס לאומי. יש שהחלטה לחשוף את האמת זקוקה לזמן ארוך כדי להבשיל. כך היה גם אצלי... מסמך ה-11 נולד בחטא. התבקשתי לחבר מסמך ובו עשרה שמות, אשר לדעת המשטרה מס ההכנסה יכול לבדוק האם בוצעה על ידם עבירה כלשהי הקשורה לחוקי המס. לא הונחיתי לגבי זהותם ועיסוקם של המועמדים, או כל מגמה אחרת. באווירה הכללית של חוסר התייחסות של המשטרה ומס הכנסה, רשמתי 11 שמות עם שמך של הקנטה: רציתם עשרה שמות – קבלו 11... ובידיעה שלא ייעשה שום דבר עם העשרה, וכך יהיה גם עם האחד הנוסף... המסמך נלקח ממני וטיפס מעלה אל ההיררכיה המשטרית. לאחר מספר ימים הוחזר אלי בלי שעזב את כותלי המשטרה, בנימוק שהשמות הללו אינם רלבנטיים.

"מבחינתי, כקצין מחקר, נקברה האפיזודה כולה והמסמך בתוכה, בלי שהוזכרה פעם נוספת במסגרת עבודתי. לא התבקשתי לכתוב מסמך שני או שמות אחרים או יעדים חלופיים. מסמך ה-11 תויק באותה

אווירה זחוחה שבה נולד...".
 שאלתי את ענבר מי היה המקור לשמות.
 התשובה הדהימה אותי. "לאורך 13 שנים הונחה על
 שולחן המחקר שלי כמות גדולה של חומר מודיעיני,
 שהגיע ממקור מידע אחד שנפטר בינתיים. המקור היה
 יחיד והידיעות שהעביר התקבלו בחשדנות רבה. הוא
 נטה להגזמות רבות, ואולי זה היה קשור למצבו
 הנפשי הרע ולעובדה שאושפז מדי פעם בבתי חולים
 פסיכיאטריים."

הראיון עורר הדים רבים ודרישה לחקור את
 התנהלות המשטרה בפרשה.

ענבר לא הסתפק בראיון ופנה אל היועץ המשפטי
 לממשלה באותם ימים, יוסף חריש, ותבע שתצא הודעה
 רשמית המאשרת כי למסמך שחיבר לא היה כל ערך
 ציבורי. שלא כדרכו, חריש לא הגיב לתביעה.

בהמשך נודע לי שהמסמך הבומבסטי הזה, שהרעיד
 את אמות הסיפים בישראל עד שהתגלה כעורבא פרוז,
 נולד למעשה בעקבות סיכום בין מפקד משטרת מחוז
 תל אביב, משה טיומקין, לבין נציב מס הכנסה,
 אליעזר שילוני. שילוני חשף בפני את סיבות
 הולדתו של המסמך: "טיומקין פנה אלי בהצעה שננסה
 להפעיל בישראל את השיטה הנהוגה בארצות הברית,
 שם מצליחים להפיל את בכירי המאפיה לאחר שנחשפות
 עבירות מס. אמרתי לו שהדבר לא מתאים לישראל, הן
 משום שאין כאן מאפיה והן משום שאין לי כוח אדם
 מתאים להתמודד עם הנושא הסבוך הזה. מפאת כבודו
 של טיומקין הסכמתי לקבל מהמשטרה רשימה של כמה
 חשודים, שנקראה רשימת ה-11. כעבור כמה זמן,
 אחרי בדיקה, החזרתי את הרשימה לטיומקין בלי
 ממצאים ובלי מסקנות."

טיומקין אישר את דבריו של שילוני: "טענתי
 בעבר ואני מחזיק בדעתי גם היום, שלא היה ואין
 פשע מאורגן במדינה. הפשע המאורגן נולד במוחם של
 כמה קציני מודיעין במטה הארצי ובמחוז תל אביב,

שהיו נעולים על הנושא ואי־אפשר היה להוריד אותם ממנו. הם היו צריכים להוכיח בכל מחיר שיש פשע מאורגן. אחרי שקיבלתי משילוני בחזרה את הרשימה ללא חומר מעשי, ירדתי מהנושא ולא עסקתי בו יותר."

הפרסום הבולט והדברים שאמרו שני האישים האלה הביך מאוד את אולמרט. הוא ניסה לרדת מהעץ הגבוה שעליו טיפס, ועשה זאת בראיון שנתן לרון מיברג בעיתון **חדשות**: "זה לא מעניין אותי, כי מעולם לא ראיתי במסמך הזה את חזות הכול. התחלתי לחקור את הפשע המאורגן הרבה לפני שידעתי על המסמך, והמסקנות שאליהן הגעתי לא היו תלויות בו. ועדת שימרון חקרה מאות אנשים, ראתה אלפי מסמכים, ובסופו של דבר הגיעה למסקנה שיש פשע מאורגן. אני רואה בראיון שפורסם משחק מכור. מישהו רצה לעשות טובה למישהו...".

כך ירד המסך על הקומדיה - או אולי בעצם היתה זו טרגדיה - הקרויה "מסמך ה-11", ויחד איתו גם על המלחמה המדומה של אולמרט בפשע המאורגן.

חליפות הדורות, שעוני יוקרה, עטים וסיגרים

קשה שלא להבחין בשינוי הגדול שעבר על אולמרט בסוף שנות השמונים. העושר הגדול, שהגיע תוך ניצול ציני של תפקידיו הציבוריים, לווה בנהנתנות גלויה לעין: חליפות הדורות, שעוני יוקרה, עטים יקרים וסיגר נצחי שהפך להיות סמל לסטטוס חברתי במדינה שכמו מנהיגיה גם היא עברה שינוי מהיר. אבל כל אלה לא מנעו ממנו להמשיך בניסיונות לצבור עוד ועוד. וכל האמצעים כשרים בעיניו.

כך הוא נהג כשקיבל שכר טרחה מנופח מארגון "המובילים", כשהתבקש לפתור לארגון בעיה של

צמצום הזמנת טיוליות של משרד הביטחון. מועצת הארגון החליטה לשחרר את פרקליטה הקבוע, עו"ד יעקב אמיתי, ולשכור את שירותיו היקרים של חבר הכנסת עו"ד אהוד אולמרט. אמיתי, שייצג עד אז נאמנה ובהצלחה את הארגון, ניסה לערער על ההתקשרות העסקית עם אולמרט והציע לארגון להעביר את הטיפול לחבר כנסת אחר, אחד שאינו גובה כספים על שירותיו כנציג ציבור. אבל ההחלטה כבר נפלה.

עו"ד אמיתי גילה לי בשעתו: "שניים מחברי ההנהלה אמרו לי במפורש שאולמרט הוא חבר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ויש לו נגישות וקשר טוב יותר עם משרד הביטחון. גם קיבלתי רמז שאולמרט הוא זה שיצר את הקשר עם הארגון."

אולמרט הכחיש שהיוזמה לייצוג באה ממנו. עיון בפרוטוקולים של מועצת הארגון מאותה תקופה חושף את שנאמר באחת מישיבות ההנהלה: "חמישה קווים נוספים נקבל כנראה באופן קבוע. אין ספק שעו"ד אולמרט תרם חלק מזה, אבל זה עדיין לא מספיק. צריך להמשיך וללחוץ ולדרוש ממנו ללחוץ על משרד הביטחון."

חבר הכנסת אולמרט לחץ, ועו"ד אולמרט הופיע כעבור זמן קצר בישיבת הנהלת הארגון ודיווח: "היתה כוונה של משרד הביטחון להקטין את כמות ההזמנות והקווים. פניתי אל משרד הביטחון ושיניתי את ההחלטה."

עיון נוסף בפרוטוקולים של ארגון המובילים מלמד על דרכי התנהלותו של אולמרט בכל הקשור לגביית שכר הטרחה עבור שירותיו היקרים: "משרד הביטחון הודיע שישאר המצב הנוכחי: יישארו חמישה קווים ועוד חמישה-עשר, בסך הכול עשרים קווים המהווים רבע מכמות ההזמנות. מועצת המובילים יורדת מהתביעה שהגיש בשמנו אולמרט. אולמרט תובע עשרת אלפי דולר נוספים."

אחד מחברי המועצה לא מסכים לשכר הטרחה: "נושא

הגוררים לא נסגר, ולכן לא מגיע לו." עו"ד ישראל גיל: "אולמרט ביקש מההתחלה עשרים אלף דולר. הוא מוכן לקבל עשרת אלפים דולר עכשיו ועשרת אלפים דולר נוספים בהמשך. אני הכנסתי את נושא הגוררים, ועו"ד אולמרט מוכן לקבל את הטיפול בנושא זה תמורת תשלום נוסף." סיכום הישיבה: "צריך להיפגש עם אולמרט ולהסביר שלא מגיעים לו עשרת אלפים דולר נוספים, מאחר שנושא הגוררים לא טופל כלל." אולמרט יכול וצריך היה לטפל באותה בעיה כנציג ציבור, כחבר כנסת, ללא תשלום ומתוך חובה ציבורית. אבל הוא העדיף לחבוש שני כובעים בעת ובעונה אחת, ושלשל לכיסו סכום מכובד. העיתונאי רן אדליסט פרסם באותו זמן בירחון **מוניטין** כתבת דיוקן על אולמרט. תחת הכותרת "נחש המשקפיים" (אולמרט הרכיב משקפיים עד ראשית שנות האלפיים. הוא הסיר אותם אחרי ניתוח לייזר שעבר), כתב אדליסט בין השאר: "פרויד והסבתא שלי לא הכירו את אהוד אולמרט, את האדמה החרוכה בנורמה הציבורית שעליה הוא חוגג פסטיבל מתמשך של נהנתנות סחופה וצבעונית... אולמרט שומר על עין קרה ויד יציבה לגרוף, כמו בהיסח דעת, את הכסף, את הכוח, את הסטטוס ואת הנוחיות - ככל שיעלה על המזלג. מי 'שלא הרג אותו' כשהיה קטן, כמו שמואל תמיר, נאלץ להתפשר איתו כשגדל קצת והיה מרמס לרגליו... אחרי שאתה נותן לו את כל ההנחות שבעולם, מי שנשאר לשלם את המחיר המלא עבור נורמה ציבורית מושחתת הוא עם ישראל...". בכתבה הארוכה שולב גם ראיון עם חבר הכנסת אולמרט. זחיחות הדעת מטפטפת שם מכל משפט: "טוב לי בחיים. אני מתבייש לחשוב כמה טוב לי. בעצם, מעולם לא תוסכלתי. לא הספקתי לרצות להיות חבר כנסת ואני כבר כזה...".

"לא רוצה להיות שר?"

"בטח רוצה, אבל קודם כול בהקשר הפוליטי."
 "כסף?"
 "מעניין אותי במידה."
 "במידה שכסף מיתרגם לכוח?"
 "לא. במושגים של כוח אני חושב על פוליטיקה,
 לא על כסף..."

הדרך המפוקפקת לבית החלומות

במחצית שנות השמונים, בעיצומו של תהליך ההתעשרות המואץ, החליט אולמרט שהגיעה העת להיות בעליו של בית מפואר באזור יוקרתי בירושלים. התגשמות של חלום מאז שהתגורר עם הוריו בדירה קטנה בבנימינה. מגורים בדירה שכורה נתפסו בעיניו כסמל לחוסר הצלחה.

הדרך אל בית החלומות עברה שוב - ואיך לא - דרך הפעילות הציבורית בכנסת בשילוב עם עסקיו הפרטיים. הפעם היה זה תרגיל משותף עם אברהם שפירא, שכונה אז מנכ"ל המדינה והיה יו"ר ועדת הכספים בכנסת שדנה, בין השאר, במתן סיוע מדינה לקבלנים נזקקים. אולמרט דאג לצרף - בתיאום מוקדם עם שפירא - לרשימת מקבלי הסיוע הממשלתי את שמו של חברו הקבלן הירושלמי מתתיהו ליפשיץ, וזאת על אף שלא היה ראוי להיכלל ברשימת הקבלנים המצויים במצוקה.

אולמרט הזדמן "במקרה" לישיבת הוועדה והמליץ בחום להעניק לליפשיץ את הסיוע. שפירא אישר והסיוע ניתן. כעבור שנים, בשיחה שקיימתי איתו, לפני פרסום ספרי **הגביר**, ספר שחשף את מעלליו של האיש, שאלתי אותו על כך. שפירא הודה: "אולי נפלה טעות..."

אולמרט אמר שעבר במקרה ליד החדר ונכנס לישיבה, על אף שאינו חבר ועדת הכספים. ליפשיץ קיבל את הסיוע על אף שלא היה זכאי לו.

עכשיו הגיע תורו לסייע לאולמרט תמורת הסיוע הנדיב שקיבל מהקופה הציבורית. התמורה הגיעה בתוך זמן קצר: מבנה ישן ברחוב כ"ט בנובמבר בירושלים, שהיה שייך לקונסוליה האיטלקית ונרכש על ידי אולמרט במחיר מציאה בסיועו של ליפשיץ. מאוחר יותר שיפצה חברת הבנייה של ליפשיץ את הבית. המבנה הישן הפך בן לילה לבית מפואר בן שלוש קומות. אולמרט התגורר בשתי הקומות התחתונות, ובקומה השלישית התגוררה אחת מבנותיו של חברו הקרוב, עו"ד יעקב נאמן. השניים, גם אולמרט וגם נאמן, לא הסכימו מעולם להתייחס לשאלת הבעלות על הקומה השלישית. האם הדירה הושכרה לנאמן על ידי אולמרט, או שנרכשה בנפרד על ידי נאמן עבור בתו.

בשעתו שאלתי את הקבלן ליפשיץ כמה שילם אולמרט עבור הבית. קיבלתי תשובה מתחמקת, אבל נלווה אליה רמז דק: "אני לא יכול לומר לך את הסכום המדויק שאולמרט שילם לי, אבל הוא קיבל ממני הנחה יפה בהחלט."

לאולמרט, למרבה הפלא, היתה תשובה שונה: "הקבלן ליפשיץ שיפץ את ביתי, אך לא העניק לי הנחה כספית...".

בכל מקרה, כאשר נרכש הבית כעבור עשרים שנה על ידי איל ההון אברהמס, ששילם עבורו 2.8 מיליון דולר, העסקה כללה רק את שתי הקומות התחתונות. מערכת היחסים של אולמרט ונאמן היתה מאז ומתמיד רוויית אינטרסים: כך היה כאשר נאמן העמיד את משרדיו בירושלים לרשות מטה הבחירות של אולמרט, כשזה התמודד בשנת 1993 מול טדי קולק בבחירות לראשות העיר; וכך היה גם כשהגדיל לעשות והעיד לטובתו במשפט פלילי שבו הועמד אולמרט לדין.

הידיד הטוב מעניק "הלוואות" ללא ריבית

כדי לממן את השיפוצים – בלי קשר להנחה שקיבל או לא קיבל מליפשיץ – נזקק אולמרט לרבבות דולרים. חלק מהם הגיעו בצורת הלוואה תמורה על סך 50 אלף דולר, שקיבל בראשית שנות השמונים מ"גמא", חברת בת של בנק צפון אמריקה. טרם קבלת ההלוואה פנה אולמרט וביקש אישור מהמפקח על מטבע זר, יוסי שריג. אולמרט כתב לשריג: "אבקשך לאשר לי הלוואה זו. המדובר הוא בהלוואה ממקור פרטי שניתנה על ידי מכר לצרכים אישיים". כדרכו, גם הפעם נמסר דיווח כוזב למשרד האוצר. אולמרט לא טרח לפרט את התנאים המיוחדים של ההלוואה, וגם ייחס את ההלוואה למכר בעוד שנותן ההלוואה היה הבנק. לא היה ברור מה היה הרקע האמיתי למתן ההלוואה ומה הסתתר מאחוריה, אבל ברור שההלוואה ניתנה בתנאים מועדפים במיוחד. אולמרט התחייב להשיב את הסכום המקורי בלבד, ללא ריבית. חשבונאים שיסבו ובדקו את העסקה הגיעו למסקנה שלו היה אולמרט משלם את הריבית הרגילה שהיתה נהוגה באותה עת – היה עליו להחזיר לבנק 93 אלף דולר.

ההלוואה ניתנה לאולמרט במחצית הראשונה של שנות השמונים, זמן לא רב לפני שהתגלתה מעילת הענק בבנק, שביצעו יו"ר הדירקטוריון יהושע הלפרין, מנהלת הבנק הדסה מונסה, ומנהל הסניף הירושלמי של הבנק משה שטרן.

בעקבות המעילה התמוטט הבנק, מונה לו מפרק ונפתחה חקירה מקיפה של המשטרה והרשות לניירות ערך. משום מה נראה היה שאולמרט מושך בחוטים מאחורי הקלעים של הפרשה. ההלוואה שקיבל אולמרט נחשפה בזמנו וזכתה לכיסוי נרחב בתקשורת, אך לא נחשפו כל הפרטים על מערכת יחסיו המוזרה של אולמרט עם הבנק. הפרט הראשון התגלה במהלך אחת הישיבות במשפטו הפלילי של יו"ר דירקטוריון הבנק, יהושע הלפרין. התברר שאולמרט, חבר כנסת

ועורך דין, ייצג את הבנק במכירת כאלף יחידות דיור בבית שמש תמורת שכר טרחה נאה שהיקפו לא נודע.

כאשר נחקר הלפרין בבית המשפט ונשאל על ההלוואה, הוא הסביר שהיא ניתנה לאולמרט "מתוך יחסי ידידות". גם אולמרט אימץ את הגרסה הזו כשהעיד בבית המשפט וכשנחקר על ידי חוקרי המשטרה ומס ההכנסה.

החוק מעניק כידוע הנחות לנבכרי ציבור שמקבלים מתנות מידידים ומקרובי משפחה, בתנאי כמובן שלא ניתנת לכך כל תמורה במישור הציבורי.

כיצד השתקפו בפועל, אם בכלל, יחסי הידידות בין אולמרט והלפרין?

היו סימנים לכך שהלפרין היה לקוח מוסווה של אולמרט במהלך החקירה שהתנהלה נגדו, בחשד שהיה המוח מאחורי המעילה. אולמרט ניצל את מעמדו כחבר כנסת, למרות שמעולם לא היה עורך דין פלילי, ופנה לראש היחידה לחקירות הונאה, תת ניצב יורם גונן, בניסיון לשכנע אותו להקל על הלפרין.

גונן אמר לי בשעתו שזו היתה פנייה בלתי מקובלת, וכי ההתערבות של אולמרט במהלך החקירה המשטרתית היתה דו־משמעית. לא היה ברור די הצורך אם הוא עשה זאת כפרקליט או כחבר כנסת ואיש ציבור.

נפגשתי באותה תקופה עם יהושע הלפרין, בעיצומה של החקירה המשטרתית שהתנהלה נגדו ושאלתי אותו, בין השאר, האם אולמרט הוא ידיד אישי שלו.

הלפרין: "אנחנו מכירים זה את זה כמה שנים." "האם היתה זו הלוואה שהבנק נתן לאולמרט, או אולי שילמת לו שכר טרחה במזומן, בדולרים, עבור שירותיו המקצועיים – תשלום שכר טרחה שהפך להלוואה פיקטיבית?"

הלפרין: "אני לא חייב להשיב על שאלה זו."

"אולמרט עזר לך בחקירה המשטרתית?"

הלפרין: "הוא ליווה אותי לחקירה ואחר כך אמר לי שהוא משוכנע שאצא מהעניין חלק. לצערי, העניין הסתיים אחרת."
שאלתי את אולמרט האם היה פרקליטו של הלפרין, והאם ייצג אותו בחקירת המשטרה.
אולמרט: "פעלתי בשמו רק בעניין אפשרות יציאתו לחו"ל, שלא אושרה."

התנהלותו של אולמרט חיזקה את חשדות המשטרה שמדובר בשוחד שקיבל מהבנק, ועתה הוא מנסה להציל את עורו לקראת הסתעפות החקירה. בכיר בפרקליטות צוטט באותה עת בעיתון **חדשות**: "מזעזע ועצוב לראות איך נבחר ציבור מנצל את תפקידו בצורה כל כך מבזה לצורך השגת רווחים אישיים. אולמרט חייב לעמוד לדיון פלילי בגלל ביזוי בית המחוקקים שבו הוא חבר."

אבל כרגיל, כמו גם בפרשות אולמרט אחרות, כתבי אישום לא היו כאן.

כעבור שנים, בפסק דינה של שופטת בית המשפט המחוזי בירושלים, דליה דורנר (לימים שופטת בבית המשפט העליון), בעניינו של הלפרין, שבו גזרה עליו שנים רבות בכלא, היא דחתה את גרסתם של הנאשם הלפרין ושל העד אולמרט, וקבעה במפורש שלא מדובר ב"יחסי ידידות" אלא באינטרסים כלכליים ברורים של אולמרט.

הכול האמינו שהפעם אולמרט לא יצליח להתחמק מהחקירה המשולבת של המשטרה ומס ההכנסה בעניינו, חקירה שהתנהלה במקביל למשפטו של הלפרין.

אלא שבינתיים חלה התפתחות דרמטית: התברר שחלק מחומר החקירה בעניינו של אולמרט נעלם מתיק החקירה של הלפרין. הטיפול בנושא הועבר לניצב משנה אלכס איש שלום, כדי שיגבש חוות דעת לגבי החשדות נגד אולמרט. מסקנות החקירה לא היו חד-משמעיות והנושא הועבר להכרעתו של היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, שאמור היה להחליט אם

יש מקום להגשת כתב אישום נגד חבר הכנסת. אולמרט החל להפעיל לחצים על חריש כדי שזה יזרז את קבלת ההחלטה בנימוק ש"דמו נשפך ברבים", וכי הבחירות עומדות בשער ולפרשה זו עלולות להיות השלכות מרחיקות לכת. הלחץ התבטא גם בשיחות טלפון תכופות, שבהן אותת אולמרט לחריש שאין לו זמן מיותר לחשיבה ועליו לקבל החלטה מיידית.

למרבה הצער, חריש לא גילה במקרה הזה אומץ לב ציבורי. הוא לא ניסה להתמודד מול חבר הכנסת הממולח והערמומי, שנמנה עם ראשי הליכוד ולא הסתיר את האמביציות הפוליטיות שלו. באוקטובר 1988 החליט חריש, ללא התנגדותה של פרקליטת המדינה דאז, דורית בייניש, שאין מקום להעמיד את אולמרט לדין פלילי.

בהודעה רשמית של משרד המשפטים, שפורסמה בעקבות החלטתו של היועץ המשפטי נאמר בין השאר: "הובהר כי הטיפול בפרשת התמוטטותו של בנק צפון אמריקה מצוי זה שנים תחת ידה של הפרקליטות, לאחר שחומר החקירה הועבר אליה על ידי משטרת ישראל. שני הגופים האלה היו עדים לתוכן העדויות שבתיק המשטרה. חבר הכנסת אולמרט העיד מטעם המדינה במשפטו של הלפרין, בדבר הקשר האישי שנוצר בינו לבין נותן ההלוואה. בהיעדר אפשרות להצביע על הקשר בין ההלוואה לבין כהונתו הציבורית של אולמרט, אין טעם לקיים חקירה נוספת בנדון. המשטרה והפרקליטות ממונים על חשדות לעבירות פליליות, ולא בשאלת אתיקה של חברי כנסת".

אולמרט הזדרז לפרסם הודעה פומבית משלו בזו הלשון: "מזה כמה ימים מתנהל נגדי ציד מכשפות על ידי חברי כנסת שמאלנים ועיתונאים מופקרים וחסרי מצפון. תגובתם המהירה של היועץ המשפטי לממשלה ופרקליטות המדינה ראויה לציון ומאשרת את טענותי... הטענה כאילו הפנייה שלי אל ניצב גונן

חמש שנים אחרי שקיבלתי את ההלוואה בתנאים נוחים היא תמורה לטובת הנאה וניצול מעמדי כחבר כנסת היא אווילית, מרושעת וזדונית. עדה של עיתונאים מופקרים, שחשבו שניתן יהיה להסית את התביעה בלהט של מערכת הבחירות, כדי לנהל חקירה באווירה של בית דין שדה, ועל כך הם ישלמו מחיר יקר."

ללא ספק היה לי הכבוד המפוקפק לעמוד בראש רשימת "העיתונאים המופקרים"... ואכן, זמן קצר לאחר שנאמרו הדברים הגיע אלי מכתב מעו"ד אמנון גולדנברג, פרקליטו של אולמרט, שדרש ממני לחזור בי מכמה פרסומים ולהימנע מלעסוק בפרשה זו בעתיד.

פרקליטי, עו"ד יעקב כ"ץ, השיב לו שאני עומד מאחורי כל פרסומי ואין בדעתי להפסיקם. אולמרט ופרקליטו לא חזרו אלי ואל פרקליטי בנושא זה. כך או אחרת, נראה שפרשה זו לא פוענחה עד היום. על אופי הכרעתו המוזרה אמר לי בשעתו חריש במפורש: "זאת לא היתה רק החלטה בלעדית שלי. פרקליטת המדינה בייניש היתה שותפת מלאה לקבלתה."

שאלתי גם את בייניש האם היתה שותפה להחלטה שלא להעמיד לדין את אולמרט. בייניש השיבה בשלילה: "באותה תקופה שבה החליט היועץ המשפטי הייתי בחופשה. ההחלטה לא התקבלה על דעתי."

"ואחרי שעיינת בחומר החקירה של המשטרה בענייניו של אולמרט בפרשה זו, האם יש לך מסקנות שונות בנושא?"

בייניש: "אין תגובה."

איש העסקים מנחם (מנטה) עצמון, ששימש תקופה מסוימת גזבר הליכוד לצדו של אולמרט, ומאוחר יותר הועמד לדין בגפו בעבירות שביצע גם אולמרט (עוד נחזור לפרשה זו בהרחבה בהמשך), גילה לי: "אולמרט היה כל הזמן אופטימי לגבי החלטתו של חריש. בהזדמנות מסוימת הוא אפילו ניהל בנוכחותי

שיחת טלפון עם חריש, וניסה להגיד לו מה הנוסח הרצוי של ההחלטה שהוא מבקש לקבל בעניינו. "חריש הכחיש קיום שיחה כזו. כמוהו גם אולמרט. עצמון, לעומתם, נשבע שוב ושוב שהדברים אכן נאמרו והבהיר שהוא מוכן להיבדק במכונת אמת על כך.

יאיר רבינוביץ', נציב מס ההכנסה באותם ימים, טען באוזני בשעתו, שבדיקה מדוקדקת במחלקת החקירות של מס ההכנסה העלתה שאולמרט לא עבר עבירת מס כשקיבל הלוואה דולרית ללא ריבית. שאלתי אותו אם אולמרט התערב במהלך החקירה של שלטונות המס.

רבינוביץ' לא הכחיש. "בהחלט. הוא פנה אלי כמה פעמים וביקש לקבל פרטים מתוך החקירה ותבע לזרז אותה. כמובן שלא מסרתי לו כל מידע מהחקירה שלנו."

"אתה לא חושב שהיו אישים אחרים בנציבות, מקרב ידידיו של אולמרט, ש'נידבו' לו מידע חסוי מהחקירה?"

רבינוביץ': "אני לא יודע."

לאברהם צרפתי, מנהל מחלקת החקירות של מס ההכנסה והמשנה לנציב, חבר קרוב של אולמרט, היתה גרסה קצת שונה. "אולמרט לא התערב בחקירה, הוא ענה בתשובה לשאלתי, "ממצאי החקירה נתקבלו מתוך שיקולים מקצועיים בלבד."

בשעתו הצגתי לאולמרט, באמצעות פרקליטי, כמה שאלות בנושא. הוא השיב בשלילה על השאלה האם דיבר בטלפון עם חריש לפני ניסוח ההחלטה בפרשת ההלוואה שקיבל מהבנק, כמו גם על השאלה האם התערב בחקירה שערכו שלטונות מס ההכנסה בפרשת ההלוואה שקיבל מהבנק. הוא טרח להדגיש כי את ההלוואה הוא לא קיבל מהבנק אלא באמצעות הבנק. למזלו של אולמרט, באותם ימים עדיין לא פעלו בישראל עמותות ותנועות למען מינהל ציבורי תקין,

כך ששום גוף לא הגיש עתירה נגד החלטת היועץ המשפטי לממשלה. את היוזמה נטל בשעתו עו"ד יוסי כהן, שפנה אל חריש בשם מרשו, אדם בשם ברוך פריג', וביקש שישקול מחדש את עמדתו נוכח הסתירה בין החלטתו של חריש לבין פסק דינה של השופטת דליה דורנר: "נימקת את הכרעתך בכך שבין אולמרט לבין הלפרין שוררים 'יחסי ידידות'. בוודאי כבר קיבלת לידך את פסק דינה של השופטת דורנר, שבו נקבע במפורש כי הגורם להלוואה לא היו יחסי ידידות אלא אינטרסים כלכליים. מרשי מבקש לדעת באילו מהלכים נקטת, אם בכלל, בעקבות פסק הדין המשנה בכלל את בסיס החלטתך".

את תשובתו של היועץ המשפטי לממשלה העביר ברוך אברהמי, ממונה בכיר על ייעוץ וחקיקה: "פסק הדין של השופטת דורנר התייחס לנקודות מסוימות באותה הפרשה. אין בפסק הדין התייחסות כלשהי כנגד מר אהוד אולמרט או כלפי חוקיות מעשה ממעשיו. בפסק הדין ציינה השופטת כי 'גרסת הנאשם מס' 1 בפרשה (הלפרין) אינה מקובלת עלי, ואני מעדיפה על פניה את גרסתם של הדסה מונסה (נאשמת מספר 2) ואולמרט...".

נושא ההלוואה של אולמרט עלה כעבור שנים פעם נוספת, באחת השיחות המקצועיות הקבועות שקיימתי עם חריש אחרי פרישתו מתפקידו. היתה לי תחושה שאחרי שחריש קיבל מידע נוסף בפרשת ההלוואה היה לו הרהור שני בנושא, אך תפקידו הציבורי חייב אותו לשמור לעצמו את מסקנותיו. "הייתי צריך זמן נוסף כדי לשקול את הנושא מהיבטים נוספים", הודה חריש בפני.

לחשיפת המעילה בפרשת בנק צפון אמריקה קדמה פרשה נוספת, שאף היא היתה קשורה באותו בנק והיא נחשפה בשעתו על ידי **בידיעות אחרונות**. התברר שלאחר התמוטטות המניות הבנקאיות בשלהי 1983, קיבלה צמרת משרד האוצר בהנחייתו של שר האוצר

דאז יגאל כהן אורגד - אף הוא ידיד קרוב של אולמרט - החלטה תמוהה להעניק לבנק צפון אמריקה הלוואה בסך עשרה מיליון שקל באמצעות בנק הפועלים, בערבות המדינה, כדי שיוכל להמשיך לווטת את מניותיו.

החשיפה עוררה ביקורת ציבורית נוקבת, מאחר שמדובר היה בהלוואה בערבות המדינה לבנק הנתון בקשיים כלכליים קשים. זאת עוד בתקופה שאחרי התמוטטות המניות הבנקאיות המווסטות.

מקורותי בבנק גילו לי שאחד מאלה שטיפלו בקבלת ההלוואה מהבנק, וביצירת הקשר מול שר האוצר, היה לא אחר מאשר אולמרט. סביר להניח שהמתווך לא עשה זאת לשם שמים.

אולמרט הכחיש את פעולת התיווך כפי שנהג תמיד. כל הסימנים העידו על כך שגם כהן אורגד יצא בעקיפין נשכר מקשריו ההדוקים עם אולמרט, שיגמול לו בעתיד בתחום הכלכלי-אישי, כפי שיסתבר בהמשך הפרק. אולמרט ידוע בזיכרונו הטוב, לטוב ולרע. במחצית שנת 2007 החליטה מכללת אריאל בשומרון, שבראשה עומד כהן אורגד, להכריז על עצמה כעל אוניברסיטה. זאת למורת רוחה של שרת החינוך יולי תמיר, שטענה שההכרזה מהווה עבירה פלילית מאחר שנעשתה ללא אישורה של המועצה להשכלה גבוהה. מי שיצא להגנתה של המכללה, ואף בירך אותה בפומבי, היה אהוד אולמרט. העובדה שהוא מכהן כבר כראש הממשלה, פוגע בשרת החינוך ונותן יד לעבירה לכאורה על החוק, לא הטרידה יותר מדי את מנוחתו. עוד בעיטה גסה בשלטון החוק. מי מסוגל לספור...

היועץ המשפטי מותר תמיד

אחרי הבחירות של שנת 1986, הוקמה ממשלת אחדות לאומית ונקבע הסכם רוטאציה בראשות הממשלה בין שמעון פרס ויצחק שמיר. אולמרט שודרג וצורף

לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת ונתמנה כחבר בוועדת המשנה לשירותים החשאיים.

אבל המינויים החשובים, שחיבו פעילות פרלמנטרית מסוג אחר, לא הפריעו לאולמרט להמשיך במלוא ההיקף בפעולות התיווך שלו. הוא הוכיח שוב ושוב שאין לו מתחרה ברקיחת עסקאות מוצלחות ששכרן הנאה בצדן, תוך שהוא ממשיך כמובן במתן שירותים משפטיים לכל המרבה במחיר.

באוגוסט 1986 נעצר אברהם וולפסון, איש עסקים מפוקפק, שנחשד במעשי מרמה והונאה גדולים והיה אמור להיות מוסגר לארצות הברית. משפחתו פנתה אל עו"ד אולמרט בבקשה שיסייע למנוע את ההסגרה. הפרקליט אולמרט פנה אל עו"ד מרווין חנקין, האחראי על נושא ההסגרות בפרקליטות המדינה, ובישר לו שוולפסון סובל מגידול סרטני ברגלו והוא מבקש לעכב את הליכי ההסגרה. חנקין סירב, ואולמרט החליט לעקוף את הממונים על חנקין ופנה ישירות אל היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש.

הפנייה לא היתה מקרית. חריש האמין בתמימותו למה שאולמרט אמר לו. הוא גם סבר שאולמרט פונה אליו כחבר כנסת ולא כעורך דין שגובה שכר טרחה עבור שירותיו. בקיצור, חריש לא היה ער לעובדה שאולמרט פשוט מנצל אותו – ולא בפעם הראשונה. מי שעקב אז מקרוב אחר מערכת היחסים ביניהם, התרשם שחריש נשלט על ידי אולמרט ומתקשה לעמוד מולו הן כשהוא מתבקש להכריע בפעולות שקשורות לאולמרט אישית והן בפניות העסקיות שלו.

חריש נענה מיד לבקשתו של אולמרט, וזה הזדרז להגיש בקשה לשחרורו של וולפסון מהמעצר. בבקשה שהוגשה לבית המשפט נאמר בין היתר: "לפיכך, הסכימו המבקש ופרקליטות המדינה בדבר הארכת שחרורו של המבקש". במהלך הדיון המשפטי על הבקשה לשחרור התברר למרבה ההפתעה שנציג הפרקליטות לא ידע דבר על כך. משום מה, חריש לא עדכן את

הפרקליטות בנוגע להחלטתו. פעם נוספת נמתחה ביקורת ציבורית ומשפטית על אולמרט, וגם על היענותו המהירה של היועץ המשפטי לממשלה לבקשתו, ועל כך שיוסף חריש לא העלה על דעתו שאולמרט פנה אליו לא בכובע של חבר כנסת שדואג לסדר הציבורי אלא כפרקליט שגובה שכר טרחה הגון עבור הטיפול בפרשת הסגרה. אולמרט ניסה להדוף בערמומיות את המבקרים והפנה אותם ליועץ המשפטי לממשלה: "לאחר שאיש הפרקליטות המטפל בנושא השיב בשלילה, פניתי ליועץ המשפטי לממשלה בעניין שבתחום סמכותו. לפי מיטב הכרתי, החלטתו היתה אמיצה וצודקת. בדיעבד, אני מבין שהוא שכח לעדכן את הפרקליט שטיפל בנושא. בעיני, מעיד הדבר על תבונתו של חריש והוא לא ראוי לגנאי..."

נמרודי יוצא למלחמה...

בראשית 1987 רקח אולמרט עסקה נוספת. עוד דוגמה לדרך שבה ניצל את תפקידיו הציבוריים כדי להתעשר. העסקה הפעם היתה עם איש העסקים יעקב נמרודי, שביקש לקנות את "הכשרת היישוב", חברה ציבורית עתירת נכסים שבבעלותה בנייני מגורים ומסחר, מגרשים רבים בכל רחבי הארץ, מלונות ואחזקות. שוויה הריאלי של החברה הוערך בכ-150 מיליון דולר. בנק לאומי החזיק בחבילת מניות גדולה של החברה, ששוויה נאמד בכ-30 מיליון דולר. אבל כדי להשיג שליטה בחברה, צריך היה לרכוש חבילת מניות יסוד שהוחזקו בידי הסוכנות היהודית.

נוסף לנמרודי היו עוד שני מתחרים על רכישת החברה, שניהם אילי הון יהודים בריטים: סמי שמעון, כיום בעליה של חברת יכין חק"ל, וברנרד שרייר, בעל מלון השרון. שניהם ביקשו להרחיב את

השקעותיהם בארץ.

נמרודי סיפר: "הוצע לי להשתתף במכרז יחד עם שני שותפים, אבל אני העדפתי ללכת לבד. אולמרט יצר איתי קשר ואמר לי שהוא יכול לטפל בעסקה. ייפיתי את כוחו לפעול בשמי, הגשנו את המכרז לבנק לאומי וזכינו." נמרודי אכן הגיש את ההצעה הגבוהה ביותר – יותר מ־20 מיליון דולר. אך רכישת המניות עדיין לא הבטיחה את השליטה בחברה. לשם כך צריך היה לרכוש גם את מניות היסוד שהיו בבעלותה של הסוכנות, וגם כאן נכנס אולמרט לתמונה.

אבל אז כבר החלו להתעורר שאלות. אחד השואלים, מאיר שטרית – אז גזבר הסוכנות וכיום שר הפנים, סיפר לי בשעתו: "זמן קצר לאחר שנכנסתי לתפקידי התחלתי לבדוק אפשרות למכור חברות של הסוכנות במחירים טובים, ובין השאר התחלתי לבדוק את עסקת "הכשרת היישוב". הגעתי למסקנה שאי־אפשר היה לסגור את העסקה בלי סיכום מוקדם עם גורמים בסוכנות. אין לי ספק שכאשר אולמרט תיווך בעסקה הראשונה של קניית מניות החברה מבנק לאומי, הוא ידע שיצליח לרכוש גם את המניות שבידי הסוכנות. אמרתי זאת מפורשות לנמרודי והוא שתק."

נמרודי הכחיש אז את עיקרי הדברים: "כאשר רכשנו את המניות מבנק לאומי, לקחנו סיכון מסוים מאחר שלא היה כל ביטחון שנצליח לרכוש גם את המניות של הסוכנות. ואמנם, בסופו של דבר, שילמנו עבור המניות של הסוכנות הרבה יותר ממה שתכננו..."

לאמיתו של דבר, ועובדה זו התגלתה מאוחר יותר, נרכשה החברה במחיר נמוך להפליא ובלי שאיש למעשה ידע את שווייה האמיתי ואת היקף נכסיה.

נמרודי לא כל כך אהב, בלשון המעטה, את העיסוק שלי בפרשה באותה תקופה. הוא תכנן אז לרכוש את **מעריב**, וחשש שפרסומים נוספים שלי ב**ידיעות**

אחרונות רק יזיקו לעסקה הבאה. קיבלתי מסרים ממקורות שונים שהוא מבקש להיפגש איתי. הפגישה אכן התקיימה כעבור זמן קצר, כשהזדמנתי לביתו בסביון כאורחה של סופרת הילדים תמר לזר בורנשטיין, באירוע שבו נכח גם נשיא המדינה לשעבר, יצחק נבון, ידידו הקרוב של נמרודי. נמרודי ניגש אלי וביקש לשוחח איתי בארבע עיניים בחדרו. שם, בפרטיות, אמר לי שלדעתו הכיסוי שאני נותן לעסקת "הכשרת היישוב" נובע מהרדיפה שלי אחרי אולמרט, והציע לי "עסקה": אני אחדל לעסוק בפרשה והוא יזמין אצלי מחקר על יהדות איראן וישלם לי שכר טרחה שיסתכם בעשרות אלפי דולרים. מובן שדחיתי מכול וכול את ההצעה. נמרודי היה מופתע וגילה לי שיש כמה עיתונאים בכירים שמכינים עבורו "עבודות" בנושאים שונים, ואין כל סיבה שגם אני לא אצטרף אליהם. בחוץ פגשתי את פרקליטו של נמרודי, עו"ד אמנון גולדנברג, וביקשתי ממנו שיודיע לנמרודי ש"יש עיתונאים שאינם עומדים לקנייה...".

עבור התיווך ברכישת החברה קיבל אולמרט שכר טרחה שהסתכם ב-200 אלף דולר. לאחר הרכישה הפגיש אולמרט את נמרודי עם יוסי ברנדר, איש עסקים ישראלי שפועל וחי באוסטרליה. ברנדר הסכים להיכנס כשותף בעסקה וסוכם שהוא ירכוש חלק ממניות החברה.

במהלך המשא ומתן על העסקה נאלץ אולמרט לנסוע לארצות הברית למסע הרצאות מטעם הבונדס, שאתו ביקש לנצל גם לאיסוף תרומות לליכוד. באופן טבעי הוא שילב בנסיעה גם פגישות עם משקיעים פוטנציאליים שיוכל לייצגם בעתיד.

אחרי שחזר לישראל, פנה אולמרט לנמרודי וביקש לקבל עוד עשרות אלפי דולרים כתוספת לשכר הטרחה שלו. נמרודי סירב, והשניים הסכימו לפנות לבורר – יוסי צ'חנובר, יו"ר בנק דיסקונט. צ'חנובר פסק

לטובתו של אולמרט, ונמרודי נדרש להוסיף עוד 200 אלף דולר לשכר הטרחה שלו. נמרודי רתח מזעם אך לא נתן לכך עדיין ביטוי פומבי. רק כעבור שנים אחדות, כשראייתי את נמרודי לקראת פרסום ספרי **התבוסה** הבנתי אילו משקעים יצרה העסקה הזו. "כיבדתי אמנם את פסק הבורר," הודה נמרודי, "אבל אני מוכרח לציין שאולמרט התנהג כאדם חסר מעצורים, רודף בצע חולני, מתווך מהסוג העלוב ביותר שהנו בושה וחרפה לפוליטיקה הישראלית. את יתרת הסכום העברתי למשרדו של עו"ד אורי מסר, שבו היה אולמרט שותף בעבר, כאשר אולמרט היה כבר שר בממשלה." הדברים הופיעו בספרי, ולאחר שיצא לאור התקשר אלי נמרודי ואמר שאם אולמרט יתבע אותי על הדברים שפורסמו, הוא מוכן לממן לי את ההגנה המשפטית. הודיתי לו כמובן, אך סירבתי באדיבות פעם נוספת ליהנות מסיוע כספי שלו.

גם נמרודי מתקפל

לסיפור זה היתה מערכה נוספת, שהתרחשה כעבור שמונה שנים כאשר אולמרט שימש כראש עיריית ירושלים.

באחד הימים, בראשית 1997, פנה אלי עו"ד יחיאל (חיליק) גוטמן, אחד מידידיו של אולמרט שעסק גם הוא בפעולות תיווך שונות, וביקש להיפגש איתי. בפגישה סיפר לי שחברת "הכשרת היישוב" מבקשת להקים פרויקט גדול במרכז ירושלים, אבל אולמרט מערים קשיים ומתנה את מתן האישור בכך שנמרודי יכחיש שאמר לך את הציטוט שמופיע מפיו בספר. "האם הפנייה שלך היא על דעתו של נמרודי?" שאלתי.

גוטמן השיב בחיוב.

"מדוע נמרודי לא הכחיש עד היום את הציטוט?"

הרי הספר יצא לפני שלוש שנים?" הקשיתי.
 לגוטמן לא היתה תשובה.
 "אני מתפלל על שינוי עמדתו של נמרודי ומתנגד
 להכחשה מכל סוג שהוא לדברים שנאמרו לי," סיכמתי
 את הנושא.
 ההכחשה לא פורסמה למגינת לבו של אולמרט.
 הפרויקט, אגב, לא הוקם עד עצם היום הזה...
 עברו עשר שנים כמעט, וקיבלתי עוד תזכורת עד
 כמה נפגע אולמרט מדבריו של נמרודי. לקראת
 הבחירות האחרונות לכנסת, בתקופה שבה שימש
 אולמרט כממלא מקום ראש הממשלה, שידר הערוץ השני
 כתבות פרופיל על שלושת המועמדים לראשות הממשלה:
 אהוד אולמרט, בנימין נתניהו ועמיר פרץ. הכתב
 המדיני של הערוץ, אודי סגל, התקשר אלי וביקש
 לראיין אותי על אולמרט מנקודת מבטי, כמי שעוסק
 זה שנים בחשיפת פרשיות שחיתות שקשורות בו.
 זו היתה תקופה שבה העיתונות בישראל התגייסה
 כולה לצדו של האתרוג שרון, ולאחר שהוא עבר את
 האירוע המוחי - שממנו לא התאושש - עברה האהדה
 למחליפו - אולמרט. לא היה לי ספק שאזכור פרשיות
 השחיתות הישנות והחדשות של אולמרט יהיה
 "צמחוני", כפי שאכן אירע בפועל.
 לאחר שהסתיימה ההקלטה - חלק גדול מהדברים
 צונזר בשידור עצמו - הצעתי לסגל לצטט במשדר את
 הדברים שאמר נמרודי על אולמרט. סגל הסכים,
 ובמהלך השידור שבו דיברו אנשים נוספים - רובם
 בשבח של אולמרט - צוטטו לצורכי איזון חלק
 מדבריו של נמרודי, כפי שהופיעו בספרי.
 אולמרט רתח מזעם.
 כעבור כמה ימים כונסו מאות אנשי ביטחון לשעבר
 ל"פגישת עדכון" עם ראש הממשלה, שלא היתה אלא
 חלק ממסע הבחירות האגרסיבי של אולמרט. במפתיע,
 הגיע גם נמרודי לאותו כינוס. הוא הקפיד לשבת
 במקום בולט, כדי שאולמרט, שישב על הבמה, לא

יפספס אותו.

העיתונאי נחום ברנע שהבחין בו, ניגש אליו ושאל כיצד מתיישבת נוכחותו בכנס עם הדברים הקשים שאמר על אולמרט. הופתעתי לגלות שנמרודי הכחיש שאמר לי את הדברים. הוא אמר לברנע ששלח מכתב הכחשה לאולמרט ומכתב שני לערוץ השני. ואמנם, כעבור שבוע שידר הערוץ השני את הכחשתו של נמרודי.

מחלתי על כבודי, ובשל מצבו הבריאותי של האיש נמנעתי מלהגיב. מסיבות מובנות, נמרודי לא פנה אלי הפעם וביקש שאכחיש את הדברים המצוטטים בספרי. הוא הסתפק בהכחשות הכתובות שהעביר ללשכת ממלא מקום ראש הממשלה ולטלוויזיה.

תמיד מגיע זמן התשלום

סיפור עסקי נוסף, שמשקף גם הוא את יכולתו המופלאה של אולמרט להתעשר במקביל לפעילותו הפרלמנטרית, התרחש במחצית שנות השמונים בעת כהונתו של משה נסים כשר האוצר. איש העסקים והמלונאי חיים שיף, איש אצ"ל וחבר ותיק בליכוד, שקע בחובות כספיים שנאמדו בעשרות מיליוני דולרים. בצר לו פנה למשרדי הממשלה בבקשה לקבלת סיוע בנימוק שהוא קורבן של המצב הביטחוני.

שר האוצר דחה את הבקשה, ושיף החליט להפעיל גורמים שונים כדי לנסות ולשנות את ההחלטה. משה נסים בעצמו סיפר לי את השתלשלות הפרשה: "לא מעט אנשים, ביניהם מנחם בגין עצמו, פנו אלי בענייניו של שיף. בגין כבר לא היה ראש ממשלה. זה קרה שלוש שנים אחרי שהוא הסתגר בביתו וכמעט שלא דיבר עם איש, ולמרות זאת הטריח את עצמו להתקשר אלי בענייניו של שיף. נאלצתי לדחות את בקשתו והסברתי לו שלשיף יש מספיק כסף כדי לשלם את חובותיו. בגין הבין אותי וירד מהעניין... אחר

כך פנו כמה חברי כנסת ומשפטנים מהליכוד, כמו אהוד אולמרט ורובי ריבלין. גם הם נענו בשלילה. בסופו של דבר התקבלה פשרה של פריסת חובות בין קבוצת שיף שיוצגה על ידי עו"ד כספי ואולמרט, לבין בנק לאומי שהיה הנושה הגדול של הקבוצה. עו"ד ריבלין שימש כמשקיף בדיונים.

בכל הסיפור הזה יש עובדה אחת מאלפת: בעוד שעו"ד כספי וריבלין פעלו כפרקליטים עצמאיים – ריבלין לא היה אז חבר כנסת – וקיבלו את שכר הטרחה שלהם כמקובל, אולמרט כיהן בעת ובעונה אחת כחבר כנסת וכפרקליט, על כל המשתמע מכך.

הקשר החברי בין אולמרט לריבלין לא נמשך זמן רב, והפך ליריבות גלויה על רקע פוליטי וניסיון להשתלט על הסניף הירושלמי של הליכוד. זה קרה כשריבלין הודיע בשנת 1988 על רצונו להתמודד בסניף הליכוד על מועמדות המפלגה לראשות עיריית ירושלים. עד אז השניים היו ידידים טובים. ריבלין לא העלה על דעתו שאולמרט יבגוד בו, אבל שכח שמדובר בבוגד סדרתי.

רק ביום הבחירות נודע לריבלין שאולמרט הורה ברגע האחרון לתומכיו להצביע עבור שמואל פרסבורגר, המועמד המתחרה. החישוב שלו היה ציני ושקוף: אולמרט ידע שלריבלין יש סיכוי לא רע לגבור על טדי קולק המזדקן, וחשש שאם ריבלין יכבוש את עיריית ירושלים הוא יישאר שם להרבה זמן. אבל אולמרט ביקש לשמור לעצמו את האופציה הזו, למקרה שהליכוד יעבור לאופוזיציה – כפי שאכן קרה ארבע שנים מאוחר יותר. לפרסבורגר, העריך אולמרט ובצדק, אין שום סיכוי לנצח את קולק, כך שבעוד חמש שנים התפקיד עדיין יחכה לו. ריבלין לא שכח ולא סלח. הוא שוחח לא פעם במרוצת השנים על התרגיל שעשה לו חברו הטוב. אבל בהדרגה הרים ידיים ואיבד את הרצון להמשיך ולהילחם באיש. הסכין האחרונה ננעצה בגבו של

ריבלין בבחירות האחרונות לנשיאות המדינה, כשאו למרט - כבר ראש הממשלה - תמך בפומבי בשמעון פרס, תמיכה שחסמה את דרכו של ריבלין שפרש לאחר הסיבוב הראשון.

אשר לעו"ד כספי, הוא הפך לנושא הדגל שמסמל את החיבור בין אילי ההון לשלטון.

פרשת החשבונות הפיקטיביות

ערב הבחירות לכנסת ב-1988 שימש או למרט כגזבר הליכוד. תפקיד שהביא אותו, לראשונה בחייו, אל ספסל הנאשמים. אך כפסע היה בינו לבין הרשעה פלילית, שהיתה מחסלת את הקריירה הפוליטית שלו.

בליכוד היו אז שני גזברים. האחד, או למרט שייצג את הליכוד; והשני, מנחם עצמון, שייצג את המפלגה הליברלית. שניהם היו אחראים לאיסוף התרומות, ובמידה רבה - כך על פי כתב האישום שהוגד נגדם - גם על הדרכים להערים על מבקר המדינה ועל שלטונות המס במטרה להעלים את ההיקף האמיתי של התרומות ולהתחמק מתשלום מס אמת.

במקביל לפעילותו כגזבר המפלגה, הוא התמנה לאחראי על מלאכת איסוף הכספים של הליכוד בחו"ל. ראש הממשלה יצחק שמיר, בעצה אחת עם השר משה ארנס, בחרו בו בעיקר בשל לשונו החלקלקה, כושר השכנוע שלו, העובדה שהיה ללבבות ולכיסים של רבים מעתירי ההון היהודים בארצות הברית ובקנדה. משה ארנס וחבריו להנהגת הליכוד לא ידעו שאו למרט ניצל את הפרצה שנפתחה בפניו ואת מגעיו הישירים עם עתירי ההון היהודים בחו"ל גם כדי לעשות הרבה כסף לביתו: שירותי ייעוץ משפטיים, קשרים ופעולות תיווך.

בינתיים חלה התפתחות מדאיגה מאוד מבחינתו, לאחר שהכנסת החליטה לאסור באורח גורף על חברי כנסת לעסוק בעבודות נוספות - לרבות בעריכת דין. או למרט, בין הנפגעים הגדולים ביותר מהחוק הזה

אם לא הגדול שבהם, מיהר להכריז: "אנהג בהתאם להוראות החוק. לו רציתי להעדיף את עיסוקי הפרטיים על פני השירות הציבורי, לא הייתי רץ לכנסת. בדעתי לפרוש בלב דואב ממשרדי. עם זאת, אני חושב שהחלטה זו מוטעית מיסודה. אסור שהכנסת תהפוך לחממה לחבורת עסקנים מקצועיים שיורידו את רמתה, או שתהיה יעד לאנשים אמידים במיוחד שאינם זקוקים להכנסה נוספת."

היו לא מעט תמימים שהאמינו לדבריו. המציאות הוכיחה שאולמרט מעולם לא חדל לעסוק באורח גלוי וסמוי בעבודתו כעורך דין, יועץ ומתווך בעסקיהם של אילי הון עם רשויות ממלכתיות. גם כחבר כנסת וגם בהיותו שר בממשלה.

מטעמי זהירות הוא דאג תמיד לערפל ולערבל את פעילותו. בפועל, המוציא והמביא היה עו"ד אוריאל מסר, שותפו לשעבר במשרד. אותו מסר שאליו העביר יעקב נמרודי את התשלום האחרון על חשבון פעולת התיווך של רכישת "הכשרת היישוב". המקום שימש כמשרד גביית החובות של אולמרט...

עוד לפני בחירות '88, בעודו נערך לקראת מינויו כשר בממשלה הבאה שיקים הליכוד, נפלה על אולמרט צרה בלתי צפויה. העיתונאי אמיר אורן, פרסם ב"דבר השבוע" מאמר חריף תחת הכותרת: "שב"כ-שבק". אולמרט היה אחד הכוכבים בו: "לפי הפרסומים בעיתונות הזרה", כתב אורן, "הצליח שבק (שבתאי קלמנוביץ') להתרועע עם אישים מרכזיים בתחומי הפוליטיקה והכלכלה בישראל. לתקשורת לא ידוע אם הצליח לגייס סוכן צמרת, אבל מתועדים מגעים שהיו לו עם אישים בעלי נגישות להכרעות. בין השאר, היו לקלמנוביץ' (שנעצר בדצמבר 1987 והורשע מאוחר יותר בריגול לטובת ברית המועצות, א.א.) מגעים עם אהוד אולמרט, חבר ועדת החוץ והביטחון וחבר תת-הוועדה לפיקוח על השירותים החשאיים. הרבה ממה שעושים אמ"ן, השב"כ והמוסד,

וממה שנעשה בתוכם ידועים לו. "אולמרט הוא בן למשפחה מתברגת היטב בממסד הביטחוני. אחד מאחיו הוא גנרל בצה"ל (תת אלוף ירמיהו אולמרט), ואח אחר, ד"ר יוסי אולמרט, הוא מומחה לענייני סוריה ולבנון... אולמרט עצמו ניסה להתמנות לסגן שר הביטחון בממשלה הקודמת ונכשל בכך, שלא באשמת קלמנוביץ'. אך כחבר ועדת החוץ והביטחון הוא שותף גם לחומר סודי רגיש ביותר, בכלל זה עדכונים צבאיים ומודיעיניים, נספחים סודיים לחשבונות של ועדות חקירה ומידע פנימי - בחלקו שלילי - על קצינים ופקידים בכירים. לשונו קולחת והוא מרבה לשוחח עם עיתונאים. יש בו צירוף מועיל ביותר של אוזן קשובה לפיות פנימיים ופה פתוח לאוזניים חיצוניות.

"שמעון פרס, יריבו הפוליטי, צירף את אולמרט לשיחות מדיניות בוושנינגטון בהיותו ראש הממשלה, אבל קרבתו העיקרית היא כמובן ליצחק שמיר. מאז פרשת השב"כ (פרשת קו 300 שהתפוצצה בתקופת כהונתו של שמיר כראש הממשלה ובמהלכה נחשף הארגון בקלונו, א.א.) נעשה אולמרט, משפטן בהכשרתו, לאחד מיועציו הקרובים של שמיר. ברור שבמרוצת הפרשה הגיע לידי חומר רב על פעולות השב"כ וזהות אנשיו. חומר חשוב לא פחות הגיע לידי בשעה שהשתתף בישיבת ועדת המשנה של הכנסת, שבדקה את פרשת פולארד. בעקבות חקירה זו, ידועות לו פעולות חשאיות של ישראל בארצות הברית ובמדינות אחרות. כמו כן נחשף לעיניו החומר שסיפר פולארד, שממנו ניתן ללמוד על הישגים ומחדלים של הביון האמריקני. ייתכן שמהחומר שסיפק פולארד על הציוד הסובייטי אפשר היה לגלות את המקורות ולשתקם. המידע שהצטבר בוועדת המשנה על מעורבות של שרים ישראלים בהפעלת פולארד יכול לשמש איום בחיסולם הפוליטי, לפחות כלפי הזירה

האמריקנית החיונית".

וכאן התפרסם קטע נוסף חמור מאוד, שעסק בהיכרותו של אולמרט עם קלמנוביץ'. הקטע הזה הקפיץ את אולמרט. מסיבות משפטיות קטע זה לא יצוטט.

אולמרט פנה לעורכת **דבר**, חנה זמר, ותבע הכחשה מיידית של הדברים שנכתבו באותו קטע, נוסף להתנצלות של העיתון. "דברים אלה הם עלילת כזב שאין כמותה, שנאמרו על איש ציבור אשר מתוקף שירותו כחבר כנסת נוטל חלק בנושאי ביטחון רגישים ומסווגים", כתב פרקליטו של אולמרט, עו"ד דב ויסגלס, שלא התייחס כלל במכתבו לקטעים הקודמים במאמרו של אמיר אורן. זמר סירבה להתנצל, ואולמרט הגיש תביעת נזיקין על סך חצי מיליון שקל.

בסופו של דבר הסתיימה הפרשה בהתנצלות שבה חזר בו העיתון מהנאמר בקטע האמור. לדבריו של אמיר אורן, ההחלטה להתנצל נכפתה עליו על ידי עורכת העיתון, ולא היתה לו בעיה להמשיך במשפט.

בשעתו פניתי לאולמרט בכתב וביקשתי לאמת שמועה שעל פיה הוא נחקר במכונת אמת, מחשש שהדליף מדיוני ועדת חוץ וביטחון. אולמרט השיב שאינו רשאי להתייחס לפעילות הקשורה בדיוני ועדת החוץ והביטחון של הכנסת. "למען הסרת ספק, הוסיף, "לא התבקשתי אי פעם להיבדק במכונת אמת בחשד להדלפה כלשהי."

סיומה של הפרשה סלל את הדרך בפני אולמרט להצטרף לממשלה חדשה בראשות הליכוד, שהוקמה כמה חודשים לאחר מכן, כשר ללא תיק שמופקד על מגזר המיעוטים. מפלגת העבודה הצטרפה אף היא לממשלה – הפעם לא היתה זו ממשלת רוטאציה – כשפרס התמנה לשר האוצר ויצחק רבין לשר הביטחון.

אהוד אולמרט הגיע סוף סוף לממשלת ישראל. חלום שהתגשם, אם כי מבחינתו מדובר היה גם בהקרבה לא

קטנה. מכאן ואילך הוא חייב לאמץ לעצמו נורמות של שר. חסל סדר נסיעות תכופות לחו"ל למטרות עסקיות, שלא לדבר על אובדן הכנסה כספית משמעותית. את התקנות החדשות בכנסת, שאסרו עליו לעסוק בעבודה נוספת כעורך דין וכמתווך, הוא הצליח לעקוף בדרכים מתוחכמות מבלי להותיר אחריו עקבות, אבל הפעם המצב היה שונה. חסל עידן הפעילות הגלויה. המצב חייב אותו לנהוג במשנה זהירות.

אבל לא איש כאולמרט יוותר. נמר לא מחליף במהירות שכזו את חברבורותיו.

בשונה מהיום, בסוף שנות השמונים עדיין לא זכו רוב שרי הממשלה למאבטחים צמודים. אולמרט לא היה מאובטח כלל. כך יכול היה השר ללא תיק, אהוד אולמרט, להמשיך עם הנסיעות לחו"ל ולהוסיף להיפגש עם אילי ההון החביבים עליו. הפגישות הללו הוגדרו על ידי מקורביו כ"חברתיות", אבל רק הפתיים האמינו בכך.

אחד מאלה שאולמרט חפץ ביקרם באותם ימים היה איל ההון היהודי-בריטי רוברט מקסוול. אולמרט ניסה לעניין את המיליארדר לרכוש את בית"ר ירושלים שהיתה אז בצרות כספיות. בסופו של דבר העסקה לא יצאה לפועל.

האיש שהכיר בין אולמרט לבין מקווסל היה טומי לפיד, בעבר מבכירי **מעריב** ומנכ"ל רשות השידור. באותם ימים החלה גם הידידות בין אולמרט לבין לפיד, שהפך מאז לחסיד שוטה שלו ומליץ אי-יושר בלתי נלאה.

אולמרט לא הטביע את חותמו כשר הממונה על המגזר הערבי, ולא היה איש בשורה למיעוט הערבי. מבחינתו, מדובר היה בתחנת ביניים בלבד לתפקידים רמי הדרג שמחכים לו בהמשך.

בנובמבר 1989, יזמתי יחד עם קבוצת חברים, שעמם נמנו מעוזיה סגל, ד"ר ישראל גלעדי, אברהם

לוי, איתן כרמון, ג'ו הוכמן, קובי גרשוני, אליעזר ולטמן, תת ניצב בדימוס שמעון סביר, ד"ר רן כוחן, עורכי הדין בועז ארד ואילנה זינגל, אליעזר (לונקה) גוטליב, אלי בר, שוש אורן, רוי"ח יעקב ורקר, רות ורקר, יהודה דרורי וסימה פיק את הקמתה של עמותת "אמיתי", שבאה למלא חלל ריק שהיה קיים בתחום זה מאז ימי "שורת המתנדבים" שפעלה עד סוף שנות החמישים.

באסיפת היסוד הראשונה נבחרתי כיו"ר הנהלת העמותה. שמחתי שהצטרפו אלינו רבים וטובים מכל הארץ – כאלה שחשו, כמוני, שאי־אפשר עוד להבליג נוכח השחיתות הגואה במדינה.

"אמיתי" היתה תופעה ייחודית ויוצאת דופן. דומה שאין עוד מדינה בעולם שבה מתאגדים אזרחים נחושים, חסרי אינטרסים אישיים, להקמתה של עמותה אפוליטית שתפעל למיגור השחיתות והנהגת נורמות של מוסר, ומוכנים לקחת סיכונים אישיים וכלכליים – החל באיומים ופגיעה בפרנסה וכלה בתביעות אישיות של לשון הרע. כל זאת הם עשו בהתנדבות מלאה.

לא היה לנו עדיין כיוון ברור לפעילות העמותה, אבל נערכנו לקראת "טיפול" באישים פוליטיים סרחו. על פי הצעתי, נבחר מעוזיה סגל, נכה צה"ל קשה, מנהיג מלידה ובעל אינטליגנציה יוצאת דופן, כיו"ר הראשון של העמותה. כעבור שנתיים החלפתי אותו בתפקיד זה.

היה זה אך טבעי שאחד ה"לקוחות" הראשונים שלנו היה השר אהוד אולמרט. הקמת עמותת אזרחים מתנדבים, ששמה לה למטרה להיאבק בשחיתות בישראל, היתה לצנינים בעיניו של אולמרט. העובדה ששמי הוזכר כיוזם הקמת אומ"ץ הלחיצה אותו יותר מכול. הבהרתי מראש לחברי הנהלת העמותה שמדובר באיש פוליטי מושחת ברמות הגבוהות ביותר, שהשכיל לנצל את כל תפקידיו הממלכתיים והציבוריים כדי להעשיר

את כיסו. הצגתי בפניהם עובדות ומסמכים שהיו בידי. עם זאת, הצעתי לחברי בעמותה שלא לעסוק בעברו הלא־מפואר של אולמרט אלא להתמקד בהווה. סיפרתי להם שעל הפרק עומדת חקירה בנושא חשבונות המס של הליכוד וסוכם שאם יהיו התפתחויות נוספות, תיכנס העמותה לנושא זה במלוא עוצמתה.

העובדה שבין ראשי העמותה היה חוקר משטרה בכיר לשעבר, שמעון סביר, ופרקליטים מנוסים ובעלי שיניים חדות כדוגמת עו"ד יוסף שגב, הבטיחה מראש שלא מדובר כאן בחבורה של חובבים. ואמנם לא היינו צריכים להמתין הרבה כדי שהשור המועד אולמרט ימעד פעם נוספת ושמו יכב במדורי הפלילים בעיתונים.

בחודש ינואר '90 פרסם העיתונאי נתן רועי, כתב לענייני משטרה של עיתון **דבר**, ידיעה בלעדית: חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה חוקרים חשד למעורבות פלילית של בכירים בליכוד מגזברי המפלגה במערכות הבחירות לכנסת ולרשויות המקומיות. הידיעה פירטה שבין המעורבים בולט שמו של השר אהוד אולמרט, שתושאל כמה שבועות קודם לכן בידי חוקרי המשטרה הבכירים על דרכי פעולתה של הגזברות במהלך הבחירות – בכלל זה פעולתו של גזבר הליכוד, מרדכי יהל, שהקים שתי חברות קש, "ב.מ.י. תקשורת" ו"הילה מפרסמים בע"מ", שביצעו עבודות שונות עבור הליכוד. אולמרט, נאמר בידיעה, שיתף פעולה עם החוקרים ואף הורה לגזברים האחרים של הליכוד לשתף פעולה. הערכנו שבפרשה מעורבים כמה אישים בכירים בצמרת המדינה והליכוד. "אמיתי" החליטה לפקוח עין על הפרשה כדי למנוע כל ניסיון לטייח את החקירה.

אולמרט היה מודאג מהפרסום, וגם מהעיתוי שחשף חקירה משטרתית סמויה שהוא עשה מאמצים להסתירה

מהתקשורת. הדאגה גברה כעבור זמן קצר, לאחר שהוגשו כתבי אישום כנגד כמה חברות שתרמו למטה הבחירות של מועמד הליכוד ברמת גן צבי בר, וקיבלו תמורתן חשבונות פיקטיביות. אולמרט חש שהאש קרבה לגזברות הארצית. במהלך החקירה הוא אמנם עשה כל מאמץ כדי להרחיק עצמו מהמוקד וטען שלא היה בארץ בעת הגשת דו"חות כוזבים למבקר המדינה על ההוצאות הכספיות של הליכוד, אך עדיין חשש מהתפתחויות לא צפויות מבחינתו. לאולמרט לא היתה כל בעיה לפנות למפכ"ל המשטרה, דוד קראוס.

רביניצב קראוס עמד לפני סיום תפקידו וחיפש כבר את התפקיד הבא, אחרי שיפשוט את המדים. אולמרט, חייכן, מחבק וידידותי, סומן זה מכבר כאיש המתאים שיסייע לו בשוק האזרחי. זו אולי הסיבה שבפגישה שקיים כעבור זמן קצר עם כתבים לענייני משטרה מסר המפכ"ל מידע לא מדויק, בלשון המעטה: "השר אהוד אולמרט לא נחקר במשטרה והוא אינו חשוד בעבירה כלשהי. הוא העיד במשטרה לפני זמן קצר בנושא מימון המפלגות והעברת תרומות לכמה מפלגות בבחירות לרשויות המקומיות ולכנסת." המפכ"ל סירב למסור פרטים על עדותו של אולמרט, אך הדגיש כמה פעמים שהחקירה לא היתה תחת אזהרה והמדובר במתן עדות בלבד. מדבריו של קראוס ניתן היה להבין שהחקירה לא היתה קשורה ספציפית לליכוד אלא לכלל המפלגות. בפועל המצב היה שונה. אבל גם מעמדו הבכיר של אולמרט כשר בממשלה וקשריו עם בכירים במשטרה וברשויות המסים לא עזר לו במקרה הנוכחי. בעוד המפכ"ל מנסה לחפות על ידידו, היו כבר אנשי החקירות והמודיעין של המשטרה בעיצומה של חקירה סמויה שהבשילה כעבור חודשים לפרשת שחיתות גדולה שהולידה לראשונה כתב אישום נגד הנסיך מבנימינה.

ניצני הפרשה קשורים בהסתבכות כספית של יוסף ג'ינו, חקלאי מהמושבה מגדל שליד טבריה. ג'ינו,

לוחם בסיירת מטכ"ל בצעירותו ואיש שב"כ לאחר השחרור מהצבא, הקים חברת אבטחה יחד עם חברים בעלי רקע ביטחוני דומה. בתקופה מאוחרת יותר התמקד בשוק האפור והשקיע כסף רב עבור אישים פוליטיים, רואי חשבון, עורכי דין ואחרים.

מי שחיבר בין ג'ינו לשוק האפור היה חברו הטוב, עו"ד צבי וולף, קצין משטרה לשעבר. וולף, בעל קשרים מסועפים, גלויים וסמויים, היה באותה עת יד ימינו של מלך השוק האפור דוד בלאס ושימש לו כיועץ סתרים בשורה של תחומים.

ג'ינו הבטיח ללקוחותיו ריבית ריאלית גבוהה בהרבה מזו שנותנים הבנקים ונטע בהם אמון שכספם אינו בסיכון. אבל כמו במקרים רבים אחרים, גם הפעם ההשקעות לא עלו יפה וחלק ניכר מהכספים שגלגל פשוט נגוזו. ג'ינו החל לפזר צ'קים ללא כיסוי, ובשלב מסוים מצא עצמו נרדף על ידי גובים אלימים שנשלחו על ידי משפחות הפשע. לקוחות מרומים התלוננו נגדו במשטרה, אחרים הגישו תביעות בהיקף של מיליוני שקלים.

תת ניצב בנימין זיגל, ראש היחידה הארצית לחקירות הונאה באותם ימים, פנה לג'ינו והציע לו חסינות בתמורה למידע שימסור כנגד בכירים במערכת הפוליטית. ג'ינו רצה שהחסינות תכלול גם עבירות וחובות למס ההכנסה. אברהם צרפתי, המשנה לנציב מס הכנסה באותם ימים: "זיגל פנה אלי ואמר שיש לו מקור עם מידע על עבירות מס חמורות. קיבלנו בעיקר רמזים על פעילותן של חברות קש במטה הבחירות של הליכוד לכנסת ובכמה רשויות מקומיות. הוזכרו שמות של אישים פוליטיים וגם כמה אנשי עסקים ידועים. הסכמנו להצטרף להסדר שזיגל הציע, אבל רק מאוחר יותר, כשנפתחה חקירה משולבת של המשטרה ושלנו והתמקדה בחשבוניות המס של הליכוד, התבהרה התמונה כולה."

ג'ינו סיפר לחוקרי המשטרה ומס ההכנסה על

קשריו עם בני תבין, שהלווה לו לדבריו מיליוני שקלים וניסה לתווך בינו לבין נושיו, ולבסוף תבע אותו בבית המשפט.

תבין, בנו של ד"ר אליהו תבין, מראשי אצ"ל ואחר כך חבר הנהלת הסוכנות, הוא חברם הטוב של אהוד אולמרט ודודי אפל. אחרי שירות צבאי כקצין ביחידה מובחרת בצה"ל הקים תבין ב-1987, יחד עם שני שותפים, שתי חברות: חברה להשקעות וקידום פרויקטים בשם מצודה וחברה לאבטחה בשם צוות ביטחון.

תבין שיתף פעולה עם חשב הליכוד, מרדכי יהל, וסיפק לו חשבונות מס בסכומים גבוהים על עבודות שלא בוצעו. בדרך זו עלה בידו למשוך כספים מקופת הליכוד ולהפקידם בחשבונות פרטיים.

במקביל הקים יהל שתי חברות קש - "ב.מ.י. תקשורת", ו"הילה מפרסמים בע"מ" - שדרכן זרמו תרומות מגורמים שונים שקיבלו חשבונות פיקטיביות על שירותי פרסום שנתנו. בפועל היו אלה תרומות שנכנסו לקופת הליכוד לקראת מערכת הבחירות שעמדה בפתח.

החקירה הסתעפה. נגד תבין נאספו ראיות רבות והוא הפך לאחד הנאשמים העיקריים בפרשת "חשבונות המס של הליכוד", שבה הסתבך גם אולמרט.

במקביל הקים תבין חברה נוספת, "אודיר", יחד עם איש השב"כ לשעבר אודי הרשקוביץ. למרות שהרשקוביץ היה רחוק פוליטית מהליכוד, הוא נענה לבקשתו של תבין, שגובתה בפניית גזברות הליכוד. החברה הפכה למעין מסלקה של הליכוד. המחאות הופקדו ונמשכו לפי דרישות גזברות הליכוד.

בעקבות עדותו של ג'ינו, פשטה המשטרה על משרדי חברת "אודיר" והחרימה מסמכים רבים. בשלב הראשון שמר הרשקוביץ על שתיקה ולא סיבך אחרים בפרשה. מאוחר יותר, לאחר ששלטונות מס הכנסה תבעו ממנו

לשלם מס בסכום של יותר ממיליון שקלים, הוא פנה לליכוד ודרש שיפרעו שם את החוב. כשנתקל בסירוב, הגיש תלונה במשטרה על הונאה והטיל את האחריות על שני גזברי התנועה: אהוד אולמרט ומנחם עזמון. במקביל הגיש הרשקוביץ תביעה אזרחית נגד הליכוד, וטען שנודע לו רק בדיעבד שהחברה – שהוא אחד מבעליה – שימשה למעשה כחברת קש של הליכוד וצינור להעברת כספים.

"פרשת אודיר" היתה ספיח קטן במסגרת חקירה מסועפת משולבת של המשטרה ומס ההכנסה. החקירה החלה בהתלהבות רבה, אך שככה בהמשך לאחר שהחוקרים קיבלו את הרושם שגורמים בלתי מזוהים ב"חלונות הגבוהים" מעוניינים משום מה בהאטת החקירה הסבוכה.

כך הפכה החקירה בפרשה לאחת החקירות המוזרות בתולדות המדינה. היא התנהלה בהמשכים ובקצב איטי להדהים. גם שיתוף הפעולה בין שתי זרועות החוקרים לקה בחסר כבר מראשית החקירה. נקודת המוצא של חוקי מס ההכנסה, שצירפו אליהם מאוחר יותר גם את חוקרי המכס, היתה שמדובר בעבירות מיסוי מהסוג שניתן להמירן בבוא העת בתשלום כופר ללא העמדה לדין פלילי.

חוקרי המשטרה, בניגוד להם, סברו מההתחלה שמדובר בעבירות שיש בהן אלמנטים של הפרת אמונים, מרמה, זיוף מסמכים ועוד. אך ללא שיתוף פעולה הדוק מצד חוקרי המס הם לא יכלו להתקדם בחקירה. היתה להם גם תחושה שהקצינים הבכירים ביחידה לא לוחצים עליהם יותר מדי להשלים את החקירה. מסיבה כלשהי גם גורמים בפרקליטות למיסוי וכלכלה, שבמקרים דומים מלווים את כל שלבי החקירה, לא גילו הפעם התלהבות יתרה.

ברוב עוונותי פרסמתי אז ב**ידיעות אחרונות** דיווח על חילוקי הדעות בין החוקרים בפרשה. הממונה על החקירה מטעם שלטונות המס, אברהם

צרפתי, לא אהב את הפרסום וטען שהחקירה מתנהלת בדרכים המקובלות.

חבשתי באותה עת שני כובעים. האחד, של כתב חוקר **בידיעות אחרונות**. והשני, של אחד מראשי עמותת "אמיתי" הנלחמת בשחיתות הציבורית. ראיתי בכך שילוב מועיל, שיאפשר לי לנצל את היתרונות של כל אחד מהתפקידים. בנוסף, נבחרתי באותה עת ליו"ר אגודת העיתונאים בתל אביב וחבר נשיאות מועצת העיתונות. היו לכך השלכות על פעילותי לביעור השחיתות.

חודשיים לאחר החשיפה הראשונה של הפרשה החדשה, במרץ 1990, רקחו חיים רמון ואריה דרעי את התרגיל המסריח במטרה להביא לחילופי שלטון באמצע הקדנציה. התרגיל נכשל, מפלגת העבודה סולקה בבושת פנים מהקואליציה, ואהוד אולמרט שודרג והתיישב בלשכת שר הבריאות. דוד לוי נכנס למשרד החוץ ובנימין נתניהו הוצמד לו כסגן שר. משה ארנס ירש את רבין בתפקיד שר הביטחון, ואילו רוני מילוא מונה לשר לביטחון פנים הממונה גם על המשטרה. לכל המינויים הללו תהיה משמעות בהמשך דרכו הפוליטית והסתבכויותיו של אולמרט. בניגוד לתפקידו הקודם כשר ללא תיק, המשרד החדש שימש כר פעולה נרחב להמשך עיסוקיו השונים ומרחב תגמול לחברים מכל הסוגים.

לשכה מפוארת ואורחים בעלי הון

במפתיע, ואולי לא, ההנחיה הראשונה שנתן שר הבריאות הטרי עם כניסתו לתפקיד היתה לבנות לשכה מפוארת בהשקעה כספית לא קטנה. לשכה שבה יוכל לארח אורחים מכובדים ובעיקר אילי הון שהוא כל כך חפץ ביקרם. כדי לפנות מקום ללשכה החדשה היה צורך לפנות קומה שלמה במשרד ולהעביר את עובדי האגף הפסיכיאטרי, ששכן באותה קומה, לבניין אחר

שנשכר במיוחד.

לצורך השיפוץ שכלל שבירת קירות, החלפת מרצפות, צביעה כללית ורכישת רהיטים יוקרתיים, גייס אולמרט את רעייתו עליזה, שתכננה את הלשכה ואת החדרים הסמוכים. הכול בהתנדבות, לדבריה. גם עליזה, כמו אהוד, השתנתה מאז ימי הזוג הצעיר. העבריינות הסדרתית המתמשכת של בעלה לא הפריעה לה במיוחד. גם היא השתעבדה בהדרגה לעגל הכסף והשתלבה בחיים המתוקים. גם אם אולמרט הצליח להסתיר חלק מנכסיו ורכושו בארץ ובחו"ל, עדיין היא היתה צריכה לשאול את עצמה שורה ארוכה של שאלות נוקבות. כבר באותם ימים החלו אילי הון, עסקים וגופים ציבוריים שונים לרכוש את ציוריה של עליזה אולמרט ולשלם עבורם מחירים מפולפלים, הרבה מעבר לשוויים האמיתיים. היו מעט בעלי עניין שידעו שהדרך אל לשכתו של השר, ולקבלת אישורים שונים, עוברת דרך שירותיו המשפטיים של עו"ד אוריאל מסר, או לחילופין דרך ציוריה של עליזה, שעל פי ההערכה הרוויחה במרוצת השנים – בעידודו של בעלה – מאות אלפי דולרים ממכירת הציורים.

פניתי בשעתו ליועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, בבקשה להורות למשטרה לחקור את הדרך שבה נמכרים ציוריה של עליזה אולמרט, אך הוא דחה את הבקשה בנימוק של היעדר ראיות לכאורה למעשים פליליים.

האם חשד לקבלת שוחד אינו מעשה פלילי?

במקביל פניתי בעניין זה למנהל רשות המסים, ג'קי מצא, וביקשתי שייבדקו הצהרותיהם של החברות ואנשי העסקים שדיווחו על רכישת ציורים של עליזה אולמרט ואילו מחירים שילמו עבורם. בדרך זו ניתן היה להשוות את המחירים הללו עם מחירי השוק הריאליים של הגברת. אם יתגלה שמדובר בהפרשים בולטים מדי, אין ספק שיש לפנינו – לפחות לכאורה – מתן שוחד. אבל גם מצא דחה את הבקשה בנימוק

שהחוק מקנה סודיות לנישומים. הלשכה החדשה והמפוארת הצדיקה מבחינתו של אולמרט את ההשקעה. בעלי ההון, המקומיים והזרים, שהגיעו לשיחות סגורות שיבחו את הטעם הטוב. והעסקים המשיכו להתנהל מאחורי הדלת הסגורה. יותר מכול רצה אולמרט להצליח בתפקידו הביצועי הראשון כשר בממשלה, אבל מי שהכיר את אולמרט האמיתי ידע שזו רק שאלה של זמן עד שיחזור לסורו.

באוקטובר 1990 פנו לעמותת "אמיתי" אנשים בהסתדרות הרוקחים והפנו את תשומת לבנו לחוזר פנימי ששלח ג'ורג' שריקי, יו"ר הסניף הירושלמי של הסתדרות הרוקחים, שבו נאמר בין השאר: "את אשר יגורנו בא. שר הבריאות, מר אהוד אולמרט, הוא איש של כבוד. אם הוא הבטיח דבר לתורם גדול של מפלגתו הוא יקיים אותו. הוא הבטיח לבעלים של ה"סופר פארם" (ליאון קופלר - א.א.) דברים שיביאו לחיסולם של מרבית בתי המרקחת הפרטיים. גם את זאת הוא יקיים".

מסתבר שקצפם של הרוקחים יצא על שתי החלטות מיידיות שהתגבשו במשרד הבריאות, בהשראתו של אולמרט. הראשונה היתה לבטל את סעיף המחירים האחידים בפקודת הרוקחים, שמשמעותה יצירת תחרות פרועה בענף; והשנייה ביטול הסעיף בפקודת הרוקחים שקובע שלא ייפתח בית מרקחת חדש אלא במרחק של חמש מאות מטר מבית מרקחת קיים.

בפגישה עם נציגי הרוקחים, הבהיר להם השר כי יש בכוונתו לבחון גם אפשרות לבטל את הסעיף בפקודה שקובע שרק רוקח יכול להיות בעלים של בית מרקחת, ולשנות את הסעיפים שקובעים גודל מרבי ומזערי של בתי מרקחת.

משמעות הצעדים החדשים היתה ברורה: פתיחת הדלת בפני אילי ההון שכל כך אהובים עליו. מול צעד כזה עמותת "אמיתי" לא היתה יכולה לעמוד מן

הצד.

כעבור זמן קצר עלה הנושא לדיון בכנסת. שרת הבריאות הקודמת, שושנה ארבלי אלמוזלינו, תקפה בחריפות את הצעדים שמתכנן יורשה בתפקיד: "בית מרקחת אינו עסק מסחרי רגיל. על הרוקח מוטלת האחריות לחייהם ולבריאותם של החולים. עד היום החוק קובע שבעל בית המרקחת יהיה רוקח מורשה. ההנחה העומדת ביסוד החוק היא שרוקח הוא אחריות ציבורית, שהשיקולים המקצועיים קודמים אצלו לשיקולים מסחריים. לתיקון בסעיף כפי שהוא מוצע יש השלכות חמורות. לא ברור לי מדוע שר הבריאות, האיש שאמור להגן על האינטרסים הבריאותיים של הציבור בישראל, רוצה לקבוע שבעל הון יכול להיות בעל בית מרקחת ולהציף את הארץ בתרופות שיביאו אפילו למותם של חולים."

אולמרט ניסה להרגיע את הרוחות בנימה של היתממות: "אין שום מניעה שמי שמוכר תרופות יהיה רוקח, גם אם הוא איננו הבעלים הרשום של בית המרקחת. המשמעות של הוראה זו היא חשובה במיוחד דווקא עתה, כשאנחנו רוצים לאפשר לאנשים צעירים ולעולים חדשים להיכנס לתחום הזה ולתת אפשרות גם לאנשים שאין להם אמצעים כספיים לרכוש בית מרקחת ולהיות פעילים בתחום המקצועי שלהם."

כיצד הסתיימה הפרשה?

יהודה דרורי, לוביסט באותו עניין ואחד מראשי עמותת "אמיתי": "הצלחתי לעצור את אולמרט בעזרת טריק פשוט ששמרתי בסוד. פניתי אז אל חבר הכנסת אברהם רביץ, שהיה ראש הלובי הדתי בכנסת, ואמרתי לו שבחוק החדש של אולמרט, בכל סופרמרקט במדינה מותר יהיה לפתוח בית מרקחת. כיום כל בית מרקחת יכול להכריז על עצמו תורן שבת. אז כמה סופרמרקטים, לדעתך, יהיו פתוחים במדינה כל שבת? ..."

"הוא חייך ואמר שהחוק לא יעבור."

ואכן, בכל פעם שאולמרט רצה להעלות את החוק לקריאה שנייה ושלישית, נמצאה דרך למנוע את המהלך. בסופו של דבר, הכנסת פוזרה ומפלגת העבודה חזרה לשלטון.

דרורי: "הזהרתי את הרוקחים שחיים רמון יהיה שר הבריאות והוא חבר מאוד קרוב של אולמרט ומושחת בזכות עצמו. אני מניח שרמון יהיה גם חכם מספיק כדי לגלות למה החוק נעצר, ויצליח להעביר אותו פשוט על ידי הוספת סעיף בחוק שאומר שאין לפתוח בית מרקחת בתוך סופרמרקט בשבת... וכך בדיוק קרה."

רמון נעזר בחבר הכנסת עמיר פרץ - אז יו"ר ועדת העבודה והרווחה ובן בריתו הפוליטי - והתקנות החדשות אושרו בוועדה ברוב מקרי. אולמרט, שכבר היה בדרכו לתחנה הבאה - ראשות עיריית ירושלים - יכול היה לברך על המוגמר.

פרק שלישי - חלק 2

אדוני ראש העיר

כורסת השר המהודרת בלשכתו לא ציננה את שחצנותו ויהירותו של אולמרט, כפי שהוכיחה התקרית שהתרחשה באוקטובר 1990 בנמל התעופה בן-גוריון: אולמרט הגיע באיחור לאחת הטיסות הרבות שלו ונעצר לביקורת שגרתית בידי יצחק כהן, מאבטח צעיר מחברת "שבח". אולמרט לא התרגש ושלף דרכון דיפלומטי מול עיני המאבטח, שלא זיהה אותו. המאבטח ביקש לראות את כרטיס העלייה למטוס. אולמרט התפרץ ומול עיני הנוסעים הנדהמים חירף וגידף את המאבטח, ביקש את פרטיו האישיים וקרא לעברו: "אני מבטיח לך שלא תעבוד כאן יותר...". ואכן, בעקבות תלונה שהגיש פוטר המאבטח כעבור כמה ימים.

המאבטח סירב לוותר: "לשר אולמרט אין קרניים בראשו, גם לא הילה וגם לא סימן זיהוי אחר המבדיל אותו משאר בני האדם", הוא הסביר את התנהגותו. "הזיהוי שלנו חייב להיות ודאי. אולמרט עבר במהירות ובצורה מחשידה והייתי חייב לבדוק אותו."

לאולמרט, כהרגלו, היה הסבר אחר, כמובן: "עברתי בדיקה ביטחונית כמו כל נוסע, ולאחר שקיבלתי את כרטיס העלייה למטוס פניתי לכיוון אולם הנוסעים היוצאים. הייתי מלווה בקצין הביטחון של משרד הבריאות, שזיהה את עצמו באמצעות תעודה מיוחדת ואמר למאבטח: 'זהו שר הבריאות אהוד אולמרט.' מאחר שמיהרתי, המשכתי

בדרכי אבל איש הביקורת עצר אותי והתעקש לבקש את הכרטיס. אמרתי לו שזו הטרדה מיותרת וביקשתי את פרטיו האישיים."

אבל בכך לא הסתיימה הפרשה.

חבר הכנסת רחבעם זאבי (גנדי), יריב ותיק וקשה, לא החמיץ הזדמנות לנגח את אולמרט, והגיש שאילתה לשר התחבורה דאז, משה קצב. הוא תבע לדעת האם המאבטח נהג כשורה ומהי הסיבה לפיטוריו. קצב לא שכח ככל הנראה מי יושב לצדו ליד שולחן הממשלה. "התקרית אירעה בגלל אי-הבנה מצד השומרים, שהתעקשו בלהט ובדבקות בלתי מוסברת לוודא ששר בישראל יוצא את הארץ...". הוא שנה ופירט שלאחר הבדיקה הפנימית שבוצעה בעקבות תלונתו של אולמרט, דרש מנהל נתב"ג שחברת השמירה תעביר את השומר מתפקידו.

חלפו רק כמה חודשים, ובמרץ 1991, כיכב שר הבריאות בכל כלי התקשורת. בעיצומה של שביתת אחיות ממושכת, זיהה באקראי עיתונאי **העולם הזה**, ברוך בן דוד, את שר הבריאות במלון מפואר בציריך שבשווייץ. עיתוי קצת מפתיע, בשעה שבתי החולים חצי משותקים בעקבות שביתת האחיות. כאשר נשאל על כך דובר משרד הבריאות, חגי אליאס, הוא השיב שהשר נסע לאירופה בענייני משרדו. הנסיעה אושרה על ידי הממשלה. מציריך המשיך השר ללונדון, בין השאר כדי לקדם את ענייניהם של ישראלים הזקוקים להשתלות ונמצאים בלונדון.

הדובר סירב לפרט אילו עניינים יש למשרד הבריאות בשווייץ.

העיתון המשיך בבדיקה. התברר שבסגרירות ישראל בשווייץ לא ידעו על מטרת ביקורו של השר. גם במשרד החוץ לא ידעו לענות על השאלה. גם משרד הבריאות השווייצרי לא ידעו על פנייה שהגיעה מישראל, ובה עדכון על ביקורו הצפוי של שר הבריאות אולמרט. לעומת זאת, הצליח הכתב לאתר

את יעדן של כמה משיחות הטלפון שהשר עשה מהמלון: כמה מהן היו לאברהם הירשזון, מנכ"ל הסתדרות העובדים הלאומית וקופת חולים לאומית, ששימש כבר אז "קצין המבצעים" של אולמרט ואיש סודו בכמה עניינים פיננסיים עלומים. שיחת טלפון נוספת היתה למנהלת לשכתו, שולה זקן – גם היא אשת סוד צמודה.

מציריך המשיך אולמרט ללונדון. ושוב, גם הפעם קשה למצוא את הסיבות הענייניות לנסיעה. בעוד שדובר משרד הבריאות ידע לספר שהנסיעה ללונדון קשורה להשתלות בגופם של ישראלים, יו"ר ארגון המושתלים בישראל, שלי חושן, ומנהלת הסניף הלונדוני של הארגון לא ידעו כלל ששר הבריאות נמצא בעיר. לדבריהן, בביקור הזה הוא לא טיפל כלל בנושא ההשתלות. גם במשרד ראש הממשלה ובמשרד החוץ לא ידעו על שליחות ביטחונית או מדינית חשובה שקשורה לנסיעתו של שר הבריאות.

המסקנה הבלתי נמנעת: שוב נאלץ כבוד השר "לסבול" את כל הדרך מירושלים לציריך וללונדון לפגישות חשובות עם אילי הון למיניהם. ושוב על חשבון משלם המסים. הסבר אחר לא ניתן עד היום. מי שכן ביקשה הסברים על נסיעותיו התכופות של אולמרט לחו"ל היתה יו"ר ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, אורה נמיר, שמחתה על היעדרויותיו התכופות מן הארץ ועל הזנחת מערכת הבריאות. נמיר טענה שזה כמה שבועות לא נענה אולמרט להזמנת הוועדה כדי להשיב על שאלות בנוגע למשבר במערכת הבריאות, ושמנהלי בתי החולים קובלים על כך שאינם מצליחים להיפגש עם השר. "המקום היחיד שניתן לפגוש את אולמרט הוא שדה התעופה", אמרה נמיר. אולמרט, כהרגלו, נקט בשיטה הידועה שלפיה ההגנה הטובה ביותר היא ההתקפה: "אינני זקוק לגנת לאומית כדי לקבל ציונים על עבודתי. כדאי להזכיר לגברת נמיר שהיא עדיין לא שרת הבריאות

אלא רק יושבת ראש ועדה... " לגופן של הטענות - לא היה לאולמרט הסבר. גם לא תשובה. ליו"ר הוועדה הוא לא חייב הסברים. לחברי הליכוד, אלה שעתידו הפוליטי תלוי במוצא פיהם - דווקא כן. אלא שגם הפעם הוא לא מקפיד לשים את הגבולות בין הפוליטיקאי לבין נושא התפקיד הממלכתי. כך למשל, ב-12 במאי 1991, הוא משגר מכתב אישי למאות חברי מרכז הליכוד, על נייר רשמי של משרד הבריאות, ובו סיכום שנת התקציב הראשונה שבה הוא ניהל את מערכת הבריאות. מה לחברי הליכוד ולתקציב המשרד - לאולמרט הסברים. מובן שעלות המשלוח הועמסה על משרד הבריאות. הרי מדובר במכתב רשמי של השר.

ומה למדו חברי מרכז הליכוד מהמכתב? אולמרט שיבח את תפקודה של מערכת הבריאות בתחום שירותי ההצלה ואת תפקודם של בתי החולים במהלך מלחמת המפרץ הראשונה בינואר-פברואר 1991. זאת בניגוד לתפקודן של מערכות אחרות במדינה. בהמשך בישר אולמרט לציבור בוזריו, שבמהלך השנה החלה היערכות גדולה לביצוע הרפורמה במערכת הבריאות: "בביצוע רפורמה זו אני רואה את עיקר שליחותי כשר הבריאות. הגשמתה היא אחת ההתחייבויות המרכזיות של הליכוד בתחום המדיניות החברתית והכלכלית...". אולמרט מפרט עוד שלצורך ביצוע הרפורמה הוא הקים צוות מיוחד, הכולל את מיטב המומחים בתחומי הבריאות, ובהם פרופ' מרדכי שני, פרופ' שמואל פנחס, פרופ' צבי אדר, פרופ' גבריאלה שלו, יעקב גדיש ואהרון פוגל.

לאולמרט יש סיבה לדאגה

רק חדי עין מאלה שקיבלו את המכתב שמו לב אולי שאחד מחברי הצוות הוא פרופ' צבי אדר, שרעייתו עו"ד אמירה אדר שימשה באותה עת פרקליטת מחוז תל

אביב לכלכלה ומיסוי. היא הפונקציה שאמורה היתה להכריע את גורל תיק החקירה של הליכוד. פרופ' אדר, אגב, מונה ליועץ בשכר נאה. לא לשם שמים. בסיום המכתב, שכאמור נשלח על נייר רשמי של משרד הבריאות ובמימון מלא של המשרד, התייחס אולמרט לאותה חקירה: "בימים האחרונים התפרסמו כמה ידיעות זדוניות בעיתונות, המנסות להטיל בליכוד בכלל ובי אישית רבב בנושא הקשור לניהול המערכת הכספית של המפלגה בבחירות. אינני צריך להזכיר לך, כאדם המעורה בענייני המפלגה, כי בעת שהסכמתי לקבל את התפקיד כפוי הטובה של גזבר הליכוד, היינו שקועים בחובות של מיליוני דולרים - ירושה ממערכות בחירות קודמות. במהלך עבודתי התרכזתי במאמץ אדיר, לעתים מתיש ומכלה כוחות, לגייס תרומות לליכוד בכל רחבי העולם... בינתיים גם נודע כי נתגלו חשדות שמספר גורמים שסייעו לליכוד העבירו את התרומות דרך תאגידים - דבר האסור על פי החוק; ועקב כך נפתחה חקירת משטרה בנושא ואף נקנסנו - כמו מפלגות אחרות - בקנסות בשיעור של ארבעה מיליון שקלים. יש מי שמנצל עובדות אלה כדי לזרוע חשדות ולפזר השמצות והכפשות נגד מי שהיה אחראי לגזברות הליכוד, ובמיוחד נגדי אישית. אין בכוונתי להיגרר למלחמה מכוונת זו...".

עיתוי המכתב לא היה מקרי. אולמרט הוטרד באותה עת מידיעות חדשות שפורסמו בתקשורת על הסתעפות החקירה בפרשת חשבונות המס של הליכוד. התיק התעכב תקופה ארוכה מדי במס ההכנסה, בין השאר משום שהמשנה לנציב היה מעוניין לשמור על אולמרט. עובדים בכירים בנציבות הבטיחו לאילי ההון ולאנשי העסקים שנחקרו בנושא שהם לא יועמדו לדין.

רק לאחר שמשה גביש התמנה בשלהי 1989 לנציב מס הכנסה, החלו העניינים לזוז. גביש לא הסכים

להשלים עם המשך מדיניות הטיוח והסחבת, ומזה בדיוק אולמרט היה מוטרד.

על אף הלחצים שהופעלו עליו, הורה גביש לזרז את החקירה ולהעביר את החומר לפרקליטות מחוז תל אביב לכלכלה ולמיסוי. זו קיבלה, במקביל, חומר נוסף מהמשטרה שחקרה אספקטים אחרים של הפרשה. אבל הסתבר שגם הפרקליטות לא הזדרזה יותר מדי, ורק אחרי למעלה משנה ביקשה מהמשטרה לערוך השלמות בתיק. כאן התברר שגם למשטרה לא היה ככל הנראה אינטרס מיוחד לסיים את הפרשה במהירות.

בינתיים הבשיל ספיח נוסף של פרשת החשבונות, וזאת בעקבות מינויו של מפכ"ל המשטרה הפורש, רב־ניצב דוד קראוס, לשגריר ישראל בהונגריה. שוב, באורח פלא, גם כאן ניכרת מעורבותו של אולמרט.

המפכ"ל המתוגמל

במהלך אפריל 1991 הדליף לי מקור מהימן כי קראוס מועמד לתפקיד שגריר ישראל בהונגריה בתמורה ל"עזרתו" המוסווית למסמוסה של החקירה. דובר המטה הארצי שאליו פניתי הכחיש את הדברים. החלטתי לעכב את הפרסום, אך כעבור זמן קצר פרסם העיתונאי רונאל פישר בעיתון **חדשות**, שבחודשים האחרונים התגייס אולמרט לטובת הלובי שהוקם הודות למינויו של קראוס לשגריר. "החקירות הקשורות בליכוד", נטען, "טואטאו נדחקו, הורדמו. קראוס לא לחץ לא דחף. לא היו פשיטות על משרדים מסוג אלה שהיו בפרשת השר אריה דרעי למשל...". אולמרט הגיב בכתבה: "חשוב שנדע לתת הערכה לאנשים ששירתו בתפקידים ממלכתיים. כל היתר הוא רכילות מרושעת ונבזית, ולפי מיטב ידיעתי החקירות בפרשת הליכוד מתקיימות כולן".

כמה חודשים לאחר מכן דנה ועדת המינויים של

משרד החוץ בהצעה למנות את קראוס לתפקיד שגריר ישראל בהונגריה. דוד לוי, שכיהן אז כשר החוץ, אמר לי: "קראוס לא היה מועמד שלי, ואם הדבר היה תלוי בי - לא הייתי ממנה אותו. התברר לי בדיעבד שהיתה הבטחה מוקדמת של שמיר וארנס שכיהן לפני כשר החוץ." מה שדוד לוי לא ידע זו העובדה שהאיש שרקח את המינוי היה אולמרט בכבודו ובעצמו. 16 שנים מאוחר יותר נפגשתי עם דוד לוי בלווייה של השר לשעבר, גד יעקובי. אולמרט כבר היה אז ראש הממשלה, ואילו דוד לוי אזרח מן השורה שמתלבט אם לחזור לזירה הפוליטית בליכוד. "חבל שלא רציתי להבין אז מה שאתה ניסית להבהיר לי...". הוא אמר לי בסיום הלווייה.

גם **מעריב** התייחס לנושא. אייל ארליך, אז עדיין עיתונאי חוקר והיום ייבואן בשר, נפגש עם אריה דרעי, חברו הטוב של אולמרט, לשיחה בנושא חקירת הליכוד והקליט אותו ללא ידיעתו.

דרעי: "כל מי שקרוב לעניין הזה יודע. אהוד בעצמו אומר את זה."

ארליך: "מה אהוד אמר? איך הוא הסביר את זה?"
 דרעי: "הוא לא אומר בדיוק שזהו זה, אבל הוא אומר שיש פה מחויבות, שקראוס היה חבר, היה ידיד שעזר לו הרבה. הוא גילה לי שכאשר החלו בחקירה שלו, הוא בא לשמיר (שכיהן אז כראש הממשלה, א.א.) ואמר לו: 'אתם יודעים שזו לא הבעיה שלי.' שמיר אמר לו: 'מה אפשר לעשות? הסתבכת.' ואז אהוד אמר לו: 'אתה מבין שזו לא הבעיה שלי, זו הבעיה של התנועה, ואתה מבין שאם אני אפול אז את כולם אני אוריד אחריו...'"

ארליך: "למה?"

דרעי: "כי הוא יספר את כל הסיפורים של השרים, השיטה של הליכוד. שמיר בעצמו... גם בארצות הברית. לא בעיה למצוא. היו הרבה עבירות. הוא עבד כמו חמור על השגת תרומות אישיות לפני

הבחירות."

ארליך: "הנושא הזה חמור במיוחד. הם קנו את המשטרה."

דרעי: "אני אגיד לך את סוף הסיפור: אהוד לחץ על שמיר, ואז שמיר אמר לו: 'מה אני יכול לעשות?' ואז אהוד הוציא ממנו הבטחה שקראוס יהיה השגריר הבא בהונגריה."

לפרשה זו היה המשך מפתיע. ערב הבחירות לכנסת הבאה, במחצית 1992, פנה ארליך לראש מטה ההסברה של העבודה דאז, בנימין בן־אליעזר, והציע לו לרכוש את הקלטת שעשויה היתה לשמש נשק קטלני נגד הליכוד. נראה שפואד הריח בחושיו הפוליטיים שלא כדאי להסתבך עם דרעי וש"ס, שהיתה שותפה פוטנציאלית לקואליציה הבאה למקרה שהעבודה תרכיב את הממשלה.

החומר הגיע לידינו של עו"ד יוסי שפרלינג, פעיל במפלגת העבודה, שהזדרז לכנס מסיבת עיתונאים שבמהלכה הכריז: "קראוס מונה כשגריר בהונגריה תמורת הפסקת החקירה נגד הליכוד." שפרלינג הגיש תלונה ליועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, וצירף אליה חומר נוסף. חריש מצדו מיהר להודיע לשפרלינג שאין לו כוונה להאזין לקלטת, מאחר שלמיטב שיפוטו אין בה תשתית לפתיחת חקירה משטרתית, מה גם שאת הדברים לא אמר מקור שהיה קשור ישירות לפרשה. לדבריו, כמה חודשים לפני כן כבר השמיע ארליך את הקלטת באוזניהם של בכירים בפרקליטות המדינה, וכבר אז הגיעה הפרקליטות למסקנה שאין בה די מידע המצדיק חקירה.

ארליך עצמו הגיש תלונה למשטרה נגד כל המעורבים בפרשה – שמיר, ארנס, אולמרט וקראוס – בנימוק שהיה "דיל" מוקדם בין הליכוד לבין המפכ"ל הפורש קראוס. גם תלונה זו לא הביאה לתוצאות ולא ברור אם בכלל נחקרה.

אולמרט הצליח להתחמק מפרשה נוספת שבה היה

מעורב.

הגיעה העת להחזיר תודה לשר האוצר לשעבר

מעודד מהסגירה הסיטונית של תיקי החקירה נגדו, המשיך אולמרט לזלזל בכללי המינהל התקין של טוהר המידות.

ראשיתה של פרשה חדשה שחשפתי ב**ידיעות אחרונות** היתה במסמך פנימי שהודלף לי על ידי מקור רפואי בכיר במשרד הבריאות. מדובר במכתב ממאי 1991 שעליו חתום מנכ"ל משרד הבריאות, ד"ר משה משיח, ואשר יועד למנהלי בתי החולים הממשלתיים. משיח דיווח להם שהנהלת משרד הבריאות החליטה לרכוש מכשירי "מיקרושב" מכספי תרומות שגייס שר הבריאות. אולמרט שמר משום מה בקנאות ובחשאי את שמו של התורם. מנכ"ל משרד הבריאות לא סיפר למנהלי בתי החולים שהמכשיר הרפואי, המשמש לסריקת אולטרסאונד, מיוצר במפעל בבעלותו של יגאל כהן אורגד, חברו הקרוב של אולמרט, שכיהן תקופה קצרה כשר אוצר כושל. כשר האוצר, דלת לשכתו היתה פתוחה תמיד בפני אולמרט. אחרי שפרש מהחיים הפוליטיים הוא הפך לאיש עסקים לא מוצלח, שניהל את חברת "אית"ס" (ארץ ישראל תעשיות מתקדמות), שהסתבכה בכמה השקעות כושלות. הניסיון של אולמרט לסייע היה, לפי כל הסימנים, גמול קטן על העזרה בעבר. עוד שם שהיה מעורב בפרשה זו הוא פרופ' מרדכי שני, האחראי באותה עת על רכש התרופות והציוד הרפואי במשרד הבריאות, שהתגייס לסייע להפיץ את המכשיר החדש.

במקביל, נשמרה בסוד העובדה ששר הבריאות אולמרט העניק לפרופ' שני היתר לעבוד בפרויקט רפואי פרטי בהונגריה, שבו היו שותפים גם קופת החולים "מכבי" ומנהל מחלקת ניתוחי חזה בבית החולים "שיבא", פרופ' דני גור. מיד לאחר

שפרסמתי את הפרשה ב**ידיעות אחרונות**, נכנסה עמותת "אמיתי" לתמונה והגישה למבקרת המדינה תלונות נגד אולמרט ויתר המעורבים.

סמכנו על אומץ לבה של המבקרת מרים בן־פורת. אבל ספק אם יכולנו לסמוך על שר המשטרה באותה תקופה, רוני מילוא.

מילוא, חברו למפלגה ולממשלה של אולמרט, נקט בצעד מפתיע שלא ניתן לו הסבר מניח את הדעת: הוא עיכב את מינויו של ניצב משנה עמוס עזני לתפקיד ראש היחידה הארצית לחקירות הונאה (יאח"ה), במקומו של תת ניצב זכריה בנאי. זאת על אף שהמינוי פורסם כבר ברבים, ובהתאם לנהלים אמור היה לצאת לפועל. הסיבה לעיכוב: עזני הכריז בפומבי, שבדעתו לרענן את היחידה ולהביא לסיומן של חקירות תקועות נגד אישי ציבור. הרמז היה ברור. בנאי ניהל את החקירה בפרשת חשבונות המס של הליכוד, שהתנהלה במקביל לחקירה של מס הכנסה, ועשה זאת באיטיות מרגיזה. הוא נותר בתפקידו לתקופה נוספת, לשביעות רצונם של ראשי הליכוד.

עמותת "אמיתי" ביקשה הבהרות ונענתה בתשובה מתחמקת. אישי ציבור ורשויות החוק חיו באותה תקופה בתחושה שחובת השקיפות אינה חלה עליהם.

אולמרט נחקר על ידי בנאי עצמו, בנוכחות ראש אגף החקירות של המשטרה, ניצב יהושע כספי, ויצא מרוצה לאחר שנמסר לו שהמשטרה לא תמליץ להגיש נגדו כתב אישום. הוא לא היה היחיד שקיבל הודעה מרגיעה שכזו. בכירים נוספים בליכוד שחקירתם הסתיימה, ובראשם מנחם עזמון הגזבר השני של הליכוד, קיבלו הבטחות דומות. ואכן, כעבור זמן קצר הודיעה המשטרה שלא נמצאו ראיות להגשת כתבי אישום נגד שרי הליכוד שהיו מעורבים בפרשת גיוס התרומות לליכוד: משה ארנס, אריאל שרון, גדעון פת וחיים קורפו. ראש הממשלה, יצחק שמיר, לא נחקר כלל.

בפרקליטות מחוז תל אביב למיסוי וכלכלה הוחל בהכנת כתבי האישום נגד אותם חשודים, שלגביהם היתה המלצה להעמידם לדין. כתב האישום הראשון בפרשה הוגש ביוני 1991. הנאשמים היו בני תבין ושלושה עובדים נוספים במטה בחירות של הליכוד, שהואשמו בהנפקת חשבוניות מס פיקטיביות. בכתב האישום לא צוין כלל חלקם של שני גזברי הליכוד, אהוד אולמרט ומנחם עצמון, שהיו אחראים להונאת שלטונות המס ולמסירת דו"חות כוזבים למבקר המדינה.

במקביל הוגשו כתבי אישום נגד כמה אנשי עסקים ידועים, שהתפתו להיות שותפים לדבר עבירה אחרי שהאמינו להבטחות שקיבלו מאולמרט שלא יאונה להם כל רע.

לאחר הגשת כתבי האישום חשפתי ב**ידיעות אחרונות** עובדה תמוהה. גיליתי שהפרקליטות הכינה שתי טיוטות של כתבי אישום. עצמון הופיע רק באחד מהם – בכתב האישום השני, זה שהוגש לבית המשפט. הוא הוצא מטיוטת כתב האישום הראשונה. עצמון עצמו גילה לי את הסיבה: "הוצע לי להיות עד מדינה אבל סירבתי. ראיתי לנגד עיני לא רק את אולמרט אלא את כל התנועה."

פרקליטת המדינה באותם ימים, דורית בייניש, אישרה בשעתו את הדברים. בתשובה לשאלה מדוע לא צורף אולמרט לכתב האישום, היא ענתה: "היו חסרות לנו כמה ראיות נגד אולמרט כדי לצרפו לכתב האישום. אולמרט הוא מאוד מתוחכם וקשה לשים עליו יד."

עצמון הוסיף ואמר: "קיבלתי גם מידע ששר המשפטים דן מרידור, שהוא חבר קרוב של אולמרט, שוחח בנדון עם פרקליטת המדינה, דורית בייניש, וייתכן שלהתערבות שלו היה משקל בהחלטה שלא להגיש כתב אישום נגד אולמרט."

16 שנה מאוחר יותר, בספטמבר 2007, לקראת

הוצאת ספר זה, פניתי פעם נוספת לדורית בייניש, נשיאת בית המשפט העליון, ושאלתי מדוע לא הוגש בשעתו כתב אישום נגד אולמרט.

בייניש הגיבה באמצעות דוברת בתי המשפט: "אולמרט, שגם הוא שימש גזבר הליכוד, לא הועמד לדין בהיעדרן של ראיות מספיקות באותו שלב. לפיכך, הוחלט להמתין לתום המשפט. עם תום משפטם של הנאשמים האחרים (עצמון, יהל ופלד - א.א.) שקלה הפרקליטות מחדש את עמדתה בנדון."

פנייה נוספת שלי היתה אל שר המשפטים לשעבר עו"ד דן מרידור, חבר ותיק של אולמרט שכיהן בעבר כמזכיר הממשלה ומאוחר יותר כשר המשפטים. למרידור היו אינטרסים למנוע את הסתבכותם של אישים בכירים בליכוד - בעיקר אולמרט - בפרשת חשבוניות המס הכוזבות.

מרידור הכחיש נמרצות כאילו שוחח בנדון עם בינייש.

לעומת זאת, יש עדויות שמרידור לא נמנע מלהתעניין בחקירת שלטונות המס בפרשה זו ושוחח על כך עם פקידי מס בכירים.

כיצד, אם כן, עלה הדבר בידו של אולמרט להתחמק מכתב האישום?

דומה שרק אדם אחד במדינה יכול לתת תשובה על כך. מנחם עצמון, איש עסקים בינלאומי, חבר ליכוד ותיק שרחק כל חייו מתקשורת, הוכפש והורשע בפלילים ונאלץ לשלם את מלוא המחיר, זאת בשעה ששותפו לאותם מעשים שבגינם הורשע, הגזבר השני, אהוד אולמרט, יצא צח כשלג. רק אחרי שהורשע בבית המשפט הוא גילה את פרצופו האמיתי של האיש, שהתרחק ממנו כאילו היה מוקצה מחמת מיאוס.

עצמון: לצערי, סמכתי על אולמרט

מיד לאחר שהוגש נגדו כתב האישום, הסכים עצמון

להיפגש איתי לשורה של שיחות גלויות, שחלק מתוכנן לא פורסם עד היום: "לצערי, הייתי פסיבי וסמכתי יתר על המידה על אולמרט, שאמר לי שהעניין מטופל ואין לי מה לדאוג. אני מכיר מקרוב את היכולות המניפולטיביות שלו ומאמין שיעמוד בדיבורו. הוא שר בממשלה ויש לו נגישות אל כל המערכות. זו הסיבה שאני לא דיברתי עם איש מראשי הליכוד, למרות העצות שקיבלתי שלא לסמוך אפילו על מילת כבוד של אולמרט. אני לא מעלה על דעתי שהוא יפקיר אותי...".

"מדוע לא הוגש, לדעתך, כתב אישום נגד אולמרט שעבר עבירות זהות לאלה שאתה עברת?" שאלתי אותו. עצמון: "לפי מידע בדוק שהיה בידי, אולמרט ניסה לסחוט את שמיר וארנס, והבהיר להם שאם הוא יסתבך הוא לא ייוותר לבד. אני לא יודע מה והאם נעשה משהו מאחורי הקלעים, אבל עובדה היא שהעניין שלו הסתדר ושלי לא. למרות שמאוזר יותר גם אני שוחחתי עם שמיר וארנס, והובטח לי שיעשו כל המאמצים להכניס אותי לכנסת, כדי שאוכל לקבל חסינות."

כך או אחרת, כל הסימנים העידו כי החלטתה של בייניש שלא להעמיד לדין את אולמרט נבעה, בין השאר, מעמדתה של פרקליטת מחוז תל אביב למיסוי וכלכלה, שבמידה רבה אחראית לסחבת בקבלת ההכרעה בתיק.

עצמון: "אני מתקשה להבין מדוע לא הוגש כתב אישום גם נגד אהוד. הרי הוא נהג בדיוק כמוני. אני לא מבין מדוע פרקליטת מחוז תל אביב למיסוי וכלכלה נמנעה מלהגיש נגדו כתב אישום. היא נקטה במדיניות של איפה ואיפה. אהוד אמר לי פעם שהוא מעסיק את בעלה, פרופ' צבי אדר, כיועץ מיוחד בשכר גבוה במשרד הבריאות ושזה יעזור לו אישית בתיק...".

מובן שפניתי לבני הזוג אדר, ושניהם הכחישו

כאילו היה כביכול קשר בין פעילותם המקצועית, שהיתה לטענתם עצמאית וחסרת פניות, לבין העובדה שפרופ' צבי אדר הועסק על ידי משרד הבריאות. בשלב מסוים נודע לאולמרט שעצמון נפגש איתי, והוא דאג להעביר אליו מסרים ברורים שבהם הוא נתבע להפסיק את שיתוף הפעולה איתי. זאת בשם הדגל האידיאולוגי המשותף ולמען שלמותו ועתידו של הליכוד. עצמון לא הגיב על פניותיו של אולמרט.

משפחת אדר: האישה חוקרת, הבעל מקבל שכר

פרשת בני הזוג אדר לא ירדה מעל סדר היום הציבורי. מנכ"ל משרד הבריאות לשעבר, פרופ' יורם לס, שהצטרף להנהלת עמותת "אמיתי" והחל לטפל מטעמנו בנושאים רפואיים, פנה ליועץ המשפטי לממשלה בדרישה שישעה את עו"ד אדר, פרקליטת מחוז תל אביב למיסוי וכלכלה, מהמשך הטיפול בתיק החקירה של הליכוד בכלל ושל אולמרט בפרט. הדרישה נדחתה. הנימוקים: אולמרט לא היה זה שיזם את הפנייה לפרופ' אדר, והפרקליטה מסרה בשעתו את כל הפרטים על העסקת בעלה על ידי משרד הבריאות. "לא נמצא כל דופי בטיפול של הפרקליטה בתיק זה, והיא עסקה ועוסקת בו כל העת במקצועיות ובלא שמץ של פניות", נאמר בתגובת היועץ המשפטי לממשלה. ההסבר נראה קלוש למדי. העמותה הגישה תלונה ליחידה לחקירות הונאה נגד שר הבריאות ונגד הפרקליטה. הצבענו על הליקויים בכל הקשור לטיפול הפרקליטות בעניינו של אולמרט, ועל כך שהתיק מונח בפרקליטות כאבן שאין לה הופכין. באותו זמן לא ידענו שתיקו של אולמרט הועבר בדרך מסתורית לפרקליטות המדינה, עוד לפני שפרקליטת המחוז למיסוי וכלכלה קיבלה הכרעה בשאלה האם להגיש כתב אישום נגד אולמרט.

גם התלונה הזו לא טופלה. "איננו מוצאים בתלונתכם תשתית ואפילו קלושה שבקלושות המבססת סבירות לחשדות לביצוע מעשים פליליים. סבורני שהדברים אינם יוצאים מגדר של השערות, סברות או 'תחושות'..." נאמר במכתב הדחייה שעליו חתום סגן ראש היחידה לחקירות הונאה.

גם לאחר דחייה זו לא הרמנו ידיים ופנינו לשר המשטרה רוני מילוא ולמפכ"ל רב-ניצב יעקב טרנר. ביקשנו שתיפתח חקירת משטרה שתבדוק את מערכת היחסים בין שר הבריאות לפרקליטת מחוז תל אביב לכלכלה ומיסוי. שוב נענינו בשלילה.

דווקא באותם ימים הזמין אולמרט ללשכתו את היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, לביקור מתוקשר. חריש נענה להזמנה. פעם נוספת הוא נפל ברשתו של הנוכל הסדרתי. מטרת הביקור היתה להראות קבל עם ועדה ועיתונות וצלמים, שליועץ המשפטי לממשלה אין כביכול דבר וחצי דבר נגדו.

אבל אולמרט לא העריך הפעם את נחישותי ואת נחישות עמותת "אמיתי" להמשיך במאבק נגדו.

מעל ראשו ריחפה עדיין עננת החשבוניות הפיקטיביות, שלא ירדה מעל סדר היום הציבורי. כך, למשל, בעת דיוני ועדת הכנסת על הסרת חסינותו של חבר הכנסת רפאל פנחסי מש"ס, שנגדו הוגש כתב אישום על עבירות זהות לאלה שביצעו יו"ר מטה הבחירות של הליכוד משה ארנס והגזבר אהוד אולמרט, קרא חבר הכנסת מיכאל איתן מהליכוד מכתב ששיגר אל היועץ המשפטי לממשלה, ובו טען שחריש ופרקליטת המדינה דורית בייניש נוקטים במדיניות של איפה ואיפה. הם נטפלים ל"דג רקק" מסוגו של פנחסי, אך נמנעים מלהגיש כתבי אישום נגד ארנס ואולמרט: "מדוע הוחלט להעמיד לדין את חשב הליכוד, מרדכי יהל, ולא את הגזבר אהוד אולמרט ואת יו"ר מטה הבחירות השר לשעבר משה ארנס? שניהם עמדו בראש הפירמידה שגייסה תרומות

למערכת הבחירות של הליכוד, לכאורה בניגוד לחוק. ארנס לא הוזמן כלל לחקירת המשטרה. אולמרט אמנם נחקר, אך רק הגזבר השני מנחם עצמון עומד לדין. "התשובות שקיבל איתן לא היו מספקות. הוא לא המשיך לעסוק בנושא, בין השאר משום שנפתחה מערכת הבחירות לכנסת.

לא במקרה היה אולמרט אחד מגיבורי הסיסמה "מושחתים נמאסתם" בבחירות '92 – שחיתות שללא כל ספק היתה אחת הסיבות המרכזיות לנפילת הליכוד. הוא היה אחד מאלה ש"תרמו" לנפילת הליכוד ולנצחון העבודה בראשותו של יצחק רבין. אולמרט פרש מהממשלה וחזר להיות חבר כנסת מן השורה – באופוזיציה. השינוי במעמדו הביא אותו לחפש מטרה חדשה. קרש קפיצה משמעותי שיאפשר לו מצד אחד להמשיך וליהנות מהחיים הטובים, ומצד שני ישאיר אותו בתמונה לקראת מאבקי הצמרת שעוד עתידיים לבוא.

כמה חודשים לאחר שרבין נכנס לתפקידו, הוא החליט להחליף את היועץ המשפטי לממשלה. בהמלצתו של איש העסקים אבי פילוסוף, בן זוגה של בתו דליה באותם ימים – ועל אף התנגדותו הנחרצת של שר המשפטים דוד ליבאי – מונה לתפקיד השופט בדימוס מיכאל בן-יאיר.

אולמרט לא אהב, בלשון המעטה, את הבחירה החדשה. הוא כבר התרגל לחולשות של חריש, שלא השכיל לעמוד מול התרגילים והמניפולציות שלו, ועדיין לא ידע כיצד "לאכול" את בן-יאיר. על כל אלה העיקה העובדה שהוא כבר לא שר. ראש הממשלה אינו פטרוננו, ובמשרד המשפטים לא יושב עוד חברו הטוב מרידור. הוא גם קיבל מידע פנימי שהיועץ המשפטי החדש מתעניין ובודק מדוע לא הוגש נגדו כתב אישום. והיתה בעיה נוספת, לא פחות מטרידה: איך יתנהג מנחם עצמון במהלך המשפט נגדו. האם יסכים לקחת את כל האשמה על עצמו? האם יסבך אותו

ויעלה בבית המשפט האשמות כנגד הגזבר השני של הליכוד?

לא פחות מזה – הטרידה אותו עמותת "אמיתי". לא עזבנו את הנושא. אובססיה אישית שלי שדירבנה את העמותה לא להרים ידיים. לאחר שהצלבנו מידע היה לנו ברור שאולמרט ביצע את אותן עבירות בדיוק שיוחסו לעצמון. לא היתה לנו כל כוונה להשלים עם מצב של איפה ואיפה. דין אולמרט כדין עצמון. ואמנם, בישיבת ההנהלה הודעתי שיש סימנים לכך שאישים שונים פועלים מאחורי הקלעים למנוע הגשת כתב אישום נגד אולמרט ואין לנו כל כוונה להניח להם לעשות זאת. הגשנו עתירה לבג"ץ ודרשנו לחייב את הפרקליטות להגיש כתב אישום נגד אולמרט. ואכן במהלך הדיון הצהיר נציג הפרקליטות שיש כוונה לשקול מחדש את עמדת המדינה, וזאת אחרי שיסתיימו משפטיהם של הנאשמים האחרים בפרשה. היועץ המשפטי החדש, מיכאל בן-יאיר, הצטרף לעמדה זו. היה זה צעד משמעותי נוסף של "אמיתי" בדרך להגשת כתב אישום נגד אולמרט.

"אולמרט הבטיח לנו שלא יהיו כתבי אישום"

מי שפקפק עדיין באופיו האמיתי של אולמרט, יכול היה להתרשם מדברים שנאמרו בעת הדיונים המשפטיים של כמה אנשי עסקים שהתפתו, כאמור, להיות שותפים למעשי ההונאה של הליכוד בבחירות לכנסת בשנת 1988 ולרשויות המקומיות. כך למשל, העיד אחד הנאשמים, דניאל ברקוביץ', מנכ"ל חברת יפאנאוטו: "כמה חודשים לפני הבחירות ניגשו אלי וביקשו תרומה של 50 אלף דולר, ואני הסכמתי ונתתי. לא ראיתי לפקודת מי נרשמו הצ'קים שנמסרו כתרומה לליכוד ולא קיבלתי ייעוץ פרסומי תמורת התרומה,

כפי שהובטח לי. בארבע השנים האחרונות נפגשתי לעתים עם אולמרט ושאלתי אותו מה יהיה הסוף עם המשפט, והוא אמר לי: אל תדאג, הכול יהיה בסדר, לא יהיה משפט. אמרתי לו בפירוש שאני לא רוצה להגיע למצב שבו יוגש נגדי כתב אישום, והוא חזר ואמר לי – אל תדאג הכול מסודר. "ברקוביץ' התמים נידון לחודשיים מאסר על תנאי ולקנס כספי גדול. ברקוביץ' סיפר עוד כי לבקשת שרים בליכוד, שבשמם לא נקב, הוא תרם גם למטה הבחירות של ראש עיריית הרצליה אלי לנדאו. גם כאן בוצעו מעשי הונאה בחשבונות בניצוחו של גזבר הסניף, גדי קומרן. לנדאו לא הסתפק בתפקידו כראש העיר, ובין השאר לחץ על ברקוביץ' למכור את המגרש רחב הידיים של מוסך החברה בהרצליה לאיש העסקים יולי עופר. אין ספק שהדבר לא נעשה לשם שמים... וראה זה פלא, גם נגד יולי עופר הוגש כתב אישום פלילי על מתן תרומות פיקטיביות למטות הבחירות של הליכוד בהרצליה וברמת גן, תוך ביצוע מעשה הונאה באמצעות חשבונות פיקטיביות. לנדאו הפעיל ללא הצלחה את קשריו וניסה ללחוץ על נציב מס ההכנסה שיימנע מהגשת כתב האישום. משה גביש סירב. אבל בסופו של דבר הצליח עופר לחמוק מהעמדה לדין בשל מצבו הבריאותי, ויצא מכל העסק בתשלום כופר בסך 750 אלף שקלים.

בינתיים המתינה לאולמרט צרה נוספת: בדיקה של מבקרת המדינה, מרים בן-פורת, בנושא "מיקרושב" – אותו ציוד אולטרסאונד שרכש משרד הבריאות מהמפעל של יגאל כהן אורגד, שר האוצר לשעבר. המבקרת לא התרשמה במיוחד מהעובדה שאולמרט גייס תרומה למימון רכישת הציוד הרפואי, והתמקדה דווקא בכך שבתי החולים הממשלתיים אולצו לקבל ציוד רפואי על אף שלא כולם נזקקו לו.

על יסוד דו"ח המבקר, הגישה "אמיתי" תלונה לראש אגף החקירות במשטרה כנגד אולמרט וכהן

אורגד. במקביל פנתה העמותה ליועץ המשפטי לממשלה ואל פרקליטת המדינה, דורית בייניש, בבקשה להרחיב את חקירת המשטרה ולבדוק האם לאולמרט היתה מחויבות כלפי כהן אורגד. מחויבות זו נבעה מכך שבעת כהונתו של כהן אורגד כשר האוצר הוענקה לבנק צפון אמריקה ערבות מדינה להלוואה בסך עשרה מיליון דולר, שניתנה באמצעות בנק הפועלים לצורך ויסות מניותיו אחרי משבר המניות הבנקאיות.

בשיחה בארבע עיניים שהיתה באותה עת עם מפכ"ל המשטרה דאז יעקב טרנר, שאלתי אותו האם הוא מודע לכך שמדובר בחקירה בעלת היקף גדול. טרנר הבטיח שהחקירה תהיה יסודית וממצה.

אבל בפועל התנהלה החקירה בעצלתיים. אולמרט, כדרכו, הצליח להערים על חוקרי המשטרה ולהטעות אותם בפרטים שונים, תוך שהוא משתמש בתרגילים מניפולטיביים מבית מדרשו כדי לערפל את החקירה. בראשית 1993, בעקבות החלטת היועץ המשפטי לממשלה, הוא נחקר תחת אזהרה ביחידה לחקירות הונאה. אולם גם חקירה זו התנהלה בהילוך נמוך ולא יצרה ראיות. בסופו של דבר, המשטרה החליטה להמליץ בפני הפרקליטות שלא להעמיד לדין את אולמרט וגם לא את כהן אורגד.

עוד לפני שחריש ובייניש קיבלו את ההכרעה הסופית בתיק, הודיע אולמרט במפתיע על החלטתו להתמודד מול טדי קולק על ראשות עיריית ירושלים. מבחינתו, מדובר היה בקרש הצלה – לא רק פוליטי אלא גם פלילי. וזאת בשל החוק שקבע שראשי ערים או מועמדים לתפקיד לא ייחקרו בחצי השנה שלפני הבחירות. ניסינו לשווא לשכנע את היועץ המשפטי לממשלה ואת פרקליטת המדינה שהחוק הזה לא חל על אולמרט, שכן החוק נועד למנוע מצב שבו יוגשו תלונות שווא נגד מועמדים בסמוך לבחירות והנזק שייגרם למועמד יהיה בלתי הפיך. התלונה נגד אולמרט, הזכרנו, הוגשה שנתיים קודם לכן,

והתייחסה לתקופה שבה כיהן כשר הבריאות. אבל ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליטת המדינה אצה כנראה הדרך והם הכריעו בזכות סגירת התיק.

פעם נוספת הצליח אולמרט להיחלץ מהבוץ. לפרשת "מיקרושב" היה ספיח מאלף שנחשף רק כעבור זמן. התברר שכדי לבצע את רכישת המכשירים הרפואיים הללו היה צורך באישור פורמלי ומקצועי של ועדת ההצטיידות במשרד הבריאות, שבראשה עמד פרופ' מרדכי שני שניהן במקביל גם כמנהל בית החולים "שיבא". לאולמרט לא היתה בעיה לעקוף את הוועדה ולקבל מאוחר יותר בדיעבד את האישור המבוקש, וזאת לאחר שהמכשיר נוסה בבית החולים "שיבא".

השאלה המתבקשת היא, האם יש קשר בין זה לבין האישור שקיבל שני מאולמרט, לסייע בהקמת פרויקט רפואי ישראלי פרטי בהונגריה – אישור שיש בו ללא ספק ניגוד אינטרסים ועבירה על כללי האתיקה הבסיסיים, נוסף לחשד לעבירה של הפרת אמונים. בהקמת הפרויקט היו מעורבים עוד שניים ממקורביו של אולמרט: רפי רוטר, מנכ"ל קופת החולים "מכבי", ופרופ' דני גור, מנהל מחלקת ניתוחי חזה בבית החולים "שיבא".

לאחר שחיים רמון ירש את מקומו של אולמרט במשרד הבריאות, הוא מינה את פרופ' שני למנכ"ל המשרד. לימים, כשגילינו את פרטי הקומבינה המשותפת של אולמרט ושני, פנתה העמותה ליועץ המשפטי לממשלה בדרישה שלא להאריך את תקופת כהונתו של שני כמנכ"ל משרד הבריאות. הודענו במפורש שאם לא ייענה לדרישתנו, נעתור נגדו לבג"ץ. נראה שהפנייה עזרה, ובן־יאיר נתן את ההנחיה המתאימה.

לא הסתפקנו בכך. עו"ד חיים סלומון, מנכ"ל העמותה, כתב אל בן־יאיר בין השאר: "בעקבות החלטתך להנחות את שר הבריאות (הכוונה היא לשר

אפרים סנה שהחליף את חיים רמון, א.א.) שלא להאריך את תקופת כהונתו של מנכ"ל המשרד פרופ' שני, הודיע שר הבריאות לשעבר, חבר הכנסת אהוד אולמרט, בכלי התקשורת על כוונתו להיפגש איתך כדי להניא אותך מצעדך זה. על יסוד מידע שהגיע בשעתו לעמותה, נראה לנו שיש מקום לבדוק את נושא מעורבותו של אולמרט עצמו בתקופה שבה כיהן כשר הבריאות".

לצערנו, בן-יאיר לא נענה הפעם לבקשה וגם לא התעקש לברר את זהותו של התורם האלמוני שמימן את עסקת "מיקרושב". להערכתי, חשיפת זהותו של התורם הזר היתה פותחת תיבת פנדורה. המציאות העגומה הוכיחה, לצערי, כמה פעמים שמשטרת ישראל לא ששה לערוך חקירות בינלאומיות.

המירוץ לירושלים – דרך להתחמק מכתבי אישום

בינתיים נערך אולמרט לקרב הגדול על עיריית ירושלים. תפקיד נוצץ שבו יוכל להמשיך להסתובב ברחבי העולם ולזכות בכל הכיבודים האפשריים, הפעם במעמד מיוחד של ראש העיר הקדושה לכל הדתות. הוא גם העריך, ובצדק, שהתפקיד ישדרג את מעמדו הציבורי. דבר זה יקשה אולי על הגשת כתבי אישום בנושאים שאינם קשורים לתפקידו הנוכחי. ייתכן שבסתר לבו הבין שנפתח בפניו ערוץ עסקים חדש למקורביו בבירה, וגם לו לא יחסר.

אולמרט האמין שלא יתקשה לנצח את ראש העיר טדי קולק שחגג שמונים שנה, ונראה היה שהתעייף מהתפקיד. עו"ד יעקב נאמן העמיד לרשות מטה הבחירות של אולמרט חדר במשרדו ברחוב תל חי בירושלים, והתנדב לרשום את הרשימה לעירייה כעמותה בשם "ירושלים המלוכדת". מטרות העמותה הרשומות היו: "קידום העיר ירושלים בירת ישראל ומעמדה הלאומי והבינלאומי; סיוע וקידום ניהול ענייני העיר ומוסדותיה; טיפוח איכות חיי תושבי

העיר, התרבות, האמנות, הדת, הרוח והספורט; פעילות להשגת מטרות העמותה במסגרת הבחירות המוניציפליות בירושלים".

מייסדי העמותה היו עו"ד רוני בראון, כיום שר האוצר, יורם קרשי, אחיה של שולה זקן מזכירתו של אולמרט, עו"ד אהוד ברזילי, שאביו הועסק כרואה חשבון של אולמרט, יעקב (קוקי) אדרי, איש המבצעים הראשי של אולמרט, משה קלצין, מראשי הליכוד בירושלים, אהרון סגיר ועו"ד מרדכי ברקוביץ'.

הרשימה של אולמרט כללה כמה שמות מפתיעים. ביניהם האדריכל דוד קסוטו, מפקד מג"ב לשעבר, ניצב בדימוס משולם עמית, רוני בראון והכדורגלנים אורי מלמיליאן ואלי אוחנה. את הרשימה חתם חבר הכנסת לשעבר משה נסים. נשמט מהרשימה שמו של ראובן ריבלין, שאמור היה להיות ממוקם במקום השני. אולמרט טען מאוחר יותר שריבלין מזוהה יתר על המידה עם דוד לוי.

אולמרט הבין מיד שבבחירות ינצח מי שיצליח בשני גיוסים חשובים: כסף וקולות החרדים. בכל הנוגע לגיוס כספים הוא פעל בשני ערוצים. הראשון, הגלוי - הקמת עמותות לגיוס כספים מאילי הון מקומיים וזרים. מסלול חוקי לחלוטין שדווח למבקר המדינה. התורמים ידעו כמובן שירושלים של אולמרט תפתח עבורם אפיק חדש להשקעות ולעסקים. ביניהם היו האחים עופר, אלפרד אקירוב, דוד קוליץ, אליעזר פישמן, דוד פדרמן ורבים אחרים. אחד מאותם תורמים זרים היה דניאל אברהמס, שירכוש בעתיד את ביתו המפואר של אולמרט ברחוב כ"ט בנובמבר וישלם עבורו מחיר מוגזם, הרבה מעבר לערכו האמיתי. תורם שני, הארי הרקם, ירכוש את הגלריה של רעייתו עליזה ברחוב שילה בירושלים. גם הפעם במחיר מופרז. תרומות ציבוריות ועסקים פרטיים היו תמיד

משולבים זה בזה.

הערוץ השני, הסמוי יותר, כלל שורה של אילי הון יהודים, שראו חשיבות מיוחדת בתרומה למען חיזוקה של ירושלים היהודית. בנסיעותיו הרבות לחו"ל, שגברו אחרי הניצחון על טדי קולק, נפגש אולמרט עם רבים מהם. חלקם ימנים קיצוניים, שציפו לקבל את הפרס הגדול מראש העיר שהם כל כך השתדלו למען בחירתו: הקמת שכונות יהודיות חדשות במזרח העיר ופיתוח המקומות הקדושים ליהדות. גם הם לא הכירו את אולמרט האמיתי.

והיה ערוץ שלישי, חשאי, שלא דיברו עליו. יו"ר הסתדרות העובדים הלאומית (הע"ל), אברהם הירשזון, חייל נאמן של אולמרט עוד מימי "המרכז החופשי", נרתם מיד למערכה. רבבות שקלים, כספים של עובדים לאומיים, הוזרמו למטה הבחירות של אולמרט. תמורתם ניתנו צ'קים דחויים. חלק גדול מהם לא נפדו כלל. הירשזון התגלה כבר אז כמי שמגלגל כספי עובדים בדרכים סמויות ומשתמש בהם, בין היתר, למימון מערכות בחירות פנימיות בליכוד. המערכה לכיבוש ירושלים העניקה להירשזון הזדמנות פז לסייע לבן בריתו הוותיק. מי שניצח על הקמת העמותות שדרכן הועברו הכספים היה מיודענו, עו"ד אורי מסר, שפעל לכאורה בהתנדבות אבל משרדו גבה מאחת העמותות האלה שכר טרחה נאה. שוב מדובר בעקיפה גסה של חוק העמותות, האוסר קבלת שכר טרחה. מסר היה צמוד לאולמרט בכל תקופת הבחירות. הוא ידע ללא ספק שלאחר הניצחון הוא יהיה הנהנה הגדול מהמצב החדש, שבו שותפו בעבר – ואולי גם בהווה – שולט בעיר הגדולה בישראל.

אולמרט הסביר בשעתו את יחסיו עם עו"ד מסר והבהיר שמעבר לקשר החברי שקיים ביניהם, מסר מייצג אותו בענייניו האישיים. דובר מטעמו של אולמרט ניסח את הדברים כך: "משרדו של עו"ד מסר

מייצג את מר אולמרט בעניינים אישיים שונים. בכל ההתקשרויות הללו משלם מר אולמרט שכר טרחה מקובל...". הדובר סירב לפרט את מהות ההתקשרויות ואת גובה שכר הטרחה שמקבל מסר.

השלב הבא, לאחר שהחלו לזרום הכספים הגדולים, היה גיוס החרדים. כאן נרתם למלאכה החבר הנאמן, אריה דרעי, שהשכיל לחבר את היהדות החרדית עם הימין הקיצוני. בנוסף, היו לא מעט בוחרים צעירים שלא השתגעו אחרי ראש עיר קשיש ולא. כמו כן היו בוחרים מהמרכז, שאולי הלכו שולל אחרי עמדותיה המתונות של רעייתו עליזה והאמינו שאלה יחלחלו גם לבעלה.

רק מאוחר יותר נחשפו חלק מההסכמים הסודיים שנחתמו עם עסקני היהדות החרדית, שתמורת הקולות שהעניקו לאולמרט קיבלו תמורה הולמת בצורת מוסדות, אגפים ומחלקות מיוחדים לאוכלוסייה החרדית. באותם מוסדות הועסקו חרדים רבים ובשכר נאה כמובן.

מערכת הבחירות היתה סוערת. למרות הצהרות חגיגיות והתחייבויות לשמור על טוהר הבחירות, לא היססו הצדדים המתמודדים להכפיש זה את זה בכל הזדמנות. אולמרט, שהעריך כי במוקדם או במאוחר יישלפו מהמגירות פרשיות שחיתות ישנות וחדשות, ניסה להקדים תרופה למכה ושיגר מכתב אישי לטדי קולק, שבו נאמר בין השאר: "קראתי בעיתונים על מכתב ששוגר אלי מטעמך ובו איום להשתמש בחומר הנוגע ל'נושאים אישיים' שנאסף על ידי אנשיך. אינני מסתיר דבר מעיני הציבור. כל ענייני חשופים בפניו. הציבור רשאי לדעת עלי ועל כל מועמד כל דבר העלול להשפיע באופן ענייני על בחירתו. גם אם אתה ואנשיך תנסו לדרדר את מערכת הבחירות למלחמת השמצות אישית, אנשי ואני נשתדל לשמור על סגנון הוגן...".

אבל קולק לא האמין לאולמרט והודיע שהוא מבטל

את כל ההסכמים המוקדמים. הוא לא טעה. אנשיו של אולמרט ניסו להציג את קולק כעובר בטל. ממגירות סמויות נשלפו והודלפו פרטים שהיו קשורים בדרכי ניהול לא תקין של העירייה בתקופתו. אנשי הצוות של קולק, ובראשם עוזי ברעם ורוני פיינשטיין, הבינו שהדרך היחידה להילחם מול היריב המתוחכם היא להשתמש בשורה האינסופית של החקירות ופרשיות השחיתות שבהן היה מעורב. כמה מהם פנו אלי וביקשו שאסייע להם בחומר נגד אולמרט. מובן שסירבתי, בנימוק שאיני נוהג להתערב במערכות בחירות פוליטיות. אבל הם מצאו את הדרך לשורה ארוכה של פרסומים שלי ושל עמותת "אמיתי", שבהם נחשפה דמותו האמיתית כפוליטיקאי מושחת ומשחית. בתוך זמן קצר החלו להתפרסם מודעות בעיתונות המקומית, ובהן דברים שנאמרו ונכתבו במרוצת השנים על אודות אולמרט. היו הרבה חומרים שלי, נוסף לכתבות אחרות. באחת מהן צוטטה כתבת פרופיל מאת רן אדליסט, שפורסמה בעיתון **חדשות:** "חרף החזות החייכנית, מדובר באחד הכריזמים הקטלניים ביותר ששוטטו בשלולית המקומית. כשהוא מביט לאחור... הוא יכול לזהות את נתיב הגוויות העקוב מדם קורבנותיו...".

אולמרט לא ישב בחיבוק ידיים ונתן פייט נגדי. בין השאר גויסו ונחלצו לעזרתו כמה כתבים, ביניהם גם נחום ברנע תושב העיר ולימים חתן פרס ישראל, שכתב בין השאר: "כלב לא יכול היה להשתין בירושלים מבלי שיניח את רגליו על מודעת הכפשה של טדי קולק. ברבים מתאי הטלפונים נכתב: אולמרט גנב. ילדים טלפנו לביתו, אמרו את שתי המילים וסגרו... זה היה מנוול וזה עבד. האשמות בשקרנות, בשחיתות אישית ובטובות הנאה שלא פורטו בשום מקום ולא הוכחו, אבל נדבקו. יש כאן מעשה נבלה והוא נעשה בדם קר".

הצביעות וההתחסדות של ברנע היו מאז ומתמיד

כרטיס הביקור האישי והמקצועי שלו.

שולה זקן ועו"ד מסר מתייצבים בלשכה

בסופו של יום, כשנפתחו הקלפיות ונספרו הקולות היו חגיגות הניצחון רק במטהו של אולמרט שגבר על טדי קולק בהפרש ניכר. אחד מצעדיו הראשונים לאחר שנכנס ללשכה המרווחת היה שינוי תוארו מראש עיריית ירושלים לראש העיר ירושלים. גם משום שנוח יותר להיפגש עם מדינאים זרים כשאתה נושא בתואר הזה, וגם כדי לאותת לממשלה על כוונתו לשמור על מעמד עצמאי ולהיות מעורב במהלכים מדיניים שנגעו באורח ישיר ועקיף לבירת ישראל, כפי שאמנם אירע בפועל.

שולה זקן, המזכירה הנציגית של אולמרט, עברה לנהל את לשכתו בעירייה. אולמרט סמך בעיניים עצומות על נאמנותה המוחלטת. הקשר ביניהם נמשך עשרות שנים. היא היתה לצדו במשרד עורכי הדין, עברה איתו לכנסת כעוזרת פרלמנטרית, המשיכה למשרד הבריאות כראש הלשכה, ומשם בתוך זמן קצר ללשכת ראש העיר בעיריית ירושלים. אולמרט, מצדו, ידע לתגמל היטב על הנאמנות. שכרה החודשי בעיריית ירושלים הסתכם בקרוב לעשרים אלף שקלים. סכום גבוה מאוד באותה עת.

"אני אשת הקשר של אהוד עם כל מה שמסביב," אמרה זקן בראיון נדיר שנתנה בשנת 1993. "אני לא מזכירה של טלפונים. אני שותפה לכל הקטע של החיים הציבוריים שלו. אני לא מחליטה בשבילו, אבל הוא מספר לי ומשתף אותי. אני פשוט ניגשת אליו ואומרת את מה שאני חושבת." עד למעצרה בפרשת השחיתות ברשות המסים בתחילת 2007, זקן היתה אשת הסוד האולטימטיבית של אולמרט. היא טיפלה בענייניו האישיים ושותפה בכל הפגישות הרגישות שקיים במהלך הקריירה, כדוגמת אלו שהיו

לו כראש העיר עם המיליארדר האוסטרי מרטין שלאף ועם מוחמד רשיד, איש הכספים של ערפאת. עד היום נאמנותה של זקן לאולמרט היא טוטלית. עוד לפני שנעצרה כחשודה בפרשיות השחיתות במס הכנסה (יחד עם אחיה יורם קרשי, ממקורביו של אולמרט), היא כבר עמדה במבחן בשתי חקירות משטרה. במהלך חקירת חשבונות המס הפיקטיביות של הליכוד, עלה חשד שרעייתו של אולמרט ובתו מיכל טסו לחו"ל בכסף שנתרם בבחירות '88. כאשר נשאל אולמרט על כך בחקירתו, אמר שזקן היא זו שטיפלה תמיד בכל הזמנת הטיסות.

זקן נחקרה אף היא ואישרה שהיא טיפלה בהזמנת הכרטיסים לאותה נסיעה. לדבריה, הנסיעה היתה קשורה לתערוכה שהציגה עליזה אולמרט בחו"ל, וחשבונות הנסיעות הפרטיות לא שולמו מיד עם הגעת הדרישה לתשלום אלא מאוחר יותר ובמרוכז על פי בקשת משרד הנסיעות ולפי המצב הכספי של השר באותה התקופה.

אולמרט סומך על נאמנותה של זקן, ובכל זאת באותו ראיון נדיר איתה שפורסם בשנת '93, הופיעה הערה שהיתה צריכה להדליק נורה אדומה אצל אולמרט: "כשלגברת שולה זקן ישימו את החבל על הצוואר," אמר אדם המקורב אליה ואל אולמרט, "היא תשים לו את הדברים על השולחן ותאמר לו: אדון אולמרט אם אני צריכה לשלם את המחיר, אתה איתי. היא לא תיתן לו לצאת יבש."

אולי זו הסיבה שזמן קצר לאחר שנעצרה בפרשת השחיתות ברשות המסים ושוחררה למעצר בית, נזעק אולמרט לביתה בשמחה משפחתית, חיבק אותה לעיני כול וביקש לאותת לכל הסובבים שהברית ביניהם שרירה וקיימת ואין לו כל כוונה להפקיר אותה. נציב שירות המדינה ד"ר שמואל הולנדר, השעה את זקן לכמה חודשים שבהם נערכה החקירה. בסופו של דבר הוחלט לבטל את ההשעיה וזקן הוחזרה לתפקיד

אחר בלשכה, באישור היועץ המשפטי לממשלה מני מזוז.

אולמרט כדרכו עקף את ההנחיות והפך את זקן מחדש לדמות מרכזית בלשכה, בפועל אם לא בתואר במטרה לפצותה.

העמיד יוכיח אם אולמרט יעמוד בהבטחה לעמוד לצדה לאורך כל הדרך אם תסתבך בפרשה האמורה או בפרשה אחרת והאש תתקרב אליו.

הקריירה שלו דווקא רצופה בהפקרת מקורבים. אחד הבולטים שבהם היה חגי אליאס, דוברו הנאמן שליווה אותו בכמה תפקידים ציבוריים, ניקה את השטח סביבו, טייח, שיקר למענו והתעמת עם אנשי תקשורת - במיוחד במקומוני הבירה. היום אליאס לא נמצא בצוות שמקיף את אולמרט. אבל כדי למנוע ממנו שיחשוף חלילה עובדות לא נעימות, אורגן לו תפקיד בפרויקט חדש שיוקם על ידי קבוצת משקיעים מלוס אנג'לס על שטח יקר שהועמד לרשותם ליד גן העצמאות בירושלים - ביוזמתו של אולמרט.

הכיסא החדש והתפקיד החדש - ראש העיר ירושלים - לא שינו בהרבה את דרכי הפעולה של אולמרט. זמן קצר לאחר שהתישב בכורסה הנוחה בלשכתו החדשה הופיע בשטח מיודענו עו"ד אורי מסר. מצד אחד, כל מי שביקש דלת פתוחה אל מחלקות העירייה וקיצור דרך אל לשכתו של אולמרט ידע היטב שעדיף לשכור את שירותיו של מסר. במקביל, הוא החל לייצג את העירייה בשורה של תחומים. אחד המתמחים במשרדו גילה בעבר שבמשרד היו תיקים של העירייה בכמות בלתי נדלית, וזאת למרות שבעירייה פעלה מחלקה משפטית שעובדיה היו יכולים לבצע חלק נכבד מהמשימות המשפטיות האלה. במקרה מסוים קיבל המשרד שכר טרחה נאה עבור ייצוג חברה לפינוי אשפה, "א.נ.י ברזני", שתבעה את העירייה בסכום של מיליוני שקלים בשל נזקים שנגרמו לה לטענתה. שופט בדימוס ששימש בורר בין הצדדים המליץ להגיע

לפשרה, אך במחלקה המשפטית המליצו להמשיך במשפט. משפחת ברזני שכרה כמה עורכי דין שניסו להגיע לפשרה מחוץ לבית המשפט, והיחיד שהצליח במשימה היה עו"ד מסר שהגיע להסדר נדיב אשר בעקבותיו קיבלה החברה עשרה מיליון שקלים. המשא ומתן התנהל בחשאיות רבה בלשכתו של אולמרט, בנוכחות המנכ"ל החדש של העירייה רענן דינור, שהפך מאז לאחד האנשים הקרובים אליו. משום מה, נציג המחלקה המשפטית לא השתתף בפגישה. הסכם הפשרה היה טעון את אישורה של מועצת העיר. מיד לאחר ההסכמה שהושגה מאחורי הדלת הנעולה בלשכה, הופעלה מערכת לחצים על חברי הקואליציה במועצה. אחד הנימוקים היה שאם יתנהל משפט, תיאלץ העירייה לשלם סכום גבוה בהרבה. ההסכם אושר. בהמשך התברר שכמה תיקים חשובים שבהם תויקו מסמכים הקשורים להתדיינות רבת השנים בין שני הצדדים, נעלמו בדרך מסתורית מהעירייה.

ההזדמנות הגדולה של מסר הגיעה כשאולמרט הורה לשכור את שירותיו לטפל במימוש חלק מנכסי העירייה, ובמקביל בגיוס משקיעים להקמת פרויקטים חדשים בירושלים. תהליך המימוש והגיוס נעשה באמצעות חברת "מוריה", שהיתה אחראית על הפרויקטים הנדל"ניים הגדולים בעיר. למינוי נודעה משמעות רבה, משום שהפרקליט נחשף בדרך זו לכל התוכניות הנדל"ניות של העירייה – דבר שללא ספק אמור היה להיות לו לעזר רב בכובעו השני, כנציגם של משקיעים.

מי ששיתף איתו פעולה היה יעקב (קוקי) אדרי, "קצין המבצעים" הראשי של אולמרט. אדרי, ממייסדי העמותה לבחירתו של אולמרט לראש העיר, נחשב לאורך השנים כאיש המסתורין שניצב מאחורי אולמרט ואחראי על שירותים שונים מאחורי הקלעים. חלקם לא נחשפו עד היום.

אולמרט מינה את אדרי למנכ"ל "מוריה". יש

לציין שבתור חברה עירונית, חוק המכרזים לא חל עליה. לפיכך נוצר כר פורה לפעולות שברוב המקרים לא נחשפו לאור השמש. כעבור שנים, אגב, לאחר שאולמרט פרש מראשות עיריית ירושלים, הכחיש עו"ד מסר בראיון נדיר לתקשורת כי עבד אי פעם עבור חברת "מוריה". הכחשה דומה ניתנה גם על ידי דובר החברה.

אולמרט, כדרכו, שמר מרחק בטוח. כאשר נשאל על ידי עיתונאים בעניין זה, היתה לו תשובה מוכנה: "לא ידוע לי על העסקת עו"ד מסר בחברת 'מוריה', אמר.

לעו"ד מסר ולקוקי אדרי נכוננו עוד עלילות ותפקידים ששכרם בצדם במחיצתו של אולמרט, שנהג מאז ומתמיד לשמור קרוב לחזהו את מקורביו שידעו את סודותיו האפלים.

פרק שלישי - חלק 3

זיכוי מפוקפק

לכל אורך הקדנציה הראשונה של אולמרט כראש עיריית ירושלים ריחפה מעל לראשו עננה כבדה שלא נתנה לו מנוח: פרשת החשבונות הפיקטיביות. זמן קצר לאחר הניצחון על טדי קולק, בדצמבר 1993, הורשע חברו הטוב בני תבין במתן חשבונות פיקטיביות מטעם הליכוד בסכום כולל של מיליון שקל עבור תרומות שניתנו למפלגה בבחירות לכנסת ב-1988 ובבחירות לרשויות המקומיות ב-1989.

בפסק דינה הביעה השופטת שושנה ברמן את תדהמתה מגילויי העבריינות שנחשפו בפרשה - עבריינות שהגיעה עד לדרגים הבכירים ביותר בפוליטיקה הישראלית. השופטת דנה את תבין למאסר בפועל. תבין עצמו לא פצה פה בחקירותיו והעדיף להסתיר מחוקרי המשטרה ומס ההכנסה מידע מפליל על מעורבותו של אולמרט. הוא ידע היטב שאחרי שייצא מהכלא, אולמרט לא יפקיר אותו. כך אמנם היה. מנחם עצמון, שהמתין באותה העת לפתיחת הליכי משפטו, מגלה כיום: "תבין היה יד ימינו ואיש המבצעים של אהוד והועמד לדין לפנינו בנפרד. אהוד חשש שהוא יפתח את הפה. לתבין כוסו הוצאות המשפט. בתקופת הביניים סודרו לו כמה עבודות בקופת חולים לאומית ובבית"ר ירושלים - שני גופים שיש לאהוד השפעה רבה בהם. ייתכן שהיו הטבות נוספות שתבין קיבל, ואני לא ידעתי עליהן. אצל אהוד הכול מחושב."

אולמרט נשאר אולמרט: אחרי שהתבסס בתפקידו

החדש כראש העיר, הוא ניפח את המנגנון העירוני באנשי ליכוד, טיפח את הנפוטיזם (תופעה שתהפוך מאז לרעה חולה של עיריית ירושלים) ובזבז משאבים עירוניים בלי להניד עפעף. לא במקרה, הגירעון הכספי העירוני גדל מדי שנה בעשרות מיליוני שקלים ולקראת סוף תקופת כהונתו הראשונה הגיע לממדים מפלצתיים ממש.

כך, למשל, כדי לזכות בתמיכת אוהדי בית"ר ירושלים, הקים אולמרט אקדמיה פיקטיבית לכדורגל, ששני מנהליה – הכדורגלנים לשעבר אורי מלמיליאן ואלי בן-רימוז', שניהם תומכים ידועים של אולמרט – קיבלו שכר נאה עבור עבודה בת שעות ספורות מדי חודש. מבקר העירייה לשעבר, השופט בדימוס עוזי סיוון, הודה גלויות בראיון לכתב **הארץ** שיושר לא היה שם: אולמרט עשה כבשלו בכספי העירייה; רק על מלמיליאן הוצא סכום של חצי מיליון שקל.

העימותים החוזרים ונשנים של אולמרט עם סיוון, שמיאן להשלים עם הפגיעות החוזרות ונשנות במינהל התקין ובטוהר המידות, היו ריטואל שנמשך בקביעות עד לפרישתו של סיוון מתפקידו. הם החלו בעקבות דו"ח ביקורת חריף שפרסם סיוון, שבו טען שמשכורתם של יועציו הצמודים של ראש העירייה החדש גדלו בחמישים אחוז בהשוואה לאלה של קודמו בתפקיד, טדי קולק. במקביל, המבקר קבל על הוצאת מיליוני שקלים מקופת העירייה בניגוד לחוק, בסעיפים שונים, בעיקר כדי לרצות את שותפיו הקואליציוניים של אולמרט. בהקשר זה, הוא קבע שאולמרט עצמו, ובמקרים מסוימים גם סגניו – אורי לופוליאנסקי (כיום ראש העיר), שמואל מאיר ויגאל עמדי – אחראים אישית להוצאה הכספית המיותרת הזו.

אולמרט כעס על המבקר בעקבות החלטתו של האחרון להעביר לחקירת המשטרה חשד לאי-סדרים במנהלה העירונית להקמת מבני דת. נפשו של אולמרט נקעה

כנראה מחקירות משטרה נוספות בענייניו. הוסיפה שמן למדורה העובדה שבגלל המבקר נאלץ אולמרט להופיע על דוכן העדים בבית הדין האזורי לענייני עבודה. הוא זומן להעיד לפי דרישת אדם חרדי בשם ישראל טואיטו, חבר במטה הבחירות שלו. לטענת טואיטו, אולמרט הבטיח לו שבתמורה לעזרתו בגיוס קולות הוא ימונה למשרה בעירייה שבצדה שכר בגובה משכורת של חבר כנסת. אך בפועל לא רק שהוא הסתובב בבניין העירייה בלי שניתן לו תפקיד מוגדר, אלא גם שולמו לו רק מקדמות (מכספי העירייה), ולעתים כלל לא שולמה משכורתו. מבקר העירייה תיאר זאת כך: "ראש העירייה אחראי לקבלת העובד בניגוד לחוק." בעיני אולמרט, לעומת זאת, היה זה דבר של מה בכך.

לאולמרט יש כנראה חולשה שמתבטאת במאבקים כנגד מבקרים. מעניין למה. מאבקו במבקר העירייה הגיע לשיאו כשהמבקר ואנשיו הוצאו ממשרדם, ששכן בבניין שסיכן את בריאותם. אולם לא ניתן להם משרד חליפי, אפילו לא בבניין העירייה הגדול בכיכר ספרא. בעקבות זאת פנו חברי אופוזיציה במועצת העירייה למבקרת המדינה דאז, מרים בן-פורת, והתלוננו שאולמרט מתנכל לסיוון לאחר שזה מתח ביקורת על הוראה בלתי חוקית שהעביר לגזבר העירייה, יעקב אפרתי, שלא למסור לסיוון מסמכים הנוגעים לבקשה של מוסד חרדי לקבל ערבות מהעירייה להלוואה בנקאית שלקח. מעשה זה, טענו אנשי האופוזיציה, מהווה עבירה לכאורה על החוק, שדינה שלוש שנות מאסר. למרבה הצער, מבקרת המדינה לא נקטה בצעדי ההגנה הנדרשים כדי לבצר את מעמדו של סיוון מול ראש העיר. עבריינותו של אולמרט השתלמה פעם נוספת.

אגב אפרתי, אולמרט אוהב גזברים צייתנים ושתקנים. כשניסה יורשו של אפרתי לצאת חוצץ נגדו, הוא תבע ממבקרת העירייה החדשה, שולמית

רובין, לאשר את פיטוריו. כשהיא סירבה, נוצר נתק בינה לבין ראש העיר.

עוזרים צייתנים ואומרי הן

הגידול בהיקף פעילות העירייה, ובמיוחד בהיקף פעילות לשכת העומד בראשה בתקופת כהונתו של אולמרט, דרבן את ראש העירייה להרחיב את מעגל עוזריו. אולמרט, אשדן כרוני מטבעו, גורם לכל מקורב חדש להזיע רבות בהוכחת נאמנות בלתי מסויגת אליו עד שהוא מתיר לו להיות שותף למעשים שנעשים מאחורי הקלעים. הפעם צירף אולמרט לכוורתו שני סגני אלופים במיל. שניהם הוכיחו – בדרך של התבטלות גמורה בפניו – את נאמנותם המלאה, והפכו בהדרגה ל"קציני המבצעים" שלו. הם הורשו לחתום על מסמכים במקומו, ואף חטפו מדי פעם אש שהיתה מטווחת לעברו.

הבכיר ביניהם הוא רענן דינור, כיום מנכ"ל משרד ראש הממשלה, תושב בית שמש. דינור החל את הקריירה האזרחית שלו כמנכ"ל אולפני "טלעד" בבירה ועבר בהמשך לכהן כמנהל מחלקת התרבות בעיריית ירושלים עד שצד את עיניו של הבוס, שמינה אותו לתפקיד מנכ"ל העירייה. אולמרט העריך כראוי שבמוקדם או במאוחר הלה יבצע עבורו שירותים מסוימים. "רענן הוא איש חינוך בהשכלתו, שפעל בתחילה בתום לב בתפקידו הראשון בעיריית ירושלים", מספר אחד מידידיו הטובים, "בהדרגה, אחרי שהחל לעבוד בצמוד לאולמרט ונשבה בקסמיו ובמתק לשונו, הוא העניק לאולמרט הגנה טוטלית, ואף החל להשתלב בשיטות הנלוזות שלו. על זה נאמר כבר: 'מי ששוכב עם כלב, נדבק בקרציות'."

כשעזב דינור את מחלקת התרבות בעירייה, החליף אותו בתפקידו עודד פלדמן, מנכ"ל תיאטרון הקאמרי לשעבר, שהבהיר מראש שאין בכוונתו ליטול חלק

בבזבוזי כספים או במעשים שחורגים ממינהל תקין. אולמרט הממולח ידע לנצל את יושרו של פלדמן לטובת האינטרסים שלו, כשהבטיח לשותפיו הקואליציוניים תמיכה כספית מצד העירייה בארגון אירועי תרבות שונים בעיר. אולמרט ידע שכל תמיכה חייבת לקבל, כמובן, את הסכמתו של פלדמן, שמתוך אחריות לקופת הציבור דאג להוריד מעל סדר היום את ההבטחות הללו – לשביעות רצונו של אולמרט. במקרה מסוים אף הוגשה תביעה נגד אולמרט בעניין זה, שנדחתה על ידי בית המשפט.

המקורב השני שהסתפח לאולמרט באותה התקופה הוא עובד יחזקאל, כיום מזכיר הממשלה. יחזקאל, רמלאי במקורו, התחבר לגביר הירושלמי זמן קצר לאחר שפשט את מדיו, במהלך שנת כהונתו הראשונה של אולמרט בירושלים. יחזקאל הצטרף אז לליכוד והחליט להמר על הסוס הנכון: יום אחד הוא התייצב בלשכתו של אולמרט והציע את שירותיו. "אני מוכן לעבוד אצלך חודש ימים ללא תשלום," אמר לראש העיר, "אם אני איראה לך מתאים, תשאיר אותי, ואם לא – זרוק אותי. אני רוצה להיות איתך."

אולמרט החשדן דחה אותו בלך ושוב, אך יחזקאל לא הפסיק לנדנד. בסופו של דבר הוא מינה אותו לאחד מעוזריו – צעד שמעולם לא הצטער עליו.

בכתבת פרופיל על יחזקאל, שפורסמה במוסף **הארץ** באוגוסט 2007, נכללה אבחנה המדברת בעד עצמה: "העשור שהעביר יחזקאל לצד אולמרט הבהיר לכול שאולמרט שוב קלע בול, לפחות בכל הקשור לבחירת מקורביו. מסירותו הצייתנית של יחזקאל התחרתה רק בחריצותו האובססיבית. לא רק זה: אהבתו לאולמרט השתלבה עם קשר חם שטיפח עם עליזה אולמרט". אדם המכיר מקרוב את היחסים בין אולמרט ליחזקאל מעיד שעובד "מעריץ את אהוד. יש ניואנסים בהתנהגות שלו שאתה יכול להבחין שהוא אפילו מחקה את אולמרט."

עד מהרה התחברו דינור ויחזקאל אל שולה זקן והפכו לשלישייה הביצועית בלשכת ראש העיר. הם הכירו על בוריו את לוח הזמנים של אולמרט, ידעו היטב את מי הוא רוצה לפגוש בדיסקרטיות וכיצד לטשטש בעת הצורך את מטרות הביקור. במכתבים ששיגר יחזקאל באותה העת אל עמותת "אמיתי", בתשובה לפנייתו בנוגע למקרים רבים של התנהלות בלתי תקינה של העירייה, הוא נהג לחתום בתואר המחמיא "יועץ ראש העיר".

מקורביו החדשים של אולמרט למדו עד מהרה שבכל הנוגע לענייניו של עו"ד מסר, דלתות הלשכה צריכות להיות פתוחות לרווחה. בעת הצורך מותר ואף רצוי לדחוק למענם לקרן זווית את כללי המינהל התקין וטוהר המידות.

עמותת "אמיתי", שליוותה בעין פקוחה את כהונתו של אולמרט, לא נותרה אדישה כל אימת שהגיע אליה מידע על התנהלות חשודה בפלילים של ראש העיר. היעד העיקרי שלנו לאורך עשר שנות כהונתו של אולמרט בירושלים היה מסר, שקשריו עם אולמרט היו החיבור האולטימטיבי בין הון ושלטון. כך, למשל, מנכ"ל העמותה, עו"ד חיים סלומון, שיגר מכתב לעוזי סיוון שבו קבל בפני המבקר על כך שמסר החל לטפל מטעם העירייה במימוש נכסים וכי הוא מונה לתפקיד הזה ללא מכרז. העמותה הבהירה לסיוון שהיא שומרת לעצמה זכות לנקוט בצעדים נוספים בנושא, אם דבר לא ייעשה על ידו בנדון. לא מן הנמנע שניסיונו של סיוון להתמודד עם הנושא הרגיש הזה הכעיס את אולמרט, שמערכת יחסיו עם מבקר העירייה הלכה והידרדרה ככל שזה התעקש למלא את תפקידו באמונה.

דוגמה אופיינית נוספת להתנהלותו הלא־תקינה של אולמרט קשורה לחאדר מסלמני, סוחר פלסטיני מחברון. אולמרט המליץ להעניק לו תעודת זהות

ישראלית למרות שלא היה זכאי לכך, ולמטרה זו אף פנה אל חברו יעקב פרי, ראש השב"כ דאז, ואל בכירים במשרד הפנים. הפרשה נחשפה והועברה לחקירת המשטרה. במהלך חקירתו אמר אולמרט: "מסלמני מוכר לי מאז אוקטובר 1993, ומאז נפגשתי איתו כמה פעמים. מתישהו ב-1994 פנה אלי מסלמני וביקש שאמליץ שיקבל תעודת זהות ישראלית. אמרתי שאבדוק אם אני יכול להמליץ. בהזדמנות, פניתי לראש השב"כ בעל פה כשהוא היה אצלי בפגישה. אולי גם פניתי בכתב. אני לא זוכר. הוא השיב לי לאחר זמן מה שמבחינת שירות הביטחון אין מניעה. אחר כך פניתי אל משרד הפנים." כאשר נשאל למניעיו, ענה תשובה שהיא עלבון לאינטליגנציה הציבורית: "בתוקף תפקידי כראש עירייה, יש לי עניין לשמור על קשר עם אנשים מסוגו."

מי שחשב שאולמרט יוותר על חברותו בכנסת לטובת התמסרות לניהול ענייני העירייה – טעה. להפך, הוא הנהיג קבוצה של ראשי עיריות שכיהנו במקביל כחברי כנסת ונאבקו לשמר את כפל התפקידים, כביכול למען קידום האינטרסים העירוניים. במקרה של בירת הנצח ירושלים, מדובר באינטרסים לאומיים; ובמקרה של אולמרט, היתה כאן סיבה נוספת: הוא לא רצה לשמוט תחת ידו את אופציית החסינות המוענקת לחברי כנסת במקרה של הסתבכות עם החוק – אופציה שלא קיימת כשמדובר בראשי ערים ורשויות.

אף שאולמרט כמעט לא נכח במשכן, ובעצם מעל בכך באמון בוחריו, הוא קיבל נוסף למשכורתו מעיריית ירושלים גם משכורת מהכנסת – בכלל זה החזר הוצאות אש"ל ואחזקת רכב. איש מחברי הכנסת לא מחה, וגם ועדת האתיקה הפרלמנטרית לא נתנה דעתה על כך. מי שהרים לבסוף את הכפפה והתריע על כך בפומבי היה העיתונאי שלום ירושלמי, שבראשית 1994 כתב במעריב בין השאר: "קשה להבין את כל מי

שמופתע מהחלטת ראש עיריית ירושלים, ח"כ אהוד אולמרט, להציף את העיר בעוזרים ובפקידים שהובאו הישר ממטה הבחירות שלו ולרפד אותם במשכורות עתק. ממתי אולמרט חס על כספי הציבור? הלוא הוא עצמו נוגס משכורת פרלמנטרית שמנה ולא טורח לסור לכנסת, אפילו לא לצורכי הנימוס. עזות מצח ציבורית זו לא פרצה חלילה עם כניסתו ללשכתו המפוארת בבניין העירייה. כשנבחר לכנסת ביוני 1992 לקדנציה שישית, הרבה לפני שהחל המירוץ המוניציפלי שלו, הוא כבר החליט שעבודת הבית היא ממנו והלאה. אולמרט, משפטן במקצועו, לא הצטרף אז לאף אחת מוועדות הכנסת שבהן מתבצעת עיקר עבודת החקיקה. רק בהיעדרות הזאת טמון פגם אתי חמור, בעיקר אם מתחשבים בעובדה שחברי כנסת אחרים נעים בין שלוש-ארבע ועדות ויותר".

אחרי שנבחר, נעלמו גם גיחותיו הנדירות של אולמרט למשכן. על פי השבועון הירושלמי **כל העיר**, הוא לא נאם אפילו נאום אחד בשלושה וחצי החודשים מאז נבחר, לא שאל שאילתה אחת, לא העלה נושא אחד לסדר היום. ואף על פי כן, לא היה בו היושר לפנות אל חשב הכנסת בבקשה להפסיק לקבל את משכורתו עקב בטלתו הפרלמנטרית. היה זה רק קצה הקרחון של הרמיסה השיטתית של כללי מינהל תקין ושווד הקופה הציבורית מבית מדרשו.

המציאות העגומה מלמדת שלאורך תקופת כהונתו כראש העיר נסע אולמרט עשרות פעמים לחו"ל בלי שטרח לדווח בפומבי על נסיעותיו. הוא עצמו סירב לגלות על חשבון מי הוא נסע ומה היו המטרות האמיתיות של נסיעותיו. מקורביו טרחו להציג את נסיעותיו כמסעות לאיסוף כספים והסבירו שנקלע למצב בלתי אפשרי, שכן חרף זכייתו בראשות העיר הוא לא קיבל את השליטה על קרן התרומות לגיוס כספים לעיר – קרן ירושלים, מוסד אפוליטי שהקים טדי קולק ושלא היה כפוף לביקורת ציבורית או

להתערבות ממשלתית. על כן, נטען, הוא נאלץ לבצע בעצמו את מלאכת איסוף הכספים. בקדנציה הראשונה של אולמרט, איסוף התרומות לפעילות עיריית ירושלים בוצע על ידי גופים של העירייה ועל ידי עמותות שהוקמו במיוחד למטרה זו. מי שיעץ לאולמרט בתחום הזה היה צבי רביב, חברו לספסל הלימודים באוניברסיטה בתחילת שנות השבעים. לפני שהחל לייעץ לאולמרט עסק רביב בגיוס כספים לקרן היסוד. במשך השנים שמרו השניים על קשר, עד שב-1998 התמנה רביב ליועץ מיוחד של ראש עיריית ירושלים לענייני תרומות. במערכת הבחירות הראשונה של אולמרט לראשות העירייה הסתפק רביב בפעילות פוליטית למען בחירתו; אך נמנע, לדבריו, מלהעניק לו שירותי ייעוץ בתחום התרומות. לטענתו, רק מאוחר יותר, לאחר שאולמרט נתקל בקשיים רבים בגיוס כספים – בין היתר, משום שרבים מבין התורמים הפוטנציאליים לא רחשו לו אמון והעדיפו להמשיך ולתרום מהונם לקרן של טדי קולק – הוא התגייס לעזור לחברו. אולמרט עצמו עבר בהדרגה לשיטת האיומים המוסווים, דפוס פעולה נפוץ אצלו, שנועדו להבהיר לאילי ההון שלא יאפשר לאיש מהם לבנות פרויקטים בבירה אם לא יתרמו לה כספים בצנינות נפרדים מהקרן של קולק.

ראש הפקולטה ליחסי ציבור

כשנדרש לפעילותו של אולמרט בתחום הזה, נסחף רביב מרוב התלהבות: "אולמרט הוא טיקט נחשב מאוד. הוא האיש היחיד בדורינו שמלכתחילה קיים קשר עם קהילות יהודיות כאשר אנחנו השתנו עליהן בקשת. כבר בשנת 1976, כשהיה חבר כנסת, סרק את אוסטרליה בהרצאות ויצר קשרים מצוינים. כששאלתי אותו פעם 'מדוע אתה מרבה לטוס?' השיב: 'במטוס

אני ישן יותר מאשר בבית. הוא אהב את השואו, ויש לו יחס לעם היהודי."

אין זה פלא, אפוא, שבכתבת דיוקן על אולמרט שפרסמה מיכל קפרא **במעריב**, בעיצומה של הקדנציה הראשונה שלו כראש העיר, נטען שאולמרט הוכתר כאלוף הנעדרים מהכנסת: "החוכמה הגדולה של אולמרט היא להיעדר בלי שאף אחד יחוש בהיעדרויות האלה, אומרים עליו. 'במאי 1994 עלה אולמרט לדוכן הכנסת ונאם נאום נרגש לרגל יום ירושלים, וזאת לאחר היעדרות בת תשעה חודשים מהמשכן. הוא נמצא רוב הזמן בחו"ל. איך שהוא יורד מהמטוס, כבר שומעים אותו ברדיו ובטלוויזיה, כאילו נעדר רק רגע אחד. האיש הזה הוא ראש הפקולטה ליחסי ציבור'."

התנהלותו המופקרת של אולמרט בנסיעות לחו"ל היוותה דוגמה שלילית לפקידי עירייה בכירים, שניסו לחקות אותו. אחד הבולטים בהם היה יעקב (קוקי) אדרי, מנכ"ל החברה העירונית "מוריה", שגילה נדיבות רבה במימון נסיעות לחו"ל עבורו ועבור עובדים אחרים בחברה ובעירייה.

במחצית הראשונה של 1994 היתה לאולמרט סיבה טובה להילחץ פעם נוספת בפרשת חשבונות המס הפיקטיביות. אחד הנאשמים במשפט החשבונות, יונה פלד, הפנה אצבע מאשימה כלפיו כשהעיד איך שכר במצוות אולמרט סוויטה במלון קרלטון בתל אביב, ופנה לבעלי חברות גדולות במשק וביקש מהם להיפגש שם עם אולמרט או עם אחד משרי הליכוד. כשנשאל מי הסביר לו את נוהל גיוס הכספים ודרכי הערמה על שלטונות המס, השיב: "המטה של אולמרט בהתחלה, ואחר כך האנשים שנפגשתי איתם." כשנשאל האם רק אהוד אולמרט הסביר לו מה לעשות, השיב: "בנושא הספציפי הזה הסביר לי אהוד אולמרט. אחר כך התקיימה פגישה נוספת, שבה ביקש ממני אולמרט

לסייע בגיוס תרומות לליכוד. הוא הסביר לי שהמערכת הזו היתה קיימת גם בשתי מערכות הבחירות הקודמות. הוא אמר לי: 'שרים ייפגשו עם תורמים פוטנציאליים שהם אנשי משק וכלכלה, והם יבקשו מהם תרומות אישיות. לאותם אנשי משק שלא ירצו באופן אישי יוצע מסלול נוסף באמצעות פרסום באחד מעיתוני הליכוד, הירדן וארץ-ישראל."

עדות זו ועדויות נוספות שנשמעו במהלך המשפט הבליטו את האיפה ואיפה באי־העמדתו לדין של אולמרט. בעקבות זאת פנתה עמותת "אמיתי" באפריל 1994 לפרקליטת המדינה דאז, דורית בייניש, וליועץ המשפטי לממשלה דאז, מיכאל בן־יאיר, בדרישה להגיש כתב אישום גם נגדו. עו"ד אריה אבריאל, פרקליט העמותה, כתב בהקשר זה: "אם לפני הגשת כתב האישום היו לפרקליטות ספקות לגבי סיכויי הרשעתו בדין של מר אולמרט (דבר שגם כך אינו סביר), הרי עתה, לאור העדויות שהושמעו במהלך המשפט הפלילי, ובהן עדים שקשרו בבירור את מר אולמרט לעבירות שבוצעו, על פי עקרונות השוויון בפני החוק אין כל סיבה להבחין בין אדם לאדם, זאת על מנת שלא יצא חוטא נשכר. לא ייתכן שכתבי אישום יוגשו רק נגד דגי הרקק בפרשה בשעה שהמוליכים את המהלך יחליקו החוצה".

פנייתה של העמותה לא נפלה על אוזניים ערלות. כעבור זמן קצר החלה פרקליטות מחוז תל אביב למיסוי וכלכלה לבדוק מחדש האם אכן היה מקום להגיש כתב אישום נגד אולמרט. דוברת משרד המשפטים דאז, אתי אשד, בישרה כי "הפרקליטות חידשה את בדיקתה בעניין אולמרט. בשלב מסוים, סברו בפרקליטות שאין מקום להגיש כתב אישום נגדו. עתה, בעקבות העדויות החדשות, הוחלט לבדוק פעם נוספת האם יש מקום להאשים גם את אולמרט בפרשה."

זמן מה לאחר מכן, עוד בטרם הסתיים משפט

החשבונות, מונה פלד במפתיע לתפקיד יו"ר קק"ל בלי שנמסרה על כך הודעה רשמית לציבור. כשנשאל על כך, התחמק דובר קק"ל ואמר: "המינוי שלו הוא מינוי פוליטי, ונגד מינויים כאלה אין הרבה מה לעשות. עובדה היא כי למרות שתלוי ועומד נגד פלד כתב אישום, אושרה מועמדותו פה אחד."

מי היה מעוניין לרצות את פלד?

בשעתו, היה מי שטען כי השרים הליברלים אברהם שריר וגדעון פת, מראשי הליכוד, פעלו למען פלד כדי למנוע ממנו להעיד על מעורבותם בפרשה. גרסה אחרת דיברה על מעורבות של אולמרט מאחורי הקלעים, כדי לצבור אצל פלד נקודות לעת צרה. עמותת "אמיתי" לא התרשמה ופתחה במערכה ציבורית נגד המינוי המביש, שבסיומה הודח פלד מתפקידו אחרי תקופת כהונה קצרה.

בנובמבר 1994 הגישה העמותה עתירה לבג"ץ שבה ביקשה להורות ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליטות להגיש כתב אישום נגד אולמרט, לשעבר גזבר הליכוד, בגין העבירות שביצע יחד עם הגזבר השני, מנחם עצמון, שנגדו כן הוגש כתב אישום. בתוקף תפקידי כיו"ר העמותה חתמתי על תצהיר שבו טענתי שקבוצת אנשי ליכוד, ועצמון ביניהם, עומדים לדין פלילי בעוד העברין הבכיר והרוז החיה בגיוס הכספים – ראש עיריית ירושלים אהוד אולמרט – הצליח לחמוק מכך משום מה. עוד טענתי שעדותו של פלד במשפטו די היה בה כדי שיוגש כתב אישום נגד אולמרט, והבעתי את החשש שעיכוב נוסף של הפרקליטות עלול לגרום להתיישנות חלק מהעבירות המיוחסות לו – ובכך ייפגע העיקרון של דין אחד לכולם. אולמרט, מצדו, ביקש לדחות את העתירה על הסף ולחייב את העמותה בתשלום ההוצאות המשפטיות מקופתה הדלה.

היועץ המשפטי לממשלה, שזמן מה קודם לכן הביע את פליאתו על כך שאולמרט לא הועמד לדין, שתק.

לעומתו, פרקליטת המדינה הבטיחה שבתום משפטיהם של הנאשמים שכבר הועמדו לדין בפרשה זו, תישקל שוב העמדתו של אולמרט לדין. אחרי שהודעה זו נמסרה לבית המשפט, משכנו את עתירתנו והמתנו בעניין רב לסיום המשפטים.

מתעמת עם עמית

בראשית 1995 חלו זעזועים משמעותיים במערכת השלטון של אולמרט בעיריית ירושלים. תחילה התפטר ממועצת העירייה איש הרוח מירון בנבנישתי, חבר סיעתו של קולק, ששלח מכתב חריף לאולמרט ותקף אותו על כך שדירדר את מוסד העירייה לשפל המדרגה: "ישיבת המועצה האחרונה הבהירה לי כי שחצנותך וזלזולך בבני אדם אינם רק חיפוי על חוסר ביטחון של אדם שזה מקרוב בא, אלא נתוני קבע ההופכים ללא־מכובדת את ההשתייכות לגוף שאתה עומד בראשו...".

אבל בנבנישתי היה רק הפתיח לקראת המנה העיקרית. לו אולמרט היה עושה שיעורי בית כהלכה, היה לומד מן הסתם שסגנו בראשות העיר, ניצב בדימוס משולם עמית, לשעבר מפקד משמר הגבול, הוא אדם ישר עד כדי קיצוניות אובססיבית, שלא מוכן לטייח, להעלים עין או לגנוב סוסים עם איש. אבל אולמרט נרדם במשמרתו.

את התלונה הראשונה בנוגע לעיריית ירושלים הגיש עמית למשטרה דווקא בידיעתו ובעידודו של אולמרט: תלונה נגד קולק ובנבנישתי, בחשד שביצעו עבירות במהלך פעילותם המוניציפלית. את התלונה ניסח לא אחר מאשר עו"ד מסר... עמית סיפר שמסר גבה על ניסוח התלונה שכר טרחה בנפרד. כשנשאל בנושא זה על ידי עיתונאים, איבד מסר במפתיע את זיכרונו. בכל מקרה, התלונה הורדה מעל סדר היום. אבל עמית לא עצר בכך. כשקיבל מידע רגיש על

מכירת נכסים של עיריית ירושלים בימי שלטונו של קולק, החליט על דעת עצמו להתלונן במשטרה על חשד לביצוע מעשי הונאה ומרמה בהיקף של עשרות מיליוני שקלים. הוא לא טרח לדווח לאולמרט על הגשת התלונה. לו היה עושה זאת, מן הסתם היה אולמרט משכנע אותו להימנע מכך, מחשש שחיטוט של המשטרה בעסקי הנדל"ן הלא־תקינים של העירייה תגלוש לחקירת ההתנהלות בתקופת שלטונו שלו.

מכאן ואילך התפתח תסריט מתח. כמה ימים לאחר הגשת התלונה פנה אולמרט לעמית וביקש ממנו למשוך אותה, ואף איים לפטרו אם יסרב להיענות לדרישתו. עמית נמנע מלהגיב על הפנייה, ואולמרט זימן אותו לשיחה בארבע עיניים, שהוקלטה על ידי עמית ללא ידיעתו של אולמרט. קטעים מהשיחה המוקלטת – שהוצגו מאוחר יותר בדיון משפטי – מבהירים שאולמרט לא היה זהיר במיוחד בשיחה. התנהלות שאננה מצדו של האיש שאמר פעם לעודד פלדמן, ברגע של גילוי לב: "בכל שיחה שאני מנהל עם אנשים, אני חושב מראש על האפשרות שאולי אשב מול חוקר משטרה ולדברים שאומר יהיה משקל."

אולמרט: "אני פונה עכשיו ללואליות המוסדית שלך. אתה בארגון הזה לא מספר אחד. אתה מספר שתיים. אתה כפוף לי. אני נושא באחריות לארגון הזה. אתה הולך לאיזשהו גוף חיצוני, מתלונן על הארגון בלי ליידע את ראש הארגון, בלי לדווח לו."

עמית: "לא, לא, אני נתתי לך מכתבים. תקבל מכתבים בחזרה."

אולמרט: "נתת לי עותקים של מכתבים שאתה מתכתב. אני רוצה שתגיד למשטרה, ואני לא רואה בזה בעיה שאתה מבקש. אתה לא מבטל את התלונה, אתה מבקש למשוך אותה לצורך בדיקה נוספת בעיריית ירושלים. זה הכול."

עמית: "אהוד, אתה שומע מה שאתה מדבר? אני

שוטר לשעבר." אולמרט: "כן, רגע." עמית: "שוטר בכיר." אולמרט: "מה קרה?" עמית: "אתה מבקש ממני למשוך בחזרה את התלונה במשטרה?" אולמרט: "לצורך בדיקה נוספת בעיריית ירושלים." עמית: "תלונה פלילית תעבור כאן עשרות ימים, ואתה הרי אין לך זמן, ואתה לא צריך גם לבדוק את זה. זה לא תפקיד ראש העיר." אולמרט: "גם לא תפקידך." עמית: "אני לא חוקר את זה. המשטרה תחקור את זה. זה תפקידה. הייתי בארגון הזה." אולמרט: "אני ראש הארגון הזה. אני מחליט האם יש חשדות. זה עניין שבאחריותי ולא באחריותך." עמית: "באו אלי חברי מועצה ואמרו לי שאתה מתכוון להעיף אותי אם לא אחזור בי מהתלונה למשטרה." אולמרט: "אני מודיע לך שיש לי היום מחשבה כזאת, ואני נותן התראה על כך."

השיחה ביניהם הסתיימה באקורדים צורמים. אולמרט דרש בסיומה מעמית שיודיע לו מה החליט. עמית הודיע לו בכתב על סירובו לחזור בו מהתלונה והזדרז להתלונן נגד אולמרט במשטרה, בחשד שניסה לאיים עליו ולשבש את חקירת המשטרה בפרשת נכסי העירייה.

במהלך הקשר שנוצר בין עמית לעמותת "אמיתי", נחשפנו למסמכים מאלפים על התנהלותה של מחלקת הנכסים בעירייה. בעקבות עיון מעמיק בהם הגיש אברהם לוי, יו"ר הסניף הירושלמי של העמותה, תלונה למשטרה נגד אולמרט בחשד לניסיון לשבש חקירה, הדחה בחקירה ובעדות, והטרדת עד. אולמרט

נחקר במשטרה בפעם המי יודע כמה, וגם חקירה זו הסתיימה ללא תוצאות. אולמרט הערמומי סיגל לעצמו שיטות לתחמן את חוקרי המשטרה ולטשטש עקבות כדי להסיט את האש ממנו. כך נסללה בפניו הדרך להתחיל בהדחת האיש שהעז לחשוף מעשי שחיתות בעיריית ירושלים.

עמית האמין לתומו שבית המשפט העליון יתייצב לצדו וימנע את הדחתו. הוא עתר לבג"ץ, אבל למגינת לבו קבעו השופטים שהואיל ושני האישים לא יכולים לעבוד עוד בצוותא, אין בג"ץ יכול להתערב בהדחתו. למשמע החלטת השופטים החליט עמית להתפטר לאלתר מתפקידו, לפרוש מסיעתו של אולמרט ולהפוך לאופוזיציונר חריף במועצת העירייה. "לא היתה לי ברירה אחרת," טען, "תוצאת פסק הדין היא שעובד ציבור צריך לפנות למנהל שלו לפני שהוא מתלונן במשטרה על חשדות למעשים פליליים. מה יעשה העובד אם המנהל שלו הוא חבר של החשודים?"

עמית אכן פרש בטריקת דלת מסיעתו של אולמרט, הפך לאופוזיציונר שלו ו"ישב על זנבו", בעיקר בנושאים הקשורים בהון ושלטון. בתחום הזה הוא שיתף פעולה עם עמותת "אמיתי" – שיתוף פעולה שהניב לעתים תוצאות מבורכות. העמותה הביעה את הוקרתה לעמית כשהעניקה לו, בטקס חגיגי, אות מופת מטעמה על פעילותו בחשיפת שחיתויות. בהדרגה צמצם עמית את פעילותו הפוליטית, ירד מהבמה הציבורית ודחה מאז הצעות לחזור אליה.

אחד האבסורדים שאפיינו את ירושלים בתקופת כהונת אולמרט בראשות העיר הוא העובדה שרוב תושביה חיו בעוני רב, והחילונים המבוססים יותר החלו לעזוב אותה בגלל הנגיסה הגוברת והולכת של החרדים בסטטוס־קוו העדין, בהסכמתו האילמת של אולמרט. כנגד זאת, התנהלה בה תנופת בנייה אדירה, בניסיון להגדיל את האוכלוסייה, לפתור בעיות תנועה חמורות ולשוות לעיר מראה מודרני

יותר, גם על חשבון פגיעה חמורה באיכות הסביבה. בהדרגה הפכה ירושלים לגן עדן לאילי הון למיניהם, שבחנו אפשרויות השקעה בה. חלקם אולי בהשפעת מסע ההסברה לקראת חגיגות שלושת אלפים שנים לייסודה.

לשם מימוש תוכניותיו היומרות נזקק אולמרט לאיש ביצוע מיומן שידע לשמור על האינטרסים של תושבי העיר, אך גם יהיה שותף למהלכים שחלקם יעוררו לימים ביקורת ציבורית ויבדקו על ידי רשויות החוק. איש כזה נמצא בדמותו של עוזי וכסלר, מנכ"ל הרשות לפיתוח ירושלים, שרקם את קשריו עם ראש העירייה על בסיס מקצועי, אך מאוחר יותר נאלץ להכשיר שרצים שונים שלו בהתנהלותו של אולמרט מול אילי ההון ונציגיהם.

וכסלר התגאה באותם ימים שבסוף המאה העשרים תהיה ירושלים עיר שונה לחלוטין מזו שאנו מכירים היום. "ירושלים בשנת אלפיים תהיה כרך של ממש, עם יותר מ-700 אלף נפש, והיא תהפוך למטרופולין בקנה מידה עולמי", הוא התחייב. במבט לאחור לא נותר אלא לחייך לנוכח התחזית הזו.

ירושלים של אולמרט אולי איננה מטרופולין, אך היא הפכה לכר פעולה נוח לאנשי עסקים וקבלנים, בעיקר אלו שנמנו עם התורמים למטה הבחירות של ראש העיר. דוגמאות לא חסרות, למרבה הצער. אך מטרידה לא פחות היתה התנהלותו של אולמרט בתחום התחבורה, שהסבה נזקים לאינטרסים של תושבי עירו. כמו, למשל, בנושא הרכבת לירושלים. על פי התוכנית המקורית של רכבת ישראל, שודרג הקו הישן לירושלים בהשקעה כספית גדולה כדי שימש פתרון זמני עד להקמתו של הקו המהיר שיעבור דרך נתב"ג. ההיגיון מחייב שמסילת הרכבת תגיע עד התחנה הישנה שליד הסינמטק, לא רחוק ממרכז העיר. ברוב המדינות ממוקמות תחנות הרכבת במרכז הערים הגדולות כדי להקל על הנוסעים. חברת רכבת ישראל

הכינה תוכנית אופרטיבית שנועדה לענות על הדרישה הזו, אלא שאולמרט שכנע את שר החבורה דאז, אפרים סנה, שהתחנה הסופית תהיה בשכונת מלחה הרחוקה. זאת חרף התנגדותם הנמרצת של תושבי העיר, שטענו שמיקום התחנה במלחה יחייב אותם להשתמש בכלי תחבורה נוסף כדי להגיע לרכבת.

לא היה צורך להתאמץ כדי לגלות את הטעם האמיתי להתנהלותו של אולמרט. הוא בסך הכול רצה להגן על האינטרסים של כמה אילי הון המקורבים לו, שבבעלותם קרקעות ליד תחנת הרכבת הישנה ושהיו להם תוכניות אחרות מזו של רכבת ישראל באשר לעתיד האזור. אז מה אם בכך נגרם סבל לנוסעים? ולמי אכפת שכתוצאה ממיקום התחנה, הירושלמים כמעט ולא משתמשים ברכבת?

אולמרט לא היסס להתעמת עם הירוקים סביב מיזמי בנייה שניסה לקדם – מיזמים שהסבו נזק לאינטרסים של תושבי העיר ולחזותה, אבל היטיבו עם ידידיו המיליונרים. לא היתה לו כל בעיה מצפונית להשחית נופים ולשנות סדרי בראשית בהרי ירושלים. כשמדובר בחלוקת הטבות לאילי הון, כל האמצעים היו כשרים להשגת מטרות פסולות. אברהם שקד, שהיה חבר בוועדת בניין הערים המחוזית מטעם הירוקים, טוען כיום שתקופת כהונתו של אולמרט כראש העיר התאפיינה במדיניות מופקרת של קידום בנייה הפוגעת בסביבה. לדבריו, אולמרט בעט בכל המוסכמות, זלזל בוועדות הבניין הגבוהות והעדיף "לסגור עניין" בוועדה המקומית של ירושלים שבה היתה לו שליטה מוחלטת.

פרויקט הולילנד, או כפי שהוא מכונה "המפלצת על הגבעה", הוא דוגמה מצוינת לכך. מתחם מגורים גדול שפוצע את הגבעה שצופה על מורדותיה הדרומיים של ירושלים. "אונס על ההר... זו טעות ארכיטקטונית שמעלה את השאלה היכן היתה הוועדה המקומית... שיא של וולגריות וחוצפה... מתנשא

מעל העיר והופך בוטות עיצובית וכיעור לסימן של כוחנות... "אלה הם רק חלק מהמחמאות שחילקו אדריכלים ומעצבים בעיר למתחם היומרני.

לכאורה, בהתערבותו למען קידום הפרויקט ביקש ראש העירייה לרצות את אחת היזמות, חברת "פולאר", שאחד מבעליה הוא איש העסקים אביגדור קלנר, ידיד ותיק שלו. אולם בפועל גמל אולמרט בעסקה זו גם לרואה החשבון האישי שלו, מיכאל ברזילי, שהיה מעורב במיזם.

עד כמה הדוק הקשר בין השניים תעיד העובדה שבנו של מיכאל ברזילי, בועז, היה באותה העת רואה החשבון של חברת המים העירונית "הגיחון", שהוקמה בימי כהונת אולמרט בראשות העיר; והבן השני, אודי, משפטן במקצועו שכיהן בעבר כסגן נציב מס ההכנסה, נמנה עם מייסדי רשימתו של אולמרט לעיריית ירושלים ולימים צורף לקדימה. בזכות קשריו הוכנס לתמונה נציב מס ההכנסה דאז, דורון לוי, שסייע ל"פולאר" לקבל הקלות מס מפליגות בביצוע הפרויקט.

לוי זינק לצמרת נציבות מס ההכנסה בשנת 1990, ושלוש שנים לאחר מכן מונה לנציב מס ההכנסה במקום משה גביש. עבור אולמרט, שידע על הקשרים הטובים של הנציב החדש עם משפחת ברזילי, לוי היה האיש הנכון במקום הנכון. באוגוסט 1996 הוארכה כהונתו של לוי בשנתיים נוספות, אבל זמן לא רב אחר כך נחשפה מעורבותו בפרשת הולילנד והוא נחקר במשטרה. בסופו של דבר הוחלט לא להעמידו לדין בשל היעדר ראיות, אבל הוא נאלץ להיפרד מתפקידו. אולמרט ניסה לפעול מאחורי הקלעים למען מינויו של אודי ברזילי לתפקיד נציב מס ההכנסה החדש, אך נתקל בעמותת "אמיתי" שפתחה במערכה ציבורית ומשפטית נגד המינוי. בסופו של דבר פרש ברזילי מעבודתו בנציבות המס. הנציב הנבחר, יוני קפלן, כבר לא היה מחובר לאולמרט.

אשר לפעילות המדינית של אולמרט בימיו כראש העירייה, היא נעה בשני מסלולים סותרים. מצד אחד, הוא חפץ לשלם מס שפתיים לחוגים הימניים שהתגייסו למען בחירתו ולתומכיהם – אילי הון זרים שתרמו מכספם למטה הבחירות שלו; מצד שני, הוא החל לנוע שמאלה, בלחץ רעייתו עליזה ובני משפחתו האחרים, שמשתייכים במוצהר למחנה השמאל.

לשבחו ייאמר כי הוא הקפיד תמיד לשמור על חזות מתונה, ומעולם לא התבטא באופן נחרץ בדבר הצורך בשלמות הארץ והרחבת מפעל ההתנחלות. אולמרט גם לא נכח בהפגנות המתלהמות של הימין הקיצוני נגד ראש הממשלה יצחק רבין, והדיר את רגליו מההפגנה המפורסמת בכיכר ציון בירושלים ב־5 באוקטובר 1995, שבה הוצג רבין כבוגד הלבוש במדי אס.אס., לעיניהם הצופות של בנימין נתניהו, אריאל שרון, רפאל איתן ואחרים, שניצבו במרפסת הידועה לשמצה. רצח רבין, ב־4 בנובמבר, זעזע את המפה הפוליטית וטרף במידת מה את תוכניותיו של אולמרט, שהיה אז בעיצומה של הקדנציה הראשונה שלו כראש העיר ירושלים – קדנציה שאמורה היתה להסתיים ב־1998. שמעון פרס, שמונה לראש הממשלה לאחר הרצח, התעקש להקדים את הבחירות לכנסת לסוף מאי 1996. מהלך זה חייב אישים פוליטיים מסוגו של אולמרט לשקול את צעדיהם.

באותם ימים התקשה אולמרט להסתיר את המתח הרב שבו היה שרוי. בתחילת אותה שנה מונתה עדנה ארבל לפרקליטת המדינה, ואולמרט לא ידע כיצד תנהג כלפיו הפרקליטה החדשה. זאת ועוד, הוא ידע היטב את עמדתו של היועץ המשפטי לממשלה, שכבר תמה – ולא בפעם הראשונה – מדוע לא הוגש נגד ראש עיריית ירושלים כתב אישום בפרשת חשבונות המס הפיקטיביות.

כחודשיים לאחר מינויה של ארבל, במרץ 1996, ניתנה לעמותת "אמיתי" הזדמנות לבחון את עמדתה

בנוגע לאולמרט. זאת בעקבות פסק דינו של שופט השלום, אפרים שלו, שהרשיע את כל הנאשמים בפרשה החשבונאית, ובכלל זה את הגזבר מנחם עצמון. בפסק דינו של השופט נכללו כמה הערות שמהן ניתן היה להבין את תמיהתו מכך שלא הוגש כתב אישום נגד אולמרט, לנוכח חלקו בפרשה.

מיד אחרי פרסום דבר ההרשעה פנתה עמותת "אמיתי" לפרקליטת המדינה הטרייה ואל היועץ המשפטי לממשלה, בדרישה לבחון מחדש את אפשרות העמדתו של אולמרט לדין. בפנייה נטען בין השאר שבעבר, כשהוגשה עתירה בנושא נגד בן-יאיר ובייניש, נקבע שההכרעה בעניין תימסר אחרי מתן פסק הדין במשפט וכי שמורה בידנו הזכות לחדש בעתיד את העתירה. ואמנם, בחודש מאי 1996 פנינו שוב לארבל והודענו לה שאם יהיו עיכובים נוספים בהגשת כתב האישום נגד אולמרט, נעתור פעם נוספת לבג"ץ נגד הפרקליטות.

ערב הבחירות לכנסת פרסם טומי לפיד, חסידו השוטה של אולמרט מאז ועד היום, מאמר **במעריב** שבו טען: "אין זה מקרה ששמותיהם של דן מרידור ואהוד אולמרט נעדרים מרשימת מומלצי נתניהו שהופצו בסניפי המפלגה... נתניהו חושש שאם הסקרים ימשיכו לנבא לו מפלה בבחירות, יתכנס מרכז המפלגה לישיבת חירום כדי להחליט. ברור לכול שהישועה לליכוד לא תוכל לבוא רק מן הבוחר המתלבט, הנמצא במרכז המפה הפוליטית. לגבי בוחר זה מייצגים מרידור ואולמרט את הפן המתון הריאליסטי של הימין. אם מרידור יפרוש מהמירוץ ואולמרט ישחק אותה היטב, עלול ביבי לצאת לפנסיה."

היועץ המשפטי חוסם את המינוי לשר

תוצאות הבחירות לכנסת היו שונות לחלוטין.

בניגוד לסקרים המוקדמים, נתניהו ניצח ונבחר לראש הממשלה. אולמרט נבחר לכנסת, אך דרכו לחברות בממשלה – שהיתה מביאה לפרישתו מראשות עיריית ירושלים – נחסמה על ידי היועץ המשפטי לממשלה. זמן קצר לאחר הבחירות הודיע, על דעתה של פרקליטת המדינה, על הכוונה להגיש נגד אולמרט כתב אישום פלילי. בכך הצליח בן-יאיר לקטוע שרשרת ארוכה של פרשיות שחיתות, שבכולן נחקר אולמרט כחשוד אך כולן הסתיימו בקול ענות חלושה – הרבה הודות ליכולתו לתמרן את חוקריו, לעבוד על המערכות המשפטיות ולפעול מאחורי הקלעים לשיבוש החקירות.

אולמרט הנדהם שמר בעת ההיא על שתיקה רועמת, אבל אנשיו שבו וטענו שמדובר בטעות חמורה והבהירו שיש בכוונתו להיאבק על חפותו.

בדיון בטיעונים לעונש של מורשעי פרשת חשבונות המס, שנערך בבית משפט השלום בתל אביב, דרשה התובעת, עו"ד טלי נג'רי מפרקליטות מחוז תל אביב למיסוי וכלכלה, לגזור עליהם עונשי מאסר בפועל. לטענתה, הם עשו הכול כדי להרחיק עצמם מנושא התרומות, לא שיתפו פעולה עם חוקרי המשטרה ולא מסרו לרשויות את כל המסמכים שברשותם.

עו"ד פנינה דבורין, סנגוריתו של מנחם עצמון, הפתיעה את כולם כששילבה את שמו של אולמרט בטיעונים שהציגה, בניסיון להקל בעונשו של מרשה: "אם התביעה לא היתה צריכה, לאור תוצאות הבחירות לכנסת, להגיע להחלטה בעניין אהוד אולמרט, היא לא היתה מחליטה להגיש כתב אישום נגדו. התביעה, בהימנעה עד כה מלהגיש כתב אישום נגד אולמרט, שידרה לבית המשפט שאינה מקבלת את גרסתו של פלד, שהפליל בעדותו את אולמרט. מה שטרף את הקלפים לתביעה היו תוצאות הבחירות לכנסת, שהעמידו את היועץ המשפטי לממשלה במצב של חוסר ברירה, לאור הדיבורים על אפשרויות מינויו של אולמרט כשר."

בסופו של דבר, בית המשפט לא נעתר לדרישת התובעת וגזר על נאשמי פרשת חשבונות המס עונשי מאסר על תנאי וקנסות כספיים. אולמרט, מצדו, לא שקט על השמרים. הוא החליט לנקוט בדרך מקורית כדי למנוע את העמדתו לדין פלילי: עתירה לבג"ץ נגד היועץ המשפטי לממשלה. הפרשן המשפטי פרופ' זאב סגל: "זו היתה עתירה ראשונית נגד ההחלטה להעמידו לדין, ורבים שיערו שבג"ץ יפנה את העותר לבית המשפט שהיה אמור לדון במשפטו. אולם למרבה ההפתעה פסק בג"ץ - שאינו נוהג להתערב במהלכי משפט פלילי - כי מבחינה עקרונית, ההחלטה להעמיד לדין אינה יכולה להיות חסינה מביקורת שיפוטית. במקרה הספציפי שבו שונתה החלטה קודמת שלא להעמיד לדין, לא ראה בג"ץ מקום להתערב, בהיעדר 'רדיפת התעמרות' בנאשם, אבל שערי הצדק נפתחו למקרים אחרים."

למרבה האירוניה, דווקא בתקופת כהונתו של אולמרט כראש הממשלה יציע שר המשפטים, פרופ' דניאל פרידמן, הפועל בשיטתיות לקיצוץ סמכויות בג"ץ, לגבש הצעת חוק חדשה שנועדה למנוע מבית המשפט העליון לבקר החלטות של היועץ המשפטי לממשלה בתחום אכיפת המשפט הפלילי.

בניסיון אחרון לעכב הגשת כתב אישום נגדו, הגיע אולמרט למסקנה שמוטב שארבעת מורשעי פרשת החשבונות - מנחם עצמון, יונה פלד, מרדכי יהל וגד קומרן - יערערו על הרשעתם בבית המשפט המחוזי בתל אביב, מה שיאפשר לו לתבוע עיכוב הליכים נגדו עד סיום הדיון בערעורם. אנשי אולמרט רמזו בדרכים עקלקלות למורשעים שאם בכל זאת יוגש נגדו כתב אישום, מוטב שלא יעידו נגדו, הואיל והדבר עלול כביכול להזיק להם בערעורם.

בינתיים קמה ממשלה חדשה, בראשותו של נתניהו. איציק מרדכי קיבל את משרד הביטחון, דוד לוי -

משרד החוץ, דן מרידור - אוצר, אביגדור קהלני - ביטחון פנים. עבור אריאל שרון, שבתחילה הושאר מחוץ לממשלה, "נתפר" לבסוף, בלחצו של דוד לוי, משרד חדש - משרד התשתיות. המינוי המעניין ביותר מבחינת אולמרט היה זה של פרופ' יעקב נאמן, חברו הקרוב ושכנו, שמונה לתפקיד שר המשפטים. אבל אם קיווה אולמרט "לבנות" על ידידותו עם שר המשפטים החדש, הרי לאכזבתו הרבה נאמן לא התמיד בתפקיד. כחודשיים לאחר השבעת הממשלה, הוא הגיש את התפטרותו לאחר שהוחלט על פתיחת חקירת משטרה נגדו בחשד לביצוע עבירות פליליות שונות, שבהן הגשת תצהיר כוזב לבית המשפט ומתן עדות שקר במשטרה. החקירה הולידה כתב אישום, שממנו זוכה כעבור פחות משנה.

התפטרותו של נאמן ממשרד המשפטים עמדה בסימן עימות מתוקשר ואמוציונלי בינו לבין היועץ המשפטי לממשלה, סביב החלטת בן-יאיר להורות על פתיחת חקירת משטרה נגדו. גם אולמרט הסתובב עם "בטן מלאה" על היועץ, לא רק משום שהעז להגיש נגדו כתב אישום אלא גם בגלל העיתוי, שמנע מנתניהו לממש הבטחה למינויו כשר בכיר בממשלתו.

הקרב על השימוע

סבך התמיהות סביב פרשת הגשת כתב האישום נגד אולמרט היה גדול. זאת ככל הנראה משום שראשי מערכת המשפט חששו מנחת זרועו, מנקמותו, ובעיקר מפיו הגדול - במקרה שיזוכה. כך, למשל, ב-9 ביוני 1996 החליט בן-יאיר למסור לאולמרט טיוטה של כתב האישום נגדו, ובמהלך חודש יולי החלה התכתבות ממושכת בין היועץ לבין פרקליטו של אולמרט, עו"ד יגאל ארנון, שדרש לערוך ללקוחו שימוע. מדובר בהליך משפטי בעייתי, שרק מיוחסים פוליטיים ואילי הון זוכים ליהנות ממנו. בן-יאיר הציע כמה תאריכים אפשריים באותו החודש, אך

ארנון לא שיתף פעולה. ב-24 בחודש, בעקבות הודעתו של ארנון שהשימוע לא יוכל להיערך ביולי, שיגר אליו בן-יאיר מכתב חריף שבו האשים אותו בדחיות חוזרות ונשנות.

בן-יאיר ביקש מארנון להעביר אליו את טיעוניו של אולמרט לא יאוחר מ-15 באוגוסט. אולמרט ביקש דחייה נוספת. בן-יאיר, שמאס בתרגיליהם של אולמרט ופרקליטו, פנה אל יו"ר הכנסת דאז, דן תיכון, בבקשה לכנס בדחיפות את ועדת הכנסת כדי לדון בהסרת חסינותו של ראש עיריית ירושלים, שניהן במקביל כחבר כנסת. תיכון עיין בתקנון הכנסת ומצא, לדבריו, שרק הממשלה או שליח מחברי הוועדה יכולים לדרוש את כינוסה. "האם בקשתך לכנס את הוועדה היא בשם הממשלה?" שאל. בן-יאיר ענה תשובה מגומגמת: "אני חושב שכן." תיכון, שביקש להרוויח זמן מתוך רצון להעניק שירותי עזר לחבר סיעתו, הודיע לבן-יאיר שלפני שייתן לו תשובה סופית יש בכוונתו לכנס התייעצות של משפטנים.

אבל בכך לא הגיעה הפאוסה לסיומה, שכן עוד באותו היום שמע תיכון ברדיו כיצד בן-יאיר מודיע בפומבי שחזר בו מבקשתו לדון בהסרת חסינותו של אולמרט, וכי יש בכוונתו לעכב זמנית את הגשת כתב האישום ולקבוע לו מועד חדש לשימוע: 1 בספטמבר. אישים פוליטיים שונים העריכו אז כי התנהגותו הלא-עקבית של בן-יאיר מעידה על עצבנות רבה ועל המצוקה שבה הוא שרוי לנוכח הפרסומים על כוונת ממשלת הליכוד להדיחו.

אולמרט עצמו הצטרף למשחק וטען שאינו מתימר להבין את החלטותיו הסותרות של היועץ המשפטי לממשלה, וסיים בהיתממות אופיינית: "אני מקווה שמישהו יוכל להסביר לי מדוע בקשת ארכה של שבועיים לצורך לימוד החומר, הכולל אלפי מסמכים, היתה פסולה בשעות הבוקר והפכה למקובלת בשעות

הערב. האם אחרי שמונה שנים לא ניתן היה להמתין עם הגשת הבקשה להסרת חסינותי?" עמותת "אמיתי" לא נותרה אדישה לנוכח זגזוגיו של היועץ והחשש שאולמרט יצליח להתחמק פעם נוספת, ושיגרה מכתב חריף לבן-יאיר, שבו תבעה לקיים את השימוע לאלתר. בתגובה לכך כתב עוזרו של בן-יאיר, עו"ד גדעון סער – כיום חבר כנסת בסיעת הליכוד: "הטיפול בענייניו של ח"כ אולמרט נמשך בהליך הרגיל וההחלטה, לאחר השימוע, תתקבל כתוצאה מהפעלת שיקול דעת ענייני". בסופו של דבר הודיע בן-יאיר אחרי השימוע, שהחליט סופית להגיש את כתב האישום נגד אולמרט בפרשת החשבונות הפיקטיביות.

כתב האישום נגד אולמרט היה חמור למדי ועסק בעלילות מערכת הבחירות של הליכוד לכנסת השתיס-עשרה. הוא הקיף שתי פרשיות. בפרשה האחת הואשם שהיה מעורב בקשר פלילי עם עצמון, יהל ופלד כדי לאסוף תרומות לליכוד מתאגידים בניגוד לחוק מימון מפלגות, תוך שהם משתמשים בחברה פרטית כדי להעלים את הדבר ממערכת ניהול החשבונות של הליכוד. בכך גם ביקשו להעלים את הדבר מעיני מבקר מדינה. אולמרט, על פי כתב האישום, היה זה שהנחה את פלד לפנות לנציגי תאגידים, לבקש מהם לתרום לליכוד כנגד חשבונות של חברת פרסום כביכול – עבור "שירותי פרסום" – שתאפשר רישום ההוצאה בעסקם והחזר מס.

האישום השני הוא על כך שאולמרט חתם על הצהרה שנמסרה למבקרת המדינה, ולפיה חשבונות הליכוד מתקופת מערכת הבחירות, הנמסרים למבקרת תוך ציון מקורות ההכנסה, משקפים, למיטב ידיעתו, את כל הכנסות הליכוד והוצאותיו. כשחתם על ההצהרה, מפרט כתב האישום, ידע אולמרט שהצהרה כוזבת, כיוון שהדו"ח אינו כולל את התרומות מתאגידים שהופקדו בחברה הפרטית. על סמך הדיווח הכוזב

הגישה מבקרת המדינה דו"ח חיובי על הליכוד ליו"ר הכנסת, וסיעת הליכוד זוכתה מקופת אוצר המדינה בסכום של יותר משני מיליון ש"ח ככספי מימון מפלגות.

כתב האישום ייחס לאולמרט עבירות של רישום כוזב במסמכי תאגיד; הכנה והרשאה לאחר להכין ולקיים פנקסי חשבונות כוזבים; שימוש במרמה, עורמה ותחבולה; קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות; קשירת קשר לביצוע העבירות הנ"ל; ומסירת הצהרה כוזבת ביודעין.

זמן קצר לפני הגשת כתב האישום נגדו, שזכה לתהודה ציבורית רבה, יצא אולמרט לחו"ל, למסע התרמה למימון ההגנה המשפטית היקרה הצפויה לו. לקראת נסיעתו הוא דאג להצטייד בחוות דעת משפטית מטעם עו"ד דן אבי־יצחק, שכתב לו שאין כל איסור חוקי לגייס תרומות לצורך מימון ההגנה המשפטית. היועץ המשפטי לממשלה היסס משום מה לערער על קביעתו של דן אבי־יצחק.

עמותת "אמיתי" לא היססה, ובספטמבר 1996 פנה פרקליט העמותה, עו"ד אריה אבריאל, לאולמרט בתביעה שישעה את עצמו מתפקידו. במכתבו לאולמרט טען אבריאל, בין היתר, שלא ייתכן שבראש העיר החשובה בעולם יכהן אדם שנגדו הגיש היועץ המשפטי לממשלה כתב אישום חמור.

אולמרט כלל לא טרח להגיב לפנייתנו, ושלושה חודשים לאחר מכן עתרנו לבג"ץ נגדו, נגד מועצת עיריית ירושלים, נגד שר הפנים אריה דרעי ונגד ראש הממשלה נתניהו, בדרישה לדעת מדוע הוא לא יועבר או יושעה מתפקידו לנוכח כתב האישום החמור שהוגש נגדו, הכולל עבירות שיש עמן קלון. דרשנו שהרכב מורחב של שופטים ידון בעתירה, אך בסופו של דבר נאלצנו למשוך אותה.

בנובמבר 1996 הודיע בן־יאיר על התפטרותו

מכהונת היועץ המשפטי לממשלה, שנכנסה לתוקפה בינואר 1997. אולמרט לא הזיל דמעה על כך, אף שכתב האישום נגדו כבר הוגש וביטולו לא עמד על הפרק. נתניהו הטיל על שר המשפטים שלו, צחי הנגבי – שהחליף את יעקב נאמן לאחר התפטרותו – להציע לו מועמד מתאים. הרחק מעיני הציבור בושלה מרקחה שבה היו מעורבים פוליטיקאים, בעלי הון ואינטרסנטים, שנודעה לימים בשם "פרשת בריאון-חברון". כוכביה הראשיים היו שר המשפטים, שר הפנים אריה דרעי ואיש העסקים דוד אפל.

השלושה פעלו לפני ובעיקר מאחורי הקלעים, להבטיח את מינויו של המועמד שלהם – עו"ד רוני בריאון – לתפקיד היועץ. זאת חרף העובדה שלא מדובר במשפטן בעל שיעור ומוערך. כל זאת מתוך הנחה שבריאון ימצא דרך לחלץ את דרעי מהתסבוכת המשפטית שלו, ידאג להגן על בכירים בליכוד מפני העמדה לדין, ויפעל בעת הצורך לסגור תיקי חקירה. כחלק מן העסקה הבטיח דרעי שבתמורה למינוי תתמוך ש"ס בכנסת בתוכניתו של נתניהו למסור את רוב שטחה המוניציפלי של העיר חברון לידי הפלסטינים. ללא תמיכת ש"ס, הסכם פינוי חברון לא היה צולח את ההצבעה בכנסת. דבר זה שהיה מעמיד בסכנה את גורלה של ממשלת נתניהו.

מי שבחש גם הוא בקדירה, בסודיות רבה, היה ראש עיריית ירושלים, אולמרט, אחד מחבריו הקרובים של בריאון. אחד מאנשי הליכוד, עו"ד אלישע פלג, גילה לי שערב מינויו ביקר בריאון בלשכתו של אולמרט בעירייה, וללא ספק קיבל את ברכתו.

נתניהו, ספק תמים ספק אטום, אכל את התבשיל הקלוקל שהכינו עבורו הנגבי, אפל ודרעי. הנגבי, שאמור היה לייצג את האינטרסים של שלטון החוק, הבטיח לראש הממשלה שבריאון הוא משפטן בעל כישורים מתאימים והבהיר לו במקביל את הערך המוסף הפוליטי שבמינויו.

מינויו של בריאון אושר על ידי הממשלה, אבל התקבל בביקורת חריפה הן בקהילה המשפטית והן בציבור הכללי. התחושה הרווחת היתה שמדובר במינוי בלתי ראוי, אף שדבר קיומה של הקומבינה המשולשת טרם נחשף באותה עת. לנוכח עוצמת הסערה הציבורית שהתעוררה סביב מינויו בחר בריאון להתפטר, שלושה ימים בלבד אחרי שנכנס בהוד ללשכת היועץ המשפטי לממשלה.

כשבועיים לאחר התפטרותו חשפה כתבת הערוץ הראשון, איילה חסון, שהמינוי נכרך בעסקה שבה הסכים דרעי - בשם סיעת ש"ס - לתמוך בהסכם לפינוי חברון בתמורה למינוי יועץ משפטי, שהבטיח שהפרקליטות תגיע לעסקת טיעון במשפטו. בעקבות חשיפת הפרשה פתחה המשטרה בחקירה משלה, אחת הגדולות בתולדות המדינה, שסיפקה כותרות סנסציוניות בגלל זהות הנחקרים: ראש הממשלה, שר המשפטים, שר הפנים, היועץ המשפטי קצר המועד, ואיש העסקים אשר ידו בכול. רק אולמרט לא נחקר, וחבל שכן.

רובינשטיין פוסק: יהיה כתב אישום

בינתיים החליטה הממשלה לבחור במהירות יועץ משפטי חדש, בעל משקל סגולי אישי ומקצועי, שיהנה מאמון הציבור ויהיה נטול כל זיקה פוליטית. הפור נפל על שופט בית המשפט המחוזי בירושלים אליקים רובינשטיין, שבין היתר כיהן בעבר כמזכיר הממשלה וכיועץ המשפטי של משרד הביטחון. מינויו אושר בחופזה על ידי הממשלה, והמבחן הראשון שניצב בפניו היה לבחון את ממצאי חקירת המשטרה בפרשה הסבוכה הזו.

בסופו של דבר, אחרי דיונים פנימיים ממצים החליט רובינשטיין - על דעתה של פרקליטת המדינה עדנה ארבל - להגיש כתב אישום רק נגד דרעי בגין

מרמה, הפרת אמונים ושיבוש הליכי משפט. נגד יתר המעורבים בפרשה הוגשו דו"חות ציבוריים למשפט הציבור, כתחליף לכתבי אישום.

בחודש אפריל 1997 נפתח משפטו של אולמרט בפני השופט המחוזי ד"ר עודד מודריק. אחד מעדי התביעה, הגזבר השני מנחם עצמון, סיפר לבית המשפט שעמיתו אולמרט הציע לו לחתום "בלנקו" על הצהרה למבקרת המדינה, ועל סמך הדו"ח החיובי שלה – המבקרת כמובן לא ידעה שהנתונים הכלולים בהצהרה שהוגשה לה הם כוזבים – קיבל הליכוד שני מיליון שקלים כדמי מימון מפלגות. בעדותו ניסה עצמון לקשור את אולמרט לביצוע בפועל של העבירה. יומיים לאחר מכן עלה לדוכן עד התביעה הראשי, יונה פלד, האחראי על גיוס התרומות. הוא הפתיע את אנשי התביעה בכך שחזר בו מהעדות הקודמת שמסר במשפטו־שלו על חלקו של אולמרט במעשי המרמה וההונאה של גזברות הליכוד. על פי אותה עדות, אולמרט ועצמון ערכו עמו שיחת רקע, שבה הסבירו לו שאיש עסקים שלא ירצה לתת תרומה אישית למטה הבחירות של הליכוד יוזמן לפגישה עם אחד משרי המפלגה. אותו שר ינסה לשכנע אותו לתרום, ולזכות בתמורה לנתח פרסום באחד מעיתוני הליכוד. בעדותו במשפט אולמרט סיפר פלד: "אהוד אמר לי, 'אם יש לך שאלות נוספות, תפנה אל חשב הליכוד. הוא ידריך אותך.' למרות ההבטחות לגבי תרומות שניתנו, לא היו פרסומים בעיתוני הליכוד." כאן זרק פלד פצצה שהדהימה את הנוכחים באולם המשפט, ובדיעבד גם את המשפטנים והאישים הפוליטיים שהיו מעורים בפרטי עדותו הקודמת: "לדעתי, לאולמרט לא היה מידע על התרומות שניתנו לתאגידים של הליכוד."

דבריו של פלד קיבלו חיזוק בעדותו של אחרון העדים מטעם ההגנה, יעקב נאמן. מי שהכיר מקרוב

את מערכת היחסים ההדוקה בין נאמן ואולמרט, ודאי לא הופתע מתוכן עדותו שאמורה היתה להכריע את הכף לטובת זיכוי חברו. בתשובה לשאלות סנגוריו של אולמרט, עו"ד יגאל ארנון ועו"ד משה ישראל, סיפר נאמן כי לאחר שמבקרת המדינה עוררה את שאלת התרומות מתאגידים, פנה אליו משה ארנס, ששימש כיו"ר מטה הבחירות של הליכוד, בבקשה שיבדוק את הנושא מבחינה משפטית. לטענת נאמן, הוא פנה אל עצמון, ששהה באותה עת בארצות הברית, והלה אמר לו שאין טעם שיפנה אל אולמרט לקבלת פרטים. הוא הסביר זאת כך: "שנינו היינו אמנם גזברים, אבל אולמרט עסק בדברים הגדולים של הבחירות, ואילו אני עסקתי באופן מעשי בכספים."

דבריו של נאמן, שהטילו למעשה את האשמה הבלעדית בפרשת החשבונות על כתפיו של עצמון – זאת בשעה שבבית המשפט העליון תלוי ועומד ערעורו על הרשעתו – הקפיצה את הגזבר, שפנה לבית המשפט וביקש להתייצב לעדות חוזרת, במהלכה סתר את דבריו של נאמן מכול וכול. בין השאר אמר ש"דבריו של עו"ד נאמן אינם נכונים. לפי מיטב זיכרוני, לא מסרתי שום מידע לעו"ד נאמן – לא בנושא התרומות ולא בדרכי קבלתן – ואיני בטוח שנשאלתי על ידו בכלל בעניין זה. למרות שבתרשומת של נאמן כתוב, לטענתו, שהשיחה שלו איתי מתל אביב לניו יורק נמשכה רבע שעה, היא לא נמשכה יותר מכמה דקות. ייתכן שעובדת רישום השיחה כרבע שעה נובעת מאופי הרישום של שיחות במשרדו של עו"ד נאמן."

אולמרט לא הסתיר את הפתעתו למשמע הדברים של עצמון. משום מה, הוא סבר בטעות שעצמון הרים ידיים.

דברי הסיכום של התובעות, עו"ד אלה רובינק ועו"ד טלי נג'רי, כללו אמירות חמורות על חלקו של אולמרט בפרשה. הן טענו שאולמרט עסק בדברים פעוטים כגדולים, על כן לא יעלה על הדעת

שאופרציה כל כך מורכבת, עדינה ופוליטית לא הובאה לידיעתו. אולמרט היה הבוס הישיר של חשב סיעת הליכוד, מרדכי יהל, טענו התובעות, ובהיותו האיש החזק לא יעלה על הדעת שאנשים בגזברות פעלו באורח עצמאי או מאחורי גבו. לסיכום הן ביקשו להרשיע את אולמרט בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, וציינו שהוא החטיא תאגידיים רבים וסיבך אותם בפלילים כדי להשיג את מטרתו, ערער את אמון הציבור בנקיון ובהגינות מערכת הבחירות.

סנגוריו של אולמרט טענו שהעובדה שהוא הועמד לדין רק כשמונה שנים אחרי ביצוע המעשים המיוחסים לו, ויותר מחמש שנים אחרי שנגבתה ממנו עדותו האחרונה על פרשה זו, מלמדת כי עד עתה סברה התביעה שאין ראיות מספיקות נגדו. הפרקליטים טענו עוד כי מי שהביא להעמדתו לדין של אולמרט היה יונה פלד, האיש שהתביעה סירבה להאמין לדבריו בעדותו במשפטו־שלו, ותמהו מדוע שלושה שרים לשעבר מטעם הליכוד שהיו מעורבים בגיוס התרומות למפלגה – משה ארנס, גדעון פת ואברהם שריר – לא הוזמנו להעיד. ההגנה סיכמה את עמדתה בטענה, שהעובדה שאולמרט כיהן כאחד משני גזברי הליכוד אינה מובילה למסקנה שהוא ידע על מעשיהם הפליליים של אחרים.

באוגוסט 1997, עוד לפני מתן פסק הדין כיכב אולמרט במאמר ארסי, פרי עטה של סילבי קשת, שפורסם ב**ידיעות אחרונות** תחת הכותרת "חכם להרע": "הוא אדם כוחני, ברוטלי, גס רוח, יהיר, מתנשא וארסי, עד שנדמה שאם יכיש אותו נחש, ימות הנחש על המקום... הוא איש ריב ומדון, ושום דבר טוב לא יצא ממנו... הוא מצטייר כהכלאה של צחי הנגבי וגנדי, רק עם יותר ידידים, עם חליפות ועניבות יקרות יותר. הוא היה לשור מועד חכם להרע... אלה שאינם שוחרי טובתו בתקשורת הם ערפדים – ואם רק יתפנה, יחשוף את חיהם הפרטיים".

ב-29 בספטמבר 1997 זיכה השופט מודריק את אולמרט מכל אשמה, וקבע שהתביעה לא הוכיחה את אשמתו ולא הביאה ראיות מספיקות להוכחת אישומיה. עם זאת, בפסק דינו הוא לא חסך ביקורת מאולמרט כשקבע שהתרשל במילוי חובתו בכך שלא בדק את מלאכתם ומהימנותם של הפקידים שפעלו בכפיפות לגזברים.

אולמרט עשה זאת שוב: בראש מורם ובקומה זקופה, מבלי להיענש, הוא עקף את החוק; בתחכמו ובערמומיותו הוא נחלץ בשלום גם מהפרשה הזו. ביום מתן פסק הדין שידרה תחנת הכבלים הירושלמית כמה פעמים ראיון שערכה עמי שנה קודם לכן, כמי שעמד בחזית המערכה התקשורתית והמשפטית נגדו. בראיון אמרתי שלדעתי, הפעם לא יצליח אולמרט להתחמק מעונש. מתברר שטעיתי.

אולמרט מיהר להכריז מיד לאחר הזיכוי שהיתה זו התקופה הקשה בחייו. "בלבי בכיתי בכל חמישים ואחד החודשים האחרונים. הייתי שבור. למרות החיוכים, האיפוק, החוסן – תמיד בכיתי בלבי. לא היה איש ציבור בדרג שלי שעומד לדין שמונה שנים אחרי הפרשה המיוחסת לו." הוא גם לא הסתיר את כעסו על הפרקליטות, וזמן קצר לאחר החלטת השופט ניווט את הכעסים בדרכו המניפולטיבית והציג את עצמו שוב ושוב כקורבן של המערכת המשפטית. לטענתו, פעלה מערכת זו מתוך שיקולים פוליטיים והונעה על ידי "קומץ עיתונאים שאין שום מעצור ליצר הנקמה ההרסני שלהם." הוא התכוון בכך בראש ובראשונה ליואב יצחק, באותה העת עיתונאי **מעריב**, ואלו. שיתוף הפעולה הפורה – שלי ושל יואב יצחק – החל באותם ימים בכל הקשור לאולמרט, שהיה לצנינים בעיניו, ובצדק.

"תעודת הכשר לעתיד הפוליטי"

שלום ירושלמי, הפרשן הפוליטי של **מעריב**, מיהר לתרגם את הזיכוי לשדה הקרב הפוליטי. למחרת פסק הדין הוא כתב: "השופט עודד מודריק העניק לאהוד אולמרט כרטיס זכייה כפולה. בבחירות בעוד שנה ינצח אולמרט בוודאות כמעט מוחלטת את יריבו ממפלגת העבודה, יהיה מי שיהיה, והשופט מודריק עוד נתן לו תעודת הכשר מצוינת, לה הוא מצפה קרוב לעשרים שנה, מאז החלו הרינונים סביב עבודתו הציבורית. במסדרון הלאומי פתח מודריק לאולמרט את הדלת למסדרון המוביל ללשכת ראש הממשלה. אם לקראת בחירות 2000 יורע מצבו של ראש הממשלה נתניהו, והסקרים ינבאו לו כישלון מוחץ, יציג ראש העירייה את מועמדותו. אולמרט סבור כי הוא יהיה ראש ממשלה מוצלח יותר. בלשכת ראש הממשלה מכירים היטב את התסריט הזה. נתניהו ומנכ"ל משרדו, איווט ליברמן, מעריכים את אולמרט וחושדים בו, נועצים בו ומסתירים ממנו מידע. עבור שניהם, כתב הזיכוי הוא תמרור אזהרה בוהק. אולמרט, הם יודעים, עומד היטב בתנאי המכרז של המנהיג הבא".

אחת התמיהות הגדולות במשפט היתה מדוע שינה פלד את עדותו ולא ייחס לאולמרט עבירות שהודה בהן ביחס לעצמו ולמנחם עזמון. נושא זה הטריד אותי מאוד באותה העת, אך כל ניסיונותי לדובב את פלד, שאותו הכרתי באמצעות עזמון, נדונו לכישלון. פלד ניתק מגע גם עם עזמון.

הניסיונות החוזרים ונשנים להגיע לחקר האמת הגיעו כנראה לידיעתו של איש ציבור ירושלמי, שהיה בעבר מקורב לאולמרט, והוא ביקש להעביר לי מידע חשוב בנושא. בהסכמתו, נערכה פגישה משולשת, שבה השתתף ביוזמתי גם יואב יצחק, שהיה מעורה היטב במה שהתרחש מאחורי הקלעים. בפגישה סיפר לנו אותו איש ציבור איך העד פלד "נקנה",

בידיעתו המלאה של אולמרט על ידי אנשים שאת שמם לא חשף בפנינו. לדבריו, פלד אמר לו במפורש שאולמרט עצמו נכח בפגישה איתם.

כעבור זמן קצר פרסם יצחק פרטים מדהימים ממשפט אולמרט, שנגעו לשני העדים הראשיים, עצמון ופלד: "העדות נוגעת לעד המרכזי בתיק אולמרט, יונה פלד. אדם בעל מעמד ציבורי קיים שתי פגישות עם יונה פלד, ובין השניים עלו, לגרסתו, הדברים הבאים:

בשיחה הראשונה, פלד לאלמוני: "אל תדאג. אני אקרא לך את הצורה. אני אגיד את כל מה שאני יודע. אהוד לא ייצא מזה."

בשיחה השנייה, פלוני לפלד: "מה קרה לך? איך השתפנת פתאום? אתה לא זוכר שום דבר?" פלד לפלוני: "נפגשתי איתם, והם הסבירו לי שכדאי שאשנה את העדות שלי לטובתו של אהוד, כי זה יעזור לי בערעור שלי לעליון..."

"יונה פלד מכחיש מכול וכול ומלין על מערכות הצדק בישראל. לבו מר. בשיחה עמו הביע את סיפוקו על זיכוי אולמרט, אך הליון על הרשעתו שלו. 'האמת היא, אמר, 'שהפרקליטות עשתה בעניין הזה עבודה רעה מאוד. עובדה שאני הורשעתי והוא לא. כשכוחות גדולים משחקים, הקטנים נדפקים. האמת לא יצאה בבית המשפט. שני גזברים, אחד הורשע ואחד לא. על איזה משפט צדק אתה מדבר?'

"אולמרט, שנתבקש להגיב בנושא, טען באמצעות דוברו שיש גורמים שלא יבחנו בשום אמצעי - כולל פרסום כזבים ביודעין - וזאת במטרה לזכות בכותרות. אולמרט הציע לשכנע את העדים לפנות מיד למשטרה ולהגיש תלונה".

בהמשך התייחס יצחק ישירות לעצמון: "עדות שונה נוגעת לעד מנחם עצמון, הגזבר השני של הליכוד. על פי מקורביו, עצמון הודה באוזניהם שנעשה ניסיון לשכנעו למסור עדות שקר בבית המשפט, גם

כדי לעזור לעצמו בערעור התלוי ועומד בבית המשפט. תגובת עצמון לא ניתנה. היו לי גם שיחות בנפרד עם מקורביו של עצמון, שהבהירו לי שהרצון שלו לחלץ את עצמו מההרשעה, בערעור שהגיש לעליון, גבר על רצון הנקמה באולמרט, שהפקיר אותו וזרק אותו לכלבים".

באותה הזדמנות חשף יצחק פרטים מאלפים נוספים על מה שהתנהל מאחורי הקלעים. אולמרט, מקורביו וכמה מעיתונאי החצר שלהם תקפו בשצף את הפרקליטות ואת היועץ המשפטי לממשלה היוצא, תוך טשטוש הקביעות החמורות לגבי אולמרט. רק אישיות אחת המעורבת בפרשה נותרה מחוץ למעגל ההתקפות: שופטת בית המשפט העליון דורית בייניש, שכיהנה כפרקליטת המדינה במרבית התקופה שבה התנהלו ההליכים נגד נאשמי פרשת חשבונות המס. היא זו שהורתה להגיש כתב אישום נגד עצמון ונגד יתר המעורבים הראשיים, אך נמנעה בזמן אמת לקבל הכרעה בשאלת הגשת כתב אישום נגד אולמרט. יתר על כן, עדויות חשובות, שהיו עשויות להאיר על מעורבותו של אולמרט, לא נגבו. למשל, עדותו של השר ארנס. זאת על אף שמעורבותו בפרשה הוצגה בפני בייניש. עדנה ארבל, הפרקליטה שהחליפה אותה, נאלצה "לנקות אחרי בייניש", כתב יצחק.

משפטו של אולמרט התנהל תשע שנים לאחר ההתרחשויות שעליהן הועמד לדין. חלק מהעדים שעליהם הסתמכה התביעה לא זכרו את פרטי הפרטים של כל מה שאירע, וכך נוצר מצב מוזר: עדויות מפלילות לכאורה, שניתנו בשעתו בחקירות המשטרה ומס ההכנסה – עדויות שהובילו להרשעת נאשמי החלק הראשון של הפרשה, כולל הרשעתו של עצמון – לא עמדו במבחן החקירה הנגדית ואף לא במבחן החקירה הראשית, במשפט אולמרט.

העדים לא התלוננו אמנם במשטרה על הלחצים שהופעלו עליהם, אבל עמותת "אמיתי" עשתה זאת

במקומם. בתלונה שהוגשה ליועץ המשפטי לממשלה, לפרקליטת המדינה, לממלא מקום מפכ"ל המשטרה, ניצב גבי לסט, ולראש אגף החקירות במטה הארצי, ניצב סנדו מזור, מיד לאחר פרסום טורו של יצחק, ביקש מנכ"ל העמותה עו"ד חיים סלומון לחקור את החשדות להדחת עדים. בין היתר, העמותה ביקשה להשוות בין עדויותיהם של עצמון ופלד במשטרה ובמשפטם לבין אלו שמסרו במשפטו של אולמרט. העובדה שהקנס שהטיל בית המשפט על פלד, בסך מאה אלף שקל, שולם באמצעות החוקר הפרטי בני תבין, שיחסיו עם אולמרט מעוררים השתאות, טעונה אף היא בדיקה, נאמר בפנייתנו.

טיפול של המשטרה בתלונה הלך ונסחב. העמותה לא אמרה נואש ולחצה על המשטרה לזרז את ההליך, שבמהלכו נחקרו אולמרט, פלד ואחרים. כעבור חצי שנה מסרה לנו המשטרה שחומר החקירה הועבר אל פרקליטת המדינה, שהחליטה בסופו של דבר לסגור את התיק. כך נותרה ללא פתרון תעלומת זיכוי המפוקפק של אולמרט.

לעצמון יש כיום גרסה משלו להתנהלותו של פלד: "בגזר הדין שלנו, שניתן ב־1995, הוטל על כל אחד מאיתנו קנס כספי בסך מאה אלף שקל ומאסר על תנאי. אני שילמתי. פלד פנה אלי בבקשה שאשלם גם עבורו. סירבתי, ואז נוצר ביוזמתו של אולמרט קשר בינו לבין איש העסקים דוד אפל, ששילם עבורו את הקנס. בני תבין היה המוציא והמביא. אפל בנה באותה העת את פרויקט מגדלי הזוהר בלוד, והיו לו תוכניות שונות לגבי ירושלים. הוא ציפה לעזרתו של אולמרט. מפסק הדין של השופט ניתן היה להבין שאני שילמתי עבור פלד, אבל המציאות היתה שונה. בשלב מאוחר יותר ניסה אפל להשלים ביני לבין אולמרט, אבל אני סירבתי.

"בשלב הראשון של חשיפת הפרשה היתה חזית

מלוכדת בין אולמרט לביני, " הוא מגלה לראשונה, "הוא הציע שעו"ד נאמן יגן עלינו, ואני עדיין לא אמרתי את דעתי על הצעתו. נאמן התקשר אלי באחד הימים לנו יורק והציג לי כל מיני שאלות. לא הבנתי מה הוא רוצה. אחת השאלות שהוא התעקש להציג לי היתה האם אולמרט היה מעורב באיסוף תרומות. אמרתי לו שלמיטב ידיעתי הוא היה מעורב. היום אני יודע בדיעבד שהוא ניסה למשוך אותי בלשוני."

"האם אולמרט ידע שהציעו לך להיות עד מדינה?" שאלתי את עצמון.

"אני לא סיפרתי לו. מטבעי, אני לא שטינקר." עצמון מגלה עוד שהשופט שדן בעניינו הוטעה בזדון בכמה פרטים שעלולים היו להיות לו לרועץ: "ייתכן שגזר הדין שהשופט היה גוזר לי היה קשה יותר אלמלא פגשתי באקראי, לפני מתן גזר הדין, אחד מקרובי משפחתו של השופט, שדיבר איתי ביוזמתו על המשפט וגילה בקיאות מפליאה. העמדתי אותו על כמה טעויות מהותיות בדבריו של השופט בפסק הדין, והוא חש אי־נעימות. אני לא שולל אפשרות שבעקבות זאת שונה גזר הדין במשפטי לקל יותר."

ללא ערעור

אולמרט החליט לנצל את התקשורת כדי ללחוץ על הפרקליטות לא להגיש ערעור על פסק הדין במשפטו. הוא עשה זאת בדרך מקורית אך בוטה: חברת "רשת", אחת מזכייניות הערוץ השני, ערכה במשך כמה ימים מסע פרסום יוצא דופן לקראת השתתפותו של אולמרט ב"בשידור חי", תוכניתו של דן שילון. ההערכות המוקדמות היו שאולמרט יפצח את פיו בשידור חי, תרתי משמע, ויאמר דברים חריפים על פרקליטות המדינה, אלא שבפועל הוא הפתיע את כולם ואמר

דווקא דברי שבח עליה ועל חובתה להיות עצמאית ובלתי תלויה. מי שמכיר את אולמרט הבין שזה היה תרגיל מתוזמן. הדברים נאמרו עוד בטרם מלאו 45 יום לזיכוי – מועד שבו עדיין יכלה הפרקליטות לערער על הזיכוי.

אולמרט ליטף. ואמנם, בראשית חודש נובמבר 1997 החליטה פרקליטת המדינה עדנה ארבל שלא לערער על פסק הדין. הנהלת עמותת "אמיתי" התלבטה האם לעתור נגד החלטה זו. בסופו של דבר החלטנו להניח לכך, כדי שלא נואשם ברדיפה אישית.

ידעתי שבמוקדם או במאוחר אולמרט יחזור לסורו. ואמנם, ההחלטה שלא להגיש ערעור בעניינו העניקה לו גושפנקה להתחיל בחיסול חשבונות עם אלו שהיו מעורבים בהגשת כתב האישום ועם אנשי התקשורת שהתנכלו לו, לטענתו. בראיון שנתן לעיתון **גלובס** מיד לאחר הודעת פרקליטת המדינה, הוא אמר שיסגור חשבון עם כל מי שנהג בו בנבזות ובזדון: "אני לא ממחר. יש לי נשימה ארוכה. אני לא חייב לנהל את ההתחשבנות הזו מהיום להיום."

הוא לא המתין זמן רב. למעשה, עוד קודם לכן, בחודש אוקטובר, בראיון לסימה קדמון, אז עיתונאית **במעריב**, שפורסם תחת הכותרת "אולמרט פותח באש", הוא שיגר טילים נגד שני אנשים שלדעתו גרמו לו את מרב הנזק בפרשה. הטיל הראשון כוון נגד היועץ המשפטי לממשלה היוצא, מיכאל בן-יאיר, שהעז להגיש נגדו כתב אישום זמן קצר ביותר לפני הקמת ממשלת נתניהו.

כך אמר הצדיק: "מיקי בן-יאיר הוא איש נקלה, שביזה את כבוד המקצוע ואת יוקרת התפקיד. הוא היה היועץ המשפטי הגרוע ביותר שאי פעם כיהן בתפקיד הזה. לדעתי, הוא הראשון בין היועצים המשפטיים שניתן להגיד עליו שבכמה החלטות רגישות הפעיל שיקולים שהיו זרים. הוא הפר את כל הכללים האלמנטריים של הגינות ויושר ושל שיקול דעת נקי

מפניות, תוך כדי מעשי רמייה ואפילו מצג שווא בפני בית המשפט העליון.

לכל הדעות, היו אלה אמירות חמורות ביותר, אבל בן-יאיר העדיף לא להגיב על הפגיעה הקטלנית בכבודו, ואמר רק כי "זה לא עניין אישי. חבל פשוט על הזמן." עליבותו של היועץ היוצא התגלתה כעבור כמה ימים, בראיון ל"שיחת ועידה", תוכניתו של נסים משעל, כאשר גמגם בהשיבו לשאלות בעניינו של אולמרט, ואף בירך אותו על זיכויו.

הטיל השני שוגר לעברי. אולמרט אמר לקדמון: "אני חושב שיו"ר אגודת העיתונאים, אריה אבנרי, הוא אדם נתעב שבמשך שנים מנהל נגדי מלחמה אישית זדונית. בעבר הוא ניסה לנצל את עיתונו לשם כך. לאחר שנחסם בעיתונו, ניסה בדרכים אחרות, דרך עמותת 'אמיתי'."

כשקדמון פנתה אלי כדי לקבל את תגובתי, אמרתי לה: "ההתעניינות שלי באולמרט החלה לפני עשרים שנה, הרבה לפני פרשת חשבונות המס של הליכוד. אולמרט הוא אחד הפוליטיקאים המושחתים במדינה, שניצל את עורמתו ותחכומו כדי להזרים כסף ציבורי לכיסו הפרטי. המלחמה שלי באולמרט אינה אישית אלא שירות לציבור בשם העיקרון של זכות הציבור לדעת." תגובה זו פורסמה לבסוף בהשמה מהותית ובעריכה מגמתית. צוטטתי כמי שאמר רק שאולמרט "עשה מעשים לא תקינים." לא פחות ולא יותר.

פרקליטי, עו"ד יעקב כ"ץ, שיגר אל אולמרט דרישה להתנצלות ולהכחשת הציטוט מפיו, אבל הלה לא הגיב.

החשבון בינינו נותר פתוח.

למרבה האירוניה, המשפט הפלילי היחיד שבו הועמד אולמרט לדין לא ירד מעל סדר היום הציבורי, ואף זוכה לאזכור מדי פעם. בפעם האחרונה זה קרה בעת

דיון שנערך בוועדה לביקורת המדינה במחצית 2007, כאשר מבקר המדינה, השופט בדימוס מיכה לינדנשטראוס, ציין שראש הממשלה אולמרט הופיע בעבר בבתי המשפט כפרקליט מטעם לקוחותיו. אולמרט שישב לידו הרים גבה: "מעולם לא הייתי בבית המשפט, להוציא פעם אחת שבה הועמדתי לדין פלילי על לא עוול בכפי ויצאתי זכאי לחלוטין".

לינדנשטראוס לא הגיב: הוא ידע היטב שבחומרים שהעביר במהלך שנות כהונתו ליועץ המשפטי לממשלה מזוז, קיים פוטנציאל רב להעמדה נוספת של אולמרט לדין – ויותר מפעם אחת.

פרק שלישי - חלק 4

פתלתלה ומושחתת הדרך לפסגה

הזיכוי במשפט הפלילי השיב לאולמרט את ביטחונו העצמי המופרז ואת יהירותו. במסיבות שערכו לו חבריו הקרובים לרגל זיכוי ניכר היה שהוא חזר לעצמו. הוא הרבה להשתלח באישים שונים שהיו מעורבים, לדעתו, בהגשת כתב האישום נגדו. כל הסימנים העידו על כך שהוא התייחס למשפט כאל תאונה שאינה מחויבת המציאות, והוא היה נחוש לעשות הכול כדי למנוע תרחיש דומה בעתיד.

כמה ימים לאחר זיכוי הודיעו פרקליטיו שהם שוקלים להגיש תביעה נגד המדינה, כדי לחייבה לשאת בהוצאות המשפט - סכום שעשוי להגיע למיליוני שקלים. בסופו של דבר, לא הוגשה כל עתירה בעניין.

קשה לדעת מה גובה הסכום ששילם אולמרט כשכר טרחה לפרקליטיו, בעיקר לעו"ד יגאל ארנון. אולמרט נהג לקמץ בתשלומים לפרקליטיו. מה שברור הוא שפרקליטיו לא יצאו מקופחים. את שכר טרחתם הם יקבלו לימים בעסקאות שונות שיבצעו עבור לקוחותיהם בירושלים, במהלך הקדנציה השנייה של אולמרט בעיר.

כך, למשל, אולמרט אישר מתן פטור להיטל השבחה, בסך אחד-עשר מיליון דולר, ליזמים שביקשו לבנות במתחם ימק"א ושכרו לשם כך את שירותיו של עו"ד ארנון, בין השאר, משום שידעו על קשריו ההדוקים עם ראש העיר. לאולמרט לא הפריעה העובדה שניגוד האינטרסים זעק לשמים.

מבקר המדינה דאז, השופט בדימוס אליעזר

גולדברג, פרסם דו"ח מיוחד שבו ביקר בחריפות את עיריית ירושלים, ואת אולמרט אישית, על מתן הפטור להיטל השבחה ללא קבלת תמורה. דו"ח זה הוביל להגשת עתירה לבג"ץ נגד העירייה והעומד בראשה, בדרישה לבטל את מתן הפטור. למרבה האירוניה, מי שנבחר לייצג את עיריית ירושלים בעתירה הזאת הוא עו"ד אלי זהר, חברו הטוב ופרקליטו האישי של אולמרט (ומי שטיפל במקביל גם בענייניהם של ירמי ויוסי אולמרט, אחיו של אהוד), שקיבל על כך שכר טרחה בסך שלוש מאות אלף שקלים מכספי משלם המסים. חוצפתו של אולמרט לא ידעה אפוא גבול: ניגוד האינטרסים היה כבר כפול ומכופל.

לעיריית ירושלים יש מחלקה משפטית, שבה מועסקים עשרות עורכי דין. שכירת שירותיהם של פרקליטים חיצוניים כרוך לרוב בתהליך ממושך של אישורים, ורק לעתים נדירות, כמו במקרה של עו"ד זהר, האישור מתקבל בנוהל מהיר שמאשר על ידי ראש העיר. לא היתה זו הפעם היחידה שעיריית ירושלים נהנית משירותיו הברוכים של עו"ד זהר. במהלך השנים קיבל משרדו כמיליון שקל תמורת עבודות ייעוץ לעיריית ירושלים בנושאים שונים. גזבר עיריית ירושלים, אלי זיטוק, פנה בשעתו אל היועץ המשפטי של העירייה, עו"ד יוסי חביליו, וביקש הסברים להעסקת זהר, אבל לא קיבל תשובה משכנעת. אנשי המחלקה המשפטית לא היו ערוכים להתמודד עם דורסנותו של אולמרט. תגובתו של זהר היתה לאקונית: "העבודה שלנו היתה מול המחלקה המשפטית ומול מנהל העירייה ונמשכה הרבה מעבר לתקופת כהונתו של אולמרט כראש עירייה. התמורה ששולמה לא הלמה את כמות העבודה שהושקעה." אולמרט עצמו הגיב, כהרגלו, בציניות: "במהלך השנים ייצג אותי אלי זהר בשני עניינים אישיים. שכר הטרחה שולם כמובן כמקובל."

בג"ץ ביטל אמנם את מתן הפטור בעסקת מתחם ימק"א, אך עו"ד ארנון לא נותר מקופח: אולמרט ימצא דרך אחרת לתגמל אותו מכספי הקופה הציבורית, כפי שנראה בהמשך. ככלל, הנושא הכספי היה תמיד בעייתי אצל אולמרט. העובדה שסיוון, מבקר העירייה הקפדן שבלם את בזבוז כספי הציבור, פרש בינתיים מתפקידו, לא שחררה אנחת רווחה מפיו של ראש העיר. מחליפתו, עו"ד שלומית רובין, לא חששה להתעמת עם הבוס הגדול כשהלה דרש – לשווא – חופש פעולה בקופה העירונית.

המסע התקשורתי האוהד שליווה את הזיכוי סייע לו ללא ספק לזכות בתמיכה ציבורית. אבל כדרכו בקודש, אולמרט לא רצה לקחת סיכונים והחליט להקים מחדש מערך תרומות למימון מערכת הבחירות שלו. לשם כך הוא מינה את חברו הוותיק, צבי רביב, כיועץ מיוחד לענייני תרומות לרשימה "ירושלים המלוכדת בראשות אהוד אולמרט 1998", שנרשמה כעמותה במתכונת העמותה שפעלה בבחירות ב־1993. הכסף שהצטבר בקופה הגיע מכיסם של אילי הון מקומיים וזרים, שחלקם תרמו לו כבר בבחירות קודמות.

קשה למצוא עוד דמות פוליטית שהשתוותה לאולמרט בהיקף ובעוצמת החיבור אל אילי ההון: יצחק תשובה, לב לבייב, יולי עופר, אביגדור קלנר, שמואל דנקנר, דוד אפל, מוזי ורטהיים, עו"ד שרגא בירן, ששון שמיטוב, אייל יונה, ראובן גבריאל, יצחק פריצקר, ראובן גרוס, רוני שאטן, גבי בן-הרוש, שמואל פלאטו-שרון, מוריס רג'ואן, ליאון קופלר, אליהו איזקסון, שלמה אליהו, יאיר המבורגר, יוסף חכמי, אליעזר פישמן, דוד קוליץ, ואחרים.

במקביל, גייסה הרשימה בנפרד תרומות גדולות מתורמים בחו"ל באמצעות העברות בנקאיות

לחשבונותיה בארץ. רשימת התורמים הזרים מעידה כאלף עדים על הקשר ההדוק בין אולמרט לבין אילי הון בינלאומיים, שחלקם ידעו לימים לקצור את פירות הקשר: ארנון מילצ'ן, דניאל אברהמס, דוד עזריאלי, אלכסנדר ראב, בנימין יסלזון, לי סטיינברג, וילי נאגל, סמואל קוהן, סיריל סטיין, סמי שמעון, מארק ריץ', גבריאאל תמו, האחים קחטן, ג'ו טבק, מנדל מורטון, תד אריסון, סם רומב, ועוד.

אקירוב, ממילא והצירים של עליזה

התורם המשמעותי ביותר למטה הבחירות של אולמרט היה הקבלן והמלונאי אלפרד אקירוב, ידיד ותיק שידע תמיד לנצל הזדמנויות. הקשרים הגלויים והסמויים שנרקמו לאורך השנים בין השניים הפכו לשם דבר. אקירוב, אגב, היה בין רוכשי ציוריה של עליזה אולמרט, במחירים שלא היו מביישים ציירים בעלי שם.

אקירוב רכש, ללא מכרז, את החלק הארי של מתחם ממילא רחב הידיים – אחד האזורים היקרים ביותר בירושלים, בקו התפר בין ירושלים המערבית לשער יפו. הרשויות השונות עצמו עין לנוכח המהלך המפוקפק הזה, אולי משום שהוא נתפס כעסקה הרפתקנית. אך אקירוב עצמו לא התייחס לכך כאל הרפתקה – לא במעט בזכות הגיבוי הגלוי והסמוי שקיבל מאולמרט.

כניסתו של אקירוב לממילא הפתיעה את הקהילה העסקית. אנשי עסקים רבים התעניינו בעבר במתחם הגדול, אך נענו בשלילה: הובהר להם שאין סיכוי שיינתנו היתרים לפיתוחו. עיקר הכעס הופנה כלפי "קרתא" – החברה העירונית-ממשלתית לפיתוח מרכז ירושלים, ש-74 אחוזים ממניותיה הוחזקו בידי משרד הבינוי והשיכון ו-26 האחוזים הנוספים בידי

הרשות לפיתוח ירושלים. "קרתא" נתנה לאקירוב היתר להקים מלון בשטח המתחם, חרף התחייבותה המוקדמת לפרסם מכרז על כך.

הביקורת לא הזיזה לאקירוב. שתי חברותיו הציבוריות, "אל-רוב" ו"אלקנית", הקימו מיזמים גדולים במתחם: מלון הילטון, ששמו הוסב כעבור שנים למצודת דוד, מרכז מסחרי ענק ובתי מגורים יוקרתיים. פרויקט ממילא העשיר את אקירוב, הרבה בזכותו של אולמרט, שלא היסס לכופף את ידיהם של חברי ועדת בניין הערים המקומית. אלה הסכימו לאשר למלון תוספת בנייה של קומה וחצי, למרות שבכך הוא חסם את הנוף להר הבית.

מי שסייע לאולמרט לגמול לאקירוב באותה תקופה היו עוזי וכסלר, מנהל הרשות לפיתוח העיר, ואיתן רף (כיום יו"ר דירקטוריון בנק לאומי), ששימש אז כיו"ר חברת "קרתא". רף היה בעבר שותף עם אקירוב בחברה בשם "צמיחה", וההיכרות האישית ביניהם לא הזיקה לאיל ההון.

אליעזר (לונקה) גוטליב, מראשי עמותת "אמיתי", שהיה אחד מנציגי הציבור בדירקטוריון "קרתא", החליט להתפטר מתפקידו לנוכח המהלכים האלה. לדבריו, הוא לא יכול היה לשאת את התנהגותו של וכסלר, שבז לכללי המינהל התקין כשביקש לסייע לאקירוב בדרכים שונות, ללא ספק בהנחייתו של אולמרט.

למרבה האירוניה, במרוצת השנים שאחרי פרישת רף מתפקידו היו לאקירוב טענות כלפי "קרתא" על רקע אי-מילוי התחייבויות כספיות שונות כלפי חברותיו. בסופו של דבר, חברת "אל-רוב" הגישה לבית המשפט המחוזי בירושלים בקשה לפירוק "קרתא", בנימוק שמדובר בחברה חדלת פירעון שלא עומדת בהתחייבויותיה להזרמת כספים להשלמת פרויקט ממילא. הבקשה אושרה. פירוק החברה אפשר לאקירוב להגיש תביעה נגד המדינה ועיריית

ירושלים. בסופו של דבר נערכה בוררות, שבסיומה קיבל אקירוב פיצויים נדיבים בסך עשרות מיליוני שקלים, שסייעו לו להשלים את הקמת הפרויקט היוקרתי, הכולל שדרה בת עשרות חנויות, קניון ובית מלון נוסף המצוי עדיין בתהליך בנייה.

אקירוב ידע היטב כיצד לתגמל את אולמרט על העזרה שהושיט לו. כך, למשל, כבר בראשית מערכת הבחירות לראשות העיר הוא העמיד לרשות מטה הבחירות של אולמרט, ללא תשלום, אגף בקומה העשירית – קומת העסקים – של המלון שהקים. בין השאר, היה בקומה זו חדר מפואר שבו הסב אולמרט, כשבפיו הסיגר הנצחי, עם אילי הון מקומיים וזרים מקרב תורמיו, עם פעילים מרכזיים במטה הבחירות שלו ועם כמה מאנשי סודו. שנה מאוחר יותר הוא הקים באגף הזה מטה שפעל למען בחירתו לראשות הליכוד. כמו בפעם הקודמת, המחזותן הראשי היה בעל בריתו הנצחי בליכוד, אברהם הירשזון, שתפקידיו הבכירים בהסתדרות העובדים הלאומית לא הפריעו לו לשמש כנער השליחויות הסמויות של אולמרט.

היה זה אך טבעי שהירשזון נצמד אל אולמרט בכל אחת ממערכות הבחירות. בין השניים התקיימה לאורך השנים מערכת אתנן הרמטית, אשר כללה בעיקר העברת כספים במזומן מיד ליד. הירשזון שימש לעתים כשליחו של אולמרט בפגישות עם תורמים, וכל הסימנים העידו על כך שאולמרט הזהיר והחשדן סמך עליו בעיניים עצומות. בהזדמנויות שונות נפגשו השניים – מחשש עין הרע, כנראה – מחוץ לגבולות ישראל, בעיקר בשווייץ, מדינה שמעלותיה הכספיות ידועות לכול.

אולמרט זכה בניצחון אישי מרשים בבחירות השניות לראשות העיר ב-1998, אך סיעתו זכתה רק בשלושה נציגים במועצת העיר – הרבה פחות מהצפוי. ההחזרים הכספיים שקיבלה הסיעה ממשרד הפנים היו

על כן נמוכים בהרבה מן המתוכנן, ולא כיסו את הגירעון שהצטבר בקופתה כתוצאה מתקציב ההוצאות המנופח.

אחרי הבחירות דלף לעיתונות מידע, שלפיו התנהלות רשימת "ירושלים המלוכדת" לא היתה תקינה. בנסיבות מוזרות החזיקה עמותת הרשימה בשני חשבונות בנק נפרדים, שאחד מהם היה גירעוני. העיתונאית איילת פישביין, אז כתבת מוסף **הארץ**, בדקה מידע שהגיע אליה, שעל פיו ענייניה הכספיים של הרשימה נוהלו במשך תקופה מסוימת דרך חשבון הבנק הפרטי של אולמרט. היא פנתה לאולמרט, אך הוא התעלם ממנה. רביב, היועץ המיוחד לענייני תרומות, היה מוכן להודות בחצי פה שכמה המחזאות נשאו בטעות את שמו של אולמרט כמוטב, והיה צורך להפקידן בחשבוננו הפרטי כדי לממש את הכסף.

כעבור שמונה שנים, בחודש מרץ 2006, חזרה פישביין ובדקה את ספיחי התנהלותה של העמותה וכתבה בהקשר זה: "העמותה שפעלה למען בחירתו של אולמרט לראשות עיריית ירושלים ב־1998 נמצאת עדיין בגירעון. לחשבון הבנק של העמותה נכנסו הכספים שהתקבלו מהמדינה לפי חוק מימון הבחירות ברשויות המקומיות. בעוד אולמרט נבחר בשנית לראשות העירייה, קיבלה סיעתו רק שלושה מנדטים, והחזר שקיבלה מקופת המדינה לא כיסה את הוצאות הבחירות. עקב כך, בתום הבחירות נוצר גירעון של 2.3 מיליון שקל. כדי לכסות את החוב המשיכה העמותה להתרים כספים גם אחרי הבחירות – תופעה שאינה מקובלת. בסוף 2001 היה עדיין לעמותה חוב בהיקף של שני מיליון שקל לבנק דיסקונט. אך לפי מידע שהגיע ל**הארץ**, החוב לבנק דיסקונט סולק והועבר כנראה לבנק אחר. בשנה זו הפסיקה העמותה את דיווחיה לרשם העמותות, שפועל כיום לפירוקה." עו"ד אורי מסר, שעמד בראש העמותה, אמר בתגובה

לפניית **הארץ**: "כל פעולות העמותה בוצעו על פי דין. העמותה נמצאת עדיין בגירעון והפסיקה את פעילותה לפני שנים רבות."

לשכת אולמרט מסרה לפי שבדין תשובה צינית: "אולמרט אינו חבר בעמותת 'ירושלים המלוכדת' ולא עסק בענייניה. לפרטים בנושא העמותה, יש לפנות לעמותה." כך או אחרת, שמות התורמים המקומיים והזרים לרשימה הועברו רק כעבור שנים למבקר המדינה - לא על ידי עמותת הרשימה אלא על ידי גורם מסוים - וזו צורפה, לצורך הצלבנות, לבדיקות החוזרות ונשנות שנעשו לאורך השנים בענייניו של אולמרט.

הבחירות לראשות עיריית ירושלים - שנערכו, כאמור, כמה חודשים אחרי זיכוי, כשאולמרט נהנה עדיין מאהדה ציבורית מסוימת - העניקו לו סיבה טובה להסתער ביתר שאת על יעדים נבחרים בחו"ל. נוספה לכך גם סיבה אקטואלית: חגיגות שלושת אלפים השנים להקמת העיר הגדילו את מרחב התמרון של אולמרט ואפשרו לו להגביר את קצב גיוס התרומות.

כשלב הכנה לקראת הקמת הקרן החדשה לירושלים, שנועדה להחליף בהדרגה את הקרן הוותיקה שבה שלט עדיין, בערוב ימיו, טדי קולק, הוקמה עמותת "מרכז האירועים" בירושלים. שני חברי הנהלתה הפעילים היו עו"ד יהודה רווה ועו"ד יחזקאל בייניש (בעלה של נשיאת בית המשפט העליון). בעמותה היו גם חברים מן השורה דוגמת היהלומן ואיש העסקים בני שטיינמן, חברו הקרוב של אולמרט, שבמרוצת השנים ניסה לגרור אותו מדי פעם מהעולם הפוליטי אל עולם העסקים. עמותת "מרכז האירועים" פעלה במסלול משלה, ובמקביל לה פעל רביב, שנתמנה כאמור על ידי אולמרט להיות אחראי על גיוס התרומות לבחירות. לאחר מכן הוא ייעד לו

פעולות גיוס נוספות, גלויות וסמויות. אחד הפרויקטים השנויים במחלוקת שבהם טיפלה עמותת "מרכז האירועים" הוא "פרויקט האריות", שבמסגרתו הוצבו פסלי אריות, מעשה ידיהם של אמנים שונים, ברחובות מרכז ירושלים. במקרה או שלא במקרה, עליזה אולמרט היתה אחת מהם: הפרויקט העניק לה אפשרות להוכיח את כישוריה האמנותיים בתחום הפיסול. בתגובה לכך נמסר מלשכת ראש העירייה שרעייתו עומדת בראש הוועדה שדאגה להעביר את הכנסות הפרויקט (ממכירת הפסלים) לטיפול בילדים נזקקים, באמצעות אגף הרווחה בעירייה, וכי למשפחת אולמרט לא היתה כל הנאה כספית מהפרויקט.

הקרן החדשה לירושלים הוקמה רק בשנת 2000. רביב שימש כמנכ"ל, ואולמרט כיו"ר שלה. בהנהלתה ניתן היה למצוא כמה שמות ירושלמיים מוכרים, בהם שוב עו"ד רווה ועו"ד בייניש. הקמת הקרן סימנה למעשה את סיום תפקידה של עמותת "מרכז האירועים", אבל העברת הכספים בין שני הגופים לא היתה חלקה כל כך. רביב טען כי עמותת "מרכז האירועים" סירבה להעביר אליו דו"ח מפורט של הכנסות והוצאות מתרומות; מנכ"ל העמותה, זאב בירגר, טען בתגובה שכל התרומות שהתקבלו שימשו למימון אירועים שונים בבירה, ועם סיום עבודת המרכז נסגר חשבון הנאמנות והוכן דו"ח של רואה חשבון.

פישביין סיכמה: "בשנת 2000, כאשר הקרן החדשה לירושלים הוקמה באופן רשמי, התברר שפרט לרביב ואולי גם אולמרט עצמו, איש לא ידע היכן כל הכסף שהותרם עד לנקודה זו; לא רשם העמותות, לא מועצת עיריית ירושלים, וגם לא ראשי העמותות והגופים ששימשו לצורך העברת הכספים".

רביב העניק לקרן תנופה רבה בזכות ניסיונו הרב בגיוס כספים והודות לקשרים שרקם בשנות עבודתו

ב"קרן היסוד", שהתחברו היטב לקשרים האישיים שטיפח אולמרט. הקרן החדשה לירושלים קיבלה תרומות בסכומים בלתי מוגבלים מאילי הון וממיליונרים זרים, שרובם לא פעלו מתוך דאגה כנה לעתיד בירת ישראל אלא מתוך דאגה לאינטרסים אישיים או פוליטיים.

היו שקיימו קשרים עם הקרן עוד לפני שקמה באופן רשמי, כשהיתה עדיין בשלבי "הרצה". למשל המיליונר אדמנדו ספדי, שמימן בשלהי 1998 נסיעה של אהוד ועליזה אולמרט לדרום אמריקה, בחברת רביב. רביב סיפר על אותה נסיעה: "אולמרט, עליזה ואני נסענו - במסגרת חגיגות שלושת אלפים שנה לירושלים - לסאו־פאולו, ריו, קורטיבה ופורטו אלגרה. נפגשנו עם סגן נשיא ברזיל בברזיליה ונסענו לפונטה אסטה באורוגוואי כדי להשתתף באירוע שארגנה 'קרן היסוד'. נפגשנו עם אנשי אורוגוואי וקפצנו לארגנטינה כדי לפגוש את הנשיא מנס. את הנסיעה מימן אדמנדו ספדי. עד כמה שידוע לי, אולמרט לא הכיר את ספדי לפני הביקור, והקשר נוצר לראשונה על ידי."

ספדי נתן - ספדי קיבל

נסיעה זו, יש לציין, לא נרשמה כתרומה לקרן החדשה לירושלים. אבל, במקרה או שלא במקרה, בערך באותם הימים הופקדה בידי אחיינו של אדמנדו, האדריכל משה ספדי, מלאכת תכנון פרויקט מערב ירושלים על שטח של כ-25 אלף דונם. עבודת התכנון נמסרה לו על ידי הרשות לפיתוח ירושלים, שבה מיוצגים, נוסף לעירייה, גם משרדי האוצר והתיירות ומינהל מקרקעי ישראל. נכון, פורמלית לא היה צורך במכרז, אך במיזמים מעין אלה מקובל לפנות לכמה משרדי אדריכלים, כדי שיגישו הצעות בטרם ייבחר המשרד המתכנן.

מי שחיבר את ספדי לפרויקט הזה היה לא אחר מאשר מהנדס העיר, אורי שטרית, בעבר שותף במשרד של ספדי. שטרית מקורב לאולמרט ועשה עבורו שירותים אישיים שונים, שאחד הבולטים שבהם – שיידון בהרחבה בהמשך – היה סלילת הדרך שאפשרה לאולמרט לרכוש דירה בבניין המיועד לשימור ברחוב כרמיה בעיר, בעסקת שוחד לכאורה שבה קיבל הנחה בסך מאות אלפי דולרים. שטרית שובץ מאוחר יותר, ביוזמת אולמרט, ברשימת קדימה לכנסת, אך למגינת לבו במקום לא ריאלי.

מדיניותו של אולמרט בתקופת כהונתו השנייה כראש העירייה, שעמדה בסימן החלטה לשנות את פני ירושלים ללא הכר על ידי בנייה מואצת של שכונות חדשות, הקמת פרויקטים גדולים, הקמת מנהרות וסלילת כבישים חדשים, היתה חיובית ביסודה; אך כרגיל, גם היא היתה מלווה בחריגות מהנורמות הציבוריות. המציאות העגומה הוכיחה שבקדנציה הזו הוא פרק כל עול, צפצף שוב ושוב על החוק והתעלם מכללי המינהל התקין. כדרכו, הוא הוסיף לדאוג לאילי ההון, לפרקליטיו, לחבריו הקרובים – וגם לעצמו.

אחד מאילי ההון האלה היה דניאל אברהמס, שתרם למטהו של אולמרט בשתי מערכות הבחירות לראשות העיר. המיליונר לא הסתיר את נטיותיו לכיוון השמאל, הימר על אולמרט מתוך תקווה שהלה לא ייסחף אחר גורמי הימין הקיצוני, ובמקביל טיפח עמו קשרי ידידות אישיים שהניבו קשרים עסקיים. אולמרט ביקר בביתו של אברהמס בניו יורק ונפגש שם עם משקיעים פוטנציאליים. כעבור שנים היה זה אברהמס שרכש את ביתו של אולמרט ברחוב כ"ט בנובמבר בירושלים במחיר 2.8 מיליון דולר, שהיה גבוה ב-500 אלף דולר ממחיר השוק, ובמשך תקופה מסוימת השכיר את הבית למשפחת אולמרט במחיר שכירות נמוך בהרבה ממחיר השוק.

פרויקט חשוב נוסף שיזם אולמרט היה הקמת הרכבת הקלה, במטרה להקל על עומסי התנועה המעיקים בתוך העיר ובכניסות אליה. אולם אצל אולמרט תמיד צריך לחפש את הכסף: מי משלם ומי מקבל.

העובדות מלמדות שכבר בשלב התכנון של הרכבת הקלה - מיזם משותף של הממשלה ושל עיריית ירושלים - היה ברור לכל המעורבים, ובכלל זה לאולמרט, שהפרויקט צפוי להפסדים כספיים ניכרים, הוא אינו עומד בקריטריונים כלכליים ומבוסס על נתונים פיקטיביים בדבר מספר הנוסעים הצפוי. מאוחר יותר, כשהחלו עבודות התשתית, שיצרו תוהו ובוהו תחבורתי בעיר, התבררה עובדה נוספת: בהסכם עם בעלי הפרויקט (משקיעים זרים ומקומיים) נקבע כי במקביל להשקעה מהקופה הציבורית, הם נדרשים להוסיף מכיסם סכום של כ-1.5 מיליארד שקלים, שאותו יקבלו כהחזר ברמת ההפעלה, שיפרש על פני 30 שנה.

הפרויקט גרר ביקורת חריפה, בעיקר בכל הנוגע לבזבוז כספי הציבור. שלושה גופי ביקורת - מבקר המדינה, מבקרת עיריית ירושלים ומבקר משרד התחבורה - הפנו אליו תיקונים, ולא בכדי: עשר שנים אחרי תחילת בניית קווי הרכבת הפך הפרויקט ל"פיל לבן", אך המשקיעים המשיכו לחלוב את הקופה הציבורית.

כאן נכנסה לתמונה עמותת אומ"ץ, שביקשה מהיועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז, להכניס את פרקליטות המדינה לסוד ההתנהלות התמוהה בין פקידי מדינה לבין המשקיעים בפרויקט הרכבת הקלה בירושלים. הפנייה שלנו לא היתה מקרית: על מלאכת השאיבה המוגברת של הכסף הציבורי הופקד איש סודו ואמונו של אולמרט, יעקב (קוקי) אדרי, שפרש מניהול החברה העירונית "מוריה", שם שירת אינטרסים נדל"ניים של אילי הון מקומיים וזרים שאולמרט

רצה ביקרם. עתה הגיע זמנו לדאוג לאילי הון אחרים בשליחותו של אולמרט באמצעות מחטף כספי. בפנייתנו למזוז נטען כי החשב הכללי במשרד האוצר, ד"ר ירון זליכה, אישר בפנינו שיש כוונה להעניק למשקיעים פיצוי נדיב מקופת הציבור – תוספת של מאה מיליון שקלים – בלא ידיעתה ומעורבותה של פרקליטות המדינה. לפי גרסתו, מתנהל משא ומתן על כך עם יזמי הפרויקט, שאמור להסתיים בכך ששר האוצר יחתום על בקשה שתועבר לאישור ועדת הכספים של הכנסת.

עמותת אומ"ץ הזהירה שמדובר בניסיון לעקוף את החוק ולפעול ללא בקרה משפטית, שכן החברה שזכתה במכרז להקמת הרכבת לא עמדה בחובות שהתחייבה להן במכרז המקורי, לא עמדה בלוחות הזמנים המקוריים, והיא מנצלת לטובתה את ניגודי העניינים שבהם נמצאו ונמצאים פקידי מדינה ועירייה בכירים. אלה, אחרי שטיפלו במכרז, מונו לתפקידים בכירים בחברה המקימה, ושם ייהנו מהפיצויים שתיתן המדינה לרכבת, בגלל מחדלים שהם עצמם אחראים להם ושהם יצרו בכוונה בעת שכיהנו במשרותיהם הציבוריות. הצבענו על שמות של כמה עובדי עירייה שהחלו לעבוד במיזם הרכבת הקלה. הכוכב היה אדרי, שעבר לעבוד בשירותם של אלה שזכו במכרז שהוא היה מעורב מרכזי בהכנתו. הוא לא היה היחיד.

לפי החוזה שנחתם עם החברה המקימה, עבודות הסלילה היו אמורות להתחיל כבר בינואר 2003, אבל החברה לא גייסה את הכסף שהיא היתה אמורה להשקיע וביקשה דחייה. סוגיה זו נדונה אף היא בפנייתנו למזוז: "כיצד ייתכן שחברה שמפגרת בארבע שנים בביצוע העבודות להן התחייבה במכרז תקבל עכשיו כספים עבור עיכובים ופיגורים כביכול של המדינה, שעה שברור ומוכח שהיא האשמה בפיגור הנוראי? למרבה הצער, מסתמן כי הפרויקט זינק בהוצאותיו להיקף של כשלושה מיליארד שקלים ועלול להסתכם

אולי בארבעה-חמישה מיליארד שקלים. הדרישה לקבלת תוספות כספים מהמדינה בתואנות שווא רק תתגבר מכאן ואילך".

דרשנו ממזוז להיכנס בעצמו לעובי הקורה או להכניס לעניינים את פרקליטות המדינה. לטענתנו, בדיקת החוזים שנחתמו עם החברה מגלה שהיא אינה זכאית לשום פיצוי. ואם יש דרישה לפיצוי, "הדבר אמור להיבחן ולהיקבע על ידי הפרקליטות, או להתברר במסגרת תביעה בבית המשפט, שם המדינה צריכה להגיש תביעת נגד בשל מחדלי בוני הרכבת". כשהוחל בתכנון פרויקט הרכבת הקלה בירושלים, קיבל עליו משרדו של עו"ד ארנון לטפל בפנינו נכסים במסלול הנסיעה המיועד, תמורת שכר טרחה נאה. משרד פרקליטים נוסף שנהנה מהפרויקט הוא זה של עו"ד יעקב נאמן, חברו הקרוב של אולמרט, שכזכור העיד לטובתו במשפטו. וגם עו"ד יהודה רווה, שנמנה כאמור עם חברי עמותת "מרכז האירועים", נכנס לתמונה והפך לפרקליט הקבוע של הפרויקט. מבקרת עיריית ירושלים, עו"ד שולמית רובין, מתחה ביקורת קשה על העסקתם של עורכי דין פרטיים בפרויקט, וכן על גובה שכר הטרחה שנקבע להם. כאשר נשאל אולמרט על כך, אחרי שכבר פרש מתפקידו כראש העיר, השיב כי אינו זוכר מקרים כאלה, וכעיקרון הוא לא עסק בתקופת כהונתו בנושא של "נותני שירותים" לעירייה.

גם אחרי שעזב את ראשות העירייה התקשה אולמרט להיפרד מהקרן החדשה לירושלים, והוא הוסיף לעמוד בראשה גם כאשר היה כבר שר בממשלה. הוא המשיך לכהן בראשה עד 2004, אז הודיעה לו הוועדה למתן היתרים לשרים כי כדי למנוע ניגוד אינטרסים עליו לסיים לאלתר את תפקידו. הוא עשה זאת בחוסר רצון אבל המשיך להשתתף באירועי התרמה למען הקרן, ולהתחכך, כהרגלו, באילי ההון השונים.

קשריו של אולמרט עם רביב נמשכו גם אחרי שפרש מראשות הקרן. כאשר התבקש רביב, בחודש מרץ 2006, להבהיר מה התפקיד שמילא אולמרט בגיוס התרומות, אמר: "אין מנהיג בישראל שאין מאחוריו עדה של אנשים שמוכנים לממן את הסבא והסבתא שלו. יש לברק, יש לביבי, לכולם. למה הם תורמים? כי הם עושים 'שלח לחמך'. יש הרבה כאלה שרוצים לתרום לאולמרט. אני אומר להם: 'תפנו לאהוד. בואו אני אתן לכם את הכתובת.' נקודה. יש לא מעט אנשים שאומרים לי: 'תארגן לי פגישה עם אולמרט,' אז אני כותב מכתב מי הבנאדם, אבל אני לא משפיע על אהוד. למשל, לפני יומיים חזרתי מחו"ל, ויש לי חבר שגרתי אצלו בבית, שהביא במיוחד קופסת סיגרים דאבל קורונה ב־700 דולר כדי שאני אקח אותה אל אהוד אולמרט. אמרתי: 'תעשה לי טובה. אני לא יודע מה מותר, מה לא מותר. אני לא רוצה לקחת שום סיגרים לאהוד אולמרט. אתה רוצה, תיקח אתה סיגרים לאולמרט. תעשה מה שאתה רוצה.'"

דם במנהרת הכותל

פעילותו של אולמרט עמדה תמיד בסימן אופורטוניזם בוטה, חוסר נכונות ליטול אחריות, זגזוגים ואינטרסים אישיים. במערכת הבחירות של 1996, שבה גבר נתניהו על פרס, הזהיר ראש העיר ש"פרס יחלק את ירושלים"; כעבור כמה חודשים הופיעה בכלי התקשורת תמונתו של אולמרט כשהוא מחזיק בידו פטיש לחציבת חור במנהרת הכותל, כחלק ממסע פיתוי שהנהיג במטרה ללחוץ על נתניהו לפתוח את המנהרה. מהלך זה הוביל, לדעת פרשנים מקומיים וזרים, לפרוץ אינתיפאדה בת כמה ימים. אולמרט ניסה כדרכו להמעיט בחלקו באחריות: הוא טען כי האשם הוא בכלל בממשלה הקודמת, בראשותו של פרס, שלא השכילה להגיע להסכם עם הוואקף לפתיחה שקטה של

המנהרה. אבל העובדות דיברו בעד עצמן.
מדוע נקט אולמרט במהלך המקיאוויליסטי הזה? לפי הערכה אחת, הוא עשה זאת כדי לסבך את שנוא נפשו, נתניהו, ולהציגו כמנהיג חסר אחריות. לפי הערכה אחרת, הוא ביקש לרצות אילי הון זרים תומכי מחנה הימין הקיצוני, שתרמו לפיתוח הבירה ולמטה הבחירות האישי שלו. בכל מקרה, פתיחת המנהרה גבתה מחיר כבד: 26 הרוגים ישראלים. חיילים ואזרחים.

דוגמה אחרת: במהלך כהונתו השנייה בעירייה אירע "אסון ורסאי", שבו קיפחו את חייהם 23 אזרחים ועשרות נפצעו, בעקבות קריסת תקרת הפליקל של אולם האירועים הירושלמי. חקירת המשטרה העלתה שאולמרט לא נשא באחריות אישית לאסון, אך לא היה מנוס מהמסקנה שראשי אגף הפיקוח העירוני שמונו על ידו נהגו בחוסר אחריות – בעיקר כיוון שידעו ש"בעל הבית" אינו מתעניין בניהול השוטף של העיר, אלא מקדיש את זמנו לנסיעות לחו"ל. פעילותו הבינלאומית של אולמרט חרגה הרבה מעבר לצורכי גיוס הכספים למען העיר, וגם הרבה מעבר לטיפול ופיתוח קשריו עם אילי הון; ניכר שהוא מנסה להכשיר את עצמו כמדינאי, לקראת שיבתו המתוכננת אל המערכת הפוליטית – זינוק שצבר תאוצה מאז זיכוי.

גם הפעם הצליח אולמרט להתחמק מאחריות.

פרק בפני עצמו מהווים קשריו של אולמרט עם גורמים עבריינים, נוכלים, יצורים מפוקפקים וחשודים מתמידים. קהילה מפוקפקת זו הקיפה אותו לאורך כל שנות פעילותו הציבורית. הציר הראשון בה היה מורכב משלושה מחבריו – דוד אפל, בני תבין ושלומי עוז – שסייעו לו בבחירות החוזרות לראשות העירייה והבטיחו לעמוד לצדו בהמשך דרכו הפוליטית. אולמרט גמל להם בכבוד ויקר. באחד

הימים, למשל, הגיע תבין ללשכתו, פתח את הדלת בשעה שהלה אירח אורח זר ונכנס. אולמרט התעלם מהאורח, ניגש אל תבין וחיבק אותו.

את אפל הכיר אולמרט בתנועת החרות, והשניים התיידדו בתוך זמן קצר. אפל מחובר אל חבר נוסף של אולמרט, מנהיג ש"ס לשעבר אריה דרעי, שסייע לו להיבחר לראשות העיר ותוגמל על ידי אולמרט בדרכים שונות, גלויות וסמויות. אחת משיטות התגמול הנפוצות של אולמרט היא מתן עדויות אופי לעבריינים והגשת בקשות חנינה בארץ ובחו"ל. כך נהג כאשר הגיש עדות אופי כתובה לטובת עוז, שהואשם בזיוף דולרים; כששיגר מכתב אל שופטיו של איש העסקים שלמה אייזנברג, שהורשע בביצוע עבירות על חוק ניירות הערך; כשהשתתף בחגיגת השמחה של דרעי לקראת תחילת ריצוי עונשו בכלא; כשהגן בפומבי על עמרי שרון ערב הרשעתו; וכששלח מכתב אל נשיא ארצות הברית דאז, ביל קלינטון, בבקשה שיחון את איל ההון מארק ריץ' שהואשם בביצוע עבירות מס חמורות ונמלט לשווייץ. ריץ', כזכור, נמנה עם תורמיו של אולמרט.

אשר לעוז, הוא עבד בצעירותו בקבוצת בית"ר ירושלים, שאולמרט נחשב כפטרונה הלא־רשמי. כשהגיע תבין לעבוד בבית"ר ירושלים, בתיווכו של אולמרט, אחרי שהסתבך בפרשת חשבונות המס בליכוד, הוא מצא עד מהרה שפה משותפת עם עוז. בין אפל ועוז היה קשר עסקי. תבין החל בשלב מסוים לעבוד אצל אפל, הסתבך פעם נוספת בפרשה כספית ונחקר במשטרה.

עוז, עברייני לשעבר שהפך לפעיל מרכזי בסניף הליכוד ברמת גן, ובהמשך במרכז הליכוד, היה בסוף שנות ה־80 חבר בארגון הפשע של האחים מוסה ויעקב אלפרון ושימש כאחד המנהלים בחברה שלהם שעסקה בגביית חובות. יחד עם בני משפחת אלפרון ואנשים

נוספים, הוא עסק בתכנון ובניסיון לזייף שני מיליון דולר, נתפס והורשע בקשירת קשר לביצוע פשע ובעבירות של סחיטה באיומים. על העבירות הללו הוא נידון ל-32 חודשי מאסר. אחרי שחרורו מהכלא הקים את חברת "צוות ביטחון", שהחלה לספק שירותי אבטחה למצודת זאב ואבטחת אירועים במסגרת מערכת הבחירות של הליכוד.

עוז הוא גם חבר של עמרי שרון, בנו של אריאל שרון ומקורב לח"כ סילבן שלום. בשעתו, במהלך שיחה עם חברים, התגאה עוז בקשריו עם שרון הבן. "עמרי הוא חבר. הוא בא וביקש ממני טובה. כשחבר מבקש, אני לא אומר לא."

אולמרט צירף את עוז לרשימת תומכיו. כעבור שנים נחשף כי הוא הסתייע בו למטרות נוספות. היה זה כשהמטרה החלה בחקירת חשד, שלפיו קיבל אולמרט מימון בלתי חוקי במהלך הפריימריז לראשות הליכוד. על פי מידע שהתקבל, בשנת 1999 הזרים עוז סכום של מאה אלף דולר למטה הבחירות של אולמרט בעת שהאחרון התמודד מול שרון על הנהגת המפלגה.

עוז נקלע מאוחר יותר בהקשר זה לחילוקי דעות כספיים עם כמה גורמים, ביניהם פעיל הליכוד עזרא גבאי. התברר שבשיחה שקיימו השניים, אמר עוז לגבאי כי הוא אינו יכול לשלם לו כספים שהתחייב לשלם במסגרת פעילות עסקית משותפת שביצעו שניהם. זאת משום שאולמרט והירשזון חייבים לו כספים שהזרים לקמפיין, והם אינם משלמים לו. כזכור, חוק מימון המפלגות אוסר על חבר מפלגה לקבל מימון זר באופן החורג מהמגבלות הקיימות. אולמרט עבר על האיסור. חלקו הגדול של המימון שממנו נהנה בפריימריס הוזרם למטהו באופן בלתי חוקי מכמה גורמים, ובהם עוז.

דבריו של עוז הוקלטו על ידי גורם שלישי, ושיחה זו מתועדת. בשיחתם הציע עוז לגבאי לגשת

לאולמרט ולהירשזון ולגבות מהם את החוב. עוז טען בפני גבאי כי אולמרט עצמו ביקש ממנו ללכת להירשזון ולקבל את הכסף. המידע שהגיע למשטרה כלל עותק מקלטת השיחה, המפלילה לכאורה את אולמרט והירשזון, ומידע נוסף נצבר בזכות האזנות סתר שבוצעו בעבר לעוז. דבר קיום הקלטת הוצנע גם בתוך המשטרה כדי לאפשר חקירה שקטה, שבה ביקשו החוקרים לברר בין השאר האם קיים קשר בין ההתנכלות לגבאי – בעליו של מכון איזוטסט – לבין דרישתו לקבל את הכספים מעוז, והסיכון שהדבר מהווה לצמד אולמרט-הירשזון.

חבר טוב נוסף של אולמרט ושל עוז הוא איש העסקים ראובן גבריאלי, שהיה נכנס ויוצא בלשכתו של ראש העיר. ראובן ואחיו עזרא (שוני) היו חברים פעילים במרכז הליכוד, חלשו על קבלני קולות והצליחו בין השאר להכניס לכנסת את ענבל, בתו של שוני. אולמרט יתגמל אותם לימים בתפקידיו המיניסטריליים השונים, אחרי שיפרוש מראשות העיר. לראובן הוא סייע בהקמת מפעל מים מינרליים בגרוזיה. לאח נוסף, חיים גבריאלי, שפלש לשטח לא לו, הוא סייע בהשגת הסדר פשרה עם מינהל מקרקעי ישראל. העובדה שהאחים גבריאלי נעצרו, בצוותא עם מאיר אברג'יל, בחשד שהעלימו מס מבתי קזינו לא חוקיים שניהלו, לא פגמה ביחסיהם עם אולמרט: כדרכו, הוא לא נתן לעובדות מעין אלה להשפיע על התנהלותו מול אנשים שחפץ ביקרם.

גם בענייני בית"ר ירושלים לא גילה אולמרט רגישות לכללי המינהל התקין. בפעם המי יודע כמה, הוא נחשף כמי שעושה בכספי הציבור כבתוך שלו. אמנם הוא אוהד מסור של הקבוצה ומלווה אותה זה שנים רבות, אך כמו תמיד אצל אולמרט – גם כאן הכסף דיבר.

בראשית 1999, אחרי שנים של ניהול בעייתי,

מצבה הכלכלי של בית"ר היה חמור מאוד: הנושים לחצו והחובות הלכו ותפחו. בלית ברירה, הוחלט למכור נכסים שבבעלות עמותת אגודת הספורט של בית"ר - מגרשים בשכונת בית וגן בירושלים - שתמורתם קיבלה 27 מיליון שקלים. ההחלטה למכור את הנכסים התקבלה לאחר ישיבה סוערת שקיימה העמותה בחודש אוגוסט 1999. ח"כ ראובן ריבלין, שכיהן אז כיו"ר העמותה, ניהל את הדיון, שבמהלכו דובר על תמורה בסך 6.5 מיליון דולר ועוד עשרה אחוזים מהרווחים על מכירת דירות שייבנו על המגרשים - מעבר לחמש מאות הדירות שעליהן הוחלט כי ייבנו. כמו כן, סוכם על קבלת התמורה באופן מידי כדי שהכסף ישמש להחזר חובות מוכחים לנושים. ריבלין חתם את הישיבה באומרו: "להערכתי, התברר לנו בצורה ברורה ביותר, מבלי להיכנס לניתוח הסיבות, שאין לבית"ר כל יכולת להמשיך ולהתקיים בליגת העל של הכדורגל הישראלי אם לא תמכור את זכויותיה בבית וגן. [...] אני ממליץ לחברי העמותה לאשר את מכירת המגרשים, ובלבד שכל דבר ייעשה בהתאם ליכולתה הכלכלית של העמותה."

ואכן, בסופו של דבר נחתם הסכם למכירת המגרשים לקבוצת משקיעים הכוללת חברה ציבורית בבעלות ששון שסיטוב (25 אחוז), מאיר וששון לוי מארצות הברית (50 אחוז) ומאיר פניג'ל (25 אחוז). העברת הכסף בוצעה באופן מידי. יו"ר מינהל מקרקעי ישראל דאז, עו"ד אבי דרכסלר, נתן את הסכמתו להעברת הזכויות במגרשים, בכפוף לתנאים שהועמדו. הכסף הועבר לחשבונה של העמותה, וממנה אמור היה כל הסכום לעבור לנושים הרבים שהמתינו בציפייה דרוכה לכסף, אך לשווא: חלק ניכר מהכסף נלקח על ידי פונקציונרים שונים, בהם משה דדש, היו"ר המיתולוגי של הקבוצה וחבר ועד העמותה. מי שנתנו ידם לכך היו עו"ד נסים אבולוף, שחבש שלושה

כובעים לפחות: פרקליטו של דדש, חבר הנהלת העמותה, ונאמן מטעמה לכספים שהיו מיועדים כאמור לתשלום לנושים; עו"ד יהלי כהנוב, ששימש אותה עת כפרקליטה של חברת "נאות בית וגן בע"מ", שרכשה את המגרשים, ושימש גם הוא כנאמן לכספים שהיו אמורים להיות מועברים לפירעון חובות העמותה; ואהוד פדרמן, שהיה אז גזבר וחבר הנהלה.

דדש משך 6.2 מיליון שקלים מהתמורה שהתקבלה מהמכירה. הכסף הועבר לחשבוננו הפרטי, משל מדובר בכספו הוא: אירוע חריג שנעשה לכאורה ללא סמכות ושלא כדין. ריבלין אמר כעבור שנים שלא ידע על השימוש האמיתי שנעשה בכסף: "לא ידעתי שיש כאן איזה ספין ושמישהו מתכנן כך שהכספים ילכו לגורם אחר [...] זה לא הובא לידיעתי כיו"ר העמותה, ואם הדברים נכונים, הם חמורים." ריבלין הוסיף כי חדל לשמש כיו"ר העמותה זמן קצר לאחר מכירת הנכסים, כשהגוף הזה הפך למעשה ל"חברת נדל"ן".

מדוע משך דדש את הכסף? התברר כי הוא, בדומה לאישים אחרים תאבי כסף, הבין שסיים את דרכו בבית"ר; ולכן ביקש בהזדמנות זו "לחלוב" כספים רבים ככל שרק ניתן, גם כפיצוי על הכסף הרב שהשקיע בקבוצה מכיסו הפרטי במהלך השנים. אולם דדש, כמו דדש, לא ביקש אישור ממוסדות העמותה ו/או הקבוצה, שכן גם אם היה מבקש, לא היה מקבל – גם משום שלא הגיע לו דבר בחזרה, וגם מפני שהכספים שהתקבלו יועדו להחזר חובות.

הערכתו של דדש, שהוא יוכל "להחליק" את הוצאת הכספים המוזרה, נכזבה. בתוך זמן קצר החלו גורמים שונים להציג שאלות: מדוע משך את הכסף, גם אם העמותה אכן חייבת לו כסף; ומדוע מעמדו בנושא עדיף על פני נושים אחרים, שחיו בתור כדי לקבל את כספם? ובכלל, כיצד ואיך הוא מושך 6.2 מיליון שקלים מקופת העמותה – כספים שיועדו להחזר חובות לנושים ידועים: שחקנים, בנקים

ורשויות המס בישראל?

בשלב זה, והדבר אירע בראשית שנת 2000, החליטו דדש וידידיו הטובים לפעול כדי להכשיר את השרץ. איך עושים זאת? פונים לחבר קרוב, אהוד אולמרט. דדש ועו"ד אבולוף רקמו את התבשיל: דדש יגיש תביעת חוב על סך שני מיליון דולר. בתיאום עם אולמרט, הבורר הפיקטיבי, הוסכם כי ייחתם פסק בורר שיקבע כי דדש יוותר על מקצת תביעתו, ואילו העמותה תסכים להותיר בידיה את הסכום שכבר נטל, בסך 6.2 מיליון שקלים. ה"בוררות" נערכה ב-9 במרץ 2000, וכל מה שנכתב לעיל – בוצע.

בכתב התביעה שהגיש לימים המפרק שמונה לקבוצה, עו"ד עמי פולמן, נגד חלק מהמעורבים בפרשה נטען, בין היתר, שה"הליך המשפטי" שנוהל למראית עין בפני אולמרט, הסתכם בישיבה אחת. באותה ישיבה יצאו הצדדים מחוץ ללשכת ראש העיר, סגרו ביניהם הסכם פשרה והביאו אותו אליו לשם אישורו. אחת השאלות שעלו בהקשר זה היא מדוע בכלל היה צריך בוררות, שהרי לכאורה ניתן היה לאשר בחשאי את משיכת הכספים בלי בעיות. ההערכה היא שהצדדים בחרו לעגן את הוצאת הכספים בהליך של בוררות פיקטיבית כדי להכשיר זאת משפטית, הן מול הנושים והן מול הרשויות. הואיל ולא ניתן היה לעשות זאת עם בורר הגון, ששלטון החוק הוא נר לרגליו, נבחר אולמרט למשימה.

לטענת עו"ד פולמן, במקום דרישת חוב, כמתחייב בחוק במצב שעמותה/אגודה מצויה בפשיטת רגל, שרבט דדש על נייר מסמך שהועבר לידידו עו"ד אבולוף: "כידוע לך, כיהנתי, ועודני מכהן, כיו"ר אגודת בית"ר ירושלים. מאז שנת 1972, עת התחלתי לכהן כמנהל בית"ר, הוצאתי הוצאות רבות ושונות לצורך הניהול השוטף של האגודה, ואף פעם לא קיבלתי תמורה כלשהי בגינן. בתחילת שנות ה-80 נעשתה בדיקה של הסכומים המגיעים לי, ואז סוכם על דעת

הכול שאקבל סכום של 180 אלף דולר, ובזמנו נחתם גם על זה מסמך. לצערי הרב, הסכום הזה לא התקבל עד היום, וערכו של הכסף מאז – בצירוף ריבית שנתית דולרית של עשרה אחוזים – הוא כיום 540 אלף דולר, אותם אני זכאי לקבל מבית"ר ירושלים. מאז שנת 1985, עת חזרתי לכהן כיו"ר אגודת בית"ר ירושלים, היו לי הוצאות כספיות רבות. לאור זאת, אני דורש מהאגודה שתפצה אותי בסכום של כשני מיליון דולר בגין החוב מהשנים 1972–1977 והוצאות שהוצאתי במהלך חמשעשרה השנים האחרונות".

הבוררות בבית"ר ירושלים נסגרה עוד לפני שהתחילה

התביעה של דדש היתה מוזרה, כי לאורך השנים הוא הגדיר את פעילותו למען בית"ר כפעילות התנדבותית. הדבר אף צוין במסמכים שהגיש לערכאות שונות. חוק העמותות אוסר אף הוא מתן שכר לדדש בגין שירותיו בעמותה. דדש העיד על עצמו פעמים רבות כי הוא איש עסקים אמיד, ולכן הוא מוכן לכהן בתפקיד יו"ר הקבוצה ללא תמורה, ונימק זאת בכך שהיא יקרה ללבו.

הנוכחים בפגישה הוציאו תחת ידיהם פרוטוקול מאלף המדבר בעד עצמו:

אבולוף: "אני מביא בפניכם את דרישתו של משה דדש לתשלום מהאגודה בגין הוצאות שונות שהיו לו משנת 1985 ועד היום. כמו כן דורש מר דדש פירעון מלא של הסיכום שהיה בתחילת שנות ה-80, לפיו סוכם שיקבל סך של 180 אלף דולר בצירוף ריבית". מנכ"ל הקבוצה, אברהם לוי: "[...] אני כיהנתי בשלב מסוים כמנהל הקבוצה, ולאחר מכן כמנכ"ל האגודה, ואני מעיד בצורה ברורה ביותר כי משה הוציא סכומים עצומים מכיסו. לדעתי, חלק

מההוצאות שהוציא מכיסו הוא אפילו לא הכניס לרשימה שאותה הגיש לאבולוף. במהלך כל השנים, דדש מעולם לא פנה בדרישה לקבל תשלום כלשהו, למרות שהיה שימוש רב בדירתו, במכוניתו. הוא אירח שחקנים ואורחים מחו"ל, תמיד ברוחב לב, ואף פעם לא ביקש סכום כלשהו. עם זאת, הסכום שהוא מבקש, לדעתי, הוא גבוה."

פדרמן: "אני מסכים עם דברי אברהם לוי ומציע להביא את התמונה האמיתית בפני ראש העירייה ולתת לאולמרט להחליט מה מגיע למשה."

הדרישה הוצגה, כאמור, בפני אולמרט, וזה הכשיר בפסק בורר את הוצאת הכספים שנמשכו עוד קודם לכן על ידי דדש. פסק הבורר יכול היה להתקבל – יש בהחלט מצבים שבהם צדדים נותנים גושפנקה להסכם בסיוע בורר – אם אכן היה מדובר בפתרון אמיתי לסכסוך אמיתי; אך כאמור, לא כך היה הדבר, וגם לא מדובר בסיכום שנדרש לו פסק בורר, אלא בבוררות פיקטיבית ובהסכם שנועד מלכתחילה להכשיר גניבת כספים. פשוטו כמשמעו: רישום כוזב במסמכי תאגיד, הוצאת כספים במרמה ובתחבולה, הפרת אמונים, סיוע לאחרים להונות את שלטונות המס, ועוד.

עד כמה חמור חלקו של אולמרט בפרשה ניתן ללמוד מכך שהוא נתן ידו לבוררות פיקטיבית בין בית"ר לבין דדש, מבלי שביקש מהצדדים להציג בפניו ייפוי כוח המאפשר להם לייצג את העמותה בנושא. אולמרט לא אמר דבר ושיתף פעולה עם הצדדים. הדעת נותנת כי הוא הבין היטב שמדובר בניסיון להכשיר משיכת כספים שבוצעה קודם לכן במרמה ובתחבולה. פולמן אישר את הקביעה הזו וציין, כפי שגם טען בכתב התביעה שהגיש, שאולמרט חתם על פסק בורר בלי שביצע בוררות בפועל. לדברי פולמן, הצדדים העדיפו לבוא אל אולמרט ולא לבצע בוררות בפני שופט או גורם אחר כיוון שידעו שהוא יסכים לבצע

למענם את הבוררות הפיקטיבית. אבולוף סיפר כעבור שנים כי מלכתחילה לא היה מעוניין להשתתף בבוררות. לדבריו, אנשי הוועד המנהל של בית"ר באותה תקופה ביקשו ממנו לייצגם בבוררות, אך הוא סירב – ונעתר רק כאשר הבורר אולמרט פנה אליו בעניין. אבולוף אמר כי בהליך הבוררות הופיע דדש בעצמו, אך אכן עלה חשד לניגוד עניינים, כי אבולוף שימש כפרקליטו של דדש בעניינים אחרים. אבולוף אמר: "ייצגתי את עמותת בית"ר לפי בקשתו של אולמרט. לא הייתי באותה התקופה בא כוחו של דדש. הבאתי את זה בפני אולמרט. עשיתי את זה בהתנדבות." לדבריו, "היתה טענה על ניגוד עניינים, ומינו שם מישהו – עורך דין בשם רובי בכר. הוא בדק את הנושא וקבע שלכאורה יש ניגוד עניינים בייצוג שלי. הוגשה נגדי תלונה ללשכת עורכי הדין, והתלונה נגנזה. טענו שבתוקף הנסיבות לא היה שום ניגוד עניינים."

לאורך כל תקופת כהונתו כראש עיריית ירושלים ולאחריה, הוסיף אולמרט להיות מעורב באופן אינטנסיבי – לפני ובעיקר מאחורי הקלעים – בענייניה המסחריים של בית"ר ירושלים ובהתנהלות סביב סוגיית הבעלות על הקבוצה. כך נהג כששכנע את איש העסקים החיפאי גד זאבי לרכוש את הקבוצה. גם בלי שקיבל מאולמרט הבטחות מפורשות הבין זאבי שאם ייענה להצעה, דרכו לעסקים בירושלים תהיה סלולה.

ההרפתקה הבית"רית של זאבי היתה קצרת ימים. קבוצת המשקיעים שרכשה את הקבוצה ממנו (במקרה או שלא במקרה, ששון שם טוב, האחים לוי ומאיר פניג'ל – אותם קבלנים שרכשו את הבעלות על מגרשי האגודה בשכונת בית וגן) לא סבלה גם היא מקיפוח בלשכת אולמרט. ביוזמתו, היא קיבלה זכויות בנייה

נדיבות ויקרות בסמוך למגרשים בבית וגן. המעורבות הבוטה ביותר של אולמרט בענייני בית"ר היתה בעת שכיהן כבר כשר האוצר, בעסקת מכירת הקבוצה לארקדי גאידמק. אולמרט הוא זה ששכנע את האוליגרך הרוסי לרכוש את בית"ר, מתוך מחשבה שהדרך המשומנת אל לבם של אוהדיה הרבים של הקבוצה תסייע לגאידמק "להלבין" את הרקורד האישי והעסקי הבעייתי שלו. אבל, דומה כי אולמרט הערמומי נכשל כטירון כשלא לקח די בחשבון את שאיפותיו הפוליטיות של גאידמק, שמאז השתלטותו על בית"ר לא פסק להתעמת עמו בפומבי ולהטיל בו רפש.

באופן פורמלי לא קיבל אולמרט "דמי תיווך" מהעסקה, אך במהלך ביקורו של גאידמק בלשכתו הוא העמיד את האוליגרך בפני עובדה וכפה עליו את עו"ד מסר, שותפו לשעבר, שקשריו עמו לא פסקו מעולם. כשהגיעו נציגי בית"ר ללשכתו של אולמרט, מסר כבר חיכה שם, כפי שתיאר אורי בלאו בכתבה שהתפרסמה במוסף **הארץ**: "כל האירוע היה מאוד לא ברור. זה היה קצת מוזר שמגיעים למקום, ואורי מסר כבר היה שם. אחד האנשים שהיו בסוד העניינים סיפר לבלאו שאולמרט הציע לגאידמק להשתמש בשירותיו של מסר, ולמעשה לא הותיר לו ברירה: "הוא אמר לגאידמק שהוא לא צריך שני עורכי דין ושמי שיטפל בו הוא אורי מסר. אולמרט אמר שהוא רק ממליץ, אבל היה ברור שכששר האוצר ממליץ, כך צריך להיות." אולמרט טען בתגובה כי העדות הזו שקרית וכי לא היו דברים מעולם, אך עו"ד עמוס מימון, נציגו של גאידמק, שנכח באותו המעמד, אישר שאכן כך היה.

זה היה אחד הנושאים שהעליתי לימים בפני מזוז, כשדרשתי ממנו לחקור את טיב מערכת היחסים הנפתלת בין אולמרט לבין מסר – לרבות חשד שמסר גובה כספי טובות הנאה עבור אולמרט. אולם הבדיקה

בנושא זה לא הניבה תוצאות.

אולמרט היה גם זה שדחף את גאידמק לרכוש את קבוצת הכדורסל הפועל ירושלים, וזה לא סירב משום שהרחבת השקעותיו בבירה חפפה את תוכנית המגירה שלו להתמודד בעתיד על ראשות העיר.

לצערי, בתקופה שבה נערכו העסקאות התמוהות, עמותת "אמיתי" כבר לא היתה מעורבת במעקב אחר מעלליו של אולמרט, שכן היא פסקה מלפעול לאחר פרישתי ממנה. במרוצת השנים חדרו לעמותה הזו אלמנטים שליליים, בעלי אינטרסים ואגו מנופח, שהוציאו את דיבתה רעה. חרה לי מאוד לחזות בקריסת מפעל חיי, כעשר שנים אחרי הקמתו, אך בתוכי ידעתי כי זו תהיה פרידה מהתשתית אבל בשום פנים ואופן לא פרישה מהדרך, מעין ירידה לצורך עלייה עתידית.

מי שחגג את היעלמות עמותת "אמיתי" היו בראש ובראשונה אולמרט, שהעריך כי תתלווה לכך גם פרישה שלי מענף התקשורת, ויו"ר התנועה לאיכות השלטון, עו"ד אליעד שרגא, שנפשו כנראה קצה בתחרות עם עמותת "אמיתי". קשריו הטובים של שרגא עם אולמרט, בתיווכו של העיתונאי דן מרגלית, חברם המשותף, תוליד כעבור כמה שנים גרוטסקה גדולה: הזמנת אולמרט להיות אורח הכבוד של כנס התנועה לאיכות השלטון בנושא טוהר המידות - כנס שבו נטלו חלק ראשי מערכת אכיפת החוק.

בחלל הריק שנוצר עם הפסקת פעילותה של עמותת "אמיתי", העניקה התנועה לאיכות השלטון "הנחות" שונות לאולמרט בפרשות שבהן טיפלה. אבל אולמרט ושרגא בירכו מהר מדי על המוגמר: הם לא העלו על דעתם שכעבור שלוש שנים תקום על הריסות "אמיתי" עמותה חדשה - עמותת אומ"ץ - שהישגיה ונפח פעילותה יעלו על אלה של קודמתה.

עוזר לברק - מפריע לנתניהו

בחודש מאי 1999 נערכו בחירות אישיות לראשות הממשלה בשילוב עם בחירות לכנסת. באורח די מפתיע, אולמרט לא התמודד הפעם על מקום ריאלי ברשימת הליכוד לכנסת והסתפק במקום ה-119, השמור בדרך כלל ל"סוגרי רשימה" מכובדים. הוא נימק זאת ברצונו להתמסר לתפקידו בעיריית ירושלים, אך נראה שהוא העריך מראש שהליכוד יפסיד בבחירות, ולא היה לו כל רצון להפוך לחבר כנסת באופוזיציה.

צביעותו של אולמרט הגיעה לשיאה כאשר במהלך מערכת הבחירות הזו הוא התייצב בגלוי כראש עיריית ירושלים, לימינו של אהוד ברק, והכריז ש"ברק לא יחלק את ירושלים"; בכך סייע למחוק את קמפיין ההסברה של הליכוד ותקע סכין בגבו של שנוא נפשו, ראש הממשלה המכהן נתניהו. רבים מחברי מרכז הליכוד לא סלחו לו על הבגידה. זו היתה הסיבה לכך שכאשר הוא התמודד בשנת 2003 על מקום ברשימת הליכוד לכנסת, הם שלחו אותו למקום ה-32 ברשימה - מקום שנראה היה כלא ריאלי, ורק בזכות הצלחת הליכוד בבחירות הצליח אולמרט להיכנס לכנסת.

בבחירות 1999 ניצח ברק, ונתניהו המובס הודיע על פרישה מהחיים הפוליטיים לתקופה בלתי מוגבלת. אולמרט לא הסתיר את קורת רוחו מהבשורה והזדרז להדק את חברותו עם ברק לקראת ההתפתחויות הפוליטיות, ובראש ובראשונה לקראת ההתמודדות המסקרנת בין אולמרט לבין שרון על הנהגת הליכוד - התמודדות שנערכה בחודש ספטמבר 1999.

באותה עת נחשב שרון לפוליטיקאי קשיש המצוי בסוף דרכו. דומה היה שתפקיד שר החוץ היה התחנה האחרונה שלו, אבל פרישת נתניהו הפיחה בו רוח

קרוב. בעצת מקורביו הוא החליט לקפוץ ולהתמודד על הנהגת המפלגה. אולמרט החליט במפתיע להתמודד מולו. לצדו ניצב שוב אברהם הירשזון, יו"ר הסתדרות העובדים הלאומית, שהעמיד לרשותו עובדים, משרדים וכלי רכב. במקביל, וזה החשד העיקרי, דאג הירשזון להסדיר לאולמרט הלוואה בסכום של כ-200 אלף שקלים למימון הקמפיין. תמורת ההלוואה ניתנו עשר המחאות נגדיות מטעם מטה הבחירות של אולמרט, שרובן לא נפדו עד היום. המימון הזה לא דווח על ידי אולמרט ואנשיו, לא למבקר המדינה ולא למוסדות הליכוד. משמעות הדבר: עבירה על חוק המפלגות, וכן חשד לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. כעבור שמונה שנים, כשנפתחה חקירת המשטרה הגלויה נגד הירשזון שהסתבך בעבירות פליליות חמורות, בדקו החוקרים (בעקבות מידע שהעבירה עמותת אומ"ץ) מדוע לפחות חלק מהמחאות לא נפרעו. אבל למרבה הצער, בפרשה זו, כמו בפרשות אחרות, הפגינה המשטרה אוזלת יד. אומ"ץ לא אמרה עדיין את המילה האחרונה שלה בנושא זה.

ההסתבכות הגדולה ביותר של אולמרט במהלך אותה התמודדות היתה, למרבה האירוניה, החשד שלא רק משפחת שרון אלא גם הוא עצמו קיבל שוחד או טובות הנאה מהקבלן דוד אפל, שיזם את הפרויקט הבינלאומי הענק המכונה "האי היווני". בהתמודדות זו תרם אפל, מסיבותיו שלו, הן למטה הבחירות של שרון והן לזה של אולמרט; לכל אחד מהם הוא הבטיח את עזרתו.

על השתלשלות העניינים בפרשה ניתן ללמוד מצוות הדעת המפורטת שפרסם מזוז בשנת 2004. צוות דעת זו חילצה את אולמרט באופן תמוה מפרשת שחיתות נוספת בתקופה שבה כיהן כממלא מקומו של ראש הממשלה אריאל שרון.

מזוז קבע בחוות דעתו: "בתאריך קודם ל-3 ביוני

1999 התקשרה שולה זקן, יועצת בכירה לראש עיריית ירושלים, לאפל והשאירה לו הודעה לפיה היא מבקשת את תרומתו למערכת הבחירות של אולמרט. בתאריך 3 ביוני 1999 התקשר אפל לזקן, שאמרה לו כי עליה לארגן תמיכה כספית לאולמרט לקראת ההתמודדות על ראשות הליכוד. בהמשך השיחה ביקש אפל מזקן להזמין את ראש עיריית אתונה, אשר לדברי אפל השתוקק לפגוש את אולמרט ועתיד היה להתמנות כראש הממשלה הבא של יוון.

"פנייה זו עוררה חשד כי אפל מנסה לנצל פגישה עם ראש עיריית אתונה לשם קידום עסקיו, שכן באותה השנה החל אפל לתכנן הקמת מרכז תירות ונופש בכמה אתרים בעולם. מרכז התיירות הראשון היה אמור להיות מוקם באי היווני פטרוקלו, דרומית־מזרחית לאתונה. תוך כדי שיחתו עם זקן מתפנה אפל לשוחח עם אולמרט בקו השני, ובשיחה זו לא עולה עניין התרומה הכספית. אולמרט מספר לאפל כי בכוונתו להציג את מועמדותו לראשות הליכוד, ואפל אומר לאולמרט שהפעם הוא מאחוריו בכל הכוח".

כמעט באותה נשימה מבקש אפל "טובה קטנה": עניין ביקורו של ראש עיריית אתונה וכריתת ברית ערים תאומות בין ירושלים לאתונה. אולמרט הגיב בחיוב ואמר שיכין מכתב הזמנה שישלח לראש עיריית אתונה. במקרה או שלא במקרה, כמה ממקורביו של אפל פעלו אחר כך למען אולמרט בפריימריס. למשל, תבין ועוז – שאת שניהם תיאר אפל כחבריו – השתתפו בפגישות של מטה אולמרט והוגדרו על ידי ראש המטה כ"פעילים חשובים".

מזוז התייחס לגרסתו השקרית של אולמרט, ולמרבה הצער אימץ אותה: "אולמרט אומר כי ככלל, גישתו היתה לסייע לאנשי עסקים ישראלים בקשר עם גורמים בחו"ל. היה ברור לו שלאנשי העסקים יש אינטרסים בביקור, אך הואיל וחיפש זה זמן הזדמנות לחזק את

הקשרים עם ראש עיריית אתונה – נוכח היותו דמות בעלת מעמד פוליטי מרכזי ביוון, עם פוטנציאל להנהגה במישור הלאומי – שמח להזמין וראה זאת כאינטרס של העירייה [...] אולמרט אומר שלא זכור לו סיוע מיוחד שביקש מאפל ואינו זוכר האם קיבל סיוע כספי ממנו".

בסופו של דבר החליט מזוז שלא להעמיד את אולמרט לדין, בנימוק שלא ניתן להוכיח שאולמרט ידע על הבקשה לתרומה כספית לקמפיין הבחירות שלו.

סגירת תיקי החקירה בפרשת האי היווני – תחילה של שרון ומאוחר יותר של אולמרט – הכעיסה את ראש אגף החקירות המודח ניצב משה מזרחי, שבראיון מאוחר, לאחר פרישתו מהמשטרה, האשים את יורשו, ניצב יוחנן דנינו, שעמד בראש היאחזב"ל (יחידה ארצית לחקירות פשעים חמורים בינלאומיים) ותמך בסגירת שני התיקים.

החלטתו של מזוז עוררה, כצפוי, מורת רוח כללית. כדי להפגין את נחישותו, החליט אולמרט היהיר להגיש תביעת דיבה נגד העיתונאי החוקר מרדכי גילת, שחשף ב**ידיעות אחרונות** כמה עובדות מרשיעות נגדו בפרשה. התביעה בוטלה כעבור כמה שנים. קשה היה להניח שאולמרט ייטול על עצמו סיכון ו"יתערטל" בבית המשפט...

אולמרט הפסיד בהתמודדות מול שרון, אך הדבר לא מנע ממנו לחבור אליו וכך נוצרה ברית פוליטית-אינטרסנטית של שני האישים האלה, בעלי המוסר הציבורי הנמוך, שהתבססה על התמתנות הדרגתית בעמדותיהם המדיניות ונטישה הדרגתית של חזון ארץ-ישראל השלמה. אך באותה העת, שני האנשים היצריים האלה, בלי לחשוב פעמיים, סיבכו אותנו במחול השדים שהוביל לאינתיפאדה השנייה, שהחלה בשלהי שנת 2000: הסיבות לפרוץ מהומות

הדמים היו רבות ומגוונות, בעיקר אכזבת הפלסטינים מתוצאות ועידת קמפ־דייוויד השנייה שכינס הנשיא קלינטון כמה חודשים לפני כן. אך הניצוץ המיידִי שגרם לתבערה היה ביקור מתוקשר ופרובוקטיבי של יו"ר האופוזיציה שרון, ארף אזהרות גורמי הביטחון, במתחם הר הבית, בעידודו של ראש עיריית ירושלים.

למרבה האירוניה, מי שניסה למנוע את המשך האינתיפאדה היה לא אחר מאשר איל ההון היהודי־אוסטרי מרטין שלאף, בעליו של הקזינו המשגשג ביריחו, שמאז הקמתו במחצית שנות התשעים גרף עשרות מיליוני דולר – הון עתק שזרם לא רק אל שלאף אלא גם אל שני שותפיו הפלסטינים מוחמד רשִיד, שר הכספים של הרשות הפלסטינית, וג'יבריל רג'וב, ראש מנגנון הביטחון המסכל – שסייעו בהקמת הפרויקט הנוצץ. כמו כן, לא קופחו שני שותפים ישראלים זוטרים: שמעון שבס, מנכ"ל משרד ראש הממשלה לשעבר, ויוסי גינוסר המנוח, לשעבר בכיר בשב"כ, ששימש כמתווך במשא ומתן בין ישראל והפלסטינים.

האינתיפאדה הביאה להפסקת פעילות הקזינו. המוני המהמרים הישראלים, שקודם צבאו על פתח הקזינו, נמנעו מעתה ואילך מלהגיע ליריחו, למגינת לבם של שלאף ושותפיו, שניסו לשווא להציג את העיר כ"אזור סטרילי". נקודת הממשק בין האינטרסים הביטחוניים של ישראל לבין הרצון לרצות את אילי ההון התומכים בפוליטיקאים הגיעה לשיא ציני כשבהזדמנות מסוימת, לאחר ירי שבוצע מג בניין הקזינו לעבר חיילי צה"ל, התבקשו גורמים בכירים בצבא שלא להשיב אש לעבר הבניין המפואר, מחשש שיהרס.

זמן קצר לאחר מכן נפלה ממשלת ברק, בתום שנה וחצי בלבד לכהונתה. נתניהו החליט לנצל את

ההתפתחות הדרמטית כדי לנסות לחזור למרכז הבמה הפוליטית, חרף התחייבותו ליטול פסק זמן. על פי חוק הבחירה הישירה לראשות הממשלה (ששונה בינתיים), התפטרות ברק היתה אמורה להוביל לבחירות לראשות הממשלה בלבד. דרכו של נתניהו חזרה אל כס ראש הממשלה נראתה סלולה, אלא שהוא עשה שגיאה פוליטית חמורה מבחינתו כשדרש במפגיע שיתקיימו במקביל גם בחירות לכנסת. הנימוק נראה הגיוני – נתניהו טען שאם הרכב הכנסת לא ישתנה, לא יתאפשר לו להקים קואליציה יציבה – אבל בעת ובעונה אחת גם נאיבי, הואיל ושי"ס, שלא רצתה להסתכן בירידת כוחה, היתה מוכנה לתמוך בחוק שיאפשר לנתניהו להתמודד בבחירות מיוחדות לראשות הממשלה, אבל סירבה לתמוך בפיזור הכנסת.

נתניהו החליט שלא להתמודד ושרון, מועמד הליכוד, הביס את ברק. אולמרט, שנשאר בעיריית ירושלים, העריך בחושיו הפוליטיים המחודדים, כי הדרך היחידה לחסום את נתניהו – לכולם היה ברור שהוא יחזור בקרוב למאבק על ראשות הליכוד – היא להדק את קשריו עם שרון, כפי שאמנם עשה. אולמרט היה למעשה יועץ סתרים פוליטי של שרון – בתחילה כראש עיריית ירושלים ואחר כך כמשנה לראש הממשלה – והפריח מטעמו בלוני ניסוי מדיניים, שיגיעו לשיאם לקראת ההתנתקות.

בהתמודדות הפנימית בליכוד לקראת הבחירות הבאות לכנסת הפסיד נתניהו לשרון, בניגוד לרוב התחזיות המוקדמות. לאחר הבחירות הציע לו שרון את תיק האוצר. הצלחתו של נתניהו לשקם את המשק הישראלי היתה לצנינים בעיניו של אולמרט, שהרבה לתקוף אותו ולהציגו כאויבן של השכבות החלשות.

אולמרט עצמו התפטר מראשות עיריית ירושלים והצטרף לממשלה בתפקיד משולש: ממלא מקום ראש הממשלה; שר הת"מ (כולל אחריות על מינהל מקרקעי ישראל ועל מרכז ההשקעות); ושר התקשורת (כולל

אחריות על רשות השידור). גם אם התאכזב שלא קיבל תפקיד אטרקטיבי יותר, נחמה פורתא עבורו היתה בכך שטומי לפיד, חברו הקרוב, יו"ר שינוי וההפתעה הגדולה של בחירות 2003, מונה לשמש כשר המשפטים. מבחינת אולמרט, המשמעות היתה ברורה: לפיד יגן על האינטרסים שלו אם וכאשר יסתבך מחדש, כפי שאכן אירע. לפיד המשיך להיות חסיד שוטה של אולמרט, הן כשר המשפטים והן בהופעותיו המתלהמות בתקשורת.

בממשלת שרון התגלה אולמרט עד מהרה כסמן שמאלי בציר המדיני. הדבר התגלה בפומבי כאשר נאם באזכרה לדוד בן-גוריון בדצמבר 2003 ודיבר על הצורך בויתור על חזון ארץ-ישראל השלמה. עם הכרזתו של שרון על תוכנית ההתנתקות, כמה חודשים לאחר מכן, היה אולמרט מראשי תומכיה בתוך הממשלה.

החיבור ההרסני בין שרון ואולמרט הדליק אצלי נורות אדומות. הערכתי שצמד הפוליטיקאים המושחתים האלה יהפכו את השלטון קרדום לחפירות עמוקות ויחלבו את הקופה הציבורית כדי לעשות לביתם ולמען מקורביהם. הגעתי למסקנה שיש להקים לאלתר תנועה לוחמנית שתיאבק ללא פשרות בשחיתות. הדחיפה האמיתית ניתנה לי בעקבות פעילותה הצמחונית והמרוסנת של התנועה לאיכות השלטון נגד השחיתות השלטונית, בעיקר בשל ריבוי האינטרסים של עו"ד אליעד שרגא יו"ר התנועה.

למטרה זו כינסתי מחדש כמה מראשי עמותת "אמיתי" לשעבר, ובהם עו"ד פרופ' מיכאל קוריןאלדי, ד"ר ישראל גלעדי, ד"ר רן כוחן, מעוזיה סגל, אלי בר, עו"ד בועז ארד, ד"ר יוספה שטינר, קובי גרשוני ואליעזר ולטמן. אליהם נוספו חברים חדשים, ובהם ארבעה בכירים לשעבר בשב"כ - אריה (לייבו) לבנה, חיים מנור, מאיר (מקסי)

ויסמן ועו"ד חיים נתיב, וכן אזרחים מכל קצוות הקשת הפוליטית, ובהם ד"ר יעקב קורי, אורה רובינשטיין, עו"ד יובל ינאי, יעל ארצי, חנה לב, בני שגיר, אהרון הנדלמן, חנה פלקון, אברהם שביט, אילנה דלפרי, ד"ר מאיר מונסיליזה, אורית אבדור, מישל חדד, אראלה גולן, דורון טל, עמליה לויטן, עמיקם לוי, ניצן ברזני, גאולה ברוגן ורו"ח שלמה טל.

מאוחר יותר הצטרפו פליצה פלד, רות כהן, ד"ר עודד אוסשרד, ד"ר יעקב ניר ועו"ד גליה גבעולי. בניגוד לעמותת "אמיתי", שהתמקדה במאבק למען מינהל תקין וטוהר מידות, עמותת אומ"ץ שיבצה בין מטרותיה את המאבק למען צדק חברתי, בשיתוף עם ארגונים חברתיים וארגוני נכים.

אחד מעורכי הדין הבולטים שהצטרפו אלינו הוא פרופ' מיכאל קורינאלדי, ממייסדי התנועה לאיכות השלטון. בכך הוא סלל את הדרך לפרישת חברים נוספים מהתנועה הזו, ולשיתוף פעולה בינינו לבין שמונה מחברי הנהלתה בהנהגתו של מזכיר התנועה לשעבר עו"ד שמואל שנהר, שקצה נפשם בשלטון היחיד של שרגא והקימו עמותה בשם "נ.צ." לדמוקרטיה.

באסיפה הכללית הראשונה של העמותה נבחרתי לשמש כיו"ר ההנהלה, תפקיד שבו אני מכהן זה חמש שנים. ה"לקוח" הפעיל ביותר שלנו מאז תחילת פעילותנו הוא - כמה מפתיע - אולמרט, שלא חדל מעולם מהתנהלותו העבריינית. הקמת העמותה לוותה ברעש תקשורתי שהיה לבטח לצנינים בעיניו: אולמרט הבין היטב כי תנועה מסוגה של אומ"ץ לא תעשה לו חשבון, תעקוב מקרוב אחר מעלליו ותפעל בדרכים ציבוריות ומשפטיות לבלום את שחיתותו, ובמידת האפשר תוודא כי הדין ימוצה עמו.

אולמרט הוא שור מועד: מעידות נוספות היו שאלה של זמן בלבד. ואכן, עד מהרה התברר כי הוא חזר לסורו במשרדי הממשלה שבהם כיהן. הציר המרכזי של

פעילותו היה ההון והשלטון, והברזים הראשונים היו מחוברים למינהל מקרקעי ישראל ומרכז ההשקעות, שהיו כאמור בתחומי אחריותו המיניסטריאלית. כך, למשל, בתוקף תפקידו כיו"ר מועצת מינהל מקרקעי ישראל, הוא אישר בשנת 2002 הסכם עקרונות בין המינהל לבין חברת "תעשיות מלח" שבשליטת משפחת דנקנר – הסכם שהעניק לחברה זכויות בנייה בהיקף של כ־90 מיליון דולר. היועץ המשפטי לממשלה דאז, אליקים רובינשטיין, כתב לחברי מועצת המינהל כי הסכם העקרונות העניק לחברת המלח הטבות מפליגות ללא סמכות ותוך חריגה מכללי מינהל תקין. אולמרט, כדרכו, השתלח ביועץ: "אין זה מענייניו של היועץ המשפטי ללמד אותי איך אני צריך להתייחס לחשיבות של קרקעות המדינה." גם השופט בדימוס אליעזר גולדברג, מבקר המדינה דאז, מתח ביקורת חריפה על ההסכם הזה וקבע כי ההליך שהביא לחתימה עליו היה לקוי ולא מעמיק, וניתן היה להסיק כי נדף ממנו ריח של רשלנות, אם לא יותר מכך. אולמרט, כמובן, הסתייג בפומבי מטענת המבקר; וגולדברג עוד נהג בו בכפפות של משי בהשוואה למבקר המדינה הבא, השופט בדימוס מיכה לינדנשטראוס, שמלכתחילה הסתמן כמי שלא יניח לאולמרט ויעשה הכול כדי לחשוף את התנהלותו המושחתת. לשם כך הוא הקים במשרד המבקר אגף מיוחד למאבק בשחיתות, ומינה את ניצב בדימוס יעקב בורובסקי כיועצו המיוחד וכמי שינווט את פעילותו של האגף.

אילי ההון ידעו למי לפנות

חרף הביקורת הקשה שספג בפרשה זו, אולמרט הוסיף לסייע לאילי ההון. בין השאר, החליטה המועצה להיענות לבקשתו של איל ההון היהודי-בריטי סמי שמעון לאחד את חוזי החכירה של הקרקעות בבעלותו

לשנת 2010. משמעותה של החלטה זו היתה רווח של עשרות מיליוני שקלים לכיסו של שמעון. הקרקעות באזור השרון שבהן מדובר שייכות לחברת "יכין חק"ל" שהבעלות המשותפת עליה היתה בידי הסוכנות וההסתדרות. מי שדחף למכירת מניות החברה במחיר מציאה לשמעון היה גזבר הסוכנות דאז מאיר שטרית, כיום שר הפנים – גם הוא חובב ותיק של אילי הון, שמי שיוצאת נשכרת מכך היא רעייתו רות, יחצ"נית צמרת, שבזכות קשריה המסועפים הצליחה לבלום פרסומים לא מחמיאים בתקשורת על ההתנהלות הכלכלית של המשפחה.

אולמרט לא שכח באותה הזדמנות את משפחת שרון והביא לאישור שינוי ייעוד של שטח רחב ידיים בכפר מל"ל – כפר הולדתו של שרון – שבו הוא מחזיק נחלה גדולה.

אולמרט התכוון להעביר למוזי ורטהיים, ידידו הוותיק, בעל השליטה בחברת "קוקה-קולה ישראל", מענק סיוע בגובה 70 מיליון שקלים בעקבות העברת מפעל הייצור של החברה מבני ברק לאשקלון. המלצת היועץ המשפטי לממשלה דאז, אליקים רובינשטיין, היתה שלא לאשר את הסיוע החריג. גם שר האוצר נתניהו התנגד נחרצות למהלך. הוא קבע שההחלטה אינה חוקית ולכן אין לה תוקף, שכן היא התקבלה בניגוד לדעת היועץ המשפטי לממשלה. אולמרט רתח מזעם. הואיל והרבה יותר קל להיטפל לפקיד ציבור – רם ככל שיהיה – שאינו יכול להגיב, מאשר להתפלמס עם יריב פוליטי, הוא בחר (פעם נוספת) להשתלח ברובינשטיין – לא בנתניהו. בשחצנות האופיינית לו אמר אולמרט: "מי זה הרובינשטיין הזה? הוא לא אמור להחליט. הוא מבין בכלכלה פחות מכתב כלכלי."

בשנת 2004, כשרובינשטיין התמנה לשופט בית המשפט העליון, נפלה בידי הצמד אולמרט-לפיד ההזדמנות להשפיע על זהות היועץ המשפטי לממשלה

הבא. בציוניות הדדית, שחשפה את צביעותו והתחסדותו של לפיד בניסיונו לסוכך על אולמרט העברייך, הם העלו את שמו של חברם המשותף ופרקליטם האישי, עו"ד אלי זהר. עמותת אומ"ץ פתחה במערכה ציבורית נגד המינוי, שלא יצא לפועל. במקום רובינשטיין נבחר לתפקיד מני מזוז, ששימש כמשנה ליועץ המשפטי לממשלה. מינוי ראוי, מקצועי, אם כי שורה של החלטות שקיבל היועץ החדש מאז כניסתו לתפקיד לגבי אישים פוליטיים – ובראשם אולמרט – מעוררות תמיהות רבות. מזוז אינו נגוע בניגוד אינטרסים, כמו זהר, אבל בהחלט אפשר להאשימו בהפגנת חולשה מול כרישי השחיתות.

על מידת חוסר רגישותו של זהר למינהל תקין ניתן ללמוד מכך שהוא ייצג את אולמרט בשורה של פרשות שחיתות שבעניינן נחקר, ובעת ובעונה אחת ייצג את מפקדם העליון של חוקרי אולמרט – מפכ"ל המשטרה הקודם, משה קראדי – בפני ועדת זיילר. עמותת אומ"ץ התריעה על כך בפני מזוז, ובעקבות זאת הודיע קראדי שהוא מנטרל את עצמו מקבלת מידע מהחקירות נגד אולמרט. למעשה, להכרזה זו לא היתה משמעות רבה, שכן בראש אגף החקירות של המשטרה עומד ניצב יוחנן דנינו – מינוי שנעשה בלחץ ראש הממשלה שרון. דנינו הכשיר בשעתו את השרץ של "האי היווני" לגבי שרון ואולמרט, ומאז הכשיר שרצים נוספים של אולמרט.

צר היה לי להיווכח כעבור זמן שזהר משתף פעולה עם לשכת אולמרט, שניהלה מאבק חורמה נגד מבקר המדינה. בהקשר זה אף עשתה מאמצים לפגוע בבורובסקי, יועצו המיוחד של לינדנשטראוס. בראיונות לתקשורת תלה זהר את שיתוף הפעולה בין עמותת אומ"ץ לבין משרד המבקר – שיתוף פעולה בלתי מתפשר במאבק למיגור השחיתות הציבורית – בקשר המשפחתי בין בורובסקי לבין אלי בר, אחד מחברי העמותה, שאין לו מעורבות בפעילות השוטפת

ובדרכי קבלת ההחלטות. השליטה של אולמרט במינהל מקרקעי ישראל אפשרה לו להיטיב עם גורמים שונים באופן ישיר ועקיף, בהתאם לאינטרסים שלו או של אלה שביקש לרצות. במשרדי עמותת אומ"ץ הצטבר חומר רב על פרשות שחיתות ועל חריגות מהחוק בהתנהלות מינהל מקרקעי ישראל – מקרים שבהם היה אולמרט מעורב ישירות. התרענו על כך בפני עיתונאים שונים, הגשנו תלונות ליועץ המשפטי לממשלה ולמבקר המדינה, ולא נמנענו מלעתור לבג"ץ.

למשל, חשפנו מקרה של יזם בעל קרקע באילת שהעניק לאולמרט עטים נובעים יקרים – מן הסוג שאולמרט אסף בכמויות מסחריות – בלי או עם קשר לעובדה שהוא פנה למינהל מקרקעי ישראל בבקשה להאריך את הסכם החכירה שלו. אולמרט לא נמנע מלהשתתף בדיון במינהל בעניינינו. עמותת אומ"ץ עתרה לבג"ץ נגד מזוז על שנמנע מלהעמיד את אולמרט לדין פלילי בחשד לקבלת שוחד לכאורה בפרשה זו, אך העתירה נדחתה.

תלונה אחרת שלנו התמקדה בעסקה שבה רכש אולמרט עצמו דירה ברחוב שינקין בתל אביב במחיר נמוך ממחיר השוק, בדרך המעוררת חשד לקבלת טובות הנאה. העובדה שבעת ביצוע העסקה הוא היה השר האחראי על מינהל מקרקעי ישראל מעלה את האפשרות שהיזמים שמכרו לו את הדירה קיוו לקדם בדרך זו עניינים שונים מול המינהל. תלונתנו לא נענתה. מזוז החליט שאין בה ממש.

פרשה נוספת שלא הניבה, לצערנו, נקיטת צעדים משפטיים מתחייבים נגד אולמרט היתה מתן הנחיה לרכבת ישראל להעביר ללא מכרז שטח גדול שהיה בבעלותה באחת התחנות בדרום הארץ לבעלותו של יזם פרטי, פעיל ליכוד ממקורבי שרון, שביקש להקים במקום מפעל.

והלאה: בגלל מעמדו המיוחד של אולמרט נמנעו

מינהל מקרקעי ישראל ורשויות החוק לנקוט בצעדים נגד משפחתו, שהשכירה בניגוד לחוק מבנה במשק החקלאי שלה בבנימינה (שבו היו לה זכויות חכירה) לאדם שפתח במקום גן ילדים. כל בר דעת מבין שמדובר בשימוש חורג, ללא היתר, בקרקע חקלאית. המינהל הגיש משום מה תביעה פלילית נגד השוכר, אך נמנע מלעשות זאת נגד המעורבים האחרים בפרשה – ובראשם בני משפחת אולמרט.

יתר על כן, אולמרט אישר עסקה תמוהה הקשורה למיליונר היהודי-גרמני יוסף בוכמן – עוד חבר מכובד במעגל אילי ההון שמקיפים אותו. במסגרת העסקה, בתיווכם של אפרים קונדה, גיסו לשעבר של חיים רמון, ואלי לנדאו, היו"ר לשעבר של דירקטוריון חברת החשמל, מקורבו של שרון, קיבל בוכמן מעיריית תל אביב, בתמורה לפינוי מתחם הדולפינריום שבבעלותו, שטח אחר בן שניסעשר דונם באזור מתחם מנשיה. ייעודו המקורי שונה לטובת בוכמן, בהסכמת המינהל, לצורך הקמת מבני מגורים ומלון. שוויו הכספי של השטח החדש גדול בהרבה מערך המתחם שפונה. היו כמה אנשים שגזרו קופונים מכובדים בעסקה. ראש עיריית תל אביב, רון חולדאי, היה מעורב בפרשה זו בניגוד אינטרסים אישי ועל כך הגשנו נגדו תלונה למשטרה. גוזר הקופונים הראשי של אולמרט בכל תפקידיו הציבוריים הוא עו"ד מסר – אורח קבוע בלשכותיו ואדם שדלתו של אולמרט תמיד פתוחה לרווחה בפניו, מסיבות שלא קשה לנחשן. מסר בחש לא רק בענייני מינהל מקרקעי ישראל אלא גם בפרשות שונות הקשורות למרכז ההשקעות. הרי כל איש עסקים, יזם ומשקיע שעיניו בראשו ידע אל נכון שמסר אמון על קיצורי דרך אל אולמרט. כך, למשל, מבקר המדינה לינדנשטראוס איתר מקרה חמור שבו קיבל לקוח של מסר מענק בסך עשרות מיליוני שקלים מקופת המדינה באמצעות מרכז ההשקעות. המבקר העביר את המידע אל

היועץ המשפטי לממשלה, שהחליט להורות על חקירת משטרה.

מקרים נוספים, שלא הגיעו לידיעת המבקר, החלו להיבדק באופן ראשוני על ידי עמותת אומ"ץ. הואיל ויכולת הבדיקה והחקירה של מתנדבי העמותה מוגבלת מאוד, בהיעדר אמצעים וסעיפי חוק מגבים, אנו נוהגים להעביר מידע מפליל שמגיע אלינו ליחידות החקירה של המשטרה, לעיתונאים שונים, ובעיקר למשרד מבקר המדינה. מידע זה מהווה לעתים נדבך בדו"חות הביקורת שמפרסם המשרד – בעיקר בתקופת כהונתו של לינדנשטראוס הנמרץ, שאינו מסתפק בדו"ח שנתי עב כרס, אלא מפרסם דו"חות שוטפים כתגובה מהירה להתנהלויות בעייתיות.

ציר מרכזי במאבק נגד שחיתותו של אולמרט היה ונשאר אתר האינטרנט של יואב יצחק, "חדשות מחלקה ראשונה", שהפך למעין בית עבור עמותת אומ"ץ. על ההיקף האמיתי של שיתוף הפעולה הסמוי בין יצחק לביני מוקדם עדיין לדבר. שנינו הופענו ב"רשימת החיסול" של אנשי אולמרט, שבה נכללו גם בורובסקי והחשב הכללי, ד"ר ירון זליכה. הם שילמו מחיר בהיותם עובדי מדינה. אנחנו הצלחנו לשרוד בזכות עצמאותנו המוחלטת.

מבקר המדינה זיהה את יועצו המיוחד של אולמרט, עובד יחזקאל, כיום מזכיר הממשלה, כמוציא וכמביא של הפעולות המלוכלכות של הבוס שלו וכינה אותו "זרועו הארוכה של אולמרט". בדו"ח שעסק במינויים הפוליטיים ברשות לעסקים קטנים במשרד התמ"ת, שהיתה בתחום אחריותו של אולמרט, חשף לינדנשטראוס כי עובד מינה לתפקידים שונים ברשות כמה חברי מרכז ליכוד וכן את עו"ד לילך נחמיה, חברתו לחיים של הירשזון. ייתכן שהמבקר לא היה מצליח למצוא ראיות לכך שמינויים פסולים אלה בוצעו על דעתו של אולמרט – אשף טשטוש העקבות – אלמלא התגלו מזכרים ופתקים בכתב ידו של עובד,

שבהם דיווח לאולמרט על ביצוע כמה מהמינויים. ליועץ המשפטי לממשלה, שבחן היטב את ממצאי הדו"ח, לא נותר אלא להורות על פתיחת חקירת משטרה נוספת נגד אולמרט ועובד. בפגישה של נציגי אומ"ץ עם מזוז הוא אמר בין השאר: "הכמות של הממצאים הופכת לאיכות." לעומת זאת, דחה מזוז את תביעתה של עמותת אומ"ץ לפסול את מינויו של עובד לתפקיד מזכיר הממשלה. הנימוק היה שבאותו שלב הוא עדיין בחזקת חשוד בלבד וכי החקירה טרם הסתיימה.

בחודש אוקטובר 2005, בעת שכיהן כשר התמ"ת, בחר אולמרט ברונית קן, לשעבר סמנכ"לית סחר חוץ במשרד, לכהן כממונה על ההגבלים העסקיים. לכל הדעות, זהו תפקיד יוקרתי ורב השפעה. קן נבחרה מתוך "רשימה" של כמה מועמדים שעליהם המליצה ועדת מינויים מיוחדת שהוקמה לשם כך. בשלב המיון המכריע קן לא נמנתה עם מומלצי הוועדה: היו מועמדים טובים ממנה. דבר זה לא נשא חן בעיני ד"ר יורם טורבוביץ', ידידו של אולמרט, שהיה חבר באותה ועדה.

תמנון עם זרועות ותיאבון אינסופי

טורבוביץ' ביקש הפסקה קצרה בדיון, שבמהלכה יצא מחדר הוועדה וטלפן אל אולמרט. השניים שוחחו קצרות. מיד לאחר מכן שב טורבוביץ' לחדר ואמר לחבריו שצריך להכניס את קן לרשימת המומלצים. אחרים מהנוכחים הבינו היטב מה מתרחש. לאלה שלא קלטו מיד דאג טורבוביץ' לרמוז שאולמרט עומד על כך. שמה של קן נוסף כמומלצת הוועדה, מה שאפשר לאולמרט להודיע שקן היא זו שתמונה לתפקיד. המינוי אושר בממשלה. שוב פעל אולמרט תוך צפוף על כללי המינהל התקין.

קן לא אכזבה את אולמרט: בתפקידה כממונה על ההגבלים העסקיים, היא נטתה חסד מוגזם לחבריו אילי ההון. גם החקירה נגד קרטל הבנקים, שעורכת מחלקת החקירות של הרשות להגבלים עסקיים, נמשכה זמן רב מדי והסתיימה לבסוף בראשית 2008 בקול ענות חלושה. לא הוגשו כתבי אישום פליליים נגד ראשי הבנקים. עמותת אומ"ץ התריעה על כך ונענתה בתשובות מתחמקות.

כעבור שנה חשף יואב יצחק עובדה מאלפת הנוגעת לאביה של קן, שהיה בעליה של דירת הגן שרכש אולמרט מחברת "אלומות" בבית לשימור ברחוב כרמיה בירושלים. העסקה נערכה שנה לפני מינוי רונית קן לתפקיד הממונה על ההגבלים העסקיים. יצחק: "אופן מינויה של רונית קן, זמן קצר לאחר רכישת חלקו של אביה בזכויות במבנה ברחוב כרמיה בירושלים, טעון חקירה. העובדות והפעולות הנ"ל, שלכאורה הן רק ראיות נסיבתיות, מדיפות ריח רע. כדי להקים את הפרויקט נצרכה 'אלומות' לרכוש את כל חלקי המבנה, שהוחזקו באותה עת על ידי חמש משפחות. ומי היה המוכר הראשון: נחום בן־צבי, אביה של קן, שמכר ל'אלומות' ביום 1 באוגוסט 2004 את חלקו במבנה [...] תמורת 387.5 אלף דולר. רק לאחר שהוא מכר 'נפתחו השמים' עבור אולמרט-אלומות', ויתר בעלי הזכויות הסכימו [גם הם] למכור. מיותר כמעט לציין: אלמלא מכר, לא ניתן היה להוציא לפועל את עסקת השוחד של 'אלומות' עבור אולמרט".

צוות עובדי משרד מבקר המדינה, ברשותו של בורובסקי, שבדק ביסודיות את הפרשה, תשאל בין השאר את מהנדס העיר ירושלים, אורי שטרית, ואת מסר, ששימש כפרקליטו של אולמרט בעסקה שנחתמה באוקטובר 2004. לפי החשד, בעסקת רכישת הבית קיבל אולמרט שוחד־הנחה בהיקף של מאות אלפי דולרים. הוא שילם תמורת הדירה 1.2 מיליון דולר

בעוד שעלויות הקבלן (כולל מחיר המגרש) מגיעות לסכום גבוה בהרבה. שטרית פעל לקדם ולהשיג את ההיתרים הנדרשים עבור הפרויקט, אף שמדובר בבניין שחלה עליו חובת שימור. כמו כן, הוא פעל להשגת זכויות בנייה נוספות המאפשרות הוספת קומה בבניין.

פעילותו של שטרית, לרבות זכויות הבנייה הנוספות שהשיג עבור "אלומות", היא שאפשרה לחברה, שבראשה עומד היזם גיל מסטיי, להעניק לאולמרט שוחד־הנחה. אולמרט, שבמהלך כהונתו כראש העיר אָפּשר לשטרית לבצע עבודות פרטיות מחוץ לירושלים (למרות שהיה עובד ציבור), גמל כאמור לשטרית בכך שצירף אותו לרשימת קדימה בבחירות לכנסת ה־17.

מבקר המדינה העביר את ממצאי בדיקתו המדוקדקת בפרשת כרמיה ליועץ המשפטי, שהורה על פתיחת חקירת משטרה. אולמרט נקט בפעולות שונות כדי לשבש את החקירה. בין השאר, התייצבו באורח פלא "קונים" ושמאים שטענו כי אולמרט שילם מחיר הגיוני עבור הדירה. "עדותם" אמורה היתה לשמש הוכחה לטענתו שלא קיבל הנחות והטבות במחיר הדירה שרכש.

כאמור, במקביל לתפקידו כשר התמ"ת, אולמרט כיהן במשך כשנה וחצי גם כשר התקשורת וכשר הממונה על רשות השידור. הדבר סיפק לו במה נרחבת לא רק במשדרי הרדיו והטלוויזיה של ערוצי הרשות אלא גם בתקשורת הכתובה: המו"לים הגדולים הם בעלי אינטרסים בערוצי הטלוויזיה הארציים, ואולמרט היה מבחינתם האיש הנכון במקום הנכון. הוא ניצל את הבמה שניתנה לו כדי לנסות לצבור פופולריות – וחשוב מכך, כדי לנסות למחוק את תדמיתו העבריינית.

בתפקידו כשר התקשורת, נדמה היה שנפלה בידיו

הזדמנות לשפר את שירותי התקשורת הקווית והסלולרית המוצעים לציבור הרחב, ובעיקר להוזילם, לאור העובדה ששלוש חברות הסלולר הגדולות – פרטנר, סלקום ופלאפון – הגיעו בשנת 2004 לשיא עוצמתן ופעלו כקרטל חזק הפוגע בלקוחותיו. אף שהיקף פעילותן השנתי הסתכם ב־17 מיליארד שקלים, הן לא הסתפקו בכך והעלו באופן מתמיד, בתיאום ביניהן, את מחירי המנויים וגבו סכומים מופרזים עבור חיוג למספרי טלפון קוויים. לאולמרט היתה סמכות לשמור על האינטרסים של הציבור ולזכות באמון הצרכנים על ידי העברת החלטה המחייבת את שלוש החברות להוזיל את דמי הקישוריות שגבו. חוות דעת מטעם חברה בינלאומית, שהמליצה להוזיל באופן מיידי ובשיעור ניכר את תעריפי הסלולר, סיפקה לו תשתית ליישום מדיניות תקיפה. הוא אכן פרסם הצהרת כוונות בעניין. אולם בלחץ ראשי חברות הסלולר, שהאשימו אותו ב"הרס הענף" ואיימו בפיתורים המוניים של עובדים, הוא ירד מהסולם וקבע (בניגוד להמלצת הדרגים המקצועיים במשרדו) כי ההוזלה תהיה הדרגתית ותפרש על פני ארבע שנים. בכך הוא העניק לחברות (שבבעלות אילי הון מקומיים וזרים) אפשרות לתמרן ולקזז את ההפחתה באמצעות העלאת תעריפי סעיפים אחרים.

מהחלטה על העיכוב בהפחתת דמי הקישוריות נהנתה קבוצת "פולאר השקעות", מבעלות השליטה בחברת פרטנר. אחד מבכיריה הוא אביגדור קלנר, חבר קרוב של אולמרט עוד מתקופת לימודיהם המשותפים באוניברסיטה העברית. אולמרט כשר התקשורת לא היסס ליטול חלק בפגישה עסקית של קלנר עם נציגי חברה יפנית כאשר בחנו מיזם משותף. בעבר ניסה אולמרט, בתפקידו כיו"ר דירקטוריון מינהל מקרקעי ישראל, לסייע לחברת "זרע", שבראשה עומד קלנר, להשיג אישור לבניית

שכונות יוקרה בתחומי פארק איילון המתוכנן. המהלך סוכל בזכות מאבק ציבורי שניהלו נגדו ארגוני הירוקים.

אחרי שנכשל המהלך זימן אליו אולמרט את שר הפנים דאז אברהם פורז, כדי לדון בנושא תכנון הבנייה. במהלך הדיון הביע פורז את התנגדותו הנחרצת לפגיעה בפארק. כעבור זמן קצר נדהם פורז להיווכח שדברים שכלל לא אמר הופיעו בפרוטוקול, שצייר אותו כמי שתומך בתוכנית. פורז פנה אל עוזרו של אולמרט עובד יחזקאל, שכתב את הפרוטוקול, ותבע ממנו להוציא פרוטוקול מתוקן. פרשה זו מעידה כי גם אנשיו של אולמרט נסחפו בזרם העכור שלו.

לפרשת חברות הסלולר היה ספיח מאלף, אופייני להתנהלותו של אולמרט שיודע להפריד ולמשול בין השועים שהוא חפץ ביקרם: התברר שהוא פעל בניגוד גמור להמלצות הדרג המקצועי במשרדו ומנע מחברות הסלולר להיכנס לשוק השיחות הבינלאומיות (כמפורט, הפיצוי שניתן להן הוא עיכוב בהוזלת דמי הקישוריות עד לחודש מרץ 2005). מי שנהנה מכך הן בזק וספקיות התקשורת הקווית האחרות – למשל חברת קווי זהב, שאחד מבעליה הוא איל ההון אליעזר פישמן.

איש לא הפריע לאולמרט לעשות ככל העולה על רוחו. לפי עדויות שונות, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, עו"ד דוידה לחמן-מסר, האחראית על תחום התקשורת מטעם לשכת היועץ, לא הדירה את רגליה מענייני המשרד שבראשות אולמרט חרף קשרי החברות ההדוקים בין השר לבין בעלה – וחמור מכך, חרף העובדה שבעלה לא הדיר בעצמו את רגליו מענייני המשרד.

קשריו עם אילי ההון העיבו גם על התנהלותו של אולמרט בענייני רשות השידור. מנכ"ל הרשות דאז, יוסף בראל, העיד שאולמרט ביקש ממנו לשלם

מהקופה המדולדלת של הרשות סכום נכבד לחברת "צ'רלטון" שבבעלות אלי עזור ופנחס זהבי, בתמורה לזכויות שידור של משחקי כדורגל מחו"ל. אולמרט הכיר תודה לשניים, שבמשך השנים שריינו לו הזמנות למשחקים במדינות שאליהן הגיע בטיוליו המתמידים ברחבי העולם. בראל סירב לבקשה בנימוק שמצבה הכספי של הרשות חמור. בפועל, סוכם עם "צ'רלטון" על רכישת זכויות השידור במחיר נמוך יותר מזה שאליו כיוון השר, אבל עדיין מחיר גבוה יחסית.

צעד זה של בראל, נוסף למהלכים עצמאיים נוספים שלו שלא היו לרוחו של אולמרט, חרצו את גורלו. אולמרט הפעיל לחץ על שרון להדיח אותו. שרון סירב בתחילה להחליף את בראל, שהנהיג ברשות אידיאולוגיה בעלת גוון ימני מובהק. אולם אולמרט לא הפסיק ללחוץ, ובסופו של דבר נפל הפור ובראל הודח. במקומו מינה אולמרט לתפקיד, בעצת חברו אמנון דנקנר, את מרדכי שקלאר, בעבר יו"ר הרשות השנייה. כעבור כמה שנים, אחרי שיתברר ששקלאר נכשל באופן מוחלט במילוי תפקידו, יסרב אולמרט לפניית אישי ציבור שונים, שדרשו ממנו להסיק מסקנות נגד המנכ"ל. "איני רוצה שעל החגורה שלי יהיו שתי גולגולות," אמר.

עמותת אומ"ץ חשפה בזו אחר זו פרשות של פגיעה במינהל תקין על ידי מנכ"ל הרשות.

בשנת 2005 פרשה שינוי מהממשלה. יוסף לפיד חדל לכהן כשר המשפטים, לדאבונו של אולמרט, שידע כי איבד מאחז חיוני במערכת המשפט. אבל הוא לא היה מודאג במיוחד: היה לו גיבוי מלא משרון, והוא חש שגופי אכיפת החוק חוששים להתעמת איתו. במקום לפיד מונתה לתפקיד ציפי לבני, אצת הדמויות המוסריות הבודדות בפוליטיקה הישראלית. בפועל התברר שהיא נותרה אמנם נקייה בהתנהלותה האישית, אך לא הניפה את דגל המלחמה בשחיתות, והעדיפה –

כמו חברה – להתמסר לטיפול מעמדה הפוליטי. בתפקידיה החדשים כממלאת מקום ראש הממשלה ושרת החוץ, הספיקה לבני לשכוח התחייבות פומבית שנתנה בטקס קבלת אות אומ"ץ, שלא להרפות במאבק בשחיתות הציבורית.

בחודש אוגוסט 2005 התפטר נתניהו מהממשלה, על רקע התנגדותו למימוש תוכנית ההתנתקות מבלי שתועמד קודם למשאל עם. נוסף לתפקידיו המיניסטריאליים האחרים, קיבל אולמרט גם את משרד האוצר – מימוש של חלום ישן.

קודמו בתפקיד, נתניהו, איחד את אגפי המסים (המכס ומס ההכנסה) תחת רשות אחת. אולמרט ביקש להציב בראשה את רו"ח אודי ברזילי, לשעבר סגן נציב מס הכנסה, שקשריו וקשרי אביו ואחיו עם אולמרט כבר הוזכרו. הרעיון לא הסתייע, ובסופו של דבר מונה לתפקיד ג'קי מצא, רו"ח מוכשר שצמח בתוך רשות המסים והאמין לתומו שהמינוי שלו הוא מינוי "נקי" שנבע משיקולים מקצועיים. הוא לא העלה כנראה על דעתו אילו כוחות בחשו בקדירה מאחורי הקלעים, וביניהם שולה זקן.

מי שנהנה במיוחד מהתפקיד החדש של אולמרט היה – כמה מפתיע – עו"ד מסר, שהיה נכנס ויוצא במסדרונות האוצר. בדיעבד התברר כי מסר היה הרוח החיה מאחורי הניסיון לקדם כמה עסקאות נדל"ן שנויות במחלוקת עם הפטריארכיה היוונית-אורתודוקסית של ירושלים. מסר גויס לטפל בהן בעיקר בזכות קשריו האישיים עם אולמרט ונגישותו למשרדי הממשלה השונים ולמינהל מקרקעי ישראל, שבראשו עמד אולמרט. פעילותו בענייני הנדל"ן של הפטריארכיה נעשתה במשך זמן רב תוך ניגוד עניינים בולט. בהדרגה נחשף שהוא מייצג משקיעים יהודים זרים המבקשים להשלים עסקאות בהיקף של עשרות מיליוני דולרים עם הפטריארכיה, שבבעלותה קרקעות בשטח כולל של אלפי דונמים –

בכלל זה גם באזור טלביה והכנסת. בשל הדחת הארכיבישוף אירינאוס הראשון על ידי הכנסייה, לאחר שחתם על עסקאות נדל"ן עם יהודים (שמהן חזר בו מאוחר יותר), ואי־הכרה של ממשלת ישראל במחליפו, תיאופילוס, מעכבת הפטריארכיה סגירת עסקאות נדל"ן גדולות עם יהודים. הן ליזמים והן לפטריארכיה הזקוקה לכסף יש אינטרס שמישהו בעל קשרים יטפל ב"חבילה" הזאת מאחורי הקלעים, ומסר הוא כנראה האיש המתאים. כאמור, במשך שנים הוא הצליח למנוע את חשיפת דבר מעורבותו. היה זה אחד הסודות שעליהם שמר מכול וכול. רק בודדים ידעו שהוא "המושך בחוטים". כדי לשמור על חשאיות הוא נמנע מפניות ישירות לרשויות, אך הצליח בדרך־לא־דרך למשוך מידע ומסמכים הן ממשרד ראש הממשלה והן מהפרקליטות. זאת תוך שימוש בעובדי ציבור ומבלי שייחשף. במקביל, מאות אלפי דולרים הועברו מהיזמים שיוצגו על ידו – באמצעות אישים מעורבים – לגורמים שונים. ליזמים נאמר שהכספים נחוצים כדי לשלם לכמה גורמים, ואם לא יסכימו להזרים אותם לא ניתן יהיה לקדם את מינויו של תיאופילוס ועסקאות הנדל"ן יהיו תקועות. היזמים נשארו בלי הכסף, רק עם הבטחותיו של מסר, שטען בפניהם שבזכות קשריו עם אולמרט יש בכוחו להביא לסיום מהיר ומוצלח של העסקאות האמורות. כשהחל תהליך ההפרטה של בנק לאומי, גילה אולמרט – בתפקידו כשר האוצר – מעורבות רבה בסוגיה הזו, הרבה מעבר למקובל. היו לו תוכניות: הקונים האידיאליים, מבחינתו, היו אמורים להיות איל ההון דניאל אברהמס, שכאמור רכש ממנו את ביתו ברחוב כ"ט בנובמבר במחיר מופרז, ואיל ההון היהודי־אוסטרלי פרנק לואי, לקוח של משרד הפרקליטים של מחתנו של אולמרט, פרופ' יוסף גרוס, וידיד משותף שלו ושל אקירוב. קרוב לוודאי

שתוכניתו היתה יוצאת לפועל אלמלא כיהן בתפקיד החשב הכללי רואה חשבון צעיר, אמיץ ועקשן, בעל רגישות מיוחדת לשמירה על הקופה הציבורית. זליכה הציג לאולמרט שאלות נוקבות ולא היה מוכן לשתף איתו פעולה. כאשר חש שמתבשלת קומבינה במכרז, הוא החליט לפעול. נפגשתי איתו בחשאי במשרד של חבר משותף ושמעתי ממנו פרטים שהבהירו לי כי מדובר בפרשת שחיתות גדולה.

הואיל וזליכה פנה במקביל גם אל מבקר המדינה, החלטתי לשמור על חשאיות מרבית כדי למנוע טשטוש עקבות, השמדת מסמכים ועוד פעולות מבית מדרשו האפל של אולמרט. רק כעבור כמה שבועות, אחרי שהחשב מסר כבר עדות מוקלטת בפני צוות הבדיקה של משרד המבקר, בראשות בורובסקי, הכנסתי בסוד העניין את יואב יצחק, שפרסם לראשונה את החשדות נגד אולמרט.

ממצאי בדיקת מבקר המדינה הועברו אל פרקליט המדינה דאז, עו"ד ערן שנדר, שהורה על חקירת משטרה. במקרים כגון אלה, ההנחיה צריכה לבוא מהיועץ המשפטי לממשלה. אולם מזוז פסל את עצמו ממעורבות בחקירה הואיל ואחותו, עו"ד ימימה מזוז, המכהנת כיועצת המשפטית של משרד האוצר, היתה מעורבת בהכנת המכרז למכירת מניות גרעין השליטה בבנק לאומי, ואף מסרה עדות על כך במשטרה. שנדר השהה את פרישתו המיועדת כדי שיוכל להכריע את גורל התיק בתום חקירת המשטרה, אך משזו התארכה הוא ביקש לסיים את תפקידו. החקירה הולידה לבסוף עכבר קטן: ניצב דנינו קבע כי לא נמצאה תשתית ראייתית להמליץ על הגשת כתב אישום נגד אולמרט. ההכרעה הסופית בתיק נתונה בידי פרקליט המדינה החדש, עו"ד משה לדור. למרבה הצער, שני אנשים שמילאו תפקיד מכריע בחשיפת הפרשה – זליכה ובורובסקי – מצאו את עצמם עם הזמן מחוץ למערכת. דרישתם למצות את הדין עם

אולמרט טרם נענתה.

התרעתי ששרון יחלה ואולמרט יתפוס את מקומו

בחודש ינואר 2006 עבר שרון אירוע מוחי קשה ואושפז בבית החולים "הדסה". הוכרזה נבצרות בת מאה ימים, שבמהלכה כיהן אולמרט כראש ממשלה, אף כי עדיין בתואר "ממלא מקום". ב-14 באפריל 2006 תמה תקופת הנבצרות. אולמרט הפך לראש ממשלה בפועל עד לבחירות לכנסת, שנערכו זמן קצר לאחר מכן. גם בתפקידים רמים אלה, כשעול האחריות המוטל עליו כפול ומכופל, הוא לא נמנע מלהיות מעורב מאחורי הקלעים בקומבינות נוספות.

בתחילת 2006 גילה מסר עניין בקידום מהיר של בחירת תיאופילוס לכהונת הפטריארך, במטרה להשלים עסקת רכישת קרקעות בבית שמש מידי הפטריארכיה לצורך הקמת שכונת מגורים. צחי הנגבי טרפד את המינוי. הניסיון המחודש החל אחרי כינון הממשלה החדשה בראשות אולמרט. לא היה ספק בכך שהקשר האישי בין מסר לבין ראש הממשלה הוא שהתניע את המהלך. אולמרט אכן גויס לעניין: מיד לאחר הקמת הממשלה, עוד לפני שהוקמו ועדות שרים חשובות הוא הנחה להקים ועדת שרים לקידום הנושא הרגיש הזה. זהו ללא ספק צעד חריג.

בחודש דצמבר 2007 פנתה עמותת אומ"ץ אל מזוז וביקשה להורות על חקירת משטרה בפרשה זו. בין השאר, ציטטנו בפנייתנו דברים שאמר תיאופילוס בראיון ל**ידיעות אחרונות** במחצית 2006: "נודע לי כי מי שפעל מאחורי הקלעים ונפגש עם מזכיר הכנסייה, הארכיבישוף אריסטרכוס, ללא ידיעתי, היה עו"ד מסר. את השם הזה שמעתי לא אחת, וזמן קצר אחר כך, כשאולמרט נבחר לראש הממשלה, אמרו לי כמה וכמה אנשים שכדאי לי להיפגש איתו, כי

הוא מקושר לראש הממשלה, ושאם אפגוש אותו, הכול יהיה בסדר."

היה ברור שקידום העסקה בבית שמש יכול להיטיב עם תיאופילוס ולזרז את אישור מינויו. אשר לכך, התייחסנו בפנייתנו למזוז לעובדה שוועדת שרים בראשותו של רוני בר־און, שדנה במינוי, נפגשה עם תיאופולוס בחודש יולי 2006, אך לא קידמה את המינוי בנסיבות מוזרות, ורק כאשר בר־און התפטר מראשות הוועדה, ובמקומו התמנה רפי איתן, אושר המינוי. משום מה, מזוז לא הזדרז להורות על פתיחת חקירת משטרה.

כך נהג גם מזוז כשנמנע מלהורות על חקירת משטרה בתלונה אחרת של עמותת אומ"ץ, שבה נטען כי בתקופה בה כיהן אולמרט כשר האוצר, הפעיל המשרד לחץ כבד על חברת נמלי ישראל לבצע עסקה של רכישת קרקעות מחברת "שמן". בחודש אפריל 2006 הובאה לדירקטוריון החברה בקשה דחופה לאשר את העסקה. לחברי הדירקטוריון נאמר כי חובה לאשרה לאלתר, וזאת על אף שלא הוצגה בפניהם חוות דעת של השמאי הממשלתי. העסקה אושרה בהצבעת רוב בזכות קולותיהם של נציגי משרד האוצר. רק מאוחר יותר נודע שמי ששימש פרקליטה של חברת "שמן" היה לא אחר מאשר עו"ד מסר. אין צורך להכביר יותר במילים.

תקופתו של אולמרט כשר התמ"ת, שר התקשורת, שר האוצר, ממלא מקום ראש הממשלה וראש הממשלה בפועל התאפיינה בסיוע ישיר או עקיף לעצמו ולמקורביו. סגנון התנהלותו עמד בסימן יחס מתנשא ומזלזל בגופי אכיפת החוק. סגירתם הסיטונית של תיקי החקירות נגדו הפיחה בו רוח קרב: דומה כי היוצרות התהפכו אצלו.

בפועל, החקירות בפרשות השחיתות של אולמרט – חקירות שנפתחו בהנחיית מזוז, לרוב בעקבות בדיקה מאומצת של אנשי משרד מבקר המדינה – נוהלו

באיטיות מרגיזה ובחובבנות. למוד ניסיון מחקירות משטרה רבות, אולמרט המתוחכם הצליח להערים על חוקריו ולתמרן אותם כל אימת שנחקר תחת אזהרה או הוזמן לתת עדות. גם כשנחקר באחת הפרשות על ידי צוות משרד מבקר המדינה, בראשות בורובסקי, הוא ניסה להערים על חוקריו בדרכים שונות. ואם לא די בכך, נעשה תרגיל מסוג אחר: אנשי משרד המבקר הביאו איתם מכשירי הקלטה כדי להקליט את החקירה, אך אנשי לשכתו של אולמרט ביקשו לבצע בעצמם את ההקלטה. כשביקשו אנשי המבקר את תמליל החקירה, נאמר להם כי ההקלטה התקלקלה ולא ניתן להכין להם תמליל.

מינויו של דנינו לתפקיד ראש אגף החקירות והמודיעין אותת לנו שהסיכוי להגשת כתבי אישום נגד אולמרט הוא אפסי. זו הסיבה שעמותת אומ"ץ איבדה בהדרגה את אמונה ביכולתה של המשטרה להתמודד עם פרשות סבוכות שבהן מעורבים אישים בכירים, ובעיקר עם אלה שבהן היה מעורב אולמרט. ככל שהתרחבה ממלכתו והוא הפך לאחד האנשים החזקים והמשפיעים במשק ובמדינה, כך גברה יהירותו של אולמרט. בדומה לשרון, הוא נהג בבוז כלפי רוב חבריו הפוליטיקאים, ומדי פעם אף השתלח והעליב כמה מהם בפומבי. אחרי שנאלץ לוותר על תיק התקשורת לטובת דליה איציק, הוא גם הרשה לעצמו לשוב ולהפגין בוז אף כלפי עיתונאים, כפי שנהג מימים ימימה. כך, למשל, כאשר פנה אליו העיתון **דה מרקר** בבקשה לקבל תגובה בנושא יחסי הגומלין ההדוקים בינו לבין אילי ההון, דוברו השיב בשמו ביהירות משולבת בנימה מבודחת: "השר לא זוכר אפילו מקרה אחד שבו קיבל החלטה מהותית במענה לפנייה של אנשי עסקים. השר קרא הרבה דברי הבל, פרשנות מוטעית ודברי בדים על פניות שלא היו, אך אינו מרגיש צורך להתנצל או לתרץ את החלטותיו."

סגירת מעגל אופיינית לדרך העבריינית שבה צעד אולמרט מאז שהחל את חייו הציבוריים בראשית שנות השבעים ועד שהגיע לפסגה בתום שלושים שנה בתקופה שבה שימש כממלא מקום ראש הממשלה. אולמרט "הלוחם הצעיר" נאבק בפשע המאורגן כאשר בבסיס שימשה "רשימת ה-11". כך אחד מחבריה היה איש ההימורים אלי טיסונה. אולמרט המדינאי הבכיר נענה לבקשתו של חבר הכנסת ראובן ריבלין, אז יו"ר הכנסת, ופנה אל אנשי משפט בכירים במיאמי כדי שיסייעו להעביר את טיסונה לריצוי עונש המאסר שלו בישראל. טיסונה נדון ל-19 שנות מאסר בכלא אמריקני בגין מעורבותו בהלבנת הון של קרטל הסמים הקולומביאני המסוכן.

ככל שעקבתי מקרוב אחר פעילותו הציבורית המופקרת של אולמרט בתפקידיו הממלכתיים, נקעה נפשי מהשחתת חלקות טובות במדינה ומן ההרס המוסרי שהוא זרע סביבו. המצב החמיר שבעתיים בעת כהונתו בממשלת שרון, בשל העובדה שראש הממשלה לא התערב במעשיו – אפילו לא באלה שביצע במינהל מקרקעי ישראל, שהיה במשך שנים רבות "נחלה פרטית" של שרון. יד רוחצת יד: שרון היה סמוך ובטוח שאולמרט ימשיך לשמור על האינטרסים שלו ושל מקורביו במינהל, כפי שאכן היה במציאות. מצויד במידע יסודי ומקיף על מעלליו הישנים והחדשים של אולמרט, לא נותר לי אלא לצלצל בפעמונים ולהזהיר את אזרחי המדינה מפני המשך נסיקתו אל ראש הפירמידה. חששתי במיוחד מן האפשרות שבגלל גילו המתקדם של שרון ובריאותו הלקויה, נקום בוקר אחד ונמצא את אולמרט בראש הפירמידה.

את מסע הבלימה שלו ניהלתי באמצעות פעילותה המסועפת של עמותת אומ"ץ, בראיונות בכלי התקשורת, בהרצאות בפני קהלים שונים ובמאמרים נוקבים שפרסמתי באתר האינטרנט "חדשות מחלקה

ראשונה". לתומי, האמנתי שהמסה הקריטית הזו תצליח לחדור לתודעת הציבור ותגביר את ערנותו למעשי עוולה ולחשיבות שבשמירה על נורמות של מינהל תקין. בפועל נתקלתי באטימות ואדישות בנוגע לשחיתות. עדות מוחשית לכך היו משאלי דעת הקהל שנערכו לקראת הבחירות, שבהם מוקמה השחיתות במקום נמוך בתודעת הציבור ובשיקולי הצבעתו. באחד המשאלים הללו, הסכימו רוב הנשאלים עם כך שמי שאינו מושחת אינו יכול להגיע רחוק בחיים הפוליטיים.

הנחה מצמררת לכל הדעות.

רשימת מפלגת קדימה, בראשות אולמרט, קיבלה 27 מנדטים – הרבה פחות מהציפיות המוקדמות, אך עדיין כמות נכבדה של צירים לרשימה המונהגת על ידי הפוליטיקאי המושחת ביותר בתולדות המדינה. אולמרט נבחר לראשות הממשלה. מבחינתי, זה היה כישלון מקצועי וציבורי: לא הצלחתי לחסום את עלייתו לשלטון. עידן חדש נפתח במדינה: עידן מופקר של שחיתות במיטבה, שהגיעה לממדים מפלצתיים והטביעה חותם הרסני על התנהלותו של אולמרט במלחמת לבנון השנייה.

שחיתות זו נדונה בחלק השני של הספר "ארץ נעדרת", הכולל יומנים ומכתבים אל אולמרט ואל אישים בכירים אחרים במדינה, שפורסמו באתר "חדשות מחלקה ראשונה" – באדיבותו של חברי ושותפי לדרך יואב יצחק – במהלך שתי שנות כהונתו הראשונות של אולמרט כראש ממשלה.